

Έκδοση
στην ελληνική γλώσσα

Ανακοινώσεις και Πληροφορίες

<u>Ανακοίνωση αριθ.</u>	Περιεχόμενα	Σελίδα
	I Ανακοινώσεις	
	
	II Προπαρασκευαστικές πράξεις	
	Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή	
	Σύνοδος του Δεκεμβρίου 1997	
98/C 129/01	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για το «Καταστατικό της ευρωπαϊκής εταιρείας»	1
	Σύνοδος του Φεβρουαρίου 1998	
98/C 129/02	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου που αφορά τις ειδικές διατάξεις που εφαρμόζονται στα οχήματα που προορίζονται για τη μεταφορά επιβατών και αριθμούν, εκτός από τη θέση του οδηγού, άνω των οκτώ θέσεων καθημένων, και που τροποποιεί την οδηγία 70/156/ΕΟΚ»	5
98/C 129/03	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με το «Πράσινο Βιβλίο για το κοινοτικό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας και το σύστημα διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας στην Ευρώπη: Προώθηση της καινοτομίας με τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας»	8
98/C 129/04	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την έννομη προστασία των υπηρεσιών που βασίζονται ή συνίστανται στην παροχή πρόσβασης υπό όρους»	16



Τιμή: 19,5 Ecu

(συνέχεια στην επόμενη σελίδα)

<u>Ανακοίνωση αριθ.</u>	Περιεχόμενα (συνέχεια)	Σελίδα
98/C 129/05	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την «Πρόταση κανονισμού (ΕΚ) του Συμβουλίου για τη θέσπιση νέων κανόνων για τις ενισχύσεις στη ναυπηγική βιομηχανία»	19
98/C 129/06	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Ανακοίνωση της Επιτροπής για την κοινωνική διάσταση και την επίδραση στην αγορά εργασίας της κοινωνίας των πληροφοριών: “Πρώτα ο άνθρωπος — Τα επόμενα βήματα”»	20
98/C 129/07	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Η διαχείριση των αλιευτικών πόρων στη Μεσόγειο»	28
98/C 129/08	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου περί των μέτρων προστασίας κατά της εισαγωγής στην Κοινότητα οργανισμών επιβλαβών για τα φυτά ή τα φυτικά προϊόντα και κατά της εξάπλωσής τους στο εσωτερικό της Κοινότητας»	36
98/C 129/09	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών: “Προς μία νέα πολιτική για τη ναυπηγική βιομηχανία”»	37
98/C 129/10	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την «Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου για τα οχήματα στο τέλος του κύκλου ζωής τους»	44
98/C 129/11	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στην Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή σχετικά με μία “Στρατηγική για τη συνεργασία της Ευρώπης και της Ασίας στον τομέα του περιβάλλοντος”»	48
98/C 129/12	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 93/74/ΕΟΚ του Συμβουλίου όσον αφορά τις ζωοτροφές με τις οποίες επιδιώκονται ιδιαίτεροι στόχοι διατροφής και την τροποποίηση των οδηγιών 74/63/ΕΟΚ, 79/373/ΕΟΚ και 82/471/ΕΟΚ»	54
98/C 129/13	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου που τροποποιεί την οδηγία 95/69/ΕΚ του Συμβουλίου για τη θέσπιση των όρων και των κανόνων που εφαρμόζονται κατά την έγκριση και την εγγραφή ορισμένων εγκαταστάσεων και ενδιάμεσων του τομέα της διατροφής των ζώων»	57
98/C 129/14	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής «Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στην Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και στην Επιτροπή των Περιφερειών σχετικά με τις “Κοινοπραξίες δημόσιου-ιδιωτικού τομέα σε έργα του διευρωπαϊκού δικτύου μεταφορών”»	58
98/C 129/15	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση κανονισμού (ΕΚ) του Συμβουλίου για τη διενέργεια δειγματοληπτικής έρευνας εργατικού δυναμικού εντός της Κοινότητας»	65
98/C 129/16	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση κανονισμού (ΕΚ) του Συμβουλίου για την εφαρμογή των άρθρων 92 και 93 της Συνθήκης ΕΚ σε ορισμένες κατηγορίες οριζόντιων κρατικών ενισχύσεων»	70
98/C 129/17	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση κανονισμού (ΕΚ) του Συμβουλίου περί τροποποίησης του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1868/94 για την καθιέρωση καθεστώτος ποσοτώσεων για την παραγωγή αμύλου γεωμήλων»	73



98/C 129/18	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση κανονισμού (ΕΚ) του Συμβουλίου περί καθορισμού των κριτηρίων και όρων των κοινοτικών παρεμβάσεων διαρθρωτικού χαρακτήρα στον τομέα της αλιείας, της υδατοκαλλιέργειας και της μεταποίησης και εμπορίας των προϊόντων της»	74
98/C 129/19	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο: “Συνδέοντας το δίκτυο μεταφορικών υποδομών της Ένωσης με τους γειτόνους της — Προς μια συνεργατική πολιτική για το πανευρωπαϊκό δίκτυο μεταφορών”»	75

II

(Προπαρασκευαστικές πράξεις)

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για το «Καταστατικό της ευρωπαϊκής εταιρείας»

(98/C 129/01)

Στις 8 Ιουλίου 1997, η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, αποφάσισε, σύμφωνα με το άρθρο 23, παράγραφος 2, του Εσωτερικού Κανονισμού της, να εκπονήσει γνωμοδότηση σχετικά με το «Καταστατικό της ευρωπαϊκής εταιρείας».

Το τμήμα βιομηχανίας, εμπορίου, βιοτεχνίας και υπηρεσιών, το οποίο επιφορτίστηκε με την προετοιμασία των σχετικών εργασιών, εκπόνησε τη γνωμοδότησή του στις 5 Νοεμβρίου 1997 (εισηγητής: ο κ. Boussat, συνεισηγητής: ο κ. Schmitz).

Κατά την 350ή σύνοδο ολομέλειας στις 10 και 11 Δεκεμβρίου (συνεδρίαση της 11ης Δεκεμβρίου), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με πλειοψηφία, με 116 ψήφους υπέρ, 3 ψήφους κατά και 11 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Υπενθύμιση

1.1. Το σχέδιο καταστατικού της ευρωπαϊκής εταιρείας αποτελεί αντικείμενο διαδοχικών προτάσεων εδώ και πάνω από δύο δεκαετίες. Το καταστατικό επιχειρεί να διευκολύνει τη συνεργασία μεταξύ των επιχειρήσεων των κρατών μελών στην προοπτική της ανάπτυξης της αγοράς της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Πρέπει επομένως να αποκτήσει ελκυστικό χαρακτήρα για τον κόσμο της οικονομίας λαμβάνοντας ταυτόχρονα υπόψη σημαντικές διαφορές που ενδέχεται να υπάρχουν μεταξύ των κρατών μελών.

2. Διάρθρωση των μέσων

2.1. Το σχέδιο καταστατικού της ευρωπαϊκής ανώνυμης εταιρείας διαρθρώνεται γύρω από ένα κανονισμό και μία οδηγία.

2.2. Αναφέρονται λοιπόν τρεις διαστάσεις: το καταστατικό αναφορικά με το δίκαιο των εταιρειών, με τις φορολογικές διατάξεις και με τη συμμετοχή των μισθωτών.

2.3. Αυτό αποτελεί μία ενιαία ενότητα. Ο ουσιαστικός σύνδεσμος μεταξύ των δύο μέσων είναι σαφέςστατος.

2.3.1. Ενδεικτικά, πρέπει να εξεταστούν πιο προσεκτικά ορισμένες διατάξεις του κανονισμού σχετικά με το πεδίο αρμοδιότητας των οργάνων λήψης αποφάσεων της ευρωπαϊκής εταιρείας.

2.3.2. Υπάρχουν λοιπόν ορισμένες ενέργειες οι οποίες απαιτούν την εξουσιοδότηση εκ μέρους του εποπτικού οργάνου ή απόφαση του διοικητικού οργάνου [άρθρο 72 της πρότασης της 16ης Μαΐου 1991⁽¹⁾]. Ο κατάλογος των ενεργειών αυτών θα έχει επίδραση στο επίπεδο συμμετοχής των μισθωτών στην ευρωπαϊκή εταιρεία.

2.4. Στον τομέα της φορολογίας, πρέπει να διευκρινισθούν οι διατάξεις κυρίως όσον αφορά τη διπλή φορολόγηση καθώς και τη φορολογική σταθερότητα. Η ΟΚΕ θα κληθεί οπωσδήποτε να καταρτίσει, συμπληρωματική γνωμοδότηση επί του συνόλου του καταστατικού της ευρωπαϊκής εταιρείας (κανονισμός και οδηγία). Θα εξετάσει, μεταξύ άλλων τα προβλήματα του ανταγωνισμού.

2.5. Εν περιλήψει:

2.5.1. Οι διατάξεις που προβλέπονται επί του παρόντος ή που πρέπει να διασαφηνιστούν στον κανονισμό προσδίδουν

⁽¹⁾ ΕΕ C 176 της 8.7.1991, σ. 40.

ασαφή χαρακτήρα σε ορισμένες διατάξεις οι οποίες προτείνονται στο άλλο μέσο, δηλαδή την οδηγία. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο το κείμενο της συμβιβαστικής πρότασης της λουξεμβουργιανής προεδρίας σχετικά με την πρόταση οδηγίας το οποίο υπαγορεύθηκε από την έκθεση Davignon δεν είναι δυνατόν να εξεταστεί παρά μόνο υπό ορισμένες επιφυλάξεις οι οποίες συνδέονται με τις ασάφειες που παραμένουν στο σχέδιο κανονισμού.

2.6. Κατά γενικότερο τρόπο, η κοινωνική διάσταση του Καταστατικού της ευρωπαϊκής ανώνυμης εταιρείας δεν είναι δυνατόν να διαχωριστεί από την οικονομική και νομική διάσταση η οποία αναφέρεται στον κανονισμό. Αυτό αντίκειται στο πνεύμα της Συνθήκης σχετικά με την οικονομική και κοινωνική συνοχή.

2.7. Η εξέταση της λουξεμβουργιανής συμβιβαστικής πρότασης πραγματοποιείται λαμβάνοντας υπόψη αυτές τις επιφυλάξεις.

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1. Η συμβιβαστική πρόταση της λουξεμβουργιανής προεδρίας έχει το πλεονέκτημα ότι αποτελεί μία βάση για να εξέλθει από το αδιέξοδο η συζήτηση σχετικά με τη συμμετοχή των μισθωτών στο καταστατικό της ευρωπαϊκής εταιρείας.

3.2. Υπάρχει λοιπόν ένα θετικό σημείο στη θέση που υιοθετεί η ομάδα Davignon καθώς και η λουξεμβουργιανή προεδρία σύμφωνα με την οποία η σύσταση μίας ευρωπαϊκής εταιρείας θα πρέπει να επιτρέπεται μόνο για λόγους διασυννοριακούς. Η δημιουργία μίας ευρωπαϊκής εταιρείας με τη διαδικασία της μετατροπής πρέπει να αποκλείεται. Μία ευρωπαϊκή εταιρεία η οποία προέρχεται από συγχώνευση επιχειρήσεων κινδυνεύει ωστόσο να διαφύγει από τις υποχρεώσεις οι οποίες συνδέονται με τη συμμετοχή.

3.3. Ο στόχος δεν είναι να μεταφερθεί στα άλλα κράτη μέλη της Ένωσης ένα συγκεκριμένο πρότυπο το οποίο ισχύει μόνο σε ένα ή ορισμένα κράτη μέλη. Πρέπει επίσης να αποφεύγεται η καταστροφή της συμμετοχής των εργαζομένων σε περίπτωση συγχώνευσης με τη μεσολάβηση ενός ευρωπαϊκού νομικού οργάνου. Οι εργαζόμενοι ενός κράτους μέλους στο οποίο υπάρχει ένα καθεστώς συμμετοχής δεν θα πρέπει να στερούνται των δικαιωμάτων τους σε εθνικό επίπεδο μόνο και μόνο επειδή η Ευρώπη δεν είναι σε θέση να παραχωρήσει στους εργαζομένους δικαιώματα συμμετοχής τα οποία θα ξεπερνούν την απλή ενημέρωση και διαβούλευση⁽¹⁾.

3.4. Η αρχή μίας συναινετικής ενέργειας η οποία θα ευνοεί τη διαπραγμάτευση είναι θετική με την επιφύλαξη ότι σέβεται την αυτονομία των κοινωνικών εταιριών.

3.5. Είναι πράγματι σημαντικό να καθιερωθούν συμφωνίες ελεύθερης προσχώρησης σχετικά με λύσεις που θα προσαρμόζονται στις ανάγκες τηςχείρησης και των εργαζομένων της στο πλαίσιο των κοινωνικο-οικονομικών πολιτισμικών χαρακτηριστικών της. Πράγματι μία σημαντική διαδικασία εναρμόνισης είναι ασυμβίβαστη με τις πολυποίικιλες εθνικές πρακτικές λόγω του συστήματος λήψης αποφάσεων.

3.6. Η ΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίηση της επομένως για την πρόταση της ομάδας Davignon να αφήσει στη διαπραγμά-

τευση τη μέριμνα για τον καθορισμό της διαδικασίας συμμετοχής των μισθωτών. Η ΟΚΕ θεωρεί επίσης ότι πρέπει να θεσπιστεί μία «διάταξη αναφοράς» σε περίπτωση αποτυχίας της υπό διαπραγμάτευση διαδικασίας. Παραμένει, ωστόσο ένα πρόβλημα εκ του γεγονότος ότι είναι πολύ δύσκολο να ληφθούν υπόψη οι διάφορες πρακτικές που υπάρχουν στην πλειοψηφία των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

3.7. Πράγματι, διατάξεις αναφοράς που αποβαίνουν πολύ περιοριστικές για τις επιχειρήσεις οι οποίες σε πολλές χώρες δεν εφαρμόζουν ένα σύστημα συμμετοχής, κινδυνεύουν να αποτρέψουν τις επιχειρήσεις να υιοθετήσουν το καταστατικό της ευρωπαϊκής εταιρείας. Κατά συνέπεια, δεν θα επωφελοούνται από τις αντίστοιχες νομικές και φορολογικές διατάξεις και ταυτόχρονα θα καταργηθεί η ενδεχόμενη δυνατότητα των μισθωτών να επιτύχουν, μέσω διαπραγματεύσεων, μία εξέλιξη των κοινωνικών σχέσεων, όσον αφορά τη συμμετοχή τους στις στρατηγικές επιλογές των επιχειρήσεων. Οι επιχειρήσεις θα τυγχάνουν άνισης μεταχείρισης έναντι των επιχειρήσεων που εξαρτώνται από χώρες όπου τα συστήματα συμμετοχής αποτελούν έκφραση τοπικών πολιτισμικών χαρακτηριστικών.

3.8. Η αναφορά του σχεδίου της προεδρίας στην οδηγία 94/45 τυγχάνει στην ουσία ευνοϊκής αποδοχής.

3.8.1. Η ΟΚΕ παρατηρεί ωστόσο ότι η οδηγία αυτή εξετάζει τα ζητήματα ενημέρωσης και διαβούλευσης των μισθωτών ενώ η συμφωνία για την ευρωπαϊκή εταιρεία εξετάζει την ενημέρωση, τη διαβούλευση και τη συμμετοχή. Επιπλέον, η οδηγία για την επιτροπή ευρωπαϊκής επιχείρησης αφορά τις μεγάλες επιχειρήσεις βάσει ενός αριθμητικού ορίου 1 000 μισθωτών ενώ η συμφωνία για την ευρωπαϊκή εταιρεία αφορά όλες τις επιχειρήσεις ανεξαρτήτως μεγέθους.

3.8.2. Το γεγονός ότι στην συμβιβαστική πρόταση της προεδρίας πρέπει να ρυθμιστούν τόσο τα ζητήματα συμμετοχής όσο και τα ζητήματα ενημέρωσης και διαβούλευσης φαίνεται προβληματικό. Η ΟΚΕ τίθεται υπέρ ενός σαφούς διαχωρισμού μεταξύ των δύο αυτών τομέων. Για λόγο αυτό πρέπει να τεθεί χωριστά στις «διατάξεις αναφοράς» το θέμα της ρύθμισης, του προβλήματος της ενημέρωσης και της διαβούλευσης της επιτροπής επιχειρήσεων της ευρωπαϊκής ανώνυμης εταιρείας.

3.9. Συνεπώς πρέπει να εξεταστεί σε βάθος το πρόβλημα των ΜΜΕ. Λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαιτερότητες και τις διαστάσεις των ΜΜΕ οι διαδικασίες θα πρέπει να απλοποιηθούν ιδιαίτερα. Επίσης πρέπει να εξεταστεί το ζήτημα της εφαρμογής του καταστατικού σε άλλες μορφές ευρωπαϊκών επιχειρήσεων (ενώσεις, συνεταιρισμοί, ταμεία αλληλοβοήθειας). Η γνωμοδότηση της ΟΚΕ 698/96⁽²⁾ ανέφερε μία ξεχωριστή απόφαση για τις επιχειρήσεις αυτές. Η ΟΚΕ επισύρει την προσοχή του Συμβουλίου στην ανάγκη να καταρτισθεί ταχέως ιδιαίτερο καταστατικό για τις επιχειρήσεις αυτές, το οποίο θα πρέπει να εξεταστεί παράλληλα με το καταστατικό της ευρωπαϊκής εταιρείας.

⁽¹⁾ ΕΕ C 212 της 22.7.1996, σ. 36.

⁽²⁾ ΕΕ C 212 της 22.7.1996, σ. 40.

4. Η διαπραγμάτευση

4.1. Λαμβανομένων υπόψη των προαναφερθέντων, πρέπει να εξεταστεί το ζήτημα των τρόπων της διαπραγμάτευσης. Είναι απαραίτητο να ενισχυθεί η αρχή της διαπραγμάτευσης.

4.2. Οι προτάσεις της λουξεμβουργιανής προεδρίας σχετικά με τους τρόπους διαπραγμάτευσης είναι ανεπαρκείς. Η ΟΚΕ εκφράζει ορισμένες αμφιβολίες, κατά πόσον δηλαδή οι ρυθμίσεις που πρότείνει η λουξεμβουργιανή προεδρία για τη διαδικασία διαπραγμάτευσης είναι επαρκείς για να διεξαχθούν πραγματικές διαπραγματεύσεις. Υπάρχει τελικά ο κίνδυνος ένα από τα μέρη να μην αναζητά λύση και να προβλέπει εξ' αρχής την προσφυγή στη «διάταξη αναφοράς».

4.2.1. Η αναφορά στην οδηγία για την επιτροπή επιχειρήσεων που, όσον αφορά το χρονοδιάγραμμα αλλά και τη διαδικασία διαπραγμάτευσης μπορεί να διακυβεύσει την εξέλιξη των διαπραγματεύσεων, είναι υπερβολική.

4.3. Μέσα σε ένα κοινωνικό πλαίσιο, ιδιαίτερος σύνθετο για ορισμένες χώρες, πρέπει να προβλεφθούν άλλες προσεγγίσεις οι οποίες θα λαμβάνουν καλύτερα υπόψη τα εθνικά κοινωνικά πολιτισμικά χαρακτηριστικά. Αυτό ισχύει τόσο για τις επιχειρήσεις με πολύ ισχυρή συμμετοχική παράδοση όσο και για τις χώρες που δεν έχουν παράδοση στο θέμα αυτό. Σχετικά η ΟΚΕ υπογραμμίζει, ότι οι τρόποι συμμετοχής δεν θα πρέπει, να περιορίζονται σε εκπροσώπηση στα πλαίσια του εμπορικού συμβουλίου ή του διοικητικού συμβουλίου.

4.4. Για να ενισχυθεί λοιπόν η διαδικασία διαπραγμάτευσης η ΟΚΕ προτείνει:

4.4.1. σύμφωνα με τις πρακτικές που εφαρμόζονται σε εθνικό επίπεδο, εκτός από τους εκπροσώπους των εργαζομένων της επιχείρησης, τα αντιπροσωπευτικά συνδικάτα των ενδιαφερόμενων επιχειρήσεων καθώς και οι αρμόδιες ευρωπαϊκές συνδικαλιστικές συνομοσπονδίες να έχουν το δικαίωμα διαπραγμάτευσης για τους εργαζόμενους. Στο πλαίσιο της μεταφοράς της οδηγίας, οι εθνικές διατάξεις να καθορίζουν για την επικράτεια της δικαιοδοσίας τους και μέσα στο πνεύμα της αυτονομίας των κοινωνικών εταίρων, τη διαδικασία διορισμού των μελών αυτού του ειδικού θεσμού διαπραγμάτευσης.

4.4.2. σε περίπτωση επικείμενης αποτυχίας των διαπραγματεύσεων, να μπορεί να εφαρμόζεται μία διαδικασία διαμεσολάβησης. Ο στόχος αυτής της διαμεσολάβησης θα είναι η υπόδειξη λύσης η οποία θα υπαγορεύεται όσον το δυνατό περισσότερο από την πρακτική των ρυθμίσεων εφαρμογής στις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις. Το πλεονέκτημα μίας τέτοιας διατύπωσης προέρχεται από την ελαστικότητά της καθώς και από το γεγονός ότι, στις ιδιαίτερες περιπτώσεις, θα διευκολύνει την ανεύρεση μίας πιο κατάλληλης λύσης από ότι θα επέτρεπε η αυτόματη εφαρμογή της διάταξης αναφοράς. Η διαδικασία διαμεσολάβησης δεν προδικάζει ουδόλως την αυτονομία των μερών που συμμετέχουν στη διαπραγμάτευση. Η επιλογή του διαμεσολαβητή θα πραγματοποιείται από τους εταίρους των ενδιαφερόμενων εταιρειών.

5. Διατάξεις αναφοράς

5.1. Το σχέδιο συμβιβασμού της λουξεμβουργιανής προεδρίας προτείνει, σε περίπτωση αποτυχίας των διαπραγματεύσεων, την εφαρμογή διατάξεων αναφοράς που προβλέπουν την θέσπιση στην επιχείρηση καθεστώτος συμμετοχής.

5.2. Επί του περιεχομένου των διατάξεων αναφοράς η ΟΚΕ διαπιστώνει ότι έχουν δημιουργηθεί στους κόλπους της ερωτήματα και δύο ρεύματα τα οποία μπορούν να συνοψισθούν ως εξής:

— Το ρεύμα εκείνων οι οποίοι επειδή προέρχονται από χώρες στις οποίες είναι κανόνας η συμμετοχή ή παρεμφερή συστήματα (δυσάδικο υπόδειγμα λήψεως αποφάσεων στις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις, υπόδειγμα του σκανδιναβικού συμβουλίου με νομική εκπροσώπηση των εργαζομένων) θεωρούν ότι το προαιρετικό σχέδιο της SAE (Ανώνυμη Ευρωπαϊκή Επιχείρηση) δεν παρέχει στην επιχείρηση την ευκαιρία να μην συμμορφωθεί προς τον κανόνα. Οι σύμβουλοι αυτοί είναι συνεπώς υπέρ των διατάξεων αναφοράς που προτείνονται από την πρόταση συμβιβασμού. Ορισμένες μάλιστα εξ αυτών επικροτούν και ένα καθεστώς ενισχυμένης συμμετοχής εν σχέσει προς το προτεινόμενο.

— Το ρεύμα εκείνων οι οποίοι, επειδή προέρχονται από χώρες στις οποίες η ανάμιξη των μισθωτών εξαρτάται από διαφορετικούς βαθμούς ενημέρωσης και διαβούλευσης των εργαζομένων (μονιστικό υπόδειγμα λήψεως αποφάσεων στις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις), θεωρούν ότι το σχέδιο της SAE πρέπει στο μέτρο του δυνατού να σέβεται την πολλαπλότητα των εθνικών κοινωνικών πρακτικών.

5.3. Η ΟΚΕ κρίνει ότι και οι δύο απόψεις μπορούν να συνεκτιμηθούν κατά τον καλύτερο δυνατό τρόπο εφόσον με την καθιέρωση των προαναφερθεισών (στο σημείο 4.4) πρόσθετων εγγυήσεων προληφθεί κατά το δυνατό το ενδεχόμενο της υπερβολικά ταχείας προσφυγής στις διατάξεις αναφοράς.

6. Συμπεράσματα

6.1. Η συμμετοχή αποτελεί λεπτό θέμα. Για το λόγο αυτό πρέπει να αποφευχθεί το ενδεχόμενο να επιβληθούν λύσεις παρά τη θέληση των ενδιαφερομένων πλευρών. Η ΟΚΕ είναι της γνώμης ότι, με τη βοήθεια των προτάσεων που περιλαμβάνονται στην παρούσα γνωμοδότηση μπορεί να τονιστεί ακόμη περισσότερο στη συμβιβαστική πρόταση της Λουξεμβουργιανής Προεδρίας η ανάγκη της ανεύρεσης λύσεων μέσω διαπραγματεύσεων.

6.2. Η ενέργεια ενημέρωσης-διαβούλευσης εξαρτάται από ένα σύστημα επικοινωνίας. Η ενέργεια συμμετοχής αφορά ένα πιο λεπτό ζήτημα. Εξαρτάται από την προσχώρηση όλων των εταίρων. Δεν είναι δυνατόν να θεσπιστεί με διάταγμα. Αυτό επιβάλλει την ιδιαίτερη εξέταση του τρόπου καταρτίσεως των διατάξεων διαπραγμάτευσης και αναφοράς του παραρτήματος.

6.3. Ωστόσο η ΟΚΕ θεωρεί δεδομένη την αρχή ότι το δυαδικό και το μονιστικό σύστημα δεν είναι εξ' ορισμού αμετάβλητα. Φρονεί ότι η καθιέρωση του «Καταστατικού

της ευρωπαϊκής εταιρείας» μπορεί να αποτελέσει ευκαιρία για την ανεύρεση νέων συμπράξεων, μέσω διαπραγματεύσεων.

Βρυξέλλες, 11 Δεκεμβρίου 1997.

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Tom JENKINS

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

στη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Η ακόλουθη τροπολογία η οποία συγκέντρωσε τουλάχιστον ένα τέταρτο των ψήφων απορρίφθηκε κατά τη διάρκεια των συζητήσεων.

Σημείο 5.2

Να αντικατασταθεί η πρώτη πρόταση από τα εξής:

«Η ΟΚΕ προσέγγισε τις διατάξεις αναφοράς από διαφορετικά σημεία:

- Ορισμένα μέλη, επειδή προέρχονται από χώρες στις οποίες είναι κανόνας η συμμετοχή μέσω της παραχώρησης εδρών στο συμβούλιο διαχείρισης και εποπτείας, θεωρούν ότι το προαιρετικό σχέδιο της SAE (Ανώνυμη Ευρωπαϊκή Εταιρεία) δεν παρέχει στην επιχείρηση την ευκαιρία να μην συμμορφώνεται προς τον κανόνα. Οι σύμβουλοι αυτοί είναι συνεπώς υπέρ των διατάξεων αναφοράς που προτείνονται από την πρόταση συμβιβασμού. Ορισμένες μάλιστα εξ αυτών επιζητούν και ένα καθεστώς ενισχυμένης συμμετοχής εν σχέσει προς το προτεινόμενο.
- Ορισμένα μέλη, επειδή προέρχονται από χώρες στις οποίες η ανάμειξη των μισθωτών εξαρτάται από διαφορετικούς βαθμούς ενημέρωσης και διαβούλευσης των εργαζομένων, θεωρούν ότι το σχέδιο της SAE πρέπει στο μέτρο του δυνατού να σεβεται την πολλαπλότητα των εθνικών κοινωνικών πρακτικών.»

Αιτιολογία

Το παρόν κείμενο προβάλλει έντονα ορισμένες «γενικές» θέσεις των μελών με βάση την εθνική τους προέλευση. Θα ήταν φρονιμότερο να ομιλεί κανείς για «ορισμένα» μέλη. Το κείμενο σε παρένθεση οδηγεί σε παρανοήσεις: οι διαφορές δεν οφείλονται τόσο στο μονιστικό ή στο δυαδικό σύστημα που ισχύουν σε διάφορα κράτη μέλη αλλά στο εάν το σύστημα συμμετοχής προβλέπει την παροχή ή όχι στους εργαζομένους εδρών στο συμβούλιο διαχείρισης και εποπτείας. Τούτο γίνεται σαφέστερο με τις τροποποιήσεις και τη διαγραφή του κειμένου σε παρένθεση.

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας

Ψήφοι υπέρ: 34, ψήφοι κατά: 67, αποχές: 16.

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου που αφορά τις ειδικές διατάξεις που εφαρμόζονται στα οχήματα που προορίζονται για τη μεταφορά επιβατών και αριθμού, εκτός από τη θέση του οδηγού, άνω των οκτώ θέσεων καθήμενων, και που τροποποιεί την οδηγία 70/156/ΕΟΚ»

(98/C 129/02)

Στις 13 Νοεμβρίου 1997, και σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 198 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, η Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ανωτέρω πρόταση.

Το τμήμα βιομηχανίας, εμπορίου, βιοτεχνίας και υπηρεσιών, στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 6 Φεβρουαρίου 1998 με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. Bagliano.

Κατά την 352η σύνοδο ολομέλειας (συνεδρίαση της 25ης Φεβρουαρίου 1998) η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 81 ψήφους υπέρ και 4 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Η παρούσα «πρόταση» οδηγίας έχει ως αντικείμενο ειδικές διατάξεις έγκρισης τύπου των «λεωφορείων» (M2 και M3)⁽¹⁾ και ολοκληρώνει με την έννοια αυτή (ενσωματώνοντας ακριβώς τα λεωφορεία) την οδηγία 70/156/ΕΟΚ που είναι η οδηγία πλαίσιο με στόχο την έγκριση τύπου των οχημάτων με κινητήρα στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Η «κοινοτική έγκριση» επιτρέπει, όπως είναι γνωστό την πώληση και την κυκλοφορία σε όλα τα κράτη μέλη ενός οχήματος που έχει εγκριθεί σε ένα μόνο κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ισχύει σήμερα μόνο για τα οχήματα M1 για τα οποία πράγματι έχουν υιοθετηθεί πολλές ή αναγκαίες ειδικές οδηγίες (που είναι 45).

Όσον αφορά τα λεωφορεία, αντιθέτως, πρέπει να υιοθετηθεί η οδηγία για τα τεχνικά χαρακτηριστικά κατασκευής και προετοιμασίας.

Η πρόταση οδηγίας που αποτελεί αντικείμενο της παρούσας γνωμοδότησης (τεχνικά χαρακτηριστικά και προετοιμασία) απορρέει από τους κανονισμούς HE/OEE (R36 και R66)⁽²⁾, που έχουν υιοθετηθεί σε ορισμένα κράτη μέλη, και σε άλλα πολυάριθμα ευρωπαϊκά και μη ευρωπαϊκά κράτη όπως επίσης και από το σχέδιο κανονισμού που βρίσκεται στη διαδικασία κατάρτισης στα πλαίσια των HE/OEE για τα διώροφα οχήματα.

1.2. Η πρόταση της Επιτροπής έχει ως στόχο «να καθορίσει» τις οριακές προδιαγραφές για την ασφάλεια των επιβατών, όπως επίσης να διευκολύνει τη μεταφορά επιβατών περιορισμένης κινητικότητας.

⁽¹⁾ M2: οχήματα που χρησιμοποιούνται για τη μεταφορά επιβατών, τα οποία διαθέτουν άνω των 8 θέσεων εκτός από τη θέση του οδηγού, και των οποίων η μέγιστη μάζα δεν υπερβαίνει τους 5 τόνους. M3: οχήματα που χρησιμοποιούνται για τη μεταφορά επιβατών, τα οποία διαθέτουν άνω των 8 θέσεων εκτός από τη θέση του οδηγού και των οποίων η μέγιστη μάζα υπερβαίνει τους 5 τόνους.

⁽²⁾ Καν. 36 λεωφορεία μεγάλης χωρητικότητας (πάνω από 22 επιβάτες). Καν. 52 «μίνι λεωφορεία» (έως 22 επιβάτες). Καν. 66 αντίσταση του εποικοδομήματος.

Οι «προδιαγραφές» αφορούν:

- την κατάταξη σε «κλάσεις»·
- τον καθορισμό του οχήματος χαμηλού δαπέδου·
- την κατανομή της μάζας των ατόμων και των αποσκευών στους άξονες·
- την ελάχιστη επιφάνεια για όρθιους επιβάτες και το μέγιστο αριθμό μεταφερόμενων επιβατών·
- τη σταθερότητα·
- την προστασία από πυρκαγιά·
- τις εξόδους (έξοδοι υπηρεσίας και ασφάλειας, καταπακτές οροφής): αριθμός, τοποθέτηση, πρόσβαση και τεχνικά χαρακτηριστικά·
- δίοδοι πρόσβασης στα οχήματα·
- καθίσματα επιβατών και χώρος για καθήμενους·
- χειρολιστήρες και χειρολαβές επιβατών·
- αντοχή της υπερκατασκευής·
- μεταφορά επιβατών περιορισμένης κινητικότητας και διατάξεις για χρήστες αναπηρικής πολυθρόνας·
- διώροφα οχήματα.

2. Παρατηρήσεις

2.1. «Κλάσεις» οχημάτων

2.1.1. Π ρ ό λ ο γ ο ς

Η ταξινόμηση ανά «κλάσεις», που αντιστοιχεί στην αντίστοιχη των κανονισμών HE/OEE έχει ως στόχο να δώσει διάφορες προδιαγραφές και συνεπώς διαφορετικές εξαιρήσεις, ανάλογα με το αν το όχημα μεταφέρει κυρίως όρθιους επιβάτες ή καθήμενους επιβάτες (κλάσεις I, II) ή μόνο καθήμενους (κλάση III). Ανάλογα για τα οχήματα μικρής χωρητικότητας έως 22 επιβατών (κλάση A για μεταφορά καθήμενων και ορθίων επιβατών και κλάση B μόνο καθήμενοι επιβάτες).

Ειδικότερα προσδιορίζονται (Παράρτημα I):

- ως οχήματα κλάσης I και A τα οχήματα που προσφέρονται για τη μεταφορά ορθίων κυρίως επιβατών, και συνεπώς, για χρήση με συχνές και κοντινές στάσεις·

— τα οχήματα της κλάσης Β είναι αυτά που προσφέρονται για τη μεταφορά κυρίως καθημένων επιβατών, και, συνεπώς, για χρήση μεγάλων διαδρομών με μακρινές στάσεις·

— τα οχήματα κλάσεως ΙΙ και Β που δεν προσφέρονται για τη μεταφορά ορθίων επιβατών.

2.1.2. Τα «τεχνικά παραρτήματα» έχουν διαχωρισθεί όλα σε κλάσεις σε συνάρτηση ακριβώς με τη διαφορετική αποστολή του οχήματος, αλλά με ισοδύναμο βαθμό ασφάλειας. «Βασικός στόχος της οδηγίας είναι πράγματι η ασφάλεια των επιβατών», όπως δηλώνεται στην αιτιολογική σκέψη του άρθρου.

Ο στόχος της ασφάλειας για παράδειγμα είναι να μεταφέρεται ο ελάχιστος αριθμός ορθίων επιβατών εάν το όχημα χρησιμοποιείται για μεγάλες διαδρομές. Άλλη σημαντική παράμετρος ασφάλειας είναι ο χρόνος απομάκρυνσης από το όχημα, πράγμα που επιβάλλει ένα ελάχιστο όριο χώρου που προορίζεται για τον καθημένο και τον όρθιο επιβάτη ανάλογα με την κλάση.

2.1.3. Η ΟΚΕ συμφωνεί με τις διατάξεις αυτές που λαμβάνουν υπόψη μια ορθολογική σχέση μεταξύ κόστους και στόχων, χωρίς να θέτουν σε κίνδυνο το αποτέλεσμα «ισοδύναμης ασφάλειας» δηλαδή που είναι σε αρμονία με τους κανονισμούς ΗΕ/ΟΕΕ και εξελίσσονται συνεχώς.

2.2. Πυρασφάλεια

Οι επιταγές που περιέχονται στην πρόταση οδηγίας (Παράρτημα Ι, 7.5) συμπληρώνουν τις επιταγές της ad hoc οδηγίας για το κίνδυνο ανάφλεξης (95/28/ΕΚ), και για το λόγο αυτό ενδεχομένως θα έπρεπε να συμπεριληφθούν στην οδηγία αυτή λόγω ομοιογένειας του περιεχομένου. Αυτό, εξάλλου ισχύει για την υποχρέωση ζωνών ασφαλείας στα οχήματα των τάξεων Ι και ΙΙ καθώς και για την αντίσταση των καθισμάτων.

2.3. Βαθμίδες

Η πρόταση οδηγίας επιτάσσει (Παράρτημα Ι 7.7.7.1) ένα μέγιστο ύψος της πρώτης βαθμίδας από το έδαφος 320 χιλιοστών για τα οχήματα της κλάσεως Ι, ΙΙ και Α.

Σχετικά παρατηρείται ότι για τα οχήματα όλων των κλάσεων που χρησιμοποιούνται για διαδρομές με διαφορετικές κλίσεις του εδάφους (που υπάρχουν και στις αστικές περιοχές) και, ειδικότερα, για τα οχήματα των κλάσεων ΙΙ, που σχεδιάζονται για χρήσεις σε μεγάλες διαδρομές (με σχετικά μεγάλη ταχύτητα) δεν είναι δυνατόν να μειωθεί το ύψος της πρώτης βαθμίδας από το έδαφος, πέρα από ένα ορισμένο όριο.

Κατά συνέπεια, το μέγιστο ύψος της πρώτης βαθμίδας από το έδαφος θα πρέπει να ευθυγραμμιστεί με τις διατάξεις των κανονισμών ΗΕ/ΟΕΕ R36 και R52 οι οποίες προβλέπουν ύψος 36 εκατοστά για τις κατηγορίες Ι και Α και 40 εκατοστά για τις κλάσεις ΙΙ, ΙΙΙ και Β

2.4. Αντοχή της υπερκατασκευής (Παράρτημα ΙV)

Η πρόταση οδηγίας προβλέπει την ύπαρξη ενός «χώρου επιβίωσης» (εναπομένον χώρος) σε περίπτωση ανατροπής του οχήματος, για το «διαμέρισμα επιβατών».

Εκφράζεται η ευχή ο εναπομένον χώρος να επεκτείνεται και στο «διαμέρισμα οδηγού» και ότι το πρόβλημα της συνολικής ασφάλειας του οδηγού θα αντιμετωπιστεί το συντομότερο δυνατό με ειδική οδηγία.

2.5. Η ΟΚΕ θα ήθελε να καθορίσει η Οδηγία επαρκείς εξόδους κινδύνου παρά να υπεισέρχεται σε λεπτομέρειες σχετικά με λειτουργικά θέματα όπως ο αριθμός των θυρών υπηρέσιας.

2.6. Μεταφορά επιβατών με μειωμένη κινητική ικανότητα (Παράρτημα Ι, 7.12) και διατάξεις για χρήστες αναπηρικής πολυθρόνας (Παράρτημα VII)

Η πρόταση οδηγίας αντιμετωπίζει λεπτομερώς και συνολικώς τα προβλήματα που συνδέονται με τη μεταφορά επιβατών περιορισμένης κινητικότητας, στους οποίους περιλαμβάνονται και οι επιβάτες που χρησιμοποιούν αναπηρική πολυθρόνα.

Η ΟΚΕ δεν μπορεί παρά να συμφωνήσει και να εκφράσει την ικανοποίησή της για το γεγονός ότι η Επιτροπή έχει την πρόθεση να αναλάβει συμπληρωματικές μελέτες για την εξεύρεση συνεχώς πιο βελτιωμένων λύσεων πρόσβασης στα οχήματα των ατόμων με περιορισμένη κινητικότητα. Η ΟΚΕ ζητεί να προβλέπει η Οδηγία την ανάληψη δέσμευσης για πλήρη δυνατότητα πρόσβασης όπως ζητούν οι οργανώσεις των ατόμων με ειδικές ανάγκες.

Σχετικά, η ΟΚΕ κρίνει ωστόσο σκόπιμο να αντιμετωπισθεί ρεαλιστικά το πρόβλημα κυρίως με την προοπτική της επίτευξης πραγματικών αποτελεσμάτων σε λογικό διάστημα. Προς το σκοπό αυτό, σεβόμενα την αρχή της επικουρικότητας, τα κράτη μέλη μπορούν να αναλάβουν τη δέσμευση του καθορισμού, σε συνάρτηση με τις αντίστοιχες εθνικές και τοπικές συνθήκες, ενός ελάχιστου ποσοστού λεωφορείων που θα διαθέτουν βοηθητικά μέσα για χρήστες αναπηρικής πολυθρόνας.

Η ΟΚΕ λαμβάνει γνώση του γεγονότος για τις διάφορες κλάσεις εκτός εκείνων της κλάσεως Ι η Επιτροπή, επιφυλάσσεται στις αιτιολογικές σκέψεις να αξιολογήσει τις «κατάλληλες τεχνικές λύσεις» σε ένα δεύτερο στάδιο, «σε συνάρτηση με την αναγκαιότητα και βάσει έκθεσης της ίδιας της Επιτροπής».

2.7. Άρθρο 3 της πρότασης οδηγίας — Έγκριση τύπου «βάσης» και έγκριση τύπου σύμφωνα με «εξαιρέσεις»

Η πρόταση οδηγίας προβλέπει δύο επίπεδα έγκρισης τύπου — μία βασική έγκριση τύπου και μία έγκριση τύπου κατόπιν παρεκκλίσεως (άρθρο 3) που αναφέρονται ως «Α» σε ορισμένα σημεία των παραρτημάτων Ι και VIII. Η έγκριση τύπου «Α» — που διαφέρει από τη βασική ακόμη και για τις θεμελιώδεις επιταγές — προβλέπεται προκειμένου να επιτραπεί η κοινοτική

έγκριση τύπου σε οχήματα με ειδικά χαρακτηριστικά που υφίστανται σε ορισμένα κράτη μέλη. Τα άλλα κράτη μέλη έχουν ωστόσο τη δυνατότητα να την αρνηθούν. Η ΟΚΕ λαμβάνει γνώση των λόγων που έχουν οδηγήσει στην πρόβλεψη αυτού του διπλού επιπέδου έγκρισης τύπου και συμφωνεί με τον προσωρινό χαρακτήρα της, όπως αναφέρεται στο άρθρο 3.3, όπου διευκρινίζεται ότι η ενδεχόμενη επανεξέταση μπορεί να πραγματοποιηθεί το 2003.

2.8. Άρθρο 4.1 της πρότασης οδηγίας

2.8.1. Το άρθρο 4, σημείο 1, αναφέρεται στα οχήματα της κλάσεως I που προορίζονται για αστική και υπεραστική τακτική υπηρεσία και τα οποία οφείλουν:

- α) να ικανοποιούν τις τεχνικές προδιαγραφές που αναφέρονται στο Παράρτημα I, τμήμα Β και Γ·
- β) να διαθέτουν τουλάχιστον έναν από τους εξοπλισμούς (βοηθητικά μέσα για την αναπηρική πολυθρόνα επιβατών με μειωμένη κινητικότητα) που αναφέρονται στο Παράρτημα VII.

2.8.1.1. Μολονότι είναι ορθό να γίνεται αναφορά στις τεχνικές προδιαγραφές του εδαφίου α) για τα οχήματα της κλάσεως I που προορίζονται για αστική υπηρεσία, είναι αντιθέτως, αντιφατικό, ακριβώς με βάση το διαχωρισμό σε κλάσεις, να συνδυαστεί μ' αυτό και ο «προορισμός» — των οχημάτων της κλάσεως I — για τακτική υπεραστική υπηρεσία. Πράγματι, τα οχήματα της κλάσεως I έχουν προδιαγραφές ασφαλείας που δεν είναι κατάλληλες για υπηρεσία σε μεγάλες διαδρομές (βλ. 2.1.1).

Ο «προορισμός για τακτική υπεραστική υπηρεσία» των οχημάτων της κλάσεως I δεν γίνεται συνεπώς αποδεκτός για λόγους ασφαλείας (μεγαλύτερος αριθμός ορθών επιβατών και λιγότερος χώρος καθισμένων)· για το λόγο αυτό το άρθρο 4.1 πρέπει να τροποποιηθεί σχετικά και να διαγραφεί τουλάχιστον η έκφραση «και τακτική υπεραστική».

2.8.1.2. Όσον αφορά την προδιαγραφή του εδαφίου β) — δηλαδή την υποχρέωση να διαθέτουν όλα τα οχήματα της κλάσεως I βοηθητικά μέσα για την αναπηρική πολυθρόνα

των επιβατών μειωμένης κινητικότητας — επαναλαμβάνονται συνεπώς οι σκέψεις που έγιναν στο προηγούμενο σημείο 2.5.

Για λόγους συνοχής, οι προδιαγραφές που αναφέρονται στις παραγράφους 7.12 και 7.13 του Παραρτήματος I πρέπει να μεταφερθούν στο Παράρτημα 7 — που αφορά ακριβώς τις τεχνικές διατάξεις για τη διευκόλυνση της δυνατότητας πρόσβασης — και συνεπώς δεν θα πρέπει να θεωρούνται υποχρεωτικές για όλα τα οχήματα.

2.9. Άρθρο 7 — Συμβουλευτική επιτροπή για την τεχνική προσαρμογή

Και άλλες φορές η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή έχει εκφραστεί υπέρ της διατήρησης της δυνατότητας λήψης αποφάσεων της επιτροπής προσαρμογής στην τεχνική πρόοδο, σύμφωνα με τα άρθρα 12 και 13 της οδηγίας πλαίσιο 70/156/ΕΟΚ.

Μολονότι αναγνωρίζει την ανάγκη επιτάχυνσης της διαδικασίας προσαρμογής των οδηγιών στην τεχνική πρόοδο, η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή δεν μπορεί ωστόσο να συμφωνήσει με όσα αναφέρονται στο άρθρο 7, όπου ο ρόλος της επιτροπής προσαρμογής στην τεχνική πρόοδο είναι μόνο συμβουλευτικός.

3. Συμπεράσματα

Η ΟΚΕ συμφωνεί και υποστηρίζει τους στόχους της οδηγίας τόσο για τη μεγαλύτερη ασφάλεια των επιβατών όσο και για τη βελτίωση της δυνατότητας πρόσβασης των ατόμων περιορισμένης κινητικότητας. Υποδεικνύει ωστόσο:

- σε συνδυασμό με όλη την αντίληψη που διέπει τα «Παραρτήματα» και βασίζεται στο διαχωρισμό σε κλάσεις, να ληφθούν υπόψη οι επικριτικές παρατηρήσεις των σημείων 2.7 έως 2.8·
- καθώς επίσης και σε συνδυασμό ειδικότερα με τα κριτήρια για την ευελιξία και το συγκεκριμένο χαρακτήρα, που υπενθυμίζονται από την Επιτροπή στις αιτιολογικές σκέψεις και με σεβασμό της αρχής της επικουρικότητας, να ληφθεί υπόψη η παρατήρηση με τη μορφή σύστασης του σημείου 2.5.

Βρυξέλλες, 25 Φεβρουαρίου 1998.

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Tom JENKINS

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με το «Πράσινο Βιβλίο για το κοινοτικό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας και το σύστημα διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας στην Ευρώπη: Προώθηση της καινοτομίας με τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας»

(98/C 129/03)

Στις 25 Ιουνίου 1997, και σύμφωνα με το Άρθρο 198 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, η Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για το ανωτέρω Πράσινο Βιβλίο.

Το τμήμα βιομηχανίας, εμπορίου, βιοτεχνίας και υπηρεσιών, στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 6 Φεβρουαρίου 1998 με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. Bernabei.

Κατά την 352η σύνοδο ολομελείας της (συνεδρίαση της 25ης Φεβρουαρίου 1998), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 128 ψήφους υπέρ, μια κατά και μια αποχή την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή έχοντας υπόψη:

1.1. ότι τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας αποτελούν ουσιαστικό μέσο για την τόνωση των επενδύσεων στον τομέα της έρευνας και τεχνολογίας και ότι η ύπαρξη συνεπούς και αποτελεσματικού ευρωπαϊκού δικαίου στον τομέα των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας συνιστά κατά συνέπεια βασικότατο στοιχείο της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης·

1.2. ότι για την πλήρη ολοκλήρωση της ευρωπαϊκής αγοράς στον τομέα της καινοτομίας απαιτείται ένα ενιαίο ευρωπαϊκό σύστημα προστασίας της βιομηχανικής ιδιοκτησίας με κοινοτικό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας προστιτό ιδίως στις καινοτόμες και υψηλής τεχνολογίας ή «πρωτοπόρες» ΜΜΕ, όπως τονίζεται στη γνωμοδότηση της ΟΚΕ 986/97 της 1/10/1997 για τις επιπτώσεις επί των ΜΜΕ της συνεχούς και γενικευμένης μείωσης των πόρων που προορίζονται για την ΕΤΑ στην Ευρωπαϊκή Ένωση·

1.3. ότι το σύστημα του κοινοτικού διπλώματος ευρεσιτεχνίας που περιέχεται στη Σύμβαση του Λουξεμβούργου του 1975 και στη Συμφωνία για το Κοινοτικό Δίπλωμα Ευρεσιτεχνίας του 1989, που δεν τέθηκαν ποτέ σε ισχύ, δεν φαίνεται πλέον να ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις της ενιαίας προστασίας·

1.4. ότι επείγει η αντιμετώπιση του προβλήματος του κοινοτικού διπλώματος ευρεσιτεχνίας, η επίλυση του οποίου αποτελεί ζήτημα απόλυτης προτεραιότητας λόγω των επιπτώσεων του στους τομείς της οικονομίας, του ανταγωνισμού και της τεχνολογικής και βιομηχανικής ανάπτυξης σε μία ενιαία αγορά·

1.5. ότι επείγει κατά συνέπεια η επανεξέταση του συστήματος διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας και η εκ νέου καθιέρωσή του σε βάσεις που να επιτρέπουν την αποτελεσματική του λειτουργία, πριν από τη νέα διεύρυνση της ΕΕ.

Συνιστά στην Επιτροπή, το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο τα εξής:

1.6. το κοινοτικό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας πρέπει να υιοθετηθεί επί τη βάσει κοινοτικού κανονισμού που θα εγκριθεί δυνάμει του άρθρου 235 της Συνθήκης·

1.7. το κοινοτικό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας πρέπει να έχει ενιαίο χαρακτήρα και συνεπώς να επεκτείνεται σε όλη την Κοινότητα, ενώ αντιθέτως είναι απαράδεκτο, επειδή αντιβαίνει προς τις απαιτήσεις της ενιαίας αγοράς, το κοινοτικό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας «à la carte» ή «μεταβλητής γεωμετρίας»·

1.8. το σύστημα του κοινοτικού διπλώματος ευρεσιτεχνίας πρέπει να συνυπάχεται με το σύστημα των εθνικών και ευρωπαϊκών διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας. Ο αιτών ένα κοινοτικό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας πρέπει πριν από τη φάση της χορήγησης να έχει τη δυνατότητα να μεταβάλει την αίτησή του για κοινοτικό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας σε ευρωπαϊκό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας·

1.9. το κοινοτικό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας πρέπει να συνεπάγεται λογικές δαπάνες που να το καθιστούν συγκρίσιμο με το ευρωπαϊκό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας που απαιτείται για περιορισμένο αριθμό χωρών, ιδιαίτερος μέσω της μείωσης των αρχικών δαπανών·

1.10. για να περιορισθούν τα έξοδα, πρέπει να αντιμετωπισθεί το πρόβλημα των μεταφράσεων με βάση τη «σφαιρική λύση» που μελετήθηκε από το ΕΓΔΕ κατά τον εξής τρόπο:

1.10.1. η αίτηση διπλώματος ευρεσιτεχνίας μπορεί να υποβάλλεται σε οποιαδήποτε από τις γλώσσες της ΕΕ, με την υποχρέωση όμως της μεταφράσεώς του σε μία από τις γλώσσες της διαδικασίας (αγγλικά, γαλλικά, γερμανικά)·

1.10.2. το ΕΓΔΕ προετοιμάζει και δημοσιεύει στη γλώσσα της διαδικασίας ταυτόχρονα με τη δημοσίευση της αίτησης μία επιμελημένη τεχνική σύνοψη της αιτήσεως. Το ίδιο το ΕΓΔΕ πρέπει να φροντίσει τη μετάφραση και στις δύο άλλες επίσημες γλώσσες και να δημοσιεύσει το κείμενο στις εν λόγω τρεις γλώσσες μέσω Internet. Επιπλέον, το ΕΓΔΕ πρέπει να αποστέλλει χωρίς καθυστέρηση τα εν λόγω κείμενα στις υπηρεσίες της Επιτροπής, που είναι αρμόδιες για την αξιολόγηση και τη διάδοση των αποτελεσμάτων της έρευνας (ΓΔ ΧΙΙΙ), για να προβούν στη μετάφρασή του σε όλες τις γλώσσες της Κοινότητας και στη δημοσίευσή του μέσω της τράπεζας δεδομένων CORDIS. Το κόστος των μεταφράσεων θα επιβαρύνει την ΕΕ ως κόστος αξιοποίησης και διάδοσης των αποτελεσμάτων της έρευνας. Εξάλλου, η Επιτροπή θα πρέπει να εξετάσει μελλοντικά και από γενική άποψη, το κόστος του γλωσσικού

καθεστώς που έχει υιοθετηθεί, στο πλαίσιο της διευρυμένης Ευρώπης.

1.10.3. με την πράξη χορήγησης του διπλώματος ευρεσιτεχνίας, ο αιτών πρέπει να επωμισθεί τα έξοδα για τη μετάφραση μόνο των διεκδικήσεων·

1.10.4. πριν από οποιαδήποτε νομική ενέργεια, ο δικαιούχος του διπλώματος ευρεσιτεχνίας πρέπει να επωμισθεί τα έξοδα για τη μετάφραση του συνολικού εγγράφου του διπλώματος ευρεσιτεχνίας·

1.11. το δικαστικό σύστημα θα πρέπει να βασισθεί σε ένα περιορισμένο αριθμό εθνικών πρωτοδικείων αρμοδίων για τις αγωγές παραποίησης καθώς και για τις ανταγωγές ακυρότητας, αλλά με την περιορισμένη αρμοδιότητα να κηρύσσει ως αμάχητο το δίπλωμα ευρεσιτεχνίας έναντι του λογιζόμενου παραποιητή όσον αφορά το συγκεκριμένο τύπο παραποίησης και άνευ γενικότερης ισχύος. Ως εναλλακτική λύση θα μπορούσε να προβλεφθεί ότι και τα εθνικά δικαστήρια — που είναι αρμόδια για την εκδίκαση παραποιήσεων — μπορούν να αποφασίζουν την ακυρότητα ενός κοινοτικού διπλώματος ευρεσιτεχνίας (μια που προκαλείται μέσω ανταγωγής) με τη διευκρίνιση όμως ότι η απόφαση ακυρότητας θα εκκρεμεί, εφόσον δεν επικυρωθεί από το εφετείο·

1.11.1. η ακύρωση ενός διπλώματος ευρεσιτεχνίας με γενική ισχύ θα πρέπει να παραμείνει αρμοδιότητα πρώτου βαθμού της διεύθυνσης ακύρωσης του ΕΓΔΕ ή ενός νέου δικαστηρίου (με την επιφύλαξη των όσων σημειώθηκαν σχετικά με την προηγούμενη εναλλακτική λύση)·

1.11.2. ως δικαστήριο δεύτερης βαθμίδας θα πρέπει να λειτουργήσει ένα ειδικευμένο όργανο των πρωτοδικείων της ΕΕ·

1.12. σε ό,τι αφορά τα τέλη, οι ΜΜΕ, τα πανεπιστήμια και οι μη κερδοσκοπικοί ερευνητικοί οργανισμοί θα πρέπει να απολαύουν προτιμησιακών όρων ακριβώς όπως θα έπρεπε να υιοθετηθεί ενεργός πολιτική υπέρ των ΜΜΕ με το σχηματισμό στους αντιπροσωπευτικούς οργανισμούς μιας συμβουλευτικής ομάδας σε θέματα διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας·

1.13. θα πρέπει να μελετηθούν, εναρμονίσεις σχετικά με το δικαίωμα της προχρήσεως.

1.14. θα πρέπει να τροποποιηθεί το άρθρο 52, παράγραφος 2γ, της Συνθήκης για το ευρωπαϊκό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας, προκειμένου να καταστεί δυνατή η κατοχύρωση με δίπλωμα ευρεσιτεχνίας των ηλεκτρονικών προγραμμάτων.

2. Εισαγωγή — Σύνοψη του εγγράφου της Επιτροπής

2.1. Το Πράσινο Βιβλίο για το κοινοτικό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας και το σύστημα διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας στην Ευρώπη εντάσσεται στο πλαίσιο των πρωτοβουλιών για την προώθηση

της καινοτομίας στην Ευρώπη επί των οποίων η ΟΚΕ έχει επανειλημμένως αποφανθεί⁽¹⁾.

2.2. Η Επιτροπή αναγνωρίζει το ρόλο που διαδραματίζουν τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας για την προστασία της καινοτομίας και τονίζει συγχρόνως τον πολύπλοκο χαρακτήρα και τις δυσχέρειες που παρουσιάζει ένα σύστημα σαν αυτό που ισχύει σήμερα στην Ευρώπη, εντός του οποίου συνυπάρχουν τα εθνικά διπλώματα ευρεσιτεχνίας, το ευρωπαϊκό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας (δηλαδή το ενιαίο σύστημα κατάθεσης και χορήγησης διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας που στη συνέχεια επιτρέπει την έκδοση πολλών και διαφόρων εθνικών διπλωμάτων) και (αλλά μόνο θεωρητικώς) το κοινοτικό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας (δηλαδή ένα δίπλωμα που θα υποβάλλεται και θα εξετάζεται στο κέντρο όπως το ευρωπαϊκό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας αλλά θα αποτελεί ενιαίο τίτλο προστασίας για όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση).

2.3. Το έγγραφο της Επιτροπής αποτελείται από πέντε μέρη: την εισαγωγή που πραγματεύεται από γενική άποψη τη σχέση μεταξύ καινοτομίας και διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, το δεύτερο μέρος όπου περιγράφεται το ιστορικό της δημιουργίας του ευρωπαϊκού διπλώματος ευρεσιτεχνίας και του κοινοτικού διπλώματος ευρεσιτεχνίας και όπου εξηγούνται οι λόγοι για τους οποίους η σημερινή στιγμή είναι κατάλληλη για την ανάληψη νέας πρωτοβουλίας εκ μέρους της Κοινότητας στον τομέα του κοινοτικού διπλώματος ευρεσιτεχνίας εν αναμονή των μελλοντικών διευρύνσεων, το τρίτο μέρος όπου αναλύεται το σύστημα του κοινοτικού διπλώματος ευρεσιτεχνίας από την άποψη των ευκαιριών που παρέχει και από την άποψη των υπερβολικών δαπανών και άλλων δυσχερειών που μπορεί να παρουσιάσει, το τέταρτο μέρος που αφιερώνεται στη συζήτηση για το αν και κατά πόσο είναι σκόπιμο να εναρμονιστούν σε κοινοτικό επίπεδο ορισμένες πτυχές του βασικού δικαίου (ειδικότερα σε σχέση με τη δυνατότητα κατοχύρωσης με δίπλωμα ευρεσιτεχνίας των προγραμμάτων ηλεκτρονικού υπολογιστή) καθώς και ορισμένες πτυχές της δικονομίας. Τέλος, στο πέμπτο μέρος συζητούνται ορισμένα προβλήματα σχετικά με το ισχύον ευρωπαϊκό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας και τις προβληματικές πτυχές τους και ειδικότερα σε ό,τι αφορά το κόστος.

2.4. Αφετηρία του Πράσινου Βιβλίου είναι ο προβληματισμός σχετικά με τα πλεονεκτήματα και τα όρια του συστήματος του «ευρωπαϊκού διπλώματος ευρεσιτεχνίας» που δημιουργήθηκε με τη Σύμβαση του Μόναχου το 1973.

Το σύστημα αυτό αποτέλεσε αναντίρροπα σημαντική πρόοδο για την προστασία των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας στην Ευρώπη, με την καθιέρωση μιας κεντρικής διαδικασίας (στο Μόναχο) υποβολής και εξέτασης των αιτήσεων διπλώματος ευρεσιτεχνίας και που επιτρέπει έτσι στους χρήστες να προστατεύουν με μία αίτηση και μία ενιαία διαδικασία την ευρεσιτεχνία τους, σε μία ή περισσότερες χώρες που συμμετέχουν στη σύμβαση για το ευρωπαϊκό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας.

⁽¹⁾ «Πράσινο Βιβλίο για την καινοτομία», σημείο 1.5 — ΕΕ C 212 της 22.7.1996· «Έγγραφο εργασίας της Επιτροπής για το 5ο πρόγραμμα-πλαίσιο — επιστημονικοί και τεχνολογικοί στόχοι» — ΕΕ C 355 της 21.11.1997· «Οι επιπτώσεις στις ΜΜΕ από τη συνεχή και γενικευμένη μείωση των πόρων που προορίζονται για την ΕΤΑ στην Ευρωπαϊκή Ένωση» — ΕΕ C 355 της 21.11.1997.

Το σύστημα επιπλέον είναι τέτοιας φύσεως ώστε το δίπλωμα που εκδίδεται από το ευρωπαϊκό γραφείο διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας αντιστοιχεί σε μία δέσμη εθνικών διπλωμάτων, για κάθε ένα από τα οποία απαιτείται μετάφραση στην αντίστοιχη γλώσσα της χώρας και συνεπώς περιορίζει τη σφαίρα προστασίας στην ίδια τη χώρα. Επίσης, κάθε ένα από τα διπλώματα αυτά μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο δικαστικής πράξης μόνο ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων.

2.5. Αντίθετα, τα χαρακτηριστικά του κοινοτικού διπλώματος ευρεσιτεχνίας θα είναι πάρα πολύ διαφορετικά. Με το δίπλωμα αυτό, που δημιουργήθηκε βάσει της Σύμβασης του Λουξεμβούργου το 1975 και τροποποιήθηκε και συγχρονίστηκε με τη συμφωνία για το κοινοτικό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας και στη συνέχεια με τη συμφωνία του Λουξεμβούργου το 1989, ο αιτών μέσω μιας κεντρικής διαδικασίας υποβολής των αιτήσεων, θα μπορούσε να επιτύχει ενιαία προστασία που επεκτείνεται σε όλα τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τουλάχιστον μέχρι ενός ορισμένου βαθμού να επωφελείται από κεντρικά, δικαιοδοτικά όργανα που είναι αρμόδια για να αποφανθούν σχετικά με την ερμηγεία και την εγκυρότητα του διπλώματος αυτού.

2.6. Το Πράσινο Βιβλίο αναγνωρίζει (σιωπηρά τουλάχιστον) ότι το πρώτο και σημαντικό πρόβλημα που εμπόδισε τη θέση σε ισχύ του κοινοτικού διπλώματος ευρεσιτεχνίας (του οποίου η σχετική σύμβαση του 1989 δεν έχει έως σήμερα επικυρωθεί) είναι το εξαιρετικά υψηλό κόστος των μεταφράσεων στις εθνικές γλώσσες που συνεπάγεται το σύστημα αυτό.

Επί του προβλήματος αυτού το έγγραφο της Επιτροπής παρέχει μία δέσμη δυνατών λύσεων.

2.7. Το έγγραφο της Επιτροπής εντοπίζει και ένα άλλο σημαντικό εμπόδιο, όσον αφορά την ελκυστικότητα του κοινοτικού διπλώματος ευρεσιτεχνίας, στο δικαιοδοτικό σύστημα που θεσπίζει και συγκεκριμένα στο γεγονός ότι η ακύρωση του διπλώματος (με ισχύ για όλη την επικράτεια της ΕΕ) θα μπορούσε να απαγγελθεί όχι μόνο από την κεντρική αρχή αλλά και από εθνικά δικαστήρια στα οποία έχει κατατεθεί ανταγωγή με αίτημα την ακύρωση του διπλώματος εκ μέρους του (θεωρούμενου) ως προσβολέα του εθνικού δικαστηρίου.

Αλλά και σχετικά με το πρόβλημα του δικαστικού συστήματος, το Πράσινο Βιβλίο προτείνει ορισμένες εναλλακτικές δυνατές λύσεις.

2.8. Το έγγραφο εξετάζει επίσης το πρόβλημα των τελών που καταβάλλονται για το κοινοτικό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας και τη δυνατότητα προβλέψης ή τελειοποίησης ενός συστήματος μεταβάσεως από το κοινοτικό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας στο ευρωπαϊκό και αντιστρόφως.

2.9. Σε ό,τι αφορά τις δυνατές περαιτέρω εναρμονίσεις του δικαίου των διπλωμάτων σε κοινοτικό επίπεδο, το Πράσινο Βιβλίο θέτει κυρίως το πρόβλημα κατά πόσον είναι ευκατάρτη η τροποποίηση του καθεστώτος που δημιουργήθηκε από τη συνθήκη για το κοινοτικό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας (άρθρο 52, παράγραφος 2,γ) βάσει της οποίας τα προγράμματα ηλεκτρονικών υπολογιστών δεν έχουν τη δυνατότητα κατοχύρωσης με δίπλωμα ευρεσιτεχνίας.

Άλλα σχετικά επιχειρήματα είναι οι δυνατές εναρμονίσεις στο θέμα των εφευρέσεων των μισθωτών και των διατυπώσεων και της αναγνώρισης των επαγγελματιών προσόντων για το επάγγελμα των συμβούλων σε θέματα διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας.

2.10. Τέλος το Πράσινο Βιβλίο θεωρεί ότι θα μπορούσαν να γίνουν ορισμένες βελτιώσεις (εξαιρουμένου του κοινοτικού διπλώματος ευρεσιτεχνίας) στο ισχύον σύστημα του ευρωπαϊκού διπλώματος ευρεσιτεχνίας και ειδικότερα σε ό,τι αφορά τα τέλη και το κόστος των μεταφράσεων.

3. Καινοτομία και διπλώματα ευρεσιτεχνίας στην Ευρώπη, στις ΗΠΑ και την Ιαπωνία

3.1. Εάν συγκρίνουμε το ευρωπαϊκό σύστημα με τα συστήματα των μεγάλων μας ανταγωνιστών ΗΠΑ και Ιαπωνίας, φαίνεται καθαρά ότι το ευρωπαϊκό σύστημα μειονεκτεί.

3.2. Ενώ στις ΗΠΑ και την Ιαπωνία οι επιχειρήσεις μπορούν να κάνουν χρήση ενός συστήματος που επιτρέπει την προστασία των τεχνολογικών καινοτομιών κατά ενιαίο τρόπο με ισχύ σε όλη την επικράτεια τους και με περιορισμένο κόστος, στην Ευρώπη η προστασία είναι σήμερα κατακεραματισμένη και με υψηλότερο κόστος.

3.3. Πράγματι, μία ευρωπαϊκή επιχείρηση η οποία, μέσω του συστήματος του ευρωπαϊκού διπλώματος ευρεσιτεχνίας επιθυμεί να εξασφαλίσει την προστασία της ευρεσιτεχνίας της σε οκτώ κράτη μέλη, δηλαδή σε μία αγορά σχεδόν συγκρίσιμη με την αγορά των ΗΠΑ — πρέπει να υποβληθεί σε δαπάνες της τάξεως των 36 000 DM περίπου σε σύγκριση με το αντίστοιχο κόστος 3 000 DM για τις ΗΠΑ και 2 200 DM για την Ιαπωνία⁽¹⁾.

3.4. Εάν τώρα συγκριθούν οι δαπάνες για την έγκριση και διατήρηση της ισχύος για όλη τη διάρκεια του ενός ευρωπαϊκού διπλώματος ευρεσιτεχνίας (για οκτώ κράτη μέλη) και το αντίστοιχο κόστος ενός διπλώματος ευρεσιτεχνίας στις ΗΠΑ τότε η σύγκριση αποβαίνει τελικά ακόμη πιο μειονεκτική⁽²⁾.

3.5. Επιπλέον, σε ό,τι αφορά τις ΜΜΕ, στην Ευρώπη δεν προβλέπεται καμία ιδιαίτερη μεταχείριση, ενώ οι ΜΜΕ των ΗΠΑ έχουν δικαίωμα μειώσεως των εξόδων κατά 50% σύμφωνα με το τμήμα 41(h) (1) του αμερικανικού νόμου για τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας⁽³⁾. Αυτό άλλωστε εξηγεί τουλάχιστον εν μέρει το φαινόμενο σύμφωνα με το οποίο εκτιμάται ότι τα 2/3 περίπου των ευρωπαϊκών καινοτομιών ΜΜΕ (που υπολογίζονται περίπου μόνο σε 170 000) δεν έχει υποβάλει αιτήσεις διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας⁽³⁾, και όπως υπογραμμίζεται στη γνωμοδότηση της ΟΚΕ 986/97⁽⁴⁾ το φαινόμενο θα

(1) J. Strauss, «The present state of the patent system in the European Union», EC 1997.

(2) Σε ό,τι αφορά το ευρωπαϊκό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας το σχετικό κόστος ανέρχεται στις ΗΠΑ σε 120 000 δολάρια, ενώ για το δίπλωμα ΗΠΑ ανέρχεται μόνο σε 13 000 δολάρια.

(3) Βλ. Πράσινο Βιβλίο της Ευρωπαϊκής Κοινότητας για την Καινοτομία 1995.

(4) «Πράσινο Βιβλίο για την καινοτομία», σημείο 1.5 — ΕΕ C 212 της 22.7.1996· «Έγγραφο εργασίας της Επιτροπής για το 5ο πρόγραμμα-πλαίσιο — επιστημονικοί και τεχνολογικοί στόχοι» — ΕΕ C 355 της 21.11.1997· «Οι επιπτώσεις στις ΜΜΕ από τη συνεχή και γενικευμένη μείωση των πόρων που προορίζονται για την ΕΤΑ στην Ευρωπαϊκή Ένωση» — ΕΕ C 355 της 21.11.1997.

τονίζοταν ιδιαίτερος με μία νέα διατύπωση στην οποία θα γίνεται διάκριση μεταξύ των μικρών επιχειρήσεων υψηλής τεχνολογίας ή «Πρωτοπόρων» που διαθέτουν ανεμετάλλευτες δυνατότητες στον τομέα της εφαρμοσμένης έρευνας, και της μεγάλης μάζας των απλών χρηστών των τελικών προϊόντων της ΕΤΑ.

4. Ερωτήματα ουσίας που τίθενται από το Πράσινο Βιβλίο

Η προβληματική του Πράσινου Βιβλίου συμπεριλαμβάνει διάφορα ερωτήματα, τα βασικότερα εκ των οποίων διατυπώνονται στη συνέχεια. Στα ερωτήματα αυτά καθώς επίσης και σε ορισμένα άλλα θα επιχειρήσουμε να δώσουμε μία απάντηση στο κεφάλαιο 4 και στα επόμενα της παρούσας γνωμοδότησης:

- α) είναι άραγε πραγματικά απαραίτητο να τεθεί σε ισχύ το «κοινοτικό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας»;
- β) με τι τρόπο είναι δυνατή η επίλυση του προβλήματος των διαφόρων γλωσσών των μεταφράσεων;
- γ) κατά πόσο είναι δυνατή η ύπαρξη ενός κοινοτικού διπλώματος ευρεσιτεχνίας «μεταβλητής γεωμετρίας» («à la carte»);
- δ) είναι άραγε απαραίτητο να προβλεφθεί η δυνατότητα μετάβασης από το κοινοτικό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας στο ευρωπαϊκό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας (και αντιστρόφως);
- ε) είναι άραγε δυνατόν και ευκαίριο να αρθεί το δικαίωμα των εθνικών δικαστικών αρχών να ακυρώνουν ένα κοινοτικό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας;
- στ) είναι απαραίτητο για το φορέα του συστήματος του κοινοτικού διπλώματος ευρεσιτεχνίας να αυτοχρηματοδοτείται εξ ολοκλήρου από τα τέλη του διπλώματος ευρεσιτεχνίας.

5. Γενικές παρατηρήσεις

Για την αντιμετώπιση του προβληματισμού που θέτει το Πράσινο Βιβλίο της Επιτροπής και των θεμάτων ουσίας που τίθενται, κρίνονται απαραίτητα τα εξής γενικά κριτήρια:

5.1. Διπλώματα ευρεσιτεχνίας και ενιαία εσωτερική αγορά

Η ΟΚΕ είχε ήδη την ευκαιρία να τονίσει ότι είναι απαραίτητη η εναρμόνιση του δικαίου που προβλέπει τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας στην ΕΕ για να εδραιωθεί η πραγματικότητα της ενιαίας εσωτερικής αγοράς⁽¹⁾.

Όμως για την πλήρη υλοποίηση της ενιαίας εσωτερικής αγοράς, η εναρμόνιση ορισμένων βασικών διατάξεων του εθνικού δικαίου ως προς τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας δεν φαίνεται να επαρκεί, αλλά φαίνεται αντιθέτως απαραίτητη η θέσπιση ενός ενιαίου τίτλου προστασίας όπως ακριβώς το κοινοτικό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας.

⁽¹⁾ «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη νομική προστασία των βιοτεχνολογικών εφευρέσεων» (βλ. Συμπεράσματα 5) — ΕΕ C 295 της 7.10.1996.

5.2. Πληρότητα και συνοχή του συστήματος

Το κοινοτικό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας αποτελεί έναν από τους τρεις άξονες της κοινοτικής προστασίας όσον αφορά τη βιομηχανική ιδιοκτησία:

- το κοινοτικό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας;
- το κοινοτικό σήμα που έχει ήδη δημιουργηθεί και λειτουργεί⁽²⁾;
- το κοινοτικό πρότυπο (σχέδιο) που βρίσκεται στο στάδιο της προπαρασκευής⁽³⁾.

Στους τρεις αυτούς άξονες θα μπορούσε να προστεθεί μέσω μιας απλής εναρμόνισης των εθνικών νομοθεσιών και το χρηστικό πρότυπο⁽⁴⁾.

5.3. Το κοινοτικό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας και η ανταγωνιστικότητα της βιομηχανίας της Κοινότητας

5.3.1. Η καθιέρωση ευρωπαϊκού συστήματος διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας στο οποίο θα συμπεριλαμβάνεται το κοινοτικό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας, είναι καθοριστική, προκειμένου να μετατραπούν σε βιομηχανικές και εμπορικές επιτυχίες τα αποτελέσματα της έρευνας και οι νέες τεχνικές και επιστημονικές γνώσεις. Έτσι θα τεθεί ένα τέρμα στο «ευρωπαϊκό παράδοξο της καινοτομίας» και θα δραστηριοποιηθούν οι ιδιωτικές επενδύσεις στον τομέα της ΕΤΑ, οι οποίες βρίσκονται σήμερα σε πολύ χαμηλότερο επίπεδο στην ΕΕ εν σχέσει προς τις ΗΠΑ και την Ιαπωνία.

5.3.2. Επιπλέον, οι ρυθμίσεις για το κοινοτικό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας εντάσσονται στην οπτική του άρθρου 130, 1η παράγραφος, 4η περίπτωση της Συνθήκης, σύμφωνα με το οποίο οι δράσεις της Κοινότητας και των κρατών μελών αποσκοπούν στην εξασφάλιση της ανταγωνιστικότητας της βιομηχανίας της Κοινότητας και στη βελτίωση της εκμετάλλευσης του βιομηχανικού δυναμικού των πολιτικών στους τομείς της καινοτομίας, της έρευνας και της τεχνολογικής ανάπτυξης⁽⁵⁾.

5.4. Κοινοτικό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας και επόπτευση της καινοτομίας

Αναγνωρίζεται ότι τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας αποτελούν σημαντικό δείκτη της ικανότητας επιτυχούς δραστηριότητας στον τομέα Ε&Α⁽⁶⁾.

Ωστόσο, εάν το σύστημα του κοινοτικού διπλώματος ευρεσιτεχνίας καταστεί λειτουργικό, αποτελεσματικό και περιορισμένου κόστους, η χρησιμοποίησή του από τις κοινοτικές εταιρείες

⁽²⁾ Βλέπε κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 40/94 του Συμβουλίου της 20ής Δεκεμβρίου 1993.

⁽³⁾ Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τα κοινοτικά σχέδια και πρότυπα, COM(93) 342 τελικό, ΕΕ C 29 της 31.1.1994.

⁽⁴⁾ «Πράσινο Βιβλίο — Τα χρηστικά πρότυπα στην εσωτερική αγορά» — ΕΕ C 174 της 17.6.1996.

⁽⁵⁾ «Πράσινο Βιβλίο για την καινοτομία», σημείο 1.5 — ΕΕ C 212 της 22.7.1996.

⁽⁶⁾ Βλ. Ζ. Giliches και άλλοι «Ε&Α, διπλώματα ευρεσιτεχνίας και παραγωγικότητα», Σικάγο 1984.

θα αποτελέσει και δείκτη για τη μέτρηση της παραγωγικότητάς τους όσον αφορά την καινοτομία και την παραγωγή έγκυρων αποτελεσμάτων E&A.

5.5. Απαίτηση ανταγωνιστικού κόστους

Το μειονέκτημα των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων, και ιδίως των ΜΜΕ, σε ό,τι αφορά το κόστος για την προστασία των καινοτομιών τους στην οικεία τους αγορά (δηλαδή στο έδαφος της ΕΕ) εν σχέσει προς τις επιχειρήσεις των μεγάλων ανταγωνιστικών χωρών (ΗΠΑ και Ιαπωνία) καθίσταται εμφανές από τα στοιχεία που δόθηκαν προηγουμένως⁽¹⁾.

Οι περιορισμένες δαπάνες είναι συνεπώς μία από τις ουσιαστικές προϋποθέσεις του κοινοτικού διπλώματος ευρεσιτεχνίας.

5.6. Απαίτηση προτάσεων σε σύντομα χρονικά διαστήματα

Εκτός από τις παρατηρήσεις στον τομέα της οικονομίας και του ανταγωνισμού που διατυπώθηκαν προηγουμένως στα σημεία 5.1 και 5.3.1, η ΟΚΕ τονίζει ότι έχει μεγάλη σημασία να προβλεφθεί σύντομα μια πρόταση κανονισμού για το κοινοτικό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας, όχι αργότερα από την άνοιξη 1999, προκειμένου να εφοδιασθεί η ΕΕ με το ανταγωνιστικό αυτό μέσο, πριν από τις μελλοντικές διευρύνσεις.

6. Ειδικές παρατηρήσεις

Βάσει των κριτηρίων που διατυπώθηκαν προηγουμένως όσον αφορά τα θέματα ουσίας που θέτει το Πράσινο Βιβλίο πρέπει να σημειωθούν τα εξής:

6.1. Αναγκαιότητα του κοινοτικού διπλώματος ευρεσιτεχνίας

Αν και σύμφωνα με ορισμένους βιομηχανικούς κύκλους το σημερινό σύστημα που βασίζεται αφενός στα εθνικά διπλώματα ευρεσιτεχνίας και αφετέρου στην κεντρική διαδικασία υποβολής και εξέτασης των αιτήσεων διπλώματος ευρεσιτεχνίας (ευρωπαϊκό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας) έχει ως σήμερα λειτουργήσει αρκετά ικανοποιητικά, εντούτοις οι απαιτήσεις της Ενιαίας Αγοράς φαίνεται να καθιστούν απαραίτητη και την ύπαρξη ενός κοινοτικού διπλώματος ευρεσιτεχνίας.

Αλλά και σε σύγκριση με τους μεγάλους ανταγωνιστές (ΗΠΑ και Ιαπωνία, βλ. σημείο 3) καταδεικνύει το παράδοξο του ευρωπαϊκού συστήματος το οποίο αν και αρχίζει να διαθέτει ενιαίο νόμισμα, δεν διαθέτει ακόμη ενιαίο σύστημα προστασίας των εφευρέσεων.

Ας ληφθεί ακόμη υπόψη η επιτυχία που σημειώνει η κοινοτική επισήμανση που ξεπερνάει και τις πιο ρόδινες προσδοκίες. Η επιτυχία αυτή (λαμβανομένων υπόψη των αρκετά διαφορετικών χαρακτηριστικών της σήμανσης και του διπλώματος ευρεσιτεχνίας) οδηγεί στο συμπέρασμα ότι όπου υφίσταται τίτλος προστασίας κοινοτικού κύρους οι επιχειρήσεις είναι πρόθυμες να τον υιοθετήσουν.

Συνεπώς, το κοινοτικό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας είναι απαραίτητο έστω και αν διατηρηθούν τα εθνικά διπλώματα, καθώς και το ευρωπαϊκό.

Το κοινοτικό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας θα μπορούσε να γεννηθεί ή να ξαναγεννηθεί με την υιοθέτηση ενός κοινοτικού κανονισμού που θα εγκριθεί δυνάμει του άρθρου 235 της Συνθήκης ΕΚ.

Είναι σημαντικό για τις ΜΜΕ να εξακολουθήσουν να αναλαμβάνονται δραστηριότητες στον τομέα των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας σε επίπεδο κρατών μελών, κυρίως για τις επιχειρήσεις που δρουν μόνο στην εγχώρια αγορά. Οι ΜΜΕ διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στη διάδοση της τεχνολογίας και είναι αναγκαίες για τη διατήρηση των εθνικών δραστηριοτήτων στον τομέα των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας.

6.2. Το πρόβλημα των γλωσσών

Για την αντιμετώπιση του καιρίου αυτού προβλήματος (που αποτελεί ίσως το κεντρικό πρόβλημα του κοινοτικού διπλώματος ευρεσιτεχνίας) πρέπει να ληφθούν υπόψη τα εξής:

6.2.1. Είναι ορθό και δίκαιο τα κράτη μέλη να μη θέλουν να απαρνηθούν την οικεία τους γλώσσα, αλλά πρέπει να ληφθεί υπόψη η διπλή φύση του διπλώματος ευρεσιτεχνίας: από τη μία πλευρά αποτελεί μέσο πληροφόρησης για την κατάσταση της τεχνικής και από την άλλη νομοτεχνικό μέσο προστασίας των εφευρέσεων.

6.2.2. Ενώ πρέπει να θεωρηθεί απαραίτητη η ακέραια διατύπωση του διπλώματος στην εθνική γλώσσα ως νομικού μέσου, είναι εφικτές και άλλες λύσεις ως μέσου πληροφόρησης για την κατάσταση της τεχνικής.

6.2.3. Σύμφωνα με προσεκτικές αξιολογήσεις μόνο ένα αρκετά μικρό ποσοστό (1%-3%) των μεταφράσεων των διπλωμάτων που χορηγούνται από το γραφείο διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας χρησιμοποιούνται όντως⁽²⁾.

6.2.4. Το πρόβλημα των μεταφράσεων στις εθνικές γλώσσες έχει και πολιτική σημασία που δικαιολογεί τη λήψη αποφάσεων σε πολιτικό επίπεδο.

6.2.5. Μεταξύ των λύσεων που προτείνονται στο Πράσινο Βιβλίο, αξία εμβάθυνσεως φαίνεται η συνολική λύση (Package Solution) που παρουσίασε το Γραφείο Διπλωμάτων Ευρεσιτεχνίας και στο οποίο παραπέμπει η Επιτροπή στο Πράσινο Βιβλίο της, που κατά τη γνώμη μας θα μπορούσε να τροποποιηθεί ως εξής:

6.2.5.1. Σύμφωνα με τα όσα προβλέπονται για το ευρωπαϊκό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας⁽³⁾, οι αιτήσεις για την απόκτηση κοινοτικού διπλώματος ευρεσιτεχνίας θα πρέπει να υποβάλλονται σε μία από τις τρεις επίσημες γλώσσες της διαδικασίας (αγγλικά, γαλλικά, γερμανικά) ή κατ'επιλογήν, όπως προβλέπεται, μπορούν να υποβάλλονται στη γλώσσα του κράτους μέλους της ΕΕ, στην οποία ο αιτών έχει την έδρα του, με την υποχρέωση να αποσταλεί η μετάφραση σε μία από τις τρεις επίσημες

⁽²⁾ Στοιχείο που δόθηκε από τον Πρόεδρο του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Διπλωμάτων Ευρεσιτεχνίας, κ. I. Kober κατά τη διάρκεια της Διάσκεψης «Epidos Annual Conference 1996» το οποίο και περιέχεται στα σχετικά πρακτικά.

⁽³⁾ ΕΠΚ, Άρθρο 14.

⁽¹⁾ Βλ. το κεφάλαιο 2.

γλώσσες της προβλεπόμενης διαδικασίας, εντός των προθεσμιών που ορίζει ο κανονισμός⁽¹⁾.

6.2.5.2. Το ευρωπαϊκό γραφείο διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας θα πρέπει να εξασφαλίζει μία προσεγμένη σύνταξη της αίτησης διπλώματος ευρεσιτεχνίας στη γλώσσα της διαδικασίας που να αποτελεί σαφή τεχνική σύνοψη της ευρεσιτεχνίας. Η σύνοψη αυτή θα πρέπει να δημοσιεύεται από κοινού με τη δημοσίευση της αίτησης. Το ΕΓΔΕ θα πρέπει να αναλάβει τη μετάφραση της σύνοψης στις άλλες δύο επίσημες γλώσσες και δημοσιεύσει το κείμενο στις τρεις γλώσσες μέσω του Internet. Επιπλέον, το ΕΓΔΕ θα πρέπει να αποστέλλει χωρίς καθυστέρηση τα κείμενα αυτά στις υπηρεσίες της Επιτροπής, που είναι αρμόδιες για την αξιολόγηση και τη διάδοση των αποτελεσμάτων της έρευνας (ΓΔ XIII), για να τα μεταφράσουν σε όλες τις γλώσσες της Κοινότητας και για να τα δημοσιεύσουν μέσω της τράπεζας δεδομένων CORDIS, κατά τρόπο ώστε να αποτελέσει πράγματι το μέσο για την ταχεία διάδοση της τεχνικής προόδου.

6.2.5.3. Λόγω της αξίας διαδόσεως της τεχνικοεπιστημονικής γνώσεως που θα έχει η μετάφραση της συνθέσεως στις εθνικές γλώσσες, το κόστος της μετάφρασης αυτής δεν θα επιβαρύνει τον αιτούντα, αλλά θα υποστηρίζεται από την ΕΕ ως κόστος αξιολόγησης και διάδοσης των αποτελεσμάτων της έρευνας.

6.2.5.4. Κατά την πράξη εκδόσεως του διπλώματος, θα πρέπει να γίνεται η μετάφραση στις εθνικές γλώσσες των κρατών μελών, μόνο των απαιτήσεων του διπλώματος. Οι μεταφράσεις αυτές θα γίνονται με ευθύνη και με έξοδα του αιτούντος.

6.2.5.5. Πριν από οποιαδήποτε άλλη ενέργεια εκ μέρους του δικαιούχου του διπλώματος για να αξιοποιήσει τα δικαιώματά του, θα πρέπει να γίνει η μετάφραση αχέραιου του διπλώματος στην ενδιαφερόμενη χώρα. Και η μετάφραση αυτή θα είναι με ευθύνη και έξοδα του δικαιούχου.

6.2.6. Η ανάθεση στο ΕΓΔΕ της φροντισμένης σύνοψης της αιτήσεως του διπλώματος ευρεσιτεχνίας θα έχει ως πλεονέκτημα την υιοθέτηση ομοιόμορφων κριτηρίων.

Εντούτοις, σε ό,τι αφορά τη μετάφραση της σύνοψης αυτής στις εθνικές γλώσσες, το ΕΓΔΕ θα μπορούσε με δική του ευθύνη να την αναθέσει στις εθνικές υπηρεσίες, εφόσον το επιθυμούν και είναι σε θέση να επιτελέσουν την εργασία αυτή και στην περίπτωση αυτή οι εθνικές μεταφραστικές υπηρεσίες πρέπει να αποστέλλουν τις σχετικές μεταφράσεις στις υπηρεσίες της Επιτροπής που αναφέρθηκαν στο σημείο 6.2.5.2 για τη διάδοσή τους.

6.2.7. Στο μέλλον, ενόψει των διευρύνσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Επιτροπή θα πρέπει να αναζητήσει περαιτέρω λύσεις, στα πλαίσια του γενικότερου θέματος του γλωσσικού καθεστώτος της Κοινότητας, ιδιαίτερα όσον αφορά τις επιπτώσεις επί του σχετικού κόστους και της ανταγωνιστικότητας της ευρωπαϊκής βιομηχανίας.

6.3. *Απαράδεκτη η λύση του κοινοτικού διπλώματος ευρεσιτεχνίας «à la carte»*

6.3.1. Η λύση του κοινοτικού διπλώματος ευρεσιτεχνίας «à la carte» φαίνεται να αντιμετωπίζεται ευνοϊκά από ορισμένους επιχειρηματικούς και επαγγελματικούς κύκλους οι οποίοι τονίζουν ότι είναι ανάγκη να υπάρξει ένα «ευέλικτο» σύστημα.

6.3.2. Στην πραγματικότητα — μολοντί ο αιτών ένα κοινοτικό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας έχει πάντα τη δυνατότητα να ζητήσει σε κάποιο στάδιο της διαδικασίας τη μετατροπή της αιτήσεώς του σε αίτηση ευρωπαϊκού διπλώματος ευρεσιτεχνίας (βλ. στη συνέχεια το σημείο 5.4) — η λύση του κοινοτικού διπλώματος ευρεσιτεχνίας «à la carte» φαίνεται να αντιβαίνει προς ορισμένες θεμελιώδεις απαιτήσεις της ενιαίας αγοράς και συνεπώς πρέπει να αποκλεισθεί κατηγορηματικά.

6.4. *Δυνατότητα μεταβολής μιας αίτησης για κοινοτικό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας σε αίτηση για ευρωπαϊκό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας*

6.4.1. Όπως σημειώθηκε προηγουμένως, το πρόβλημα αυτό πρέπει να διακριθεί από τη λύση του ευρωπαϊκού διπλώματος ευρεσιτεχνίας «à la carte», αν και για ορισμένες πτυχές του θέματος οι πρακτικές επιπτώσεις ενδέχεται να είναι παρεμφερείς.

6.4.2. Στην οπτική μιας Κοινότητας που πρόκειται να διευρυνθεί στο μέλλον, φαίνεται λογικό να προσχεθεί η δυνατότητα προς τον αιτούντα ένα κοινοτικό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας να μπορεί να μετατρέψει την αίτησή του πριν από την ολοκλήρωση της σχετικής διαδικασίας, σε αίτηση ευρωπαϊκού διπλώματος ευρεσιτεχνίας, πράγμα που σε θετική περίπτωση, θα επιτρέψει την έκδοση μιας σειράς εθνικών διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας για τις συγκεκριμένες χώρες.

6.4.3. Όμως, για λόγους ανάλογους με εκείνους που διατυπώθηκαν στο προηγούμενο σημείο σχετικά με το κοινοτικό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας «à la carte» δεν φαίνεται συμβατή με τις απαιτήσεις της ενιαίας αγοράς η δυνατότητα μετατροπής ενός κοινοτικού διπλώματος ευρεσιτεχνίας το οποίο χορηγήθηκε σε ευρωπαϊκό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας, δηλαδή σε μια σειρά εθνικών διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας.

6.4.4. Αλλά δεν είναι ρεαλιστική ούτε και η δυνατότητα μετατροπής μιας αιτήσεως για ευρωπαϊκό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας σε αίτηση για κοινοτικό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας, εκτός κι αν πρόκειται για ευρωπαϊκό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας που θα αφορούσε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ.

6.4.5. Συνεπώς, πρέπει να επικροτηθεί η δυνατότητα μετατροπής μιας αιτήσεως για ευρωπαϊκό κοινοτικό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας σε αίτηση ευρωπαϊκού διπλώματος ευρεσιτεχνίας, εφόσον η αίτηση μετατροπής υποβάλλεται πριν από τη χορήγηση του διπλώματος ευρεσιτεχνίας.

6.5. *Τα θέματα δικαιοδοσίας*

Όσον αφορά το λεπτό θέμα των αντίστοιχων αρμοδιοτήτων των εθνικών δικαστηρίων και των κοινοτικών αρχών, φαίνεται φρόνιμο να ληφθεί ως σημείο αναφοράς το σύστημα που προβλέπεται από τον κανονισμό για το κοινοτικό σήμα όσον αφορά την παραπομπή και την εγκυρότητα των κοινοτικών επισημάνσεων⁽²⁾.

(1) Βλ. «Κανόνες εφαρμογής της ευρωπαϊκής Συνθήκης για τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας», Κεφάλαιο I.

(2) Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 40/94, Άρθρο 91 και εξής.

Ένα παρόμοιο σύστημα θα μπορούσε να προβλεφθεί και για το κοινοτικό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας με ορισμένες διορθώσεις που θα λαμβάνουν υπόψη την ιδιαιτερότητα του κοινοτικού διπλώματος ευρεσιτεχνίας και ειδικότερα της υψηλής αρμοδιότητας όχι μόνο νομικής, αλλά και τεχνικής επίσης που πρέπει να απαιτείται από μία αρχή αρμόδια να αποφαινεται για την ακυρότητα ενός διπλώματος ευρεσιτεχνίας που να ισχύει σε όλη την επικράτεια της ΕΕ.

Στην οπτική αυτή, εφικτή είναι η εξής λύση:

6.5.1. Κάθε κράτος μέλος ορίζει στην επικράτειά του ένα περιορισμένο αριθμό εθνικών δικαστηρίων — κατ'ανώτατο όριο 5 για κάθε κράτος μέλος⁽¹⁾ — με αρμοδιότητα να αποφαίνονται πρωτοδικώς:

6.5.1.1. Για κάθε ενέργεια παραποίησης κοινοτικών διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας:

6.5.1.2. Για κάθε ενέργεια διαβεβαίωσης περί μη παραποίησης κοινοτικών διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας:

6.5.1.3. Για κάθε ανταγωγή ως προς την εγκυρότητα ενός κοινοτικού διπλώματος ευρεσιτεχνίας που υποβάλλεται από τον υποτιθέμενο παραποίητή κατά την εκδίκαση μιας υπόθεσης παραποίησης.

Σε ό,τι αφορά το θέμα που τίθεται στο προηγούμενο σημείο (6.5.1.3) προτείνονται ακολούθως, εναλλακτικώς, δύο λύσεις. Και οι δύο βασίζονται στο κριτήριο κατά το οποίο αφενός παρέχεται στο δικαστή της παραποίησης η δυνατότητα να αποφανθεί και περί της εγκυρότητας και αφετέρου να χορηγηθεί περιορισμένη ισχύς στην απόφαση αυτή με σκοπό να αποφευχθούν ανεπανόρθωτες συνέπειες σε περίπτωση εσφαλμένης απόφασης.

Κατά την πρώτη λύση η ενδεχόμενη δυσμενής απόφαση για την εγκυρότητα του κοινοτικού διπλώματος ευρεσιτεχνίας δεν θα πρέπει να συνεπιφέρει την ακύρωση αυτής με γενική ισχύ «erga omnes». Αντίθετα, η εν λόγω δυσμενής απόφαση θα πρέπει να έχει απλώς ως συνέπεια την κήρυξη του εν λόγω διπλώματος ευρεσιτεχνίας ως αμάχητου, έναντι του υποτιθέμενου παραποίητή, και περιορίζεται στην απόφαση και στο συγκεκριμένο είδος (της υποτιθέμενης) παραποίησης. (Η πρώτη αυτή λύση θα είχε το πλεονέκτημα να διασαφίσει αμέσως με άμεσο αποτέλεσμα την εγκυρότητα ή μη του διπλώματος ευρεσιτεχνίας αλλά — επειδή ισχύει μόνο μεταξύ των μερών — θα μπορούσε να προκαλέσει πολλαπλασιασμό των διαφορών για το ίδιο δίπλωμα έναντι άλλων.)

Ως εναλλακτική λύση, θα μπορούσε να προβλεφθεί ότι τα εθνικά δικαστήρια, επιλεγμένα σύμφωνα με το σημείο 6.5.1, είναι αρμόδια για την ακύρωση ενός κοινοτικού διπλώματος ευρεσιτεχνίας (κατόπιν ανταγωγής) με γενική ισχύ («erga omnes»), αλλά με τη διευκρίνιση ότι η ακύρωση του διπλώματος ευρεσιτεχνίας θα εκκρεμεί έως ότου επικυρωθεί από το εφετείο.

(1) Ο αριθμός 5 είναι βεβαίως μέχρι ενός βαθμού αυθαίρετος. Είναι όμως προτιμότερο να δοθεί ένας ακριβής αριθμός (όσο και αν είναι αυθαίρετος) από ό,τι η εξαιρετικά γενική διατύπωση του άρθρου 91 του κανονισμού για την κοινοτική σήμανση, δηλαδή «ένας αριθμός όσο το δυνατόν πιο περιορισμένος». Ως προς την ιδέα ότι κάθε κράτος μέλος ορίζει ένα μόνο δικαστήριο πρώτου βαθμού, η λύση αυτή φαίνεται να θίγει κυρίως τις ΜΜΕ ιδιαίτερα όταν αναφερθεί η περιφερειακή πραγματικότητά τους.

(Η δεύτερη αυτή λύση θα είχε το πλεονέκτημα να αποφευχθεί ο πολλαπλασιασμός των κρινόμενων περιπτώσεων — ακριβώς γιατί η απόφαση θα είχε γενική ισχύ — αλλά θα είχε το μειονέκτημα της μη άμεσου ισχύος εν αναμονή της επιβεβαίωσης από το εφετείο.)

6.5.2. Τα εν λόγω εθνικά δικαστήρια δεν θα είναι συνεπώς αρμόδια για την ακύρωση κοινοτικών διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας με γενική ισχύ, (εκτός κι αν επιλεγεί η εναλλακτική λύση που διατυπώθηκε στην τελευταία παράγραφο 6.5.1.3). Η αρμοδιότητα αυτή θα ανήκει αποκλειστικά:

6.5.2.1. Σε πρώτο βαθμό σε μία διεύθυνση ακύρωσης του ΕΓΔΕ ή σε ένα νέο ειδικό δικαστήριο ad hoc.

6.5.2.2. Σε δεύτερο βαθμό, σε ένα ειδικό όργανο του Πρωτοδικείου της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.

6.5.3. Το ειδικό όργανο του Πρωτοδικείου της Ευρωπαϊκής Κοινότητας θα μπορεί να λειτουργεί και ως δευτεροβάθμιο δικαστήριο για τις περιπτώσεις παραποίησης που εκδικάζονται από τα εθνικά δικαστήρια.

6.5.4. Για την προσβολή των αποφάσεων του ειδικευμένου αυτού οργάνου θα είναι δυνατή μία τελευταία προσφυγή, μόνο για νομικά θέματα, στο δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

6.5.5. Οποσδήποτε τα αρμόδια εθνικά δικαστήρια, σύμφωνα με το σημείο 6.5.1, θα έχουν τη δυνατότητα να αποφασίζουν επειγόντως υπέρ του δικαιούχου του διπλώματος, εφόσον το θεωρούν σκόπιμο, με ισχύ για όλη την επικράτεια της ΕΕ.

6.6. Ο ρόλος των εθνικών υπηρεσιών

6.6.1. Κατά το προτεινόμενο σύστημα, οι εθνικές υπηρεσίες θα εξακολουθήσουν να διαδραματίζουν το ρόλο που έχουν σήμερα όσον αφορά τα εθνικά και ευρωπαϊκά διπλώματα ευρεσιτεχνίας.

6.6.2. Θα πρέπει επίσης να διαδραματίζουν ενεργό ρόλο για τη διάδοση και την προώθηση των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας καθώς και της σχετικής κληρονομιάς συμπεριλαμβανομένων και των κοινοτικών διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας έναντι των ΜΜΕ, κυρίως για την ενίσχυση της γενικότερης συνεργασίας με τις αντιπροσωπευτικές οργανώσεις των ΜΜΕ, των μικροεπιχειρήσεων και των βιοτεχνικών επιχειρήσεων στα κράτη μέλη των επαγγελματικών οργανώσεων, των συμβούλων επιχειρήσεων και των ανεξάρτητων εφευρετών.

6.6.3. Για τη δράση της διάδοσης και προαγωγής θα πρέπει να τύχουν των κατάλληλων συμβολών εκ μέρους του γραφείου κοινοτικού διπλώματος ευρεσιτεχνίας και ενδεχομένως με τη μορφή ενός ποσοστού επί των τελών λειτουργίας των κοινοτικών διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας.

6.7. Τα θέματα σχετικά με τα τέλη

6.7.1. Σε ένα σύστημα κοινοτικού διπλώματος ευρεσιτεχνίας, βασισμένο σε κοινοτικό κανονισμό⁽²⁾, δεν θα είχε νόημα

(2) Βλ. προηγούμενο σημείο 6.1.

η κατανομή μεταξύ των κρατών μελών ενός ποσοστού των τελών, ακριβώς όπως προβλέπεται από το CBC/ABC⁽¹⁾.

6.7.2. Αντίθετα, τα τέλη που καταβάλλονται από τους χρήστες του συστήματος θα πρέπει να μένουν στο διαχειριστή του συστήματος, δηλαδή στο ΕΓΔΕ, που έχει ενσωματωθεί στα κοινοτικά όργανα, με τη δέσμευση ότι αναγνωρίζει στις εθνικές υπηρεσίες μία κατάλληλη συμβολή για τις δραστηριότητες που αναφέρονται στο σημείο 6.6.

6.7.3. Επιπλέον, για να καταστεί ελκυστικό το σύστημα του κοινοτικού διπλώματος ευρεσιτεχνίας πρέπει να προβλεφθεί ότι τα τέλη λειτουργίας του θα είναι αισθητά χαμηλότερα από τα ισχύοντα τέλη λειτουργίας για την έκδοση ευρωπαϊκών διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας που να καλύπτουν όλη την Κοινότητα.

6.8. *Ευνοϊκοί όροι για τις ΜΜΕ*

6.8.1. Ανάλογα με τα όσα ισχύουν στις ΗΠΑ, στα πλαίσια επίσης του συστήματος του κοινοτικού διπλώματος ευρεσιτεχνίας, οι ΜΜΕ (οι οποίες πρέπει να προσδιορισθούν όπως προβλέπεται στη Σύσταση της Επιτροπής 96/280 της 3ης Απριλίου 1996), τα πανεπιστήμια και τα μη κερδοσκοπικά ερευνητικά κέντρα θα πρέπει να απολαμβάνουν ένα καθεστώς δεόντως μειωμένων τελών (π.χ. μειωμένων κατά 50 %).

6.8.2. Όσον αφορά ειδικότερα τις ΜΜΕ, τις μικροεπιχειρήσεις και τις βιοτεχνικές επιχειρήσεις, θα πρέπει να αναληφθεί μια ενεργός πολιτική απέναντί τους, που θα αποβλέπει στην υποστήριξη και ενίσχυση των ικανοτήτων τους προς καινοτομία. Σχετικά με αυτό, θα πρέπει, εκτός από τη μείωση των φόρων, να τοποθετηθούν στις αντιπροσωπευτικές οργανώσεις (εμπορικά ή επαγγελματικά Επιμελητήρια, επαγγελματικές οργανώσεις, ενώσεις επιχειρήσεων ...) ειδικά εκπαιδευμένοι σύμβουλοι, επιφορτισμένοι με την άμεση ενημέρωση των επιχειρήσεων και την υποβοήθηση των ενεργειών καινοτομίας τις οποίες αναλαμβάνουν αυτές έως και την απόκτηση της άδειας ευρεσιτεχνίας, σε επαφή με τις εθνικές υπηρεσίες αδειών ευρεσιτεχνίας. Το μέτρο αυτό μπορεί να συμπεριληφθεί στο πλαίσιο του 5ου προγράμματος έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης.

(1) Βλ. ABC, Άρθρο 20 «Δημοσιονομικές δαπάνες και έσοδα».

6.9. Άλλες δυνατές εναρμονίσεις σε κοινοτικό επίπεδο

6.9.1. Κατοχύρωση με δίπλωμα ευρεσιτεχνίας των ηλεκτρονικών προγραμμάτων

6.9.1.1. Η ΟΚΕ θεωρεί ότι παρέχεται η προστασία των ηλεκτρονικών προγραμμάτων μέσω των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας (copyright), βάσει της οδηγίας 91/250/ΕΟΚ⁽²⁾.

6.9.1.2. Επιπλέον η ΟΚΕ θεωρεί σκόπιμη την τροποποίηση του άρθρου 52, παρ. 2 CBE, το οποίο αποκλείει την κατοχύρωση με δίπλωμα ευρεσιτεχνίας των ηλεκτρονικών προγραμμάτων, τονίζει όμως ότι οι «εφευρέσεις στον τομέα του software», για να είναι κατοχυρώσιμες πρέπει πάντοτε να αποτελούν «τη λύση ενός τεχνικού προβλήματος».

6.9.2. Το δικαίωμα της προχρήσεως

Πρέπει επίσης να εξετασθεί και η σκοπιμότητα της εναρμόνισης του δικαιώματος προχρήσεως.

6.9.2.1. Χρειάζεται δηλαδή να ορισθούν και να εναρμονισθούν δεόντως οι όροι δια των οποίων ένας τρίτος ο οποίος εκμεταλλεύθηκε για πρώτη φορά καλή τη πίστει μία εφεύρεση (ή έχει προβεί στις απαραίτητες ενέργειες για να την εκμεταλλευθεί σε εμπορική κλίμακα) μπορεί να συνεχίσει την εκμετάλλευση αυτή παρά τη χορήγηση του κοινοτικού διπλώματος ευρεσιτεχνίας σε άλλον.

6.9.3. Οι εφευρέσεις των εξαρτωμένων προσώπων

6.9.3.1. Οι διαφορές που υφίστανται όσον αφορά τη νομοθεσία μεταξύ των κρατών μελών στον τομέα των εφευρέσεων των εξαρτωμένων προσώπων δεν δικαιολογούν την ανάγκη εναρμόνισης σε κοινοτικό επίπεδο.

6.9.3.2. Βάσει της αρχής της επικουρικότητας, το ζήτημα αυτό πρέπει να εξακολουθήσει να ρυθμίζεται σύμφωνα με τις διάφορες εθνικές νομοθεσίες.

6.9.4. Ανάγκη εναρμόνισης στον τομέα των βιοτεχνολογιών

Είναι επείγουσα ανάγκη να εφαρμοσθεί η οδηγία για την εναρμόνιση της νομοθεσίας των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας στον τομέα των βιοτεχνολογιών προκειμένου να αποφευχθούν βαρύτερες επιπτώσεις για τις επιχειρήσεις έναντι των εξωευρωπαϊκών ανταγωνιστών τους (και ειδικότερα των ΗΠΑ).

(2) Οδηγία αριθ. 91/250/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 14ης Μαΐου 1991, σχετικά με τη νομική προστασία των προγραμμάτων ηλεκτρονικών υπολογιστών.

Βρυξέλλες, 25 Φεβρουαρίου 1998.

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Tom JENKINS

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την έννομη προστασία των υπηρεσιών που βασίζονται ή συνίστανται στην παροχή πρόσβασης υπό όρους»⁽¹⁾

(98/C 129/04)

Στις 20 Οκτωβρίου 1997, και σύμφωνα με το άρθρο 198 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ανωτέρω πρόταση.

Το τμήμα βιομηχανίας, εμπορίου, βιοτεχνίας και υπηρεσιών, στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΟΚΕ, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 6 Φεβρουαρίου 1998 με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. Hernández Bataller.

Κατά τη 352η σύνοδο ολομέλειας της 25ης και 26ης Φεβρουαρίου 1998 (συνεδρίαση της 25ης Φεβρουαρίου) η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 120 ψήφους υπέρ, 0 κατά και 2 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Η παρούσα πρόταση οδηγίας σχετικά με την έννομη προστασία των υπηρεσιών που συνίστανται ή βασίζονται στην παροχή πρόσβασης υπό όρους, την οποία υπέβαλε η Επιτροπή με σκοπό να εκπονηθεί η σχετική γνωμοδότηση, αποτελεί άμεση απόρροια των προβληματισμών που προέκυψαν με την ευκαιρία της συζήτησης για το Πράσινο Βιβλίο σχετικά με τη Νομική Προστασία των Κρυπτογραφημένων Υπηρεσιών στην Εσωτερική Αγορά⁽²⁾.

1.2. Σχετικά με το Πράσινο Βιβλίο, η ΟΚΕ είχε την ευκαιρία να εκφέρει γνώμη εκδίδοντας γνωμοδότηση στις 25 Σεπτεμβρίου 1996⁽³⁾.

1.3. Η ανάγκη να διασφαλισθεί η νομική προστασία των κρυπτογραφημένων υπηρεσιών κατά της παράνομης λήψης είχε ήδη συμπεριληφθεί στο Στρατηγικό Πρόγραμμα για την Εσωτερική Αγορά⁽⁴⁾, καθώς και στο Πράσινο Βιβλίο σχετικά με το θέμα, το οποίο αναγγέλθηκε στην Ανακοίνωση της Επιτροπής για την «Ευρώπη των πληροφοριών — η συνέχιση της πορείας: πρόγραμμα δράσης», της 19ης Ιουνίου 1994⁽⁵⁾.

1.4. Πιο πρόσφατα, στην Ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Μία ευρωπαϊκή πρωτοβουλία στο ηλεκτρονικό εμπόριο»⁽⁶⁾, στην παράγραφο 55 αναφέρεται ότι: «Η ασφαλής διανομή υπηρεσιών θα απαιτήσει επαρκή έννομη προστασία των υπηρεσιών πρόσβασης υπό όρους σε ολόκληρη την ενιαία αγορά. Πολλές υπηρεσίες θα χρησιμοποιήσουν κάποια μορφή κρυπτογράφησης ή άλλο σύστημα πρόσβασης υπό όρους, προκειμένου να εξασφαλίσουν κατάλληλη αμοιβή. Οι παρέχοντες υπηρεσίες θα χρειαστεί να προστατευθούν κατά της πειρατείας των υπηρεσιών τους από παράνομους αποκωδικοποιητές, ευκρινείς κάρτες ή άλλα συστήματα πειρατείας.»

1.5. Η γνωμοδότηση σχετικά με την Ανακοίνωση υιοθετήθηκε (CES 1191/97)⁽⁷⁾.

1.6. Στη γνωμοδότηση σχετικά με το Πράσινο Βιβλίο⁽³⁾, η ΟΚΕ κατέληξε στα ακόλουθα συμπεράσματα:

1.6.1. Η κρυπτογράφηση των επικοινωνιών γενικά καθίσταται απολύτως αναγκαία ώστε κάθε μη εξουσιοδοτημένο άτομο να μην έχει πρόσβαση σε αυτές ή να τις μεταβάλλει.

1.6.2. Καθίσταται απαραίτητη μία αποτελεσματική δράση προστασίας σε όλα τα κράτη μέλη και ο στόχος αυτός μπορεί να επιτευχθεί αποτελεσματικά μόνο μέσω μίας κοινοτικής εναρμόνισης.

1.6.3. Το νομικό θέσπισμα που πρέπει να χρησιμοποιηθεί για την εν λόγω εναρμόνιση επιβάλλεται να είναι ένας Κανονισμός του Συμβουλίου.

1.6.4. Το πεδίο εφαρμογής του κανονισμού θα επεκταθεί σε όλες τις κρυπτογραφημένες υπηρεσίες.

1.6.5. Στο πεδίο εφαρμογής της νομικής πράξης είναι αναγκαίο να συμπεριληφθεί η εν επιγνώσει κατοχή εκ μέρους ιδιωτών μη επιτρεπόμενων συσκευών αποκρυπτογράφησης.

1.6.6. Αυτό το νομικό θέσπισμα θα πρέπει να προβλέπει τη δυνατότητα δικαστικής προσφυγής λόγω βλάβης ή ζημίας, και να θεσπίζει μέσα με βάση το αστικό δικαίωμα προληπτικού ή προφυλακτικού χαρακτήρα κατά ειδικών προπαρασκευαστικών δραστηριοτήτων που διευκολύνουν την πειρατεία με τελικές κυρώσεις για την παράνομη λήψη και αναδιανομή κρυπτογραφημένων υπηρεσιών.

1.6.7. Επίσης η ΟΚΕ κάλεσε την Επιτροπή να εξετάσει το ζήτημα όσον αφορά όλες τις επιπτώσεις του σε διεθνή κλίμακα, και συγκεκριμένα βάσει των διμερών συμφωνιών και των δραστηριοτήτων του ΠΟΕ, και ζήτησε από αυτή να εξασφαλίσει τις απαραίτητες προϋποθέσεις για την τεχνική τυποποίηση των αποκωδικοποιητών.

2. Εξέταση της πρότασης της Επιτροπής

2.1. Νομικό μέσο

2.1.1. Η πρώτη διαπίστωση από την ανάγνωση της πρότασης της Επιτροπής είναι ότι η Επιτροπή επέλεξε πράξη με τη μορφή οδηγίας και όχι κανονισμού.

(1) ΕΕ C 314 της 16.10.1997, σ. 7.

(2) COM(96) 76 τελικό.

(3) ΕΕ C 30 της 30.1.1997.

(4) COM(93) 632 τελικό.

(5) COM(94) 347 τελικό.

(6) COM(97) 157 τελικό.

(7) ΕΕ C 19 της 21.1.1998, σ. 72.

2.1.1.1. Με αυτήν την επιλογή η Επιτροπή θεωρεί ότι εξασφαλίζει ένα «ισοδύναμο επίπεδο προστασίας» σε διάφορα κράτη μέλη, αφήνοντας στην κρίση αυτών «τα μέσα για την επίτευξη των εν λόγω στόχων». Κατ'αυτό τον τρόπο εφαρμόζεται στα κράτη μέλη:

- α) ο καθορισμός των αναγκαίων μέτρων για την απαγόρευση στην επικράτεια τους των δραστηριοτήτων οι οποίες θεωρούνται παράνομες σύμφωνα με την πρόταση οδηγίας·
- β) η επιβολή των κυρώσεων στους παραβάτες οι οποίες, ωστόσο, πρέπει να είναι
 - αποτελεσματικές,
 - αποτρεπτικές και
 - ανάλογες με τις ενδεχόμενες επιπτώσεις της παράνομης δραστηριότητας.

2.2. Πεδίο εφαρμογής

2.2.1. Η οδηγία περιορίζει το πεδίο εφαρμογής των «προστατευόμενων υπηρεσιών με πρόσβαση υπό όρους», στο βαθμό που η άδεια πρόσβασης στην υπηρεσία έχει ως αντικείμενο να εξασφαλίσει την αμοιβή για τις ακόλουθες υπηρεσίες:

- την «τηλεοπτική μετάδοση», όπως ορίζεται στην παράγραφο α) του άρθρου 1 της οδηγίας 89/552/ΕΟΚ⁽¹⁾,
 - «τη ραδιοφωνική μετάδοση», συμπεριλαμβανομένων όχι μόνο των ηχητικών σημάτων αλλά επίσης και των σημάτων δεδομένων που χρησιμοποιούν την ίδια διαύλο.
- Και οι δύο υπηρεσίες αποκλείουν την παροχή υπηρεσιών με ατομική αίτηση,
- τις «υπηρεσίες της κοινωνίας των πληροφοριών» που ορίζονται ως «οποιαδήποτε υπηρεσία που παρέχεται με ηλεκτρονικά μέσα εξ αποστάσεως ή κατόπιν προσωπικής επιλογής ενός αποδέκτη υπηρεσιών».

2.3. Αντικείμενο της πρότασης οδηγίας

2.3.1. Αντικείμενο της πρότασης οδηγίας είναι η προστασία στο χώρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης των δραστηριοτήτων που απαριθμούνται στη συνέχεια:

- α) κατασκευή, εισαγωγή, πώληση ή κατοχή παράνομων συσκευών για εμπορικούς σκοπούς·
- β) εγκατάσταση, συντήρηση ή αντικατάσταση παράνομης συσκευής για εμπορικούς σκοπούς.

Ως «παράνομη συσκευή» νοείται οποιοσδήποτε εξοπλισμός ή πρόγραμμα πληροφορικής που έχει σχεδιαστεί ή προσαρμοστεί προκειμένου να καταστεί δυνατή η αθέμιτη πρόσβαση σε προστατευόμενη υπηρεσία·

- γ) χρησιμοποίηση εμπορικών επικοινωνιών για την προώθηση παράνομων συσκευών.

2.3.1.1. Ως «εμπορική επικοινωνία» νοείται κάθε είδους επικοινωνία που έχει σκοπό την προώθηση των υπηρεσιών, των προϊόντων ή της εικόνας μία επιχείρησης ή οργανισμού μεταξύ των τελικών καταναλωτών ή των διανομέων.

2.3.1.2. Ωστόσο, στους ορισμούς του άρθρου 1 δεν περιλαμβάνεται η έννοια «εμπορική επικοινωνία».

2.3.2. Η Επιτροπή εστιάζει επίσης το στόχο της πρότασης της στην «κατασκευή και εμπορία των παράνομων συσκευών αποκωδικοποίησης».

2.3.2.1. Το μέτρο αυτό δεν περιλαμβάνει στο πεδίο εφαρμογής του τα ακόλουθα:

- α) τις πτυχές που συνδέονται με την «αθέμιτη λήψη» οποιασδήποτε από τις προαναφερθείσες υπηρεσίες, και την ιδιωτική κτήση ή κατοχή οποιασδήποτε παράνομης συσκευής εφόσον δεν έχει εμπορικό σκοπό·
- β) τα δικαιώματα σχετικά με το περιεχόμενο των πληροφοριών που μεταδίδονται με τις παράνομες συσκευές·
- γ) τα δικαιώματα βιομηχανικής ιδιοκτησίας σε σχέση με τους αποκωδικοποιητές, επειδή αποτελούν αντικείμενο άλλης υπό επεξεργασία πρότασης·
- δ) τέλος δεν εξετάζονται πτυχές που σχετίζονται με το δικαίωμα προστασίας της ιδιωτικής ζωής και ασφάλειας των εμπορικών συναλλαγών οι οποίες δεν έχουν ως βάση την πληρωμή μίας κρυπτογραφημένης υπηρεσίας επικοινωνίας.

3. Γενικές Παρατηρήσεις

3.1. Η ΟΚΕ εκφράζει ικανοποίηση για την πρόταση οδηγίας της Επιτροπής καθώς λαμβάνει υπόψη τη γνωμοδότηση την οποία εξέδωσε με την ευκαιρία του Πράσινου Βιβλίου.

3.2. Ωστόσο η ΟΚΕ θεωρεί ότι, αν ληφθούν υπόψη τα υφιστάμενα κενά καθώς και η στρέβλωση του ανταγωνισμού που προκαλείται εξαιτίας τους, η κατάλληλη νομοθετική πράξη είναι ο κανονισμός και όχι η οδηγία, διότι παρέχει τα εξής πλεονεκτήματα:

- εξασφαλίζει μία πιο αποτελεσματική εναρμόνιση η οποία μπορεί να εφαρμοστεί απευθείας στα κράτη μέλη·
- αποφεύγει μια χρονοβόρα διαδικασία μεταφοράς των προτεινόμενων μέτρων στις αντίστοιχες εσωτερικές νομοθεσίες.

3.3. Ως προς το πεδίο εφαρμογής της, θα πρέπει να επεκταθεί στην παροχή επαγγελματικών υπηρεσιών, για παράδειγμα την τηλεατρίκη.

⁽¹⁾ ΕΕ L 298 της 17.10.1989, σ. 23.

3.4. Ο στόχος του άρθρου 2 είναι να διασφαλίσει την ελεύθερη κυκλοφορία των προστατευόμενων υπηρεσιών, των παρεπόμενων υπηρεσιών και των συσκευών πρόσβασης υπό όρους, αν και η δεύτερη παράγραφός του μπορεί να κριθεί περιττή καθώς περιορίζεται στην αναφορά αρχών της Συνθήκης γενικής ή προφανούς εφαρμογής.

3.5. Όσον αφορά τις παράνομες δραστηριότητες, πρέπει να προστεθούν στην παράγραφο γ) του άρθρου 3 οι «παρεπόμενες υπηρεσίες» που περιλαμβάνουν την εγκατάσταση, τη συντήρηση ή την αντικατάσταση συσκευών πρόσβασης υπό όρους, όπως επίσης και την παροχή υπηρεσιών εμπορικής επικοινωνίας που συνδέονται με προστατευόμενες υπηρεσίες ή συσκευές καθώς και άλλες παρεπόμενες υπηρεσίες.

3.6. Η παράγραφος 1 του άρθρου 4 πρέπει να αντικατασταθεί με μια διάταξη που θα αναγνωρίζει τον παράνομο και εγκληματικό χαρακτήρα των ενεργειών που περιγράφει το άρθρο 3, στις οποίες και θα πρέπει να προστεθεί η παράνομη λήψη επιτρεπόμενων υπηρεσιών και υπηρεσιών πρόσβασης υπό όρους και η δόλια ιδιωτική κατοχή παράνομων συσκευών.

3.7. Η παράγραφος 2 του άρθρου 4 πρέπει να καλύπτει ευρύτερα την ενεργό νομιμοποίηση προκειμένου να επιτρέπει την εφαρμογή επανορθωτικών και ανασταλτικών ενεργειών καθώς και ασφαλιστικών μέτρων ενώπιον των δικαστηρίων προς όλους όσους επικαλούνται «άμεσο συμφέρον».

3.8. Στο άρθρο 5 πρέπει να συμπεριληφθεί η υποχρέωση για τα κράτη μέλη να ανακοινώνουν στην Επιτροπή τα ποινικά καθεστώτα που εφαρμόζουν, στο βαθμό που αυτά δεν είναι δυνατόν να συμπεριληφθούν στα νομικά κείμενα για τη μεταφορά στις εθνικές νομοθεσίες.

4. Ειδικές παρατηρήσεις

4.1. Η ΟΚΕ θεωρεί ότι πρέπει να αυξηθεί ο βαθμός προστασίας των καταναλωτών που χρησιμοποιούν υπηρεσίες πρόσβασης υπό όρους, ιδίως όσον αφορά την επίλυση διαφορών και ενδεχόμενες αγωγές αποζημίωσης, την ποιότητα της υπηρεσίας και τη δοκιμή της, την πληρωμή και τις πιθανές μορφές της σε πτυχές που δεν καλύπτει η οδηγία 97/7/ΕΟΚ της 20ης Μαΐου 1997 σχετικά με την προστασία των καταναλωτών σε θέματα συμβολαίων που συνάπτονται εξ αποστάσεως.

4.2. Η ΟΚΕ θεωρεί ότι η καθιέρωση των υπηρεσιών πρόσβασης υπό όρους στην κοινωνία πρέπει να εξασφαλίζει οπωσδήποτε την προστασία της ιδιωτικής ζωής των πολιτών και το απόρρητο.

4.3. Χρειάζεται να ληφθούν συμπληρωματικά μέτρα που να επιβάλλουν κυρώσεις στον τελωνειακό τομέα παρόμοια με εκείνα που περιλαμβάνονται στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 3295/94 της 22ας Δεκεμβρίου 1994, ώστε να θεσπιστούν διατάξεις με σκοπό να απαγορευθεί η ελεύθερη διάθεση στην αγορά, η εξαγωγή και η επανεξαγωγή και να συμπεριληφθεί ένα ανασταλτικό καθεστώς για τα εμπορεύματα με αντιποίηση εμπορικού σήματος καθώς και για τα πειρατικά εμπορεύματα.

4.3.1. Αν υιοθετηθούν μέτρα κυρώσεων στον τελωνειακό τομέα, κρίνεται σκόπιμη η δημιουργία, σε επίπεδο Επιτροπής, μίας επιτροπής παρακολούθησης, παρόμοιας με εκείνη που προβλέπεται στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 3295/94 του Δεκεμβρίου 1994.

Βρυξέλλες, 25 Φεβρουαρίου 1998.

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Tom JENKINS

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την «Πρόταση κανονισμού (ΕΚ) του Συμβουλίου για τη θέσπιση νέων κανόνων για τις ενισχύσεις στη ναυπηγική βιομηχανία»

(98/C 129/05)

Στις 20 Οκτωβρίου 1997, και σύμφωνα με το άρθρο 198 Α της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνώμη της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την ανωτέρω πρόταση.

Το τμήμα βιομηχανίας, εμπορίου, βιοτεχνίας και υπηρεσιών, στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 6 Φεβρουαρίου 1998, με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. Simpson.

Κατά την 352η σύνοδο ολομέλειας (συνεδρίαση της 25ης Φεβρουαρίου 1998), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 110 ψήφους υπέρ, 3 κατά και 7 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

Δεδομένου ότι οι προτάσεις για ένα νέο καθεστώς ενισχύσεων πρέπει να θεωρηθούν στο πλαίσιο της γενικότερης ναυπηγικής πολιτικής και, ειδικότερα, στο πλαίσιο της παράλληλης ανακοίνωσης της Επιτροπής⁽¹⁾ που χαράσσει νέους προσανατολισμούς για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας του τομέα (σημείο 1.5 της αιτιολογικής έκθεσης του κανονισμού), η ΟΚΕ παραπέμπει στη γνωμοδότηση που εξέδωσε για την εν λόγω ανακοίνωση.

Σημειωτέον ότι τα κύρια συμπεράσματα της γνωμοδότησης αυτής είναι τα εξής:

- Η ΟΚΕ, στην προηγούμενη γνωμοδότησή της⁽²⁾ είχε υποστηρίξει τους στόχους που είχαν εγκριθεί στην προταθείσα συμφωνία του ΟΟΣΑ για τις ναυπηγικές εργασίες. Η μη επικύρωση της συμφωνίας αυτής από τις ΗΠΑ είναι λυπηρή. Ενώ η ΟΚΕ συνεχίζει να προσβλέπει στην επικύρωση της συμφωνίας του ΟΟΣΑ, ο προτεινόμενος νέος κανονισμός τυγχάνει κατ'αρχήν της υποστηρίξεώς της, επειδή αποσκοπεί στην προώθηση της ανάπτυξης μιας ισχυρότερης και ανταγωνιστικής ναυπηγικής βιομηχανίας.
- Η ΟΚΕ επιδοκιμάζει τις προσπάθειες της Επιτροπής να θεσπισθεί μια σειρά συνεκτικών και αλληλοϋποστηριζόμενων πολιτικών στο ναυπηγικό τομέα που να εκτείνονται από την προώθηση της έρευνας και της καινοτομίας, την ενθάρρυνση της συνεργασίας σε ολόκληρο τον τομέα και, πλάι πρόσφατα, την προώθηση της ανάπτυξης της ναυτιλίας σύντομων αποστάσεων μέχρι την επίλυση γενικότερων προβλημάτων όσον αφορά τις εμπορευματικές μεταφορές στην Κοινότητα και εκτός αυτής.
- Πρόσφατα γεγονότα στις χρηματοπιστωτικές αγορές και οι εξελίξεις των τιμών συναλλάγματος στην Άπω Ανατολή δημιούργησαν ένα κλίμα ανασφάλειας σε ορισμένους τομείς, συμπεριλαμβανόμενου και του ναυπηγικού τομέα. Η ΟΚΕ αναγνωρίζει ότι η Επιτροπή θα πρέπει να παρακολουθήσει τις εξελίξεις και, αν χρειασθεί, να λάβει μέτρα σε περίπτωση που υπάρχει κίνδυνος να επηρεαστεί δυσμενώς η ναυπηγική βιομηχανία.
- Ενώ το κύριο θέμα του προτεινόμενου κανονισμού είναι η κατάργηση των ενισχύσεων λειτουργίας και η αντικα-

τάστασή τους από πιά επιλεκτικά μέτρα, η ΟΚΕ δεν θα ήθελε να υποστηρίξει την κατάργηση των εν λόγω ενισχύσεων εάν οι προοπτικές επιτυχίας στον τομέα του ανταγωνισμού είναι ελάχιστες και εάν τα εναλλακτικά μέτρα δεν έχουν ισοδύναμο αποτέλεσμα.

- Η ΟΚΕ προτείνει, πριν να οριστεί η τελευταία προθεσμία κατάργησης των εν λόγω ενισχύσεων, να γίνει μια περαιτέρω σύγκριση για να προσδιορισθεί η σχετική ανταγωνιστική θέση των κυριότερων παραγωγών.
- Η ΟΚΕ επικροτεί τη διαβεβαίωση της Επιτροπής ότι στο τέλος του 1999 (ένα χρόνο πριν από τη λήξη της προθεσμίας) θα ελέγξει την κατάσταση της αγοράς και, εάν εντοπισθούν πρακτικές που αντιβαίνουν στον ανταγωνισμό, θα εξετάσει το ενδεχόμενο λήψης κατάλληλων μέτρων.
- Δυσκολίες μπορεί να προκύψουν εάν το πεδίο εφαρμογής του κανονισμού δεν επεκταθεί για να καλύψει σημαντικές πτυχές των δραστηριοτήτων επισκευής πλοίων, η δε ΟΚΕ επικροτεί αυτή την πιο λογική προσέγγιση όσον αφορά τις ναυπηγικές δραστηριότητες, τη μετατροπή πλοίων και την επισκευή σκαφών.
- Υποστηρίζονται οι προτάσεις για τις εξαγωγικές πιστώσεις, τη συμβατική ενίσχυση, την ενίσχυση παύσης της δραστηριότητας, την ενίσχυση αναδιάρθρωσης και τις επενδυτικές ενισχύσεις. Ωστόσο, η ΟΚΕ εκφράζει τις ανησυχίες της μήπως οι συνέπειες αυτών των αλλαγών συμβάλουν στην αύξηση των δημόσιων δαπανών για τη ναυπηγική βιομηχανία. Αντίθετα ενδείκνυται η μείωση και η κατάργηση των ενισχύσεων.
- Η Επιτροπή πρέπει και ελέγχει την επίδραση των ρυθμίσεων και, ειδικότερα, την επίδραση των διάφορων μορφών ενίσχυσης.
- Η Επιτροπή οφείλει να αποφύγει οποιαδήποτε μέτρα τα οποία μπορεί να οδηγήσουν σε ένα διεθνή «αγώνα επιδοτήσεων» και να συνεχίσει τις προσπάθειές της να ελέγξει και, τελικά, να καταργήσει προοδευτικά τις επιδοτήσεις στην ναυπηγική βιομηχανία διαμέσου μιας γενικής συμφωνίας στο πλαίσιο των αρχών της συμφωνίας του ΟΟΣΑ. Τούτο πρέπει να αποτελέσει βασική αρχή προκειμένου να αποτραπεί η ναυπήγηση πλοίων τη στιγμή που αυτό δεν

(1) COM(97) 470 τελικό.

(2) ΕΕ C 30 της 30.1.1997.

δικαιολογείται από την κατάσταση της οικονομίας με συνέπεια, ενδεχομένως, να στρεβλωθεί αθεμίτως η δραστηριό-

τητα στον τομέα και να πληγεί σοβαρά η ναυπηγική βιομηχανία.

Βρυξέλλες, 25 Φεβρουαρίου 1998.

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Tom JENKINS

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Ανακοίνωση της Επιτροπής για την κοινωνική διάσταση και την επίδραση στην αγορά εργασίας της κοινωνίας των πληροφοριών: «Πρώτα ο άνθρωπος — Τα επόμενα βήματα»»

(98/C 129/06)

Στις 29 Ιουλίου 1997, και σύμφωνα με το άρθρο 198 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, η Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ανωτέρω ανακοίνωση.

Το τμήμα κοινωνικών, οικογενειακών, εκπαιδευτικών και πολιτισμικών θεμάτων, στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΟΚΕ, επεξεργάστηκε τη γνωμοδότησή του στις 12 Φεβρουαρίου 1998, με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. Pellarini.

Κατά την 352η σύνοδο ολομέλειας της 26ης Φεβρουαρίου 1998, η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 97 ψήφους υπέρ και 9 κατά την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Συνεχίζοντας τις εργασίες παρακολούθησης, ανάλυσης και προσανατολισμού σχετικά με την επίδραση και τα προβλήματα της κοινωνίας των πληροφοριών, η Επιτροπή εξέδωσε νέο έγγραφο που εξετάζει κυρίως τις κοινωνικές πτυχές της και τις συνέπειές της στην αγορά εργασίας.

1.2. Το εν λόγω έγγραφο χρησιμοποιεί ως βάση το σχέδιο δράσης του 1994 «Ο δρόμος της Ευρώπης προς την κοινωνία των πληροφοριών» και την Πράσινη Βίβλο του 1996 «Ζωή και εργασία στην κοινωνία των πληροφοριών: πρώτα ο άνθρωπος».

Συνεχίζοντας προς την κατεύθυνση που χάραξαν τα δύο αυτά θεμελιώδη κείμενα, η υπό εξέταση ανακοίνωση αποβλέπει στους εξής εκπεφρασμένους στόχους:

- βελτίωση της συνειδητοποίησης σχετικά με τις κοινωνικές συνέπειες της κοινωνίας των πληροφοριών
- ένταξη της διάστασης της κοινωνίας των πληροφοριών στις κοινωνικές πολιτικές και ενέργειες
- καθορισμός συγκεκριμένων ενεργειών για τη βελτιστοποίηση της συμβολής της κοινωνίας των πληροφοριών στην προώθηση της απασχόλησης και της κοινωνικής ένταξης.

1.3. Στο πρώτο μέρος, η ανακοίνωση επισημαίνει την ανάγκη διευκόλυνσης της πρόσβασης στην κοινωνία των πληροφοριών, η οποία πρέπει να «στηρίζεται στις αρχές της ισότητας των ευκαιριών, της συμμετοχής και της ένταξης των πάντων».

Η υποδομή και οι υπηρεσίες «θα πρέπει να διατίθενται σε προσιτές τιμές»· οι έννοιες της «καθολικής υπηρεσίας» και της «δημόσιας πρόσβασης» πρέπει να διευρυνθούν και να θεωρούνται από δυναμική σκοπιά· πρέπει να αναπτυχθεί υλικό και λογισμικό «φιλικότερο» προς τους χρήστες· πρέπει να ευαισθητοποιηθούν οι κοινωνικές ομάδες που δεν συμμετέχουν και δεν ενημερώνονται επαρκώς στις ευκαιρίες που προσφέρουν οι νέες τεχνολογίες, μέσω της ένταξης σε προγράμματα διαρκούς εκπαίδευσης.

1.4. Η εφαρμογή της κοινωνίας των πληροφοριών στις δημόσιες υπηρεσίες μπορεί να στηρίξει και να αναπτύξει το δημοκρατικό βίο, ευνοώντας τη συμμετοχή και τη διαφάνεια στη διοίκηση. Ως προς το θέμα αυτό, η Επιτροπή κάνει γνωστό ότι εκπονεί Πράσινη Βίβλο για την «πρόσβαση στις πληροφορίες του δημόσιου τομέα και την αξιοποίησή τους στην κοινωνία των πληροφοριών».

1.5. Τέλος, ειδικότερα ως προς το κοινωνικό επίπεδο, μπορεί να υπάρξουν ουσιώδη αποτελέσματα, όπως στις πολιτικές σχετικά με την ισότητα των ευκαιριών και τις πολιτικές προώθησης καλύτερης ποιότητας ζωής και ισότητας επαγγελματιών ευκαιριών για τα άτομα με ειδικές ανάγκες.

1.6. Το δεύτερο μέρος αφιερώνεται στις μεταβολές της οργάνωσης και της αγοράς εργασίας. Στην Πράσινη Βίβλο «Πρώτα ο άνθρωπος», η Επιτροπή πρότεινε ήδη την έναρξη τεκμηριωμένου διαλόγου για τον εκσυγχρονισμό του επαγγελματικού βίου.

Τα τελευταία χρόνια έχουν επιτελεσθεί, και εξακολουθούν να επιτελούνται, βαθιές μεταβολές στην οργάνωση της εργασίας, οι οποίες επηρεάζουν κυρίως την ισορροπία μεταξύ ευελιξίας και ασφάλειας.

1.7. Από τη μία πλευρά, η εμφάνιση νέων μορφών οργάνωσης της εργασίας μπορεί να συμβάλλει ευρέως στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας, όπως προκύπτει ήδη από την Πράσινη Βίβλο «Σύμπραξη για μία νέα οργάνωση της εργασίας»: γεγονός που αποκτά θεμελιώδη σημασία για τη δυνατότητα της Ευρώπης να διαδραματίσει πρωταρχικό ρόλο στην αυξανόμενη παγκοσμιοποίηση της παραγωγής και των αγορών.

1.8. Από την άλλη πλευρά, από τις διαβουλεύσεις που διεξήγαγε η Επιτροπή, φάνηκε ότι «οι μισθωτοί και οι συνδικαλιστικές οργανώσεις ανησυχούν διότι η εισαγωγή των ΤΠΕ (τεχνολογιών πληροφοριών και επικοινωνίας) και των νέων μορφών οργάνωσης της εργασίας ενδέχεται να έχουν ως αποτέλεσμα τη μείωση της επαγγελματικής ασφάλειας και την υποβάθμιση του επιπέδου της εργασίας»⁽¹⁾.

1.9. Το έγγραφο αποδίδει ιδιαίτερη σημασία στις μορφές τηλεεργασίας, η διεύθυνση των οποίων παραμένει περιορισμένη σε σχέση με τις αρχικές προσδοκίες, παρά το αυξημένο ενδιαφέρον του κοινού για τη μορφή αυτή εργασίας.

1.10. Ακόμη και ο κοινωνικός διάλογος επηρεάζεται από τις νέες τεχνολογίες, δεδομένου ότι «οι κοινωνικοί εταίροι λειτουργούν πλέον όλο και λιγότερο στο πλαίσιο παραδοσιακών συστημάτων συλλογικών διαπραγματεύσεων», χάρη στην αυξανόμενη ευελιξία της οργάνωσης της εργασίας και της παγκοσμιοποίησης των αγορών και της παραγωγής⁽²⁾.

1.11. Τέλος, ένα άλλο μέρος του εγγράφου αφορά τις προοπτικές για την απασχόληση από την εισαγωγή των ΤΠΕ.

1.12. Η διαδικασία απελευθέρωσης των τηλεπικοινωνιών θα έχει συνέπειες, από πλευράς απασχόλησης, που «θα εξαρτηθούν από το ρυθμό αυτής της διαδικασίας και από την ταχύτητα διάδοσης των τεχνολογιών» (σημείο 42).

Οι ΜΜΕ που ειδικεύονται στην επεξεργασία λογισμικών και τις υπηρεσίες πληροφορικής κατέχουν τις καλύτερες θέσεις ως προς τη δημιουργία απασχόλησης στην Ευρώπη. Ωστόσο, δεν μπορούμε να παραγνωρίζουμε τα προβλήματα έλλειψης ειδικευμένου εργατικού δυναμικού και την ανάγκη τακτικής ανανέωσης των δεξιοτήτων.

1.13. Οι τοπικές και περιφερειακές αρχές μπορούν να αναλάβουν καθοριστικό ρόλο στηρίζοντας τις ΜΜΕ για την αύξηση των δυνατοτήτων τους.

1.14. Η κοινωνική οικονομία μπορεί επίσης να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο αξιοποιώντας τις νέες τεχνολογίες για να βοηθήσει τις μειονεκτούσες κοινωνικές ομάδες να διαφύγουν από τον κοινωνικό αποκλεισμό.

1.15. Τέλος, οι δημόσιες υπηρεσίες απασχόλησης θα μπορέσουν να βρουν, μέσω των ΤΠΕ, αποτελεσματικότερα συστήματα για να εξισορροπήσουν την προσφορά και τη ζήτηση εργασίας.

1.16. Η ανακοίνωση καταλήγει στην ανάγκη να ενταχθεί δυναμικά η κοινωνική διάσταση στις στρατηγικές των κρατών μελών για την ανάπτυξη της κοινωνίας των πληροφοριών.

2. Γενικές παρατηρήσεις

2.1. Στη γνωμοδότηση που εξέδωσε για την ανακοίνωση της Επιτροπής «η Ευρώπη πρωτοπόρος της παγκόσμιας κοινωνίας των πληροφοριών: κυλιόμενο πρόγραμμα δράσης», η ΟΚΕ εξέφραζε την ικανοποίησή της για «το ευρύ έργο που έχει αναληφθεί τόσο από την Επιτροπή όσο και από το σύνολο των κοινοτικών οργανισμών»⁽³⁾.

2.2. Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η υπό εξέταση ανακοίνωση, με τα πολυσύνθετα ζητήματα που εξετάζει και τα προβλήματα που φέρνει στο φως, επιβεβαιώνει οπωσδήποτε την αντικειμενική σημασία της νέας αυτής τεχνολογικής επανάστασης που έχει βαθιά επίδραση σε όλες τις πτυχές της οικονομικής, κοινωνικής και πολιτιστικής ζωής.

2.3. Ωστόσο, να μην οι ευκαιρίες που παρουσιάζονται είναι μεγάλες, αλλά και οι κίνδυνοι αποκλεισμού σημαντικών κατηγοριών του πληθυσμού είναι επίσης σοβαροί.

2.4. Δεν είναι η πρώτη φορά που η Επιτροπή εξετάζει το πρόβλημα των επιδράσεων της εισαγωγής της κοινωνίας των πληροφοριών στον κοινωνικό τομέα και ειδικότερα στην απασχόληση. Η υπό εξέταση ανακοίνωση όμως συνιστά αναμφίβολα ποιοτικό άλμα ως προς την προσέγγιση περίπλοκων θεμάτων, όπως η κοινωνική συνοχή και η αλληλεπίδραση απασχόλησης και νέων τεχνολογιών.

2.5. Αυτό που είναι αξιόλογο κυρίως, είναι το γεγονός ότι δεν προτείνονται μεμονωμένα μέτρα, που μπορούν να έχουν διαφορετικές επιδράσεις σε συγκεκριμένους τομείς, αλλά μια πραγματική στρατηγική που θα δεσμεύσει την Ένωση για τα επόμενα χρόνια, όχι μόνο στο καθαρά χρηματοοικονομικό επίπεδο, αλλά και στο επίπεδο των γενικότερων επιλογών της οικονομικής, κοινωνικής και πολιτιστικής πολιτικής.

2.6. Προς αυτή την κατεύθυνση είχε εκφραστεί και η ΟΚΕ στην προαναφερόμενη γνωμοδότηση για το κυλιόμενο πρόγραμμα, διαβεβαιώνοντας ότι η διαδικασία οικοδόμησης της

⁽¹⁾ Ανακοίνωση για «την κοινωνική διάσταση και την επίδραση στην αγορά εργασίας της κοινωνίας των πληροφοριών», COM(97) 390 τελ., σημείο 26.

⁽²⁾ Ανακοίνωση για «την κοινωνική διάσταση και την επίδραση στην αγορά εργασίας της κοινωνίας των πληροφοριών», COM(97) 390 τελ., σημείο 32.

⁽³⁾ ΕΕ C 296 της 29.9.1997, σ. 13.

κοινωνίας των πληροφοριών «θα εμπεριέχει επιλογές οι οποίες δεν θα είναι δυνατόν να αποφασίζονται ξεχωριστά, αλλά θα πρέπει να εντάσσονται στα πλαίσια του γενικού σχεδιασμού, λαμβάνοντας υπόψη τις νομικές, οργανωτικές, οικονομικές, κοινωνικές και πολιτισμικές επιπτώσεις»⁽¹⁾.

2.7. Στην ανακοίνωση διαφαίνεται σαφώς η «προτεραιότητα στην ανθρώπινη διάσταση» καθώς «δεν καθορίζει απλώς την πολιτική της Επιτροπής για την περαιτέρω ανάπτυξη της κοινωνικής διάστασης της κοινωνίας των πληροφοριών» αλλά αναπτύσσει επίσης, στο τέλος κάθε εξεταζόμενου σημείου, προτάσεις ενεργειών, οι οποίες θα πρέπει βέβαια να ελεγχθούν στο στάδιο της υλοποίησής τους, απαρτίζουν όμως ήδη ένα ενδιαφέρον πλαίσιο ως προς το οποίο δεσμεύεται η Επιτροπή για τα επόμενα χρόνια.

2.8. Σε κάθε μέρος της ανακοίνωσης, που εξετάζει τις κυριότερες πτυχές της κοινωνίας των πληροφοριών στο κοινωνικό επίπεδο, η Επιτροπή αναγγέλλει σαφή μέτρα, έγγραφα εργασίας και ανάλυσης, συγκεκριμένες πρωτοβουλίες για την προώθηση του διαλόγου και τη διάδοση των πληροφοριών.

2.9. Η ανακοίνωση όμως εξετάζει και πιο ουσιαστικά ζητήματα. Για παράδειγμα, είναι σημαντικό το γεγονός ότι η Επιτροπή δηλώνει τη βούλησή της να «επανεξετάσει» τις θεμελιώδεις επιλογές, όπως το ζήτημα «του πεδίου εφαρμογής, της ποιότητας, του επιπέδου και του προσιτού κόστους της καθολικής υπηρεσίας μέχρι την 1η Ιανουαρίου 1998», προκειμένου να τις ελέγξει και, στην ανάγκη, να τις προσαρμόσει, με στόχο να εξασφαλιστεί η πρόσβαση στους πάντες.

2.10. Επίσης, στο πεδίο της προώθησης της δημοκρατικής συμμετοχής, η Επιτροπή αποδέχεται την πρόταση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου να καταρτίσει μια στρατηγική πληροφόρησης με σκοπό να διευκολυνθεί η πρόσβαση του κοινού και των συλλογικών οργανώσεων στα θεσμικά όργανα.

2.11. Όσον αφορά την προβληματική της απασχόλησης, που αποτελεί τον κεντρικό πυρήνα και την ουσία της, η ανακοίνωση καταδεικνύει σαφώς τη συνειδητοποίηση της ανάγκης να παρακολουθούνται και να εξετάζονται προσεκτικά οι βαθιές μεταβολές που επιφέρει η εισαγωγή των ΤΠΕ, προκειμένου να εξασφαλιστούν, αφενός, καλύτερες επιδόσεις για τις επιχειρήσεις και, αφετέρου, ο σεβασμός των δικαιωμάτων των εργαζομένων.

2.12. Η ΟΚΕ λοιπόν εκφράζει την ικανοποίησή της για την απόφαση ανάπτυξης ενός ευρωπαϊκού δικτύου για την ενίσχυση της Ε&Τ και τη διάδοση των ορθών πρακτικών ως προς τις νέες μεθόδους οργάνωσης της εργασίας και παραγωγής. Θα διεξαχθούν επίσης έρευνες και μελέτες μέσω προγραμμάτων-πλασιών έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης και μέσω του σχεδίου δράσης για την καινοτομία.

2.13. Σχετικά με το θέμα της τηλεργασίας ειδικότερα, η Επιτροπή προτίθεται να ασχοληθεί με το πρόβλημα της νομικής της βάσης και να διεξάγει διαβουλεύσεις με τους κοινωνικούς εταίρους προκειμένου να εξετάσει σε ποιο βαθμό ενδείκνυται να αναληφθεί κοινοτική δράση για την προστασία των εργαζομένων εξ αποστάσεως.

2.14. Σημαντικό είναι επίσης το γεγονός ότι η Επιτροπή επιμένει στην ανάγκη να περιλαμβάνονται η απασχόληση, η

σχέση ευελιξίας και κοινωνικής ασφάλισης και οι συνθήκες εργασίας, στις μελλοντικές προτεραιότητες του κοινωνικού διαλόγου, ο οποίος θα μπορέσει επίσης να αναπτυχθεί χάρη στις δυνατότητες που παρέχουν οι ΤΠΕ.

2.15. Ως προς τις δυνατότητες δημιουργίας νέων θέσεων απασχόλησης, θα πρέπει να εξετασθούν εις βάθος οι πτυχές της «εξαύλωσης» της οικονομίας. Η Επιτροπή προτίθεται να τις εξετάσει μέσω του πέμπτου προγράμματος-πλασιού E & A, επιβλέποντας και τις πραγματικές τάσεις με τη βοήθεια της τακτικής παρακολούθησης και των στατιστικών στοιχείων της Eurostat και της ESIS.

2.16. Η Επιτροπή αποδίδει ιδιαίτερη σημασία στη συνεισφορά που μπορεί να αναμένεται από την διάδοση των νέων τεχνολογιών στην τοπική ανάπτυξη, ως προς τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης. Όπως το έχει συχνά επαναλάβει η ΟΚΕ, πρόκειται για έναν από τους τομείς της οικονομίας που θα πρέπει να αξιοποιηθεί στο μέγιστο βαθμό τα επόμενα χρόνια, γιατί διαθέτει σημαντικά αποθέματα σε θέσεις εργασίας. Η εφαρμογή των νέων τεχνολογιών μπορεί να ενισχύσει και να επιταχύνει τη δυνατότητα αυτή.

2.17. Είναι επίσης απαραίτητο όμως να αντιμετωπιστεί το διαρθρωτικό πρόβλημα της διάστασης μεταξύ των αναγκών των επιχειρήσεων σε υψηλή και σύγχρονη εξειδίκευση και της ιδιαίτερα ανεπαρκούς επαγγελματικής κατάρτισης. Μια έρευνα που αναφέρεται στην ανακοίνωση φανερώνει ότι το 52% εκείνων που ζητούν εργασία δεν έχουν καμία επαγγελματική κατάρτιση και ότι μόνο σε μια μικρή μειοψηφία απ' αυτούς προσφέρονται πραγματικές δυνατότητες εξειδίκευσης.

2.18. Η Επιτροπή δηλώνει λοιπόν ότι «παραμένει, στο πλαίσιο των προτάσεων του Προγράμματος δράσης 2000, σταθερά προσηλωμένη στη βελτίωση των συστημάτων ανάπτυξης του ανθρώπινου δυναμικού ώστε να είναι δυνατή η πρόβλεψη των οικονομικών και κοινωνικών αλλαγών, η διατήρηση της απασχολησιμότητας και η αξιοποίηση του δυναμικού απασχόλησης της κοινωνίας των πληροφοριών» (παράγραφος 48).

3. Η καθολική υπηρεσία

3.1. Η ΟΚΕ είναι της άποψης ότι η εργασία της Επιτροπής για τον καθορισμό της γενικής πολιτικής για την κοινωνία των πληροφοριών έχει σωστές κατευθύνσεις, ότι μπορεί όμως να προχωρήσει περισσότερο σε βάθος και σε λεπτομέρειες, κυρίως ως προς το ζήτημα της καθολικής υπηρεσίας.

3.2. Στο έγγραφο αυτό, η Επιτροπή υιοθετεί μια νέα αντιμετώπιση, πιο προβληματισμένη, σχετικά με το θέμα της καθολικής υπηρεσίας. Η ΟΚΕ είχε επανειλημμένως εκφράσει τις αμφιβολίες της για την υπερβολικά φιλελεύθερη προσέγγιση αυτού του ευαίσθητου και θεμελιώδους ζητήματος. Η σύνθεση που επιδεικνύει η Επιτροπή δείχνει να επικροτεί την προσέγγιση της ΟΚΕ και τα αιτήματα που υπέβαλε τόσες φορές.

⁽¹⁾ ΕΕ C 296 της 29.9.1997, σ. 13.

3.3. Οι πτυχές του ζητήματος που πρέπει να ληφθούν υπόψη είναι ποικίλης υφής:

- η πραγματική δυνατότητα να διασφαλίζονται οι προσβάσεις στην κοινωνία των πληροφοριών κοινού ενδιαφέροντος·
- η εγγύηση ότι δεν θα υπάρχουν αποκλεισμοί ούτε περιορισμοί για τους πληθυσμούς που ζουν σε αγροτικές και απομακρυσμένες περιφέρειες ή για κοινωνικά μειονεκτούσες ομάδες·
- η μαζική διάδοση των τεχνολογιών και της γνώσης της κοινωνίας των πληροφοριών.

3.4. Πρώτα απ' όλα τίθεται το πρόβλημα των προσβάσεων κοινού ενδιαφέροντος. Η ΟΚΕ συμφωνεί με την Επιτροπή, η οποία καλεί τα κράτη μέλη «να εξασφαλίσουν ότι η πρόσβαση αποτελεί κεντρικό στόχο των στρατηγικών τους για την κοινωνία των πληροφοριών» και επιστό την προσοχή στις δηλώσεις του HLGE, σύμφωνα με τις οποίες, για να αποτραπεί ο αποκλεισμός και να διασφαλιστεί η περιφερειακή συνοχή, η σημερινή έννοια της καθολικής υπηρεσίας θα πρέπει να τροποποιηθεί προς την κατεύθυνση μιας «υποχρέωσης καθολικότητας για τις εκπαιδευτικές, πολιτιστικές, ιατρικές, κοινωνικές και οικονομικές υπηρεσίες των τοπικών αρχών⁽¹⁾».

3.5. Σχετικά με το θέμα, η ΟΚΕ επιβεβαιώνει εκ νέου το περιεχόμενο της πρόσφατης γνωμοδότησής της για την ανακοίνωση με τίτλο «συνοχή και κοινωνία των πληροφοριών»⁽²⁾ και καλεί ειδικότερα την Επιτροπή:

- να διευκρινίσει το πεδίο υπηρεσιών που πρέπει να καλύπτει η έννοια της καθολικής υπηρεσίας, εφ' όσον είναι πλέον δεδομένο ότι η υπηρεσία αυτή δεν θα περιορίζεται αποκλειστικά στη σταθερή τηλεφωνία, αλλά θα πρέπει να περιλαμβάνει και πιο εξελιγμένες υπηρεσίες, όπως την πρόσβαση στο Internet·
- να προσδιορίσει τους χώρους και τους δημόσιους οργανισμούς όπου το κοινό θα μπορεί να έχει πρόσβαση στις υπηρεσίες αυτές·
- να ορίσει τα συστήματα χρηματοδότησης και τις τιμολογιακές διευκολύνσεις που θα καταστήσουν δυνατή στην πράξη την πρόσβαση αυτή, με τη μορφή, για παράδειγμα, ενός ταμείου για την καθολική υπηρεσία, με τα τιμολόγια που θα εφαρμόζουν οι εταιρείες που διαχειρίζονται τις τηλεπικοινωνιακές υπηρεσίες.

3.6. Τα προβλήματα αυτά αποκτούν ιδιαίτερη σημασία για τις απομακρυσμένες και αγροτικές περιφέρειες και, γενικότερα, για τις περιφέρειες που παρουσιάζουν καθυστέρηση στην ανάπτυξη.

Η ΟΚΕ εκφράζει την ανησυχία της για το γεγονός ότι όλα τα μεγέθη που αφορούν τις εγκαταστάσεις δικτύων και τις υπηρεσίες⁽³⁾ δείχνουν σαφώς ότι, παρά τις αδιαμφισβήτητες προόδους, το υπάρχον τεχνολογικό χάσμα κινδυνεύει να διευρυνθεί περισσότερο μέσα στα ερχόμενα έτη.

Τα κράτη μέλη και η Επιτροπή πρέπει να καταβάλουν ιδιαίτερες προσπάθειες ώστε η διαδικασία της απελευθέρωσης να μην αποβεί αρνητική, λαμβανομένων υπόψη της αύξησης του κόστους και της μείωσης των κερδών, που θα μπορούσαν να αποθαρρύνουν τους ιδιωτικούς φορείς από τις επενδύσεις στις περιφέρειες αυτές.

Η νέα έννοια της καθολικής υπηρεσίας θα πρέπει να επιτρέψει στους πάντες την πρόσβαση στις εξελιγμένες υπηρεσίες τηλεπικοινωνιών, σε προσιτές τιμές.

3.7. Η ΟΚΕ υποστηρίζει τις προσπάθειες της Επιτροπής για τη διάδοση της χρήσης των νέων υπηρεσιών στις ΜΜΕ των μειονεκτουσών περιφερειών, γιατί θα μπορέσει να συμβάλει στην οικονομική και κοινωνική συνοχή, στη δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης και στη συνολική βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των περιφερειών αυτών.

Τα πρότυπα προγράμματα WOLF και οι πρωτοβουλίες Implace και Marsource πρέπει να ενισχυθούν και να επεκταθούν.

3.8. Επί πλέον, θα ήταν σκόπιμο, προκειμένου να αυξηθούν οι γνώσεις και τα στοιχεία εκτίμησης, να πραγματοποιηεί η Επιτροπή ετήσιες μελέτες για την ανάπτυξη της κοινωνίας των πληροφοριών στην Ευρώπη, από την άποψη της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής⁽⁴⁾.

4. Σχολείο και διαρκής κατάρτιση

4.1. Η κοινωνία των πληροφοριών για όλους προϋποθέτει τη μαζική διάδοση της χρήσης των νέων υπηρεσιών και τη γενικευμένη στοιχειώδη εκπαίδευση, προκειμένου να πραγματοποιηεί η μετάβαση από την κοινωνία των πληροφοριών στην κοινωνία της γνώσης.

4.2. Τα σχολεία είναι κυρίως εκείνα που πρέπει να διαδραματίσουν πρωταρχικό ρόλο.

Η ΟΚΕ επαναλαμβάνει αυτό που δήλωνε ήδη σε προηγούμενη γνωμοδότησή της⁽⁵⁾: οι τεχνολογίες των πληροφοριών και επικοινωνιών πρέπει να ενταχθούν σε όλα τα εκπαιδευτικά συστήματα και σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης.

4.3. Σε ορισμένα ευρωπαϊκά κράτη, οι κυβερνήσεις επεξεργάστηκαν και έχουν αρχίσει να υλοποιούν προγράμματα εισαγωγής της πληροφορικής σε μεγάλη κλίμακα, σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης.

(1) Τελική έκθεση του HLGE (High Level Group of Experts — ομάδα εμπειρογνομόνων υψηλού επιπέδου για τις κοινωνικές και κοινωνιακές πτυχές της κοινωνίας των πληροφοριών) «Η οικοδόμηση της ευρωπαϊκής κοινωνίας των πληροφοριών για όλους», Απρίλιος 1997, σύσταση 10α.

(2) ΕΕ C 355 της 21.11.1997, γνωμοδότηση με θέμα «Συνοχή και κοινωνία των πληροφοριών», 1-2 Οκτωβρίου 1997.

(3) Πρβλ. το στατιστικό παράρτημα που περιλαμβάνεται στην Ανακοίνωση για την «συνοχή και την κοινωνία των πληροφοριών», cit.

(4) Προς το παρόν, η μόνη μελέτη που είναι διαθέσιμη είναι εκείνη που συνέταξε η Nexus στα τέλη του 1995, και επομένως τα αριθμητικά στοιχεία της πρέπει να θεωρούνται παρωχημένα κατά πολύ, δεδομένου ότι, στις κοινωνίες των πληροφοριών, οι μεταβολές είναι πολύ ταχύτερες απ' ό,τι σε οποιοδήποτε άλλο τομέα της τεχνολογίας, και συνεπώς υπάρχει κίνδυνος να χρησιμοποιηθούν ως βάση για τις συζητήσεις στοιχεία που δεν ανταποκρίνονται σε μια διαρκώς μεταβαλλόμενη πραγματικότητα.

(5) Γνωμοδότηση για την «Πράσινη Βίβλο: Ζωή και εργασία στην κοινωνία των πληροφοριών», ΕΕ C 206 της 7.7.1997.

Ο στόχος να «διατεθεί ένας υπολογιστής για κάθε τάξη» θα πρέπει να επιδιώκεται σε όλα τα κράτη μέλη και η Επιτροπή πρέπει να δραστηριοποιηθεί προς την κατεύθυνση αυτή, με τη βοήθεια προγραμμάτων και δράσεων υποστήριξης και ενθάρρυνσης των προσπαθειών των κυβερνήσεων, του διδακτικού πειραματισμού και της ανταλλαγής εμπειριών.

Θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στην κατάρτιση και την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, δίνοντάς τους τη δυνατότητα να εισάγουν τη χρήση των νέων τεχνολογιών πληροφορικής στη διδασκαλία τους.

4.4. Η δημιουργία ενός δικτύου πληροφορικής που να συνδέει τα σχολεία όλων των κρατών μελών θα μπορούσε να αποκτήσει ιδιαίτερο ενδιαφέρον, δεδομένου ότι θα ευνοούσε αυτή την πολιτιστική ανταλλαγή, ώστε να δημιουργηθεί ένα «εκπαιδευτικό δίκτυο».

4.5. Η ΟΚΕ επαναλαμβάνει την πρόταση του ΗΛΓΕ να δημιουργηθεί ένα ευρωπαϊκό πρακτορείο και δίκτυο της μάθησης (European Learning Agency and Network — ELAN) για την προώθηση και τη διάδοση των γνώσεων σχετικά με τις εφαρμογές υψηλής τεχνολογίας πληροφοριών και επικοινωνίας, σε τομείς που παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την εκπαίδευση και την κατάρτιση στο σύνολο της Ευρώπης.

4.6. Μια επισταμένη προσπάθεια διάδοσης της κοινωνίας των πληροφοριών σε σχολικό επίπεδο θα είχε σημαντικές συνέπειες και στη διάδοση σε επίπεδο οικογένειας.

4.7. Για τις νέες γενιές, η πρόσβαση στην κοινωνία των πληροφοριών είναι, κατά κάποιον τρόπο, αυτονόητο κόσμος των ενηλίκων όμως, και κυρίως των πιο ηλικιωμένων, κινδυνεύει να αποκλεισθεί από την πρόσβαση αυτή.

Το ΗΛΓΕ δηλώνει ότι είναι πρωταρχικό να θεωρείται η κοινωνία των πληροφοριών ως κοινωνία που μαθαίνει και παρατηρεί ότι στην Ευρώπη τα κίνητρα για επενδύσεις σε δραστηριότητες δια βίου εκπαίδευσης είναι ανεπαρκή⁽¹⁾.

4.8. Η ΟΚΕ υποστηρίζει την πρόθεση της Επιτροπής να προωθήσει τις δράσεις ευαισθητοποίησης προς τις κατηγορίες ενηλίκων που φαίνονται σήμερα ιδιαίτερα απομακρυσμένες από την κοινωνία των πληροφοριών ή που κινδυνεύουν περισσότερο να αποκλεισθούν, όπως οι άνεργοι, οι γυναίκες και οι ηλικιωμένοι.

4.9. Ο κίνδυνος της αχρηστίας επεκτάθηκε από τα μηχανήματα στις ειδικότητες και στα άτομα. Πολλοί είναι εκείνοι που είναι αποκλεισμένοι από τον κύκλο της εργασίας και δεν κατορθώνουν να διεισδύσουν στην αγορά εργασίας, γιατί δεν μπορούν να ακολουθήσουν το ρυθμό των τεχνολογικών μεταβολών, που απαιτούν μια ευελιξία και μια δυνατότητα προσαρμογής πολύ μεγαλύτερες σε σχέση με το παρελθόν.

Τα δημόσια και ιδιωτικά συστήματα κατάρτισης θα πρέπει να παρέχουν στο άτομο ευκαιρίες επιμόρφωσης και επανειδίκευ-

σης που να στηρίζονται στην καλύτερη γνώση των τεχνολογιών των πληροφοριών, που επεκτείνονται πλέον σε όλους τους τομείς της παραγωγής και του εμπορίου.

4.10. Η ΟΚΕ στηρίζει την πρόθεση της Επιτροπής να ελέγξει την δυνατότητα πραγματοποίησης κέντρων γνωστικών πόρων, όπου τα άτομα που κινδυνεύουν από αποκλεισμό θα μπορούν να έχουν πρόσβαση στη βασική εκπαίδευση και στις τεχνολογίες της κοινωνίας των πληροφοριών, ώστε να αποκτήσουν τις απαραίτητες δεξιότητες.

4.11. Η προσπάθεια αυτή για μια πραγματική πρόσβαση για όλους στην κοινωνία των πληροφοριών πρέπει να εγγράφεται στις προτεραιότητες της οικοδόμησης του ευρωπαϊκού προτύπου της κοινωνίας των πληροφοριών, το οποίο θα πρέπει να χαρακτηρίζει, μεταξύ άλλων, η ικανότητά του να περιορίσει τον κοινωνικό αποκλεισμό και να δημιουργεί νέες ευκαιρίες για τις μειονεκτούσες ομάδες. Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό, και μάλιστα σ' αυτή την ιστορική περίοδο όπου, σε όλα τα κράτη μέλη, επιτελούνται μεταβολές στα συστήματα κοινωνικής προστασίας.

5. Δημοκρατία και δημόσιες υπηρεσίες

5.1. Μια κοινωνία των πληροφοριών για όλους έχει σημαντικές συνέπειες και για τη δημοκρατική ζωή, γιατί παρέχει στους πολίτες νέες δυνατότητες γνώσης και συμμετοχής, καλύτερου ελέγχου και διαφάνειας στις διοικητικές διαδικασίες.

5.2. Η ΟΚΕ εγκρίνει την πρόθεση της Επιτροπής να καταρτίσει ανακοίνωση για μια στρατηγική της πληροφόρησης, προκειμένου να διευκολύνει την πρόσβαση του κοινού και των οργάνων στις δημόσιες υπηρεσίες.

Θεωρεί ότι είναι σκόπιμο να αναπτυχθεί η χρήση των ΤΠΕ στα κράτη μέλη και ως συμβουλευτικό μέσο των πολιτών για θέματα συλλογικού ενδιαφέροντος, και ιδιαίτερα στις τοπικές κοινότητες (ποιότητα της ζωής στις πόλεις, προτεραιότητες των κυβερνητικών προγραμμάτων, οικονομικές και φορολογικές επιλογές, μεταφορές, ωράρια των δημόσιων υπηρεσιών και των ιδιωτικών γραφείων, θέματα κοινωνικού και πολιτιστικού ενδιαφέροντος, κ.λπ.).

Οι ΤΠΕ μπορούν να αποτελέσουν άμεση και διαρκή σύνδεση μεταξύ των δημόσιων υπηρεσιών και των πολιτών, με την ανταλλαγή στοιχείων μέσω πληροφορικής.

5.3. Εξάλλου, η ΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να αναπτύξει δράσεις ευαισθητοποίησης του κοινού και των κεντρικών και τοπικών διοικήσεων των κρατών μελών στις τηλεματικές πηγές πληροφόρησης (μέσω Internet) για τους ευρωπαϊκούς θεσμούς. Θα ήταν ενδιαφέρον από την άποψη αυτή να αναπτυχθούν βάσεις δεδομένων και σελίδες Internet, εθνικές ή περιφερειακές, σχετικά με ευρωπαϊκά θέματα, δεδομένου ότι θα διευκόλυναν τη συμμετοχή όλων των ενδιαφερομένων στις ενισχύσεις, στις ευρωπαϊκές χρηματοδοτήσεις και σε όλες τις άλλες κοινοτικές πρωτοβουλίες.

5.4. Οι δημόσιες διοικήσεις, σε συνεργασία με τα σχολικά ιδρύματα, μπορούν να αποτελέσουν κινήτρια δύναμη της

⁽¹⁾ ΗΛΓΕ, έκθεση «Η οικοδόμηση της ευρωπαϊκής κοινωνίας των πληροφοριών για όλους», cit., η έκθεση αναφέρει επίσης την έκθεση Delors «Η εκπαίδευση: κρύβει ένα θησαυρό» και την έκθεση της διεθνούς επιτροπής για την εκπαίδευση του 21ου αιώνα, που παρουσιάστηκε στην UNESCO το 1996.

κοινωνίας των πληροφοριών για όλους, προσφέροντας δυνατότητες χρήσης και απόκτησης των απαραίτητων γνώσεων.

5.5. Η ΟΚΕ επιφυλάσσεται να εξετάσει εις βάθος τις εκτιμήσεις αυτές, στηριζόμενη επίσης στην ανακοίνωση που προανήγγειλε η Επιτροπή για τους ερχόμενους μήνες, και που θα πρέπει να αποτελέσει τη συνέχεια των διαβουλεύσεων σχετικά με την Πράσινη Βίβλο για «την πρόσβαση στις πληροφορίες του δημόσιου τομέα και την αξιοποίησή τους στην κοινωνία των πληροφοριών».

5.6. Στο μεταξύ, η ΟΚΕ τονίζει ότι μια αυξημένη εφαρμογή των ΤΠΕ στις δημόσιες υπηρεσίες θα είχε επί πλέον σημαντική επίδραση στο επίπεδο της ποιότητας των εν λόγω υπηρεσιών, κυρίως με την εξ αποστάσεως πρόσβαση, που περιορίζει τις απαιτούμενες προθεσμίες και παρέχει επίσης τη δυνατότητα αυτόνομης πρόσβασης σε άτομα με μειωμένη κινητικότητα.

Από τις ληξιαρχικές υπηρεσίες και τις υπηρεσίες επικυρώσεων, μέχρι τις υγειονομικές και πολιτιστικές υπηρεσίες, οι τομείς στους οποίους η δημόσια διοίκηση μπορεί να προσφέρει νέες δυνατότητες στους πολίτες, μέσω των ΤΠΕ, είναι πολλοί.

5.7. Η ΟΚΕ εκτιμά ιδιαίτερα τους προσανατολισμούς της Επιτροπής που αποσκοπούν στην ευαισθητοποίηση στις δυνατότητες που προσφέρουν οι ΤΠΕ για τη βελτίωση των υπηρεσιών υγείας και ειδικότερα το σχέδιο ίδρυσης δικτύου σε ευρωπαϊκή κλίμακα για την ανταλλαγή επιδημιολογικών στοιχείων και τη διάδοση των ευρωπαϊκών προγραμμάτων στον τομέα της υγείας.

6. Άτομα με ειδικές ανάγκες

6.1. Μια κοινωνία των πληροφοριών που απευθύνεται πραγματικά στους πάντες πρέπει να παρέχει καλύτερη ποιότητα ζωής και νέες ευκαιρίες εργασίας επίσης και στα άτομα με ειδικές ανάγκες.

Οι ΤΠΕ προσφέρουν τις τεχνολογίες και τις διαδικασίες χρήσης των διαφόρων υπηρεσιών που μπορούν να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις αυτές.

6.2. Η ΟΚΕ ζητά, όπως εξάλλου προβλέπει και η Επιτροπή, κατά την επανεξέταση της καθολικής υπηρεσίας, να εγγραφούν στις προτεραιότητες τα προβλήματα πρόσβασης των ατόμων με ειδικές ανάγκες στην κοινωνία των πληροφοριών, και να προσδιοριστούν οι υπηρεσίες που θα πρέπει να περιληφθούν στον ορισμό της καθολικής υπηρεσίας.

6.3. Η ΟΚΕ εκτιμά εξάλλου ότι η Επιτροπή θα έπρεπε να ευαισθητοποιήσει τα κράτη μέλη στην ανάγκη παροχής στα άτομα με ειδικές ανάγκες των στοιχειωδών υπηρεσιών, σε μειωμένες τιμές.

Η Επιτροπή θα μπορούσε να ενθαρρύνει, ακόμη και να χρηματοδοτήσει, πειραματικά προγράμματα εκπαίδευσης στις ΤΠΕ που να απευθύνονται ειδικά στα άτομα με ειδικές ανάγκες.

6.4. Ως προς τις δυνατότητες απασχόλησης, η διάδοση της τηλεργασίας θα πρέπει να διευκολύνει την ένταξη, ιδίως των μειονεκτικών ατόμων με σοβαρά προβλήματα μετακίνησης θα πρέπει όμως να αποφευχθεί η απομόνωση που θα μπορούσε να επιφέρει.

6.5. Τέλος, θα ήταν σκόπιμο να εξευρεθεί μια πιο εντατική συνεργασία μεταξύ βιομηχανίας και ενώσεων ατόμων με ειδικές ανάγκες, με στόχο τη βελτίωση των δυνατοτήτων πρόσβασης στο υλικό της πληροφορικής και την πειραματική κατάρτιση λογισμικών που να απευθύνονται κυρίως στα άτομα με προβλήματα επικοινωνίας.

7. Τηλεργασία

7.1. Θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στην τηλεργασία, η οποία τα τελευταία χρόνια έχει θεωρηθεί, συχνά με αντιφατικές εκτιμήσεις, ως μία από τις σημαντικότερες ευκαιρίες που προσφέρει η νέα κοινωνία των πληροφοριών.

7.2. Η υφιστάμενη οργάνωση της εργασίας προβλέπει πλέον, σε όλες τις εξελιγμένες χώρες, πολλές λύσεις ευελιξίας, μεταξύ των οποίων και την εξ αποστάσεως εργασία, η οποία μπορεί να θεωρηθεί είτε ως μια επί πλέον ευκαιρία για τον εργαζόμενο, είτε ως καθεστώς ουσιαδώς λιγότερο ισχυρό και που δεν παρέχει εγγυήσεις.

7.3. Πέρα από τις εκτιμήσεις σε τεχνικό και οργανωτικό επίπεδο, οι πτυχές της κοινωνικής ασφάλισης, οι νομικές πτυχές και οι σχετικές με την υγεία και την ασφάλεια, παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον και πρέπει να εξετασθούν εις βάθος προκειμένου να βρεθούν νέες λύσεις.

7.4. Το καθεστώς των ιδιαίτερων αυτών εργαζομένων αποτελεί αντικείμενο συζητήσεων σε όλα σχεδόν τα κράτη μέλη, ο προσδιορισμός του όμως απαιτεί και την κοινοτική παρέμβαση.

Προς το παρόν, σε κανένα κράτος μέλος δεν υπάρχει ειδική νομοθεσία.

Ορθά η Επιτροπή αφιερώνει το κεφάλαιο III, σημείο 3 της ανακοίνωσής της στο ζήτημα αυτό, αποβλέποντας στην κατάρτιση κατάλληλου πλαισίου για την τηλεργασία.

7.5. Η ΟΚΕ συγχαίρει την Επιτροπή για την πρόθεσή της να ζητήσει τη γνώμη των κοινωνικών εταίρων προκειμένου να εξετάσει κατά πόσο είναι δυνατή η ανάληψη κοινοτικής δράσης σχετικά με την προστασία των εργαζομένων εξ αποστάσεως.

Η ΟΚΕ θα συμμετάσχει ασφαλώς στον προβληματισμό αυτό, με μέσα που θα καθοριστούν αργότερα από τους αρμόδιους κύκλους.

Όπως προτείνει το ΗΛΓΕ, εκτός από την πρόταση οδηγίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την άτυπη μορφή εργασίας⁽¹⁾, η σύμβαση και η σύσταση σχετικά με την προστασία των απασχολούμενων κατ' οίκον, που υιοθετήθηκαν στη Διεθνή Διάσκεψη του 1995 για την εργασία, θα μπορούσαν επίσης να χρησιμοποιηθούν για τη χάραξη ευρωπαϊκών προσανατολισμών.

7.6. Η ΟΚΕ προτείνει στην Επιτροπή να ενθαρρύνει τους κοινωνικούς εταίρους των κρατών μελών να συμπεριλάβουν στις νέες εθνικές συμφωνίες ειδικές διατάξεις για την τηλεργασία.

(¹) COM(90) 228 τελικό — SYN 280 και SYN 281.

Η Επιτροπή θα μπορούσε επίσης να συγκεντρώσει και να διαδώσει τις ορθές πρακτικές των συλλογικών διαπραγματεύσεων και τις πρακτικές εμπειρίες, ώστε να τις υποβάλει στους κοινωνικούς εταίρους στα πλαίσια του κοινωνικού διαλόγου.

7.7. Τέλος, η ΟΚΕ προτείνει να αυξηθούν οι πρωτοβουλίες τηλεκέντρων ή κέντρων υπηρεσιών σε τοπικό επίπεδο, όπου θα μπορούσαν να συγκεντρωθούν επίσης οι δραστηριότητες εκπαίδευσης και ενημέρωσης.

Εκτός από το γεγονός ότι θα διευκόλυναν την απασχόληση μέσω τηλεργασίας για τα άτομα με υψηλό κίνδυνο αποκλεισμού, όπως οι άνεργοι μεγάλης διάρκειας που δεν έχουν εισοδήματα για να επενδύσουν στην αγορά υλικού, οι πρωτοβουλίες αυτές θα μπορούσαν να αυξήσουν την κοινωνικότητα, αίροντας τον κίνδυνο απομόνωσης που εμπεριέχει η πρακτική της τηλεργασίας.

8. Συμπεράσματα και προτάσεις

8.1. Η ΟΚΕ στηρίζει τη στρατηγική της Επιτροπής για τη διευκόλυνση της προσβάσεως στην κοινωνία των πληροφοριών.

Η στρατηγική αυτή πρέπει να στηρίζεται στις αρχές της ισότητας ευκαιριών, της συμμετοχής και της ένταξης των πάντων.

8.2. Η στρατηγική αυτή πρέπει να λάβει συγκεκριμένη μορφή με τη συμπερίληψη της κοινωνίας των πληροφοριών στις πολιτικές και στις κοινωνικές δράσεις, με την προώθηση της απασχόλησης και της ένταξης όλων.

Ειδικότερα η ΟΚΕ συνιστά σε όλες τις ήδη προβλεπόμενες δράσεις ή εκείνες που πρόκειται να προγραμματιστούν, όπως προβλέπεται από την ίδια την Επιτροπή, να παρέχονται «πραγματικές ευκαιρίες για την προώθηση της ισότητας μεταξύ των φύλων»⁽¹⁾, με την ενεργό συμμετοχή των γυναικών στην πληροφόρηση και την επικοινωνία.

8.3. Σε ό,τι αφορά την καθολική υπηρεσία, η ΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να εξετάσει με τι τρόπο θα συμπεριληφθούν στην έννοια της καθολικής υπηρεσίας, εκτός από την βασική υπηρεσία, και πιο εξελιγμένες υπηρεσίες (όπως η πρόσβαση στο Ίντερνετ), με διευκολύνσεις όσον αφορά την πρόσβαση και το κόστος.

8.4. Η ΟΚΕ επισύρει την προσοχή στις προτάσεις του HLGE σύμφωνα με τις οποίες, για να αποτραπεί ο αποκλεισμός και να διασφαλιστεί η περιφερειακή συνοχή, η έννοια της καθολικής υπηρεσίας θα πρέπει να συμπεριλάβει και την υποχρέωση καθολικότητας για τις εκπαιδευτικές, πολιτιστικές, ιατρικές, κοινωνικές και οικονομικές υπηρεσίες των τοπικών αρχών.

8.5. Η ΟΚΕ επαναλαμβάνει ότι οι τεχνολογίες της πληροφόρησης πρέπει να συμπεριληφθούν σε όλα τα εκπαιδευτικά συστήματα και σε όλα τα στάδια εκπαίδευσης.

Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να επιδειχθεί στην κατάρτιση και την ενημέρωση του διδακτικού προσωπικού, με ιδιαίτερες ευκαιρίες για την καθιέρωση της χρησιμοποίησης των νέων τεχνολογιών της πληροφόρησης κατά τη διδασκαλία τους.

8.6. Η ΟΚΕ υποστηρίζει την πρόθεση της Επιτροπής να προωθήσει δράσεις ευαισθητοποίησης, στο πλαίσιο μιας λογικής συνεχούς καταρτίσεως, για τα στρώματα των ενηλίκων που σήμερα είναι και τα πλέον απομακρυσμένα από την κοινωνία των πληροφοριών ή που διατρέχουν περισσότερο τον κίνδυνο του κοινωνικού αποκλεισμού όπως οι άνεργοι, οι γυναίκες και οι ηλικιωμένοι.

8.7. Η ΟΚΕ θεωρεί ότι οι κεντρικές και τοπικές δημόσιες διοικήσεις από κοινού με τα σχολικά ιδρύματα μπορούν να αποτελέσουν την κινητήρια δύναμη της κοινωνίας των πληροφοριών. Η αυξημένη εφαρμογή των ΤΠΕ στις δημόσιες υπηρεσίες θα είχε σημαντική επίδραση στο επίπεδο της ποιότητας των εν λόγω υπηρεσιών παρέχοντας νέες ευκαιρίες και υπηρεσίες προς τους πολίτες και στο επίπεδο της απασχόλησης.

8.8. Μία κοινωνία των πληροφοριών που απευθύνεται πραγματικά σε όλους πρέπει να παρέχει καλύτερη ποιότητα ζωής και νέες ευκαιρίες εργασίας επίσης και στα άτομα με ειδικές ανάγκες.

Η ΟΚΕ επικροτεί την πρόθεση της Επιτροπής για την εγγραφή μεταξύ των προτεραιοτήτων των προβλημάτων πρόσβασης των ατόμων με ειδικές ανάγκες στην κοινωνία των πληροφοριών.

8.9. Η ΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για την πρόθεση της Επιτροπής να ζητήσει τη γνώμη των κοινωνικών εταίρων προκειμένου να εξεταστεί κατά πόσον είναι δυνατή η ανάληψη κοινοτικής δράσης για την νομική και κοινωνική προστασία της τηλεργασίας, με σαφέστερο προσδιορισμό κυρίως των θεμάτων υγείας και ασφάλειας.

8.10. Με τις προαναφερθείσες δράσεις, επιχειρείται η εξεύρεση συγκεκριμένων λύσεων στα προβλήματα που θέτουν οι ΤΠΕ, και η ευρύτερη δυνατή διάδοση των δυνατοτήτων της κοινωνίας των πληροφοριών.

Παραμένει ένα ουσιαδές ζήτημα το οποίο αν και στο έγγραφο της Επιτροπής καθώς και σε όλα τα προγενέστερα έγγραφα θίγεται μόνον εμμέσως, πρέπει κατά την κρίση της ΟΚΕ να αντιμετωπιστεί με ειδικές δράσεις: Πρόκειται για τη μεταβολή της εικόνας της κοινωνίας των πληροφοριών.

8.11. Από την πρώτη εμφάνισή της στη σκηνή των παραγωγικών και εμπορικών κύκλων, η κοινωνία των πληροφοριών ταυτίστηκε από πολλούς με την απώλεια των θέσεων απασχόλησης.

Εντούτοις τα τελευταία χρόνια, ενώ εξαφανίζονταν βεβαίως εκατομμύρια θέσεων απασχόλησης, λόγω του αυτοματισμού και των τηλεπικοινωνιών, δημιουργήθηκαν άλλες θέσεις ακριβώς χάρη στην παραγωγή υλικού και λογισμικού και στις νέες δυνατότητες που προσφέρουν οι ΤΠΕ στους διάφορους τομείς της παραγωγής και του εμπορίου.

8.12. Είναι δύσκολο όμως να διαμορφωθεί μία θετική εικόνα της κοινωνίας των πληροφοριών.

⁽¹⁾ COM(97) 390 τελικό, σημείο 18.

Βεβαίως οι παρεμβάσεις της Επιτροπής με τα πρόσφατα έγγραφα της⁽¹⁾ συνέβαλαν στον προσανατολισμό της συζήτησης προς την κατεύθυνση των θετικών πτυχών της κοινωνίας των πληροφοριών και στον τομέα της απασχόλησης.

Ειδικότερα η εξεταζόμενη ανακοίνωση για την κοινωνική διάσταση και την αγορά της εργασίας ακολουθεί την κατεύθυνση αυτή και θα πρέπει να αξιοποιηθεί όσο το δυνατό περισσότερο.

8.13. Η ΟΚΕ υποστηρίζει συνεπώς τις προσπάθειες της Επιτροπής για την ένταξη της κοινωνικής διάστασης στην

(¹) Από τη Λευκή Βίβλο «Crescita, competitività...» έως και τα κείμενα για τη συνοχή στην κοινωνία των πληροφοριών, για την ανθρώπινη διάσταση κ.λπ.

ανάπτυξη πολιτικών που στοχεύουν την κοινωνία της πληροφορίας και επιθυμεί να ενεργοποιηθεί θετικά προς την κατεύθυνση αυτή.

Στόχος των εν λόγω ενημερωτικών δράσεων πρέπει να είναι κυρίως οι νέοι, οι άνεργοι μακράς διαρκείας και οι γυναίκες που σε πολλές περιοχές ζουν πιο άμεσα το δράμα της έλλειψης εργασίας.

8.14. Η ΟΚΕ κρίνει τέλος, ότι η στρατηγική αυτή για τον συνυπολογισμό της κοινωνικής διάστασης και για την υλοποίηση συγκεκριμένων και άμεσων δράσεων με σκοπό την αξιοποίηση των δυνατοτήτων απασχόλησης και κοινωνικής ένταξης μπορεί να συμβάλει στη διαμόρφωση μιας θετικής εικόνας της κοινωνίας των πληροφοριών.

Βρυξέλλες, 26 Φεβρουαρίου 1998.

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Tom JENKINS

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

στη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Η ακόλουθη τροπολογία έλαβε άνω του 25 % των ψήφων κατά τη σχετική ψηφοφορία, αλλά απορρίφθηκε κατά τη διάρκεια των συζητήσεων.

Σημείο 7.5

Διαγραφή της τελευταίας πρότασης, η οποία αναφέρεται στη σύμβαση και τη σύσταση σχετικά με την προστασία των απασχολούμενων κατ'οίκον, που υιοθετήθηκαν από τη Συνδιάσκεψη της ΔΟΕ το 1996, ως πιθανό πρότυπο για ευρωπαϊκές κατευθυντήριες γραμμές.

Αιτιολογία

Η έννοια «κατ'οίκον εργασία» περιορίζεται από την άποψη του τόπου εργασίας. Η έννοια «τηλεργασία» είναι κατά πολύ ευρύτερη.

Οι εργαζόμενοι αντιτάχθηκαν ομαδικά στη σύναψη σύμβασης για την κατ'οίκον απασχόληση και δεν έλαβαν μέρος στις συζητήσεις. Ελάχιστες κυβερνήσεις επικύρωσαν την εν λόγω σύμβαση. Ως εκ τούτου, η αναφορά πρέπει να διαγραφεί.

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας

Ψήφοι υπέρ: 34, ψήφοι κατά: 71, αποχές: 3.

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Η διαχείριση των αλιευτικών πόρων στη Μεσόγειο»

(98/C 129/07)

Στις 10 Ιουλίου 1997, και σύμφωνα με την παράγραφο 3 του άρθρου 23 του Εσωτερικού της Κανονισμού, η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή αποφάσισε να καταρτίσει γνωμοδότηση με θέμα: «Η διαχείριση των αλιευτικών πόρων στη Μεσόγειο».

Το τμήμα γεωργίας και αλιείας, στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΟΚΕ, επεξεργάστηκε τη γνωμοδότησή του στις 5 Φεβρουαρίου 1998, με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. Muñiz Guardado.

Κατά την 352η σύνοδο ολομέλειας (συνεδρίαση της 25ης Φεβρουαρίου 1998), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 118 ψήφους υπέρ, καμία ψήφο κατά και 1 αποχή την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Η παρούσα γνωμοδότηση αφορά τη διαχείριση των αλιευτικών πόρων της Μεσογείου και κανείς δεν αγνοεί πόσο σύνθετη και δύσκολη είναι η επεξεργασία ενός θέματος τόσο σημαντικού όπως ο αλιευτικός κόσμος της Μεσογείου, ο οποίος διαθέτει ιδιαίτερα χαρακτηριστικά που απαιτούν ειδική αντιμετώπιση.

1.2. Στη Μεσόγειο θάλασσα συνυπάρχουν διάφοροι στόλοι: τα κοινοτικά πλοία, τα πλοία των παράκτιων χωρών και τα πλοία τρίτων χωρών. Ενώ οι κοινοτικοί στόλοι υπόκεινται σε αυστηρούς κανονισμούς (κοινοτικούς και εθνικούς, σε ορισμένες περιπτώσεις), για τους στόλους των παράκτιων μη κοινοτικών χωρών ισχύει για κάθε χώρα διαφορετική κατάσταση και οι στόλοι των τρίτων χωρών που επιδίδονται στην αλιεία αποδημητικών ειδών (τόνος και ξιφία) αλιεύουν ελεύθερα και χωρίς κανέναν ουσιαστικό έλεγχο, γεγονός που δημιουργεί μια επιδείνωση της κατάστασης, που γίνεται ολοένα και περισσότερο ανυπόφορη για το σύνολο των παράκτιων χωρών και ειδικότερα για τις κοινοτικές.

1.3. Καθίσταται λοιπόν αναγκαία η ουσιαστική και συνολική εναρμόνιση, καθότι είναι δύσκολο να κατανοήσουν οι κοινοτικοί αλιείς γιατί οι ίδιοι πρέπει να συμμορφώνονται προς (εθνικούς και κοινοτικούς) κανονισμούς που δεν είναι εναρμονισμένοι με τους κανονισμούς που ισχύουν για τους άλλους αλιείς με τους οποίους μοιράζονται τη Μεσόγειο.

1.4. Οι αλιείς της Κοινότητας αναγνωρίζουν ότι πρέπει να προστατευτούν με κανονισμούς οι τόποι αλιείας ειδών που απειλούνται με εξαφάνιση, δεν μπορούν όμως να αποδεχθούν η δική τους παραχώρηση όσον αφορά την προστασία των τόπων αλιείας να γίνεται αντικείμενο εκμετάλλευσης εκ μέρους άλλων στόλων, που δεν υπόκεινται σε κανονισμούς.

1.5. Στις 7 και 8 Ιουνίου 1997 συναντήθηκαν στην Ibiza (Ισπανία) εκπρόσωποι των 88 Ομοσπονδιών Αλιέων της Μεσογείου και κατέστη εμφανής για άλλη μια φορά η επείγουσα ανάγκη συνολικής διευθέτησης, αποτελεσματικής διαχείρισης και λήψης μέτρων ελέγχου του στόλου των παράκτιων και τρίτων χωρών, καθώς και των σκαφών που αναπτύσσουν δραστηριότητα με σημαία ευκολίας, προκειμένου να καταπολεμηθεί η υπερεκμετάλλευση την οποία υφίστανται τα περισσότερα είδη της Μεσογείου.

1.6. Λόγω της μεγάλης σημασίας του προβλήματος αυτού πραγματοποιήθηκαν ήδη δύο Διπλωματικές Συνδιασκέψεις: μία στην Κρήτη, το 1994, και μία στη Βενετία (Ιταλία) το 1996. Κατά τη διάρκεια των Συνδιασκέψεων αυτών εξετάστηκε

το θέμα του επιθυμητού μέλλοντος της Μεσογείου και πραγματοποιήθηκαν πλήθος δηλώσεων, αλλά ο καιρός περνάει και οι ενδιαφερόμενοι φορείς διαπιστώνουν ότι η βούληση αυτή δεν καταλήγει σε αποτελεσματικά μέτρα που να προωθούν την επίλυση των προβλημάτων.

1.7. Καθίσταται αναγκαίο να ενεργήσουν οι αρμόδιοι οργανισμοί ταχύτερα και αποτελεσματικότερα. Η σοβαρή υφιστάμενη κατάσταση αντιμετωπίζεται ακόμη με υπερβολική ηρεμία και με έλλειψη ρεαλισμού και ζήλου για την ανεύρεση λύσεων, παρότι τους τελευταίους μήνες υιοθετήθηκαν σε εθνικό επίπεδο ορισμένα μέτρα (αναπροσανατολισμός, με κεφάλαια της Ευρωπαϊκής Ένωσης, των παρασυρόμενων ατλαδιών στην Ιταλία, εγκατάσταση προστατευμένης ζώνης στην Ισπανία).

1.8. Ωστόσο, δεν έχουν ακόμη εξετασθεί μέτρα άλλης μορφής, που ζητήθηκαν ευρέως. Η ΟΚΕ επισημαίνει μεταξύ αυτών τα εμπορικά μέτρα ενάντια στις χώρες που δεν τηρούν τους κανόνες διατήρησης των πόρων.

1.9. Η κοινοτική νομοθεσία, παρότι λαμβάνει υπόψη πολλούς απ' αυτούς τους περιορισμούς, περιλαμβάνει παρεκκλίσεις προς όφελος των ειδικών αλιευτικών στόλων ορισμένων χωρών, με αποτέλεσμα να παρατηρούνται περιπτώσεις ειδικών παρεκκλίσεων σε άλλες χώρες.

1.10. Το γεγονός ότι αυτοί οι περιορισμοί εξακολουθούν να μην τηρούνται, συμβάλλει στην εξάντληση κάθε μορφής αλιευτικών πόρων και, ως εκ τούτου, η ανάκτηση των τόπων αλιείας πρέπει να είναι ο άξονας κάθε αλιευτικής πολιτικής. Μια πρώτη εξέλιξη προς την κατεύθυνση αυτή αποτέλεσε ο Κανονισμός 1626/94 του Συμβουλίου της 27ης Ιουνίου 1994⁽¹⁾.

1.11. Και όλα αυτά, παρόλο που ο Κανονισμός αριθ. 1626/94 έχει αποδείξει έλλειψη ρεαλισμού και φιλοδοξίας ως προς την επίλυση των συγκεκριμένων προβλημάτων που τίθενται στη Μεσόγειο.

1.12. Πράγματι, με τον Κανονισμό αυτό δεν έχει ακόμη επιτευχθεί πραγματική και αποτελεσματική εναρμόνιση, και η Μεσόγειος εξακολουθεί να μη διαθέτει ένα κανονιστικό σύστημα που να αποτρέπει την καταστροφή των πόρων, την κρίση των στόλων, την απόλυτη απασχόληση και τη στρέβλωση της αγοράς: ως εκ τούτου επιμένουμε στην ανάγκη υιοθέτησης των ακόλουθων κριτηρίων:

— εξασφάλιση της διατήρησης των αλιευτικών πόρων της Μεσογείου·

⁽¹⁾ ΕΕ L 171 της 6.7.1994. Γνωμοδότηση της ΟΚΕ: ΕΕ C 201 της 26.7.1993.

- συνεκτίμηση της γνώμης και των συμβουλών των επαγγελματιών του τομέα για τα μέτρα που θα ληφθούν, ώστε να υποστηριχθεί η εφαρμογή τους·
- εξασφάλιση της υπεύθυνης εμπορευματοποίησης, ώστε να καταστεί δυνατή και να υποστηριχθεί η υπεύθυνη αλιεία·
- διενέργεια αποτελεσματικού ελέγχου των στόλων τρίτων χωρών που εξασκούν βιομηχανική αλιεία που δεν διέπεται από κανόνες, εις βάρος της μη βιομηχανικής αλιείας.

2. Γενικές παρατηρήσεις

2.1. Μεσόγειος σημαίνει «εν μέσω γαιών» και, όντως, είναι μια μικρή θάλασσα σε σχέση με τις άλλες θάλασσες του κόσμου, μολονότι μπορεί να θεωρηθεί ότι είναι η μόνη θάλασσα που έδωσε το όνομά της σε ένα είδος κλίματος απόλυτα προσδιορισμένο. Διακρίνεται η παρουσία μεγάλης ποικιλίας ειδών που παρουσιάζουν οικονομικό ενδιαφέρον. Από τα είδη του βυθού, ιδιαίτερη σημασία έχουν τα εξής: ο μπακαλιάρος, η πεσκαντρίτσα, η κουτσομούρα, η γλώσσα, οι σπάριδες, η γαρίδα και η καραβίδα. Από τα πελαγικά είδη, πρέπει να γίνεται διαχωρισμός μεταξύ μικρών πελαγικών ειδών, όπως η σαρδέλα, η αντζούγια, το σαυρίδι και το σκουμπρί, και μεγάλων πελαγικών ειδών, όπως ο τόνος και ο ξιφίας.

2.1.1. Τα είδη αυτά ζουν και αναπαράγονται κατά κύριο λόγο στην αιγιαλίτιδα ζώνη (μέχρι 180 μ. βάθος). Η Μεσόγειος διακρίνεται για την πολύ περιορισμένη αιγιαλίτιδα ζώνη που κατανέμεται κατά τρόπο άνισο κατά μήκος των ακτών της. Αυτό φαίνεται στον ακόλουθο πίνακα όπου καταγράφεται επίσης η έκταση των χωρικών υδάτων σε ναυτικά μίλια:

Χώρα	Αιγιαλίτιδα ζώνη (km ²)	Χωρικά υδάτα (MM)
Αλβανία	5 450	15
Αλγερία	10 700	(¹) 12
Κύπρος	2 500	12
Αίγυπτος	29 200	12
Ισπανία	44 100	(¹) 12
Γαλλία	20 450	12
Ελλάδα	57 000	6
Ισραήλ	3 250	6
Ιταλία	120 740	12
Λίβανος	1 450	12
Λιβύη	55 000	12
Μάλτα	5 460	12
Μαρόκο	4 480	12
Συρία	1 160	36
Τυνησία	77 300	12
Τουρκία (στη Μεσόγειο)	26 100	(¹) 6-12
τ.-Γουγκοσλαβία	43 500	12
Σύνολο	511 140	

(¹) Η Αλγερία ανακίνησε μονομερώς το 1996 την επέκταση των χωρικών της υδάτων. Η Ισπανία όρισε με διάταγμα ζώνη προστατευόμενης αλιείας μεταξύ του Cabo de Gata και των συνόρων με τη Γαλλία. Έτσι, και η Ισπανία και η Αλγερία ασκούν τώρα τον έλεγχο των τόπων αλιείας τους μέχρι το ανώτατο όριο που επιτρέπει η σύμβαση για το δίκαιο της θαλάσσης. Η Τουρκία έχει όριο 6 μιλίων στο Αιγαίο πέλαγος και 12 μιλίων στις υπόλοιπες ακτές της.

2.2. Οι κοινοτικοί στόλοι που αναπτύσσουν δραστηριότητα στην περιοχή της Μεσογείου περιγράφονται, σε γενικές γραμμές, με τα ακόλουθα μεγέθη:

Χώρα	Πλοία	KWτ	Μέλη πληρωμάτων	ΤΟΧ
Ισπανία	5 668	477 828	15 053	101.256
Γαλλία	2 365	183 000	3 611	17 458
Ιταλία	16 801	1 524 977	47 587	270 179
Ελλάδα	20 792	674 310	39 397	146 147
Σύνολο ΕΕ	45 626		105 648	

2.2.1. Στο παράρτημα I παρατίθεται κείμενο με τίτλο «Τα χαρακτηριστικά του κοινοτικού αλιευτικού στόλου στη Μεσόγειο» όπως ορίζονται στο έγγραφο εργασίας που εκπονήθηκε το 1990 σχετικά με τους προσανατολισμούς για ένα κοινό καθεστώς αλιείας στη Μεσόγειο.

2.2.2. Τα μεγέθη αυτά φανερώουν την ύπαρξη μικρών επιχειρήσεων κυρίως βιοτεχνικού χαρακτήρα. Η γειννίαση των τόπων αλιείας με τις αλιευτικές κοινότητες και η δυνατότητα πρόσβασης στις αγορές (τουλάχιστον στις κοινοτικές χώρες) επιφέρουν σημαντικό κατακερματισμό του τομέα. Το μέγεθος του στόλου της κάθε χώρας εξαρτάται κυρίως από την έκταση της αιγιαλίτιδας ζώνης της. Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζεται η πίεση που ασκείται σε κάθε 1 000 km² αιγιαλίτιδας ζώνης στις κοινοτικές χώρες.

Χώρα	Πλοία	KWτ	Μέλη πληρωμάτων	ΤΟΧ
Ισπανία	129	10 835	341	2 296
Γαλλία	116	8 949	177	854
Ιταλία	139	12 630	394	2 238
Ελλάδα	365	11 830	691	2 564

2.3. Η Μεσόγειος είναι επίσης τεράστιο κέντρο κατανάλωσης προϊόντων αλιείας. Έχοντας μεγάλη παράδοση κατανάλωσης θαλάσσιων προϊόντων, συγκεντρώνει κατά μήκος των ακτών της μία μεγάλη πυκνότητα πληθυσμού και μια αγορά που είναι κατακερματισμένη μεν, αλλά ιδιαίτερα ρευστή, και στην οποία η τιμή των αλιευτικών προϊόντων είναι συχνά πολύ ανώτερη απ' ό,τι στις άλλες αγορές. Κάτω απ' αυτές τις συνθήκες, αποβαίνει δυσχερές ο έλεγχος της ποσότητας των εκφορτώσεων. Η δυσχέρεια αυτή αυξάνεται από τουλάχιστον άλλους δύο πρόσθετους παράγοντες: το διασκορπισμό των πιθανών σημείων εκφόρτωσης και τις περικοπές του προϋπολογισμού των δημόσιων διοικήσεων για τη χρηματοδότηση της αύξησης των ελέγχων (επιτήρηση στη θάλασσα και την ξηρά).

2.4. Στα συστήματα ελέγχου, που εμπίπτουν στην αρμοδιότητα των κρατικών διοικήσεων, πρέπει να συμμετέχει, στο μέτρο του δυνατού, η αλιευτική κοινότητα με βάση ένα σαφές, διαφανές και ισότιμο σύνολο ρυθμίσεων. Για μεγάλο χρονικό διάστημα, η εκμετάλλευση των αλιευτικών πόρων της Μεσογείου γινόταν, σε ορισμένες περιπτώσεις, με τον αυτοέλεγχο των αλιευτικών της κοινοτήτων. Ωστόσο, οι τεχνολογικές

αλλαγές, η αύξηση της κινητικότητας των στόλων ολόκληρου του κόσμου και η παγκοσμιοποίηση των αγορών επηρέασαν τελικά και τη σταθερότητα των μεσογειακών πόρων.

2.4.1. Το 1972 ήδη, το Γενικό Συμβούλιο Αλιείας της Μεσογείου (ΓΣΑΜ)⁽¹⁾ συγκρότησε ομάδα εργασίας για τη μόλυνση στη Μεσόγειο. Σε γενικές γραμμές όμως, και λόγω του τοπικού χαρακτήρα πολλών πόρων, οι διάφορες χώρες δεν προχώρησαν ουσιαστικά στην διεθνή συνεργασία, και ο ρόλος του ΓΣΑΜ περιορίστηκε στο συμβουλευτικό κυρίως επίπεδο.

2.4.2. Ωστόσο, η προσχώρηση της Ελλάδας και της Ισπανίας στην Κοινότητα, τη δεκαετία του '80, και η σημασία της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής στον Ατλαντικό (τιμές απόσυρσης, ενισχύσεις για τον εκσυγχρονισμό, κ.λπ.) είχαν ως αποτέλεσμα να εγκαινιάσουν οι χώρες μέλη μια διαδικασία κοινής παρακολούθησης των μεσογειακών τόπων αλιείας.

2.5. Στα μέσα του 1990, οι υπηρεσίες της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων παρουσίασαν έγγραφο εργασίας με θέμα «Κατευθύνσεις για ένα κοινό καθεστώς αλιείας στη Μεσόγειο», που αποτέλεσε ένα πρώτο πλαίσιο μελέτης για τα προβλήματα και τις λύσεις που θα έπρεπε να υιοθετηθούν. Έκτοτε διαπιστώθηκε η ανάγκη ολοκλήρωσης μιας κοινοτικής πολιτικής για τη διαχείριση και διατήρηση των αλιευτικών πόρων της εν λόγω θαλάσσιας περιοχής, με στόχο την προστασία των αλιευτικών αποθεμάτων και την προώθηση της εκμετάλλευσής τους προς όφελος των παράκτιων πληθυσμών. Για την επίτευξη των επιδιωκόμενων στόχων καταρτίστηκε σύνολο μέτρων με παράλληλο καθορισμό των σταδίων και μέσω των οποίων υιοθετούνται ένα κοινό αλιευτικό καθεστώς στη Μεσόγειο. Σήμερα, επτά χρόνια μετά τη δημοσίευση του εγγράφου, μπορεί να αναλυθεί η εξέλιξη των προσανατολισμών του στο ρυθμιστικό, πολιτικό, τεχνικό και κοινωνικοοικονομικό τομέα καθώς και στον τομέα της διεθνούς συνεργασίας.

2.5.1. Στο ρυθμιστικό τομέα, προσδιορίστηκε ότι, παρόλο που πολλές Διατάξεις της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής μπορούσαν να εφαρμοστούν πλήρως στην αλιεία στη Μεσόγειο, ήταν απαραίτητο οι ενέργειες να διεξαχθούν κατά τρόπο σταδιακό, με έμφαση στη διαφύλαξη των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών της μεσογειακής αλιείας. Έγιναν οι εξής προτάσεις προς αυτή την κατεύθυνση:

- Να θεσπιστεί κοινοτική βάση, στον υψηλότερο βαθμό, με συνυπολογισμό των γενικών αρχών που απορρέουν από τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θαλάσσης και της υφιστάμενης νομοθεσίας σχετικά με τους τεχνικούς κανόνες για τη διατήρηση και τη διαχείριση των θαλασσιών πόρων.
- Να θεσπιστεί ή να ενισχυθεί η συνεργασία μεταξύ κρατών μελών στον τομέα της επιστημονικής έρευνας.

— Να εξασφαλιστεί ο μεγαλύτερος συντονισμός της επιστημονικής και τεχνικής έρευνας, ώστε να επιτευχθεί η μέγιστη απόδοση των προϋπολογισμών λειτουργίας των εξειδικευμένων οργανισμών.

— Να συστηματοποιηθεί η διάδοση των βασικών επιστημονικών δεδομένων και των αποτελεσμάτων των εργασιών.

2.5.1.1. Ιδιαίτερη πρόοδος στο θέμα αυτό σημειώθηκε με την έγκριση του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1626/94 του Συμβουλίου της 27ης Ιουνίου 1994, με τον οποίο εναρμονίζονται ορισμένα τεχνικά μέτρα που ισχύουν στη Μεσόγειο. Ο εν λόγω Κανονισμός αποτέλεσε αντικείμενο γνωμοδότησης που υιοθέτησε η ΟΚΕ στις 6 Μαΐου 1993, και στην οποία προέβαινε σε μια σειρά γενικών παρατηρήσεων, οι οποίες όμως δεν περιελήφθησαν δυστυχώς στο σύνολό τους κατά την έγκριση του Κανονισμού. Επισυνάπτεται ως παράρτημα II ο πίνακας των παρεκκλίσεων που ορίζει ο Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1626/94· τον πίνακα εκπόνησαν οι υπηρεσίες της ΓΔ XIV της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

2.5.1.2. Παρά την πρόοδο που πραγματοποιήθηκε στο ρυθμιστικό τομέα, πρέπει να γίνουν πολλά ακόμη για να εδραιωθεί μια πραγματική και αποτελεσματική εναρμόνιση στη Μεσόγειο. Η εναρμόνιση αυτή θα καταστεί δυνατή μόνο με την σταδιακή κατάργηση όλων των υφιστάμενων παρεκκλίσεων, στις περιπτώσεις που δεν στηρίζονται σε επιστημονική βάση, και την επιβολή των ίδιων τεχνικών μέτρων σε όλους τους στόλους. Πρέπει να εξασφαλιστεί ένα ελάχιστο πλαίσιο αναφοράς, χωρίς διακρίσεις, για το σύνολο των κρατών μελών. Στην περίπτωση που η πρόταση δεν μπορεί να γίνει δεκτή στην παρούσα μορφή της για κάποια χώρα, θα πρέπει να αναθεωρηθούν τα συγκεκριμένα σημεία του κανονισμού ώστε τελικά να είναι ίδιος για όλα τα κράτη που αφορά. Μ' αυτή την έννοια, είναι απαράδεκτο να εδραιώνονται καταστάσεις με βάση προτάσεις κανονισμών που, ακόμη και όταν έχουν μεταβατικό χαρακτήρα και ισχύουν για περιορισμένο χρόνο, αποτελούν σοβαρό προηγούμενο που μπορεί να θέσει σε κίνδυνο τις προσπάθειες που έχουν πραγματοποιηθεί με την προοπτική της κατάρτισης μιας πολιτικής για τη διατήρηση των αλιευτικών πόρων της Μεσογείου, όπως αναφέρεται στη σχετική Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής⁽²⁾.

2.5.1.3. Με λίγα λόγια, η πορεία προς ένα αυστηρότερο ρυθμιστικό καθεστώς μπορεί να επιτευχθεί με τη θέσπιση ενός ελάχιστου κοινοτικού πλαισίου, που θα μπορούσαν να συμπληρώνουν τα κράτη, οι περιφέρειες ή οι αλιευτικές κοινότητες. Ο δίκαιος χαρακτήρας του κανονισμού για τους κοινοτικούς αλιείς, που βρίσκονται διαρκώς σε ανταγωνισμό μεταξύ τους, μπορεί να διασφαλιστεί μόνον εάν το ελάχιστο πλαίσιο υποχρεώσεων είναι κοινό για όλους. Είναι αυτονόητο ότι για να γίνει κοινωνικά αποδεκτός ένας κανονισμός, απαραίτητη προϋπόθεση είναι να θεωρείται δίκαιος· και, σε ένα περιβάλλον τόσο διασκορπισμένο, ρευστό και σύνθετο, όπως είναι η Μεσόγειος, είναι αδύνατη η αποτελεσματική τήρηση κανονισμών χωρίς την κοινωνική αποδοχή.

⁽¹⁾ Διακυβερνητικός οργανισμός που συστάθηκε το 1949 στους κόλπους του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών για τη Διατροφή και τη Γεωργία (FAO). Η ιδρυτική σύμβαση του ΓΣΑΜ τέθηκε σε ισχύ στις 20 Φεβρουαρίου 1952.

⁽²⁾ ΕΕ C 30 της 30.1.1997.

2.5.2. Στον τομέα της πολιτικής καθορίστηκε μια σειρά υποδείξεων που συνοψίζονται στις εξής κατευθυντήριες γραμμές:

- Να αναληφθούν συντονισμένες ενέργειες μεταξύ των ενδιαφερομένων κρατών μελών ώστε να θεσπιστούν ζώνες αλιευτικής δικαιοδοσίας που να υπερβαίνουν τα όρια των χωρικών υδάτων.
- Να καθιερωθούν επαφές με τα άλλα παράκτια κράτη της Μεσογείου και να ενισχυθεί επίσης η επιστημονική συνεργασία.
- Να ενισχυθεί η διεθνής συνεργασία στα πλαίσια των υφιστάμενων οργανώσεων.

2.5.2.1. Στον τομέα της πολιτικής έχει σημειωθεί πρόοδος κυρίως σε εθνικό επίπεδο. Αξίζει να διακριθεί η περίπτωση της Ισπανίας, όπου καθιερώθηκε πρόσφατα (Βασιλικό Διάταγμα 1315/97) ζώνη προστατευόμενης αλιείας στη Μεσόγειο, μεταξύ του Cabo de Gata και των συνόρων με τη Γαλλία. Στη ζώνη αυτή, το Βασίλειο της Ισπανίας διατηρεί κυριαρχικά δικαιώματα με στόχο την διατήρηση της θαλάσσιας πανίδας και χλωρίδας, καθώς και την διαχείριση και τον έλεγχο της αλιευτικής δραστηριότητας (άρθρο 2). Και τούτο με την επιφύλαξη, βέβαια, των μέτρων που έχει καθιερώσει ή πρόκειται να καθιερώσει η Ευρωπαϊκή Ένωση για την προστασία και διατήρηση των θαλασσιών πόρων.

2.5.2.2. Με το εν λόγω μέτρο, η ισπανική κυβέρνηση αποβλέπει κυρίως στην προστασία των πληθυσμών των μεγάλων πελαγικών ειδών (ιδίως του τόνου) και στη διατήρηση στη ζώνη αυτή ενός μη βιομηχανικού στόλου έντασης εργασίας, ειδικευμένου στην ποιοτική αλιεία.

2.5.2.3. Τα τελευταία χρόνια πραγματοποιήθηκε αξιοσημείωτη αύξηση της αλιευτικής δραστηριότητας των βιομηχανικών πλοίων χωρών που δεν ανήκουν στη Λεκάνη της Μεσογείου (εκτιμάται ότι ο αριθμός τους ξεπερνά τα 100, εκ των οποίων ορισμένα χρησιμοποιούν σημαία ευκολίας). Τα πλοία αυτά, σε πολλές περιπτώσεις, αλιεύουν χωρίς κανενός είδους έλεγχο και πολύ κοντά στα 12 μίλια της παράκτιας ζώνης, χωρίς να τηρούν τις συστάσεις της Διεθνούς Επιτροπής Προστασίας του Τόνου του Ατλαντικού (ICCAT). Αυτή η ανεξέλεγκτη εκμετάλλευση είχε ως αποτέλεσμα τα τελευταία χρόνια να περιέλθουν σε κρίσιμη κατάσταση οι θαλάσσιοι πόροι.

2.5.2.4. Η ανεξέλεγκτη εκμετάλλευση των αλιευτικών πόρων καθιστά ακόμη εντονότερη την ανάγκη καθιέρωσης ενός συστήματος αποτελεσματικής διαχείρισης των αλιευτικών πόρων στη Μεσόγειο, καθοριστικός παράγοντας του οποίου είναι η ενίσχυση του ρόλου του ΓΣΑΜ προκειμένου να καταστεί ένα πρωτεύον περιφερειακό όργανο. Κατά τη συνεδρίαση του ΓΣΑΜ που πραγματοποιήθηκε στη Ρώμη από τις 13 έως τις 16 Οκτωβρίου 1997, ελήφθησαν σημαντικές αποφάσεις προκειμένου να ανατεθεί σημαντικότερος ρόλος στο εν λόγω Συμβούλιο (επιστημονική επιτροπή, αυτόνομος προϊόπολογισμός, κ.λπ.) Η απόφαση που ελήφθη με την ευκαιρία αυτή όσον αφορά την τροποποίηση του Εσωτερικού Κανονισμού και των κανονιστικών διατάξεων του ΓΣΑΜ, και η οποία επιτρέπει στην Κοινότητα να προσχωρήσει σε αυτό, ενισχύει το ρόλο της ΕΕ στους κόλπους του Συμβουλίου.

2.5.3. Στον τεχνικό τομέα, διαπιστώθηκε η ανάγκη ειδικού προτύπου για την προστασία των αλιευτικών πόρων στη Μεσόγειο. Για τους λόγους που προαναφέρονται, το πρότυπο αυτό στηρίζεται στον έλεγχο της αλιευτικής δραστηριότητας (περιορισμός των αλιευτικών εργαλείων, του αριθμού των αλιευτικών σκαφών, κ.λπ.) και όχι στον περιορισμό των αλιευμάτων. Λόγω της ιδιομορφίας των μεσογειακών τόπων αλιείας, η γενικευμένη εφαρμογή ενός συστήματος ελέγχου που να στηρίζεται στον καθορισμό μέγιστης ποσότητας επιτρεπόμενων αλιευμάτων δεν είναι βιώσιμη, δεδομένης της πληθώρας ειδών αλιευμάτων και του διασκορπισμού των στόλων. Για το λόγο αυτό δόθηκε ιδιαίτερη σημασία στη θέσπιση τεχνικών κανονισμών που να διαρθρώνονται με βάση τις εξής πτυχές:

- Τεχνική έρευνα για την επιλεξιμότητα των αλιευτικών εργαλείων.
- Προοδευτικός περιορισμός των αλιευτικών εργαλείων που καταστρέφουν το θαλάσσιο περιβάλλον και ιδίως των ελεύθερα κινούμενων απλαδιών.
- Θέσπιση κοινοτικών κανονισμών που να προσδιορίζουν τα χαρακτηριστικά και τις προϋποθέσεις χρήσεως των διαφόρων αλιευτικών εργαλείων.
- Αναπροσαρμογή των στόλων με στόχο τη συστηματική χρήση των επιλεγμένων εργαλείων.

2.5.3.1. Και στον τεχνικό τομέα, τα αποτελέσματα υπήρξαν περιορισμένα. Σημειώθηκε πρόοδος σε ορισμένες παράλληλες πτυχές (θέσπιση απογραφής των κοινοτικών στόλων), αλλά οι κεντρικές πτυχές του ζητήματος εθίγησαν μόνο στον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1626/94. Ωστόσο, η έγκριση του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1626/94 του Συμβουλίου της 27ης Ιουνίου 1994, με τον οποίο εναρμονίζονται ορισμένα τεχνικά μέτρα που ισχύουν στη Μεσόγειο, δεν αποτέλεσε μεγάλη πρόοδο ως προς τα σημεία που αναφέρονται ανωτέρω, δεδομένου ότι:

- Ο Κανονισμός δεν προβλέπει την απαγόρευση των ελεύθερα κινούμενων απλαδιών.
- Σχετικά με τη μεσοπελαγική τράτα, την τράτα υψηλού ανοίγματος και την τράτα με ζευγαρωτά σκάφη, επήλθε σχετική χειροτέρευση, εάν ληφθεί υπόψη ότι εναπόκειται στα κράτη μέλη να θεσπίσουν τους περιορισμούς σχετικά με τα τεχνικά χαρακτηριστικά (άρθρο 5).

2.5.3.2. Ωστόσο, το 1997, με την υιοθέτηση της Απόφασης του Συμβουλίου σχετικά με ένα ειδικό μέτρο για την ενίσχυση της αναπροσαρμογής συγκεκριμένων αλιευτικών δραστηριοτήτων τις οποίες ασκούν οι Ιταλοί αλιείς⁽¹⁾, στο Συμβούλιο των Υπουργών Αλιείας που πραγματοποιήθηκε στις 14 και 15 Απριλίου 1997 στο Λουξεμβούργο, σημειώθηκε πρόοδος ως προς το πρόβλημα των παρασυρόμενων απλαδιών.

2.5.3.3. Εξάλλου, συνέχισαν να εκπονούνται επιστημονικές μελέτες, οι οποίες όμως, πέρα από τη συμβολή τους στην καλύτερη γνώση του προβλήματος, δεν ελήφθησαν επαρκώς υπόψη ώστε να αποτελέσουν βάση για τους κανονισμούς που εγκρίθηκαν μέχρι στιγμής, αν και πρέπει να αναγνωρίσουμε ότι συνεπάγονται σημαντική πρόοδο στον τομέα της έρευνας, η οποία πρέπει να συνεχιστεί σε όλα τα δυνατά πλαίσια

(¹) ΕΕ C 30 της 30.1.1997.

συζητήσεων, και ιδιαίτερα εκείνα στα οποία συμμετέχουν όλες οι χώρες των οποίων οι στόλοι αναπτύσσουν αλιευτική δραστηριότητα στη Μεσόγειο.

2.5.3.4. Το ΓΣΑΜ πρέπει να είναι ο οργανισμός προτεραιότητας, χωρίς ωστόσο τούτο να μειώνει την επιστημονική συνεργασία μεταξύ των χωρών (π.χ. σχέδιο FAO COPEMED, κ.λπ.).

2.5.3.5. Τελικά, στον τεχνικό τομέα πραγματοποιείται κάποια πρόοδος, αλλά με υπερβολική βραδύτητα, με αποτέλεσμα η επίδρασή της σε πρακτικό επίπεδο να μην είναι ακόμη αραξετά σημαντική ώστε να ρυθμιστεί αποτελεσματικά η αλιευτική εκμετάλλευση στην Κοινότητα σε επίπεδο σταθερό και χωρίς συγκρούσεις.

2.5.4. Στον κοινωνικοοικονομικό τομέα, η συνυπευθυνότητα του κλάδου θεωρείτο προϋπόθεση για την εφαρμογή της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής. Λόγω των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών των μεσογειακών τόπων αλιείας (διασκορπισμός, μικρά σκάφη, κ.λπ.), κατέστη αναγκαίο να εξασφαλιστεί η συναίνεση των επαγγελματιών του κλάδου απέναντι στις υποχρεώσεις που αναγκαστικά θα τους επιβάλλονταν για να καταστεί βιώσιμη η Κοινή Αλιευτική Πολιτική. Προς την κατεύθυνση αυτή, προτάθηκε η ενίσχυση των επαγγελματιών φορέων, προκειμένου να δημιουργηθεί ένα δραστήριο κέντρο συλλογικής ευθύνης που να παρέχει συμβουλές σε θέματα Διαχείρισης των Πόρων και των Αγορών.

2.5.4.1. Οι Οργανώσεις Παραγωγών που προέβλεπε η Κοινή Οργάνωση των Αγορών δεν εδραιώθηκαν στη Μεσόγειο, λόγω της υπάρχουσας κοινωνικοοικονομικής δομής και του τρόπου εμπορευματοποίησης των προϊόντων. Η ρύθμιση της προσπάθειας μπορεί να ενισχυθεί με την καθιέρωση μηχανισμών μετατροπής των παράκτιων θαλάσσιων περιοχών σε χωρικά ύδατα. Η αναγνώριση των επαγγελματιών διαρθρώσεων χωρών όπως η Γαλλία και η Ισπανία, οι οποίες, στον συγκεκριμένο κλάδο, είναι πολύ ισχυρές, είναι δυνατόν να πραγματοποιηθεί σε ανώτερο ποιοτικό επίπεδο. Είναι δυνατόν να μελετηθεί ο αποτελεσματικός έλεγχος που ασκούν οι αλιευτικές κοινότητες σε ορισμένες περιοχές της Μεσογείου σε νομικό επίπεδο σε αναγνώριση της ικανότητάς τους να επιτύχουν την εκχώρηση εκ μέρους του Κράτους εξουσιών που να τους παρέχουν τη δυνατότητα ενός βαθμού συμμετοχής στη διαχείριση των πόρων των τοπικών θαλασσιών περιοχών. Τέτοιας μορφής αναγνώριση ισχύει ήδη σήμερα στους παράκτιους τόπους αλιείας της Ιαπωνίας και στην Albufera της Βαλένθια. Ο περιοριστικός χαρακτήρας που θα συνεπαγόταν ένα σχέδιο αυτού του είδους, θα οδηγούσε σε μεγαλύτερη προστασία των πόρων.

2.5.4.2. Προς το παρόν, οι δράσεις σ' αυτόν τον τομέα έχουν περιοριστεί σε διαβουλεύσεις, μεταξύ των οποίων αξίζει να επισημάνουμε τις εξής δύο, στις οποίες υπήρξε συμμετοχή του κλάδου:

— Το Σεμινάριο Σύσκεψης της Επιτροπής με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, που πραγματοποιήθηκε στις 22 και 23 Ιουνίου 1995 στην Ancona, ελεξεργάστηκε την πολιτική διατήρησης των πόρων της Μεσογείου. Μετά τη λήξη του, στις 24 Ιουνίου, πραγματοποιήθηκε συνεδρίαση, στην οποία συμμετείχαν οι εκπρόσωποι των επαγγελματιών οργανώσεων. Κατά τη συνεδρίαση εξετάστηκαν θέματα σχετικά με την εναρμόνιση, τα τεχνικά μέτρα σε κοινοτικό επίπεδο, την διεθνή συνεργασία, τη διαρθρωτική πολιτική και την

συμμετοχή των επαγγελματιών οργανώσεων. Συμπεριλήφθησαν, ως ειδικό σημείο, οι επαφές με επαγγελματίες τρίτων χωρών.

— Η Πρώτη Συνάντηση Επαγγελματιών του Αλιευτικού Κλάδου των παράκτιων χωρών της Μεσογείου, που οργάνωσε η Επιτροπή, πραγματοποιήθηκε στη Νάπολη (Ιταλία) στις 28 Σεπτεμβρίου 1996.

2.5.5. Τέλος, ο τομέας της διεθνούς συνεργασίας θεωρήθηκε το δεύτερο στάδιο της οικοδόμησης μιας συνολικής πολιτικής για την διατήρηση και ορθολογική διαχείριση των πόρων. Αφού ολοκληρωθεί η κοινοτική εναρμόνιση, θα πρέπει να δοθεί συνέχεια προς την γενίκευση της αλιευτικής δραστηριότητας στη Μεσόγειο, δεδομένου ότι τα μέτρα που θα συμφωνηθούν με τις παράκτιες χώρες θα πρέπει να είναι υποχρεωτικά για όλους.

2.5.5.1. Το καταλληλότερο μέσο που προτάθηκε ήταν η σύγκληση διπλωματικής συνδιάσκεψης, με σκοπό να προετοιμαστούν οι βάσεις για ένα διεθνές σύστημα διαβούλευσης. Αυτό προϋπέθετε ότι η διαβούλευση θα έπρεπε να διασφαλίζει τη διατήρηση των επιτευγμάτων στα οποία οδήγησε η πρώτη φάση της Κοινής Πολιτικής σε θέματα διαχείρισης και διατήρησης πόρων, και να στηρίζεται σε έναν ανεξάρτητο επιστημονικό θεσμό που θα έθετε τις βάσεις αξιολόγησης της κατάστασης των πόρων.

2.5.5.2. Προς το παρόν, στον τομέα της διεθνούς συνεργασίας έχει σημειωθεί πρόοδος μόνο στο επίπεδο των διαβουλεύσεων. Πραγματοποιήθηκαν δύο διπλωματικές συνδιασκέψεις, το 1994 στην Κρήτη και το 1996 στη Βενετία (Ιταλία), χωρίς, μέχρι στιγμής, να υιοθετηθούν αποτελεσματικά μέτρα που να οδηγούν στην πρακτική επίλυση των προβλημάτων.

2.5.5.3. Άλλο στοιχείο που θεωρήθηκε σημείο αναφοράς από το 1990, υπήρξε η επαναδραστηριοποίηση του ΓΣΑΜ ως θεσμικού πλαισίου που καλύπτει το σύνολο των παράκτιων χωρών. Ούτε κι αυτό μπορεί να θεωρηθεί ότι προχώρησε ιδιαίτερα. Η δραστηριότητα του ΓΣΑΜ δεν έχει αυξηθεί ακόμη ουσιαστικά (μπορεί να υποταθεί ότι ο λόγος είναι η ανεπάρκεια των μέσων τα οποία θα έπρεπε να παρέχει κυρίως η ΕΕ) ενώ η ένταξη του έχει ήδη εγκριθεί (παρότι, νομικά, εκκρεμεί η έγκριση του Συμβουλίου). Η δραστηριότητα του Συμβουλίου μπορεί να αλλάξει λόγω των αποτελεσμάτων που προέκυψαν από την τελευταία συνεδρίαση που πραγματοποίησε το ΓΣΑΜ στη Ρώμη τον Οκτώβριο του 1997.

2.5.5.4. Στη Μεσόγειο υπάρχουν πολλές παράκτιες χώρες, κοινοτικές ή μη, όπως η Ισπανία, η Ελλάδα, το Μαρόκο, η Αλγερία, κ.ά., οι οποίες, σε γενικές γραμμές, επιδίδονται σε αλιευτικές δραστηριότητες μη βιομηχανικού χαρακτήρα. Από την άλλη πλευρά, υπάρχει άλλος στόλος, βιομηχανικού χαρακτήρα, με σημαία ιαπωνική, κορεάτικη, ή με σημαία ευκολίας (του Παναμά, της Ονδούρας, της Μπελίζ, κ.λπ.), ο οποίος εξακολουθεί να αναπτύσσει δραστηριότητα έξω από τα 12 μίλια χωρίς κανενός είδους έλεγχο. Πρόκειται για ένα στόλο πάνω από 100 αλιευτικών μεγάλης χωρητικότητας, που επιδίδονται σε βιομηχανικού χαρακτήρα αλιεία, με αλιευτικά εργαλεία και εξαρτισμό μεγάλης ικανότητας σύλληψης και που ειδικεύονται στην αλιεία τόνου και ξιφία.

2.5.5.5. Η κατάσταση των πόρων δεν επιτρέπει την επ' αόριστον εκμετάλλευσή τους κατ' αυτόν τον τρόπο. Πρέπει να ρυθμιστεί και να τεθεί υπό έλεγχο η κατάσταση το ταχύτερο. Οποσδήποτε, πρέπει πάντοτε να έχει το προβάδισμα η μη βιομηχανική αλιεία έναντι της βιομηχανικής και τα συμφέροντα των παράκτιων χωρών της Μεσογείου έναντι των τρίτων χωρών.

3. Συμπεράσματα

3.1. Η Μεσόγειος θάλασσα παρουσιάζει ορισμένα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά στα οποία πρέπει αναγκαστικά να προσαρμοστούν τα συστήματα διαχείρισης για να είναι αποτελεσματικά.

3.2. Η αποτελεσματικότητα των συστημάτων διαχείρισης θα εξαρτηθεί επίσης από το αν έχουν ισότιμο χαρακτήρα που να αποτρέπει τη σχετική επιδείνωση.

3.3. Πρέπει να συνεχίσει να ενισχύεται η επιστημονική έρευνα με την αύξηση του δυναμισμού του ΓΣΑΜ, πράγμα που θα του επιτρέψει να είναι ο οργανισμός προτεραιότητας, χωρίς να σταματήσει η επιστημονική συνεργασία μέσω της κατάρτισης μελετών μεταξύ παράκτιων χωρών της Μεσογείου.

3.4. Διαπιστώνεται η ύπαρξη διαφορετικών καταστάσεων και ως εκ τούτου είναι απαραίτητη η πραγματική και συνολική εναρμόνιση της αλιείας στη Μεσόγειο. Η εναρμόνιση θα καταστεί δυνατή μόνο με τη σταδιακή κατάργηση όλων των παρεκκλίσεων που προβλέπει ο Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1626/94

οι οποίες δεν έχουν επιστημονική βάση και την επιβολή των ίδιων τεχνικών μέτρων για όλους τους στόλους.

3.5. Υλοστηρίζοντας την πρόταση που υπέβαλε η Ευρωπαϊκή Ένωση στο ΓΣΑΜ σχετικά με την δημιουργία μιας επιτροπής όπου θα συμμετέχουν άμεσα οι επαγγελματίες, η ΟΚΕ εκφράζει την επιθυμία οι προτεινόμενοι κανονισμοί να αποτελέσουν αντικείμενο διαβουλεύσεων με τους επαγγελματίες ώστε να δεσμευτούν για την τήρησή τους.

3.6. Πρέπει να θεσπιστούν τα κατάλληλα μέτρα κατά των παραγωγών που δεν θα τηρούν τους κανόνες διατήρησης των πόρων. Πρέπει να ενισχυθεί το υπεύθυνο εμπόριο ώστε να αποτραπεί ο αθέμιτος ανταγωνισμός που υφίσταται σήμερα, ιδιαίτερα όσον αφορά τους στόλους τρίτων χωρών.

3.7. Η θέσπιση ζωνών προστατευόμενης αλιείας στη Μεσόγειο αποτελεί κατάλληλο μέσο για την αποτελεσματικότητα των μέτρων προστασίας και διατήρησης των πόρων.

3.8. Οι διπλωματικές συνδιασκέψεις πρέπει να υπερβούν το στάδιο της δήλωσης προθέσεων. Πρέπει να αναπτυχθούν, με όλες τις χώρες, προκαταρκτικές εργασίες που να παρέχουν τη δυνατότητα υιοθέτησης συμπερασμάτων τα οποία να εφαρμόζονται άμεσα.

3.9. Κατά τη διαδικασία προσαρμογής προς μια βιώσιμη αλιεία στη Μεσόγειο, η μη βιομηχανική αλιεία πρέπει να έχει προτεραιότητα έναντι της βιομηχανικής. Τα συμφέροντα των παράκτιων χωρών πρέπει να έχουν το προβάδισμα έναντι των τρίτων προς τη Μεσόγειο χωρών.

Βρυξέλλες, 25 Φεβρουαρίου 1998.

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Tom JENKINS

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ I

στη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Χαρακτηριστικά του κοινοτικού αλιευτικού στόλου στη Μεσόγειο

Από γενική άποψη, τα χαρακτηριστικά του κοινοτικού αλιευτικού στόλου στη Μεσόγειο ορίζονται ως εξής:

- αποτελείται από μεγάλο αριθμό μονάδων (περίπου 47 000) μειωμένων διαστάσεων και ανεπαρκούς μηχανοκίνησης·
- είναι πεπαλαιωμένα τόσο τα πλοία όσο και ο εξοπλισμός που φέρουν για την ανάπτυξη αλιευτικής δραστηριότητας ή τη συντήρηση και συσκευασία των αλιευμάτων·
- είναι ανεπαρκής η υγιεινή και η ασφάλεια επί των πλοίων.

Μετά από την ανάλυση των κοινωνικοοικονομικών προτύπων εκμετάλλευσης των αλιευτικών πόρων, η κατάσταση που επικρατεί στα τέσσερα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη μπορεί να συνοψισθεί ως εξής:

- Η διάθροιση εκμετάλλευσης της παράκτιας μή βιομηχανικής αλιείας που αναπτύσσεται από μονάδες χωρίς γέφυρα, μήκους μικρότερου των 9 μέτρων μεταξύ των καθέτων και κατά κανόνα χωρίς κινητήρα, είναι οικογενειακού τύπου και συμβάλλει στη δημιουργία σημαντικού αριθμού θέσεων απασχόλησης, με χαμηλές ωστόσο αποδοχές. Επιπλέον, λόγω των παραδοσιακών κοινωνικών διαρθρώσεών του, ο συγκεκριμένος τομέας παρουσιάζει κάποια δυσκαμψία όσον αφορά τις εξωγενείς υποχρεώσεις (νομοθεσία, έλεγχος), αφενός, και την τεχνική πρόοδο, αφετέρου, πράγμα στο οποίο πρέπει να προσθέσουμε και τις αντίστοιχες κοινωνικοοικονομικές διαρθρώσεις που ευνοούν τον ατομικισμό.
- Ο ημιβιομηχανικός στόλος αποτελείται από μονάδες μήκους μεγαλύτερου των 9 μέτρων και μικρότερου των 18 μέτρων μεταξύ των καθέτων, παλαιές και απηργατωμένες κατά κανόνα. Οι δραστηριότητές τους είναι ευκολότερο να ελεγχθούν, καθώς ο αριθμός τους είναι μικρότερος και, λόγω των χαρακτηριστικών τους, είναι υποχρεωμένες να πραγματοποιούν τις εκφορτώσεις τους στους λιμένες. Πρέπει να επισημανθεί ότι ορισμένες δραστηριότητες αυτού του τομέα του μεσογειακού στόλου υπόκεινται σε αυστηρές ρυθμίσεις, όπως π.χ. η απαγόρευση της ανάπτυξης δραστηριότητας και ακόμη και η απαγόρευση της κατασκευής νέων πλοίων στις περιπτώσεις που επιδιώκεται ο έλεγχος της πρόσβασης στους πόρους (απαίτηση άδειας πριν από την κατασκευή, άδειας λειτουργίας, άλλων αδειών κ.λπ.).
- Η αλιεία ανοιχτής θάλασσας ασκείται από σχετικά σύγχρονες και παραγωγικές μονάδες οι οποίες αναπτύσσουν δραστηριότητα κατά κανόνα σε ζώνες που βρίσκονται έξω από τα χωρικά ύδατα. Στον τομέα αυτό πρέπει να υπογραμμιστεί ότι υπάρχει ένας στόλος ειδικευμένος στην αλιεία τόνου και άλλων μεγάλων αποδημητικών ειδών ο οποίος ανταγωνίζεται άμεσα τους στόλους μη παράκτιων χωρών.

Πηγή: COM(90) 1136 τελικό — Annexe I — σ. 13-14.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ II

στη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Παρέκκλισεις που περιλαμβάνονται στον κανονισμό (ΕΚ) 1626/97

Χώρα	Αλιευτικά πεδία	Δεκτές παρεκκλίσεις	Όροι και προθεσμίες	Παρατηρήσεις
Ιταλία	Καλάρισμα γόνου (γωβίδες, αθερίνες) για ανθρώπινη κατανάλωση (Βόρειος Αδριατική)	Παρέκκλιση από το άνοιγμα βρόχου των 40 mm (άρθρο 6, παράρτημα III)	31.12.1998 Επιτρέπεται 2 μήνες/χρόνο	Η παρέκκλιση επιτρέπεται για ανοίγματα βρόχου που ανταποκρίνονται στις εθνικές νομοθεσίες της 1.1.1994. Πιθανή παράταση μετά το 1998, με επιστημονική αιτιολόγηση.
Ιταλία	Καλάρισμα γόνου (κέφαλοι, σπάριδες) για υδροκαλλιέργειες (Βόρειος Αδριατική)	Παρέκκλιση από το άνοιγμα βρόχου των 40 mm (άρθρο 6, παράρτημα III)	31.12.1998	Η παρέκκλιση επιτρέπεται για ανοίγματα βρόχου που ανταποκρίνονται στις εθνικές νομοθεσίες της 1.1.1994. Πιθανή παράταση μετά το 1998, με επιστημονική αιτιολόγηση.
Ιταλία	Γόνος για κατανάλωση ή για υδατοκαλλιέργεια (Τυρρηνικό πέλαγος)	Παρέκκλιση από το άνοιγμα βρόχου των 14 mm για τα κυκλωτικά δίχτυα (άρθρο 6, παράρτημα III)	31.12.1998	Η παρέκκλιση επιτρέπεται για ανοίγματα βρόχου που ανταποκρίνονται στις εθνικές νομοθεσίες της 1.1.1994. Πιθανή παράταση μετά το 1998, με επιστημονική αιτιολόγηση.
Ιταλία	Αλιεία αθερίνας με τράτες και με γρίπους στην παράκτια ζώνη	Χρήση στο εσωτερικό της ζώνης των 3 NM ή της ισοΐψους των - 50 m	31.12.1998	Η παρέκκλιση επιτρέπεται για ανοίγματα βρόχου που ανταποκρίνονται στις εθνικές νομοθεσίες της 1.1.1994. Πιθανή παράταση μετά το 1998, με επιστημονική αιτιολόγηση.
Ιταλία	Αλιεία οστράκων με βυθοκόρηση	Βυθοκόρηση στο εσωτερικό της ζώνης των 3 NM ή της ισοΐψους των - 50 m	Μόνιμη εάν > 90 % των οστράκων	
Γαλλία	Καλάρισμα με ζευγαρωτά σκάφη (σε υποθαλάσσια λιβάδια Ποσειδωνίας)	Παρέκκλιση από το άνοιγμα βρόχου των 40 mm (άρθρο 6, παράρτημα III)	31.12.1998	Η παρέκκλιση επιτρέπεται για ανοίγματα βρόχου που ανταποκρίνονται στις εθνικές νομοθεσίες της 1.1.1994. Πιθανή παράταση μετά το 1998, με επιστημονική αιτιολόγηση.
Γαλλία	Αλιεία με γρίπους παραλίας	Ανεκτή χρήση (με ελάχιστο μέγεθος βρόχου)	1.1.2002	Πιθανή παράταση μετά το 2002, με επιστημονική αιτιολόγηση.
Ελλάδα	Αλιεία με γρίπους παραλίας	Ανεκτή χρήση (με ελάχιστο μέγεθος βρόχου)	1.1.2002	Πιθανή παράταση μετά το 2002, με επιστημονική αιτιολόγηση.
Ελλάδα	Χρήση γρίπων και τράτας στην παράκτια ζώνη	Χρήση στο εσωτερικό της ζώνης των 3 NM ή της ισοΐψους των - 50 m	31.12.1998	Η παρέκκλιση επιτρέπεται για δραστηριότητες που ανταποκρίνονται στις εθνικές νομοθεσίες της 1.1.1994. Πιθανή παράταση μετά το 1998, με επιστημονική αιτιολόγηση.

Πηγή: Ο πίνακας διαβιβάστηκε από την Επιτροπή στην Ομάδα εργασίας «ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ» της ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΑΛΙΕΙΑΣ την 1η Μαρτίου 1995 (σημείο 2.2 της ημερήσιας διάταξης).

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου περί των μέτρων προστασίας κατά της εισαγωγής στην Κοινότητα οργανισμών επιβλαβών για τα φυτά ή τα φυτικά προϊόντα και κατά της εξάπλωσής τους στο εσωτερικό της Κοινότητας»

(98/C 129/08)

Στις 24 Φεβρουαρίου 1998 και σύμφωνα με τα άρθρα 43 και 198 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ανωτέρω πρόταση.

Το τμήμα γεωργίας και αλιείας, στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 5 Φεβρουαρίου 1998 με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. Joseph Ballé.

Κατά την 352η σύνοδο ολομέλειας (συνεδρίαση της 25ης Φεβρουαρίου 1998), η ΟΚΕ υιοθέτησε με 120 ψήφους υπέρ και 2 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Στις 5 Δεκεμβρίου 1997, η Επιτροπή υπέβαλε πρόταση για κωδικοποίηση της οδηγίας 77/93 του Συμβουλίου, της 21ης Δεκεμβρίου 1976, σχετικά με τα μέτρα προστασίας κατά της εισαγωγής στην Κοινότητα οργανισμών επιβλαβών για τα φυτά και τα φυτικά προϊόντα και κατά της εξάπλωσής τους στο εσωτερικό της Κοινότητας. Η εν λόγω οδηγία τροποποιήθηκε επανειλημμένως, συχνά κατά τρόπο ουσιαστικό. Κατά συνέπεια, για λόγους σαφήνειας και ορθολογισμού, πρέπει να πραγματοποιηθεί κωδικοποίηση της εν λόγω οδηγίας.

2. Εφόσον πρόκειται μία συστατική και επίσημη κωδικοποίηση, με την έννοια ότι δεν περιλαμβάνει ουσιαστική τροποποίηση και ανταποκρίνεται σε μία ανάγκη σαφήνειας και ορθολογισμού, το τμήμα αποδέχεται την ταχεία μέθοδο εργασίας η οποία καθιερώθηκε με τη θεσμική συμφωνία της 20ής Δεκεμβρίου 1994 και, επομένως, εγκρίνει την πρόταση της Επιτροπής.

Βρυξέλλες, 25 Φεβρουαρίου 1998.

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Tom JENKINS

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών: "Προς μία νέα πολιτική για τη ναυπηγική βιομηχανία"»

(98/C 129/09)

Στις 6 Οκτωβρίου 1997, και σύμφωνα με το άρθρο 198 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την ανωτέρω ανακοίνωση.

Το τμήμα βιομηχανίας, εμπορίου, βιοτεχνίας και υπηρεσιών, στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 6 Φεβρουαρίου 1998. Εισηγητής ήταν ο κ. Simpson.

Κατά την 352η σύνοδο ολομέλειας (συνεδρίαση της 25ης Φεβρουαρίου 1998), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 80 ψήφους υπέρ, μία κατά και 2 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Προκαταρκτικές παρατηρήσεις

1.1. Εδώ και πολλά έτη, οι ναυπηγοί της Ευρωπαϊκής Ένωσης αντιμετωπίζουν έντονο ανταγωνισμό όσον αφορά νέες παραγγελίες για την κατασκευή πλοίων. Η ικανότητα ναυπήγησης έχει αυξηθεί, ιδίως στη Νότια Κορέα. Λόγω της φύσης του ανταγωνισμού, ο οποίος συχνά θεωρείται ότι βασίζεται σε επιβλαβείς τιμολογιακές πρακτικές, η Ένωση έχει επιτρέψει τη χορήγηση κρατικών ενισχύσεων στους ναυπηγούς, εντός ανώτατων ορίων που έχουν καθορισθεί δυνάμει των διατάξεων διαφόρων οδηγιών για τη ναυπηγική βιομηχανία, εκ των οποίων η πλέον πρόσφατη είναι η έβδομη οδηγία του Συμβουλίου⁽¹⁾.

1.2. Στα τέλη του 1996, η περίοδος ισχύος της έβδομης οδηγίας ανανεώθηκε και παρατάθηκε έως τα τέλη του 1997. Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ΟΚΕ) υποστήριξε την παράταση αυτή⁽²⁾. Τον Απρίλιο 1997, η περίοδος ισχύος της ανωτέρω οδηγίας παρατάθηκε έως τα τέλη του 1998, βάσει μιας συμφωνίας αρχής.

1.3. Η έβδομη οδηγία προβλέπει κυρίως ότι οι ναυπηγοί λαμβάνουν από τις εθνικές αρχές τους ενισχύσεις λειτουργίας για την κατασκευή και τη μετατροπή πλοίων (αλλά όχι για την επισκευή τους), των οποίων το ανώτατο όριο ανέρχεται σε 9% (4,5% για τα μικρότερα σκάφη και μετατροπές) της συμβατικής τιμής. Το ανώτατο όριο των σχετικών ενισχύσεων (28%), που καθορίστηκε το 1987, έχει μειωθεί σταδιακά. Κατά την εξαετία 1990-1995 ανακοινώθηκε στην Επιτροπή ότι καταβλήθηκαν συνολικώς 8,3 δισεκατ. Ecu κρατικών ενισχύσεων προς τη ναυπηγική βιομηχανία. Μέρος των ενισχύσεων αυτών που ανέρχεται σε 3,5 δισεκατ. Ecu χορηγήθηκε για την υποστήριξη της αναδιάρθρωσης των επιχειρήσεων του κλάδου. Οι λειτουργικές ενισχύσεις ήταν συνολικώς 4,8 δισεκατ. Ecu.

1.4. Από το 1994 εκφράζονται ελπίδες ότι η συμφωνία ΟΟΣΑ σχετικά με την «τήρηση κανονικών συνθηκών ανταγωνισμού στην εμπορική ναυπηγοεπισκευαστική βιομηχανία», η οποία ολοκληρώθηκε το Δεκέμβριο 1994, θα διασφαλίσει ένα νέο καθεστώς για τη συνεργασία των κύριων ναυπηγικών χωρών. Η συμφωνία θα θέσει ως προϋπόθεση την κατάργηση των περισσότερων μορφών κρατικών ενισχύσεων και, παράλληλα, θα επιτρέψει τη θέσπιση διαδικασιών με στόχο την

αμφισβήτηση περιπτώσεων επιβλαβούς τιμολόγησης. Όμως η εν λόγω συμφωνία δεν έχει κυρωθεί από την κυβέρνηση των Ηνωμένων Πολιτειών, ούτε και έχει εφαρμοσθεί.

1.5. Η παρούσα ανακοίνωση της Επιτροπής αποτελεί μία αντίδραση στην έλλειψη προόδου όσον αφορά την εφαρμογή της συμφωνίας ΟΟΣΑ. Σε προηγούμενη γνωμοδότησή της⁽²⁾, η ΟΚΕ προβλέπει την ανάγκη για εναλλακτικές δράσεις. Επιθυμεί να τονίσει εκ νέου ότι εξακολουθεί να ελπίζει ότι η συμφωνία ΟΟΣΑ θα επικυρωθεί από τη διοίκηση των Ηνωμένων Πολιτειών, ώστε να καταστεί δυνατή η εφαρμογή μιας εκτενέστερης συμφωνίας.

1.6. Η Επιτροπή έχει υποβάλει προτάσεις, βάσει των οποίων προβλέπεται ότι η παραταθείσα έβδομη οδηγία θα παύσει να ισχύει από τη στιγμή που θα τεθεί σε ισχύ η συμφωνία ΟΟΣΑ ή θα υιοθετηθεί το νέο κοινοτικό καθεστώς.

2. Τάσεις της ναυπηγικής βιομηχανίας

2.1. Για δύο τουλάχιστον δεκαετίες, η ναυπηγική βιομηχανία της ΕΕ ήταν μετά βίας κερδοφόρος. Η κάμψη της ζήτησης, η αύξηση της ναυπηγικής ικανότητας στην Άπω Ανατολή και η αθέμιτη τιμολόγηση έχουν δυσκολέψει τις συνθήκες εμπορίου σε έντονο βαθμό.

2.2. Τα τελευταία 20 έτη, η ναυπηγική παραγωγή στην ΕΕ μειώθηκε κατά περισσότερο από 40%. Το 1976, τα κράτη μέλη της ΕΕ αντιπροσώπευαν το 27% της διεθνούς παραγωγής σε «σταθμισμένους κόρους ολικής χωρητικότητας». Το 1986, το ποσοστό αυτό μειώθηκε στο 23% ενός κατά πολύ συρρικνωμένου συνόλου και το 1996 στο 21% ενώ η συνολική αγορά είχε αυξηθεί αισθητά. Η παραγωγή στην Κορέα αυξήθηκε από ποσοστό που μόλις υπερέβαινε το 1% της διεθνούς παραγωγής το 1976 σε 22% το 1996.

2.3. Μέσα σε μία δεκαετία, δηλαδή από το 1988 έως το 1996, η παγκόσμια ναυπηγική παραγωγή σημείωσε άνοδο σε σχέση με την έντονη κάμψη της προηγούμενης δεκαετίας. Η διεθνής παραγωγή, παρότι χαμηλότερη των επιπέδων που επι-

(1) ΕΕ L 351 της 31.12.1994.

(2) ΕΕ C 30 της 30.1.1997.

τεύθηκαν στα μέσα της δεκαετίας του 1970, έχει σχεδόν διπλασιασθεί. Η παραγωγή εντός της ΕΕ αυξήθηκε κατά λίγο περισσότερο από 50 % μόνο, αλλά δεν έχει ακόμη φθάσει τα επίπεδα της αρχής της δεκαετίας του 1980.

2.4. Οι απασχολούμενοι στη ναυπηγική βιομηχανία της ΕΕ ήταν συνολικά 65 600 το 1996, σε αντίθεση με 96 100 το 1986 και 208 800 το 1975. Αυτή η μεγάλη μείωση στην άμεση απασχόληση προκάλεσε μεγάλη μείωση και στην έμμεση απασχόληση και μάλιστα ακόμη μεγαλύτερου μεγέθους στις βιομηχανίες που προμηθεύουν τα ναυπηγεία και σε άλλους τομείς. Η τάση της απασχόλησης από το 1988 έως το 1996 δείχνει ότι ο αριθμός απασχολούμενων στον τομέα μάλλον έχει σχεδόν σταθεροποιηθεί.

2.5. Εν μέρει λόγω της ανάγκης να αντικατασταθούν τα παλαιά σκάφη, η Επιτροπή προβλέπει ότι η ζήτηση νέων πλοίων θα παραμείνει σε αυτά τα υψηλά επίπεδα για λίγα ακόμη χρόνια προτού πέσει και πάλι. Η ικανότητα δεν χρησιμοποιείται επαρκώς και αυξάνει ακόμη, επομένως, το 2000 η παραγωγή δεν θα χρησιμοποιεί περισσότερο από το 70 % της υφιστάμενης ικανότητας.

2.6. Από τότε που γράφηκε η ανακοίνωση της Επιτροπής σημειώθηκαν δραματικές νομισματικές διακυμάνσεις στην Άπω Ανατολή. Ιδιαίτερα, η υποτίμηση του «won» στην Κορέα θα έχει σοβαρές επιπτώσεις για ορισμένους τομείς και ιδιαίτερα τον τομέα των ναυπηγείων. Το γεγονός αυτό προσθέτει μία νέα διάσταση στις προσδοκίες για τον κλάδο που δεν είναι δυνατό να εκτιμηθούν πλήρως προς το παρόν (Ιανουάριος 1998) και μπορεί να χρειασθεί να γίνει κάποια επανεκτίμηση των συμπερασμάτων της Επιτροπής.

3. Οι προτάσεις της Επιτροπής

3.1. Στόχος της Επιτροπής από τα τέλη '98 και για τα επόμενα 5 χρόνια είναι να διευκολύνουν οι πολιτικές στο ναυπηγικό τομέα τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητάς του. Προβλέπεται η υιοθέτηση ενός νέου κανονισμού, που θα ισχύει για περίοδο 5 ετών (έως τα τέλη του 2003): έτσι παρέχεται επαρκές χρονικό περιθώριο για να πραγματοποιηθούν οι διορθωτικές τροποποιήσεις της ναυπηγικής βιομηχανίας, βάσει των νέων διατάξεων, και να καταστεί εμφανής η βελτίωση της ανταγωνιστικότητάς της.

3.2. Στο τέλος αυτής της περιόδου, θα ισχύουν για τη ναυπηγική βιομηχανία οι ίδιοι κανόνες που εφαρμόζονται στις άλλες βιομηχανίες. Η πρόκληση που αντιμετωπίζει η ναυπηγική βιομηχανία της ΕΕ αφορά τη βελτίωση της ανταγωνιστικής της θέσης στη διεθνή αγορά σε σημείο που να διασφαλίζεται η βιωσιμότητα και η διατήρηση της απασχόλησης στον τομέα.

3.3. Η Επιτροπή έχει εντοπίσει ορισμένες από τις «ορθότερες πρακτικές» για τη βελτίωση της παραγωγικότητας σε σχέση με τον ανταγωνισμό, οι οποίες περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:

α) το στρατηγικό προγραμματισμό με επίκεντρο τους τύπους πλοίων των οποίων η ζήτηση αυξάνει·

- β) διορθωτικές μεταβολές, περιλαμβανομένης της ενοποίησης ναυπηγείων και του κλεισίματος μη κερδοφόρων ναυπηγείων·
- γ) το σχηματισμό στρατηγικών συμμαχιών μεταξύ ναυπηγείων·
- δ) την καλύτερη ένταξη των πλοιοκτητών και των κατασκευαστών εξοπλισμού στην παραγωγική διαδικασία·
- ε) πολιτικές αγορών, περιλαμβανομένης της καλύτερης δυνατής εκμετάλλευσης των πλεονεκτημάτων της υπερβολίας·
- στ) τη στενότερη συνεργασία με άλλες βιομηχανίες, ώστε να καταστεί δυνατή η μεταφορά καινοτομιών και τεχνολογιών·
- ζ) επιθετική και προβλεπτική διάθεση στην αγορά·
- η) την αποτελεσματικότερη χρήση E&A στο σχεδιασμό πρωτοτύπων·
- θ) την αναβάθμιση των εγκαταστάσεων παραγωγής·
- ι) επενδύσεις για τη βελτίωση της ποιότητας και της χρήσης ανθρώπινων πόρων.

3.4. Για την εφαρμογή των ανωτέρω πρακτικών, η Επιτροπή προτείνει, ως μέρος ενός νέου κανονισμού που θα ισχύει έως το 2003, τα ακόλουθα:

- 1) η χορήγηση ενισχύσεων για την εκτέλεση συμβάσεων σχετικά με την κατασκευή πλοίων να παύσει από την 1η Ιανουαρίου 2001·
- 2) να κωδικοποιηθεί μία δέσμη μέτρων για την τόνωση της παραγωγικότητας και της ανταγωνιστικότητας, ως βάση για την ευθυγράμμιση της σχετικής βιομηχανίας με το ανταγωνιστικό καθεστώς άλλων βιομηχανιών της ΕΕ.

Οι λεπτομερείς προτάσεις της Επιτροπής έχουν ως εξής:

- η άδεια για τη χορήγηση λειτουργικών ενισχύσεων να ισχύει μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 2000 (υπό την προϋπόθεση ότι η συμφωνία ΟΟΣΑ δεν θα έχει τεθεί σε ισχύ πριν από την εν λόγω ημερομηνία. Σε γενικές γραμμές, η σχετική συμφωνία θα έχει παρόμοιες συνέπειες)·
- οι πιστώσεις εξαγωγών για πλοία να εξακολουθήσουν να επιτρέπονται βάσει του διακανονισμού του ΟΟΣΑ του 1981 αλλά να προσαρμοσθούν, ενδεχομένως, στα σημερινά δεδομένα, όπως προβλέπεται στο διακανονισμό του ΟΟΣΑ του 1994, ο οποίος δεν έχει ακόμη τεθεί σε ισχύ· και σύμφωνα με τον οποίο θα επιτρέπεται η χορήγηση πιστώσεων για εξαγωγές αλλά και πιστωτικών όρων για την εγχώρια αγορά·
- οι συνδεδεμένες με συμβάσεις ενισχύσεις, που χορηγούνται υπό τη μορφή αναπτυξιακής βοήθειας σε αναπτυσσόμενες χώρες, να εξακολουθήσουν να επιτρέπονται·
- οι ενισχύσεις για την κάλυψη δαπανών που συνδέονται με το κλείσιμο μονάδων ως αποτέλεσμα διορθωτικών προσαρμογών, περιλαμβανομένων των κοινωνικών μέτρων για την άμβλυνση των επιπτώσεων ενός ολικού ή μερικού κλεισίματος, να εξακολουθήσουν να επιτρέπονται·
- οι ενισχύσεις για την αναδιάρθρωση μιας ναυπηγικής επιχείρησης να επιτρέπονται με βάση τις γενικές κοινοτικές κατευθυντήριες γραμμές που ισχύουν για τέτοιου είδους

ενισχύσεις σε άλλους τομείς, υπό την προϋπόθεση ότι θα τηρούνται αυστηροί κανόνες όσον αφορά την αρχή «άπαξ και για τελευταία φορά» που ισχύει για τη χρηματοδότηση της αναδιάρθρωσης·

- οι ενισχύσεις επενδύσεων που χορηγούνται βάσει προγραμμάτων περιφερειακής βοήθειας να επιτρέπονται, υπό την προϋπόθεση ότι τα σχέδια θα αποβλέπουν στη βελτίωση της παραγωγικότητας υφιστάμενων εγκαταστάσεων·
- οι ενισχύσεις επενδύσεων σε καινοτόμα προγράμματα να επιτρέπονται, υπό την προϋπόθεση ότι το συγκεκριμένο σχέδιο σχετίζεται με καινοτόμα προϊόντα και διεργασίες, τα οποία προς το παρόν δεν χρησιμοποιούνται από άλλους φορείς της ΕΕ στη ναυπηγική βιομηχανία·
- οι ενισχύσεις για την Ε&ΤΑ να εξακολουθήσουν να επιτρέπονται, σε συμφωνία με τις διατάξεις που έχουν θεσπισθεί σε κοινοτικό επίπεδο·
- οι ενισχύσεις για την προστασία του περιβάλλοντος βάσει κοινοτικών κατευθυντήριων γραμμών να επιτρέπονται.

4. Γενικές παρατηρήσεις

4.1. Κύριο θέμα της ανακοίνωσης

4.1.1. Το κύριο θέμα της ανακοίνωσης της Επιτροπής είναι ότι με τη μεταβατική πενταετή χρηματική υποστήριξη από την οποία θα επωφεληθεί από το 1998 έως το 2003, η ναυπηγική βιομηχανία της Ευρωπαϊκής Ένωσης πρέπει, λογικά, ως αποτέλεσμα των δράσεων μεμονωμένων επιχειρήσεων, να εξαλείψει τα διαρθρωτικά της μειονεκτήματα και να καταστεί ανταγωνιστική στις διεθνείς αγορές. Πάντως η Επιτροπή προειδοποιεί ότι προϋπόθεση για τη βελτίωση αυτή είναι και η ύπαρξη θεμιτών συνθηκών ανταγωνισμού σε διεθνή κλίμακα, που πρέπει ιδίως να διατηρούν οι τρίτες ανταγωνιστικές χώρες.

4.1.2. Η ΟΚΕ υποστηρίζει το στόχο αυτό. Θα χρειαστούν ωστόσο συνεχείς προσπάθειες για τη δημιουργία δίκαιων όρων εμπορίου. Για το λόγο αυτό, η ΟΚΕ συνιστά τη λήψη περαιτέρω αποφάσεων στο ναυπηγικό τομέα, βάσει τακτικών αξιολογήσεων της προόδου που θα έχει επιτευχθεί κατά τα τέλη της πενταετούς περιόδου.

4.1.3. Ασφαλώς, η ανταγωνιστικότητα της ναυπηγικής βιομηχανίας στην ΕΕ διαφέρει ανάλογα με το ναυπηγείο και τον τρόπο ναυπήγησης. Έχει αναγνωρισθεί ότι υπάρχουν εξαιρετικά ανταγωνιστικοί ναυπηγοί σε ορισμένα τμήματα της αγοράς. Γενικά όμως, η σχετική βιομηχανία αντιμετωπίζει ακόμη δυσκολίες όσον αφορά τον ανταγωνισμό έναντι ορισμένων άλλων ναυπηγών, ορισμένοι από τους οποίους προβαίνουν σε αθέμιτη τιμολόγηση.

4.2. Τα κίνητρα για την τροποποίηση της ναυπηγικής πολιτικής

4.2.1. Η Επιτροπή συνιστά την άρση της άδειας για τη χορήγηση λειτουργικών ενισχύσεων στη ναυπηγική βιομηχανία. Τα κίνητρα που εκθέτει σχετικά είναι πολύπλοκα. Φαίνεται ότι απορρέουν εν μέρει από την ανησυχία ότι οι παρούσες λειτουργικές ενισχύσεις που χρηματοδοτούνται από τις κυβερνήσεις των κρατών μελών δεν επέτυχαν τον ευκαίριο βαθμό αναδιάρθρωσης της βιομηχανίας. Ένα άλλο σημείο που πρέπει

να ληφθεί υπόψη είναι ότι τα σχέδια για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας στερούνται πειστικών κινήτρων. Η ΟΚΕ προσυπογράφει και υποστηρίζει τα συμπεράσματα της Επιτροπής.

4.2.2. Αν και ορισμένα τμήματα της βιομηχανίας έχουν καταστεί ανταγωνιστικά σε διεθνή κλίμακα, η Επιτροπή δεν προβάλλει στην ανακοίνωσή της το επιχείρημα ότι η ανταγωνιστική θέση της βιομηχανίας στο σύνολό της είναι πλέον επαρκώς σταθερή ώστε να δικαιολογείται η κατάργηση των ενισχύσεων. Αντίθετα, ισχυρίζεται ότι η πολιτική για τις κρατικές ενισχύσεις πρέπει να θέσει ένα νέο στόχο, δηλαδή την ενθάρρυνση και την υποστήριξη προσπαθειών για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας. Τούτο εντάσσεται στον τομέα της υποστήριξης επενδύσεων στην καινοτομία και την Ε&ΤΑ.

4.2.3. Τα επιχειρήματα που μπορεί να προβληθούν για την κατάργηση των λειτουργικών ενισχύσεων είναι ότι α) πρόκειται για το μόνο τομέα της μεταποιητικής βιομηχανίας που επωφελείται από άμεση βοήθεια τέτοιας κλίμακας και β) η Επιτροπή διερωτάται αν οι δαπάνες αντανακλούν μία αποτελεσματική χρήση των δημοσίων κονδυλίων από πλευράς κόστους, η οποία ενδέχεται να στρεβλώσει τον ανταγωνισμό εντός της ΕΕ και να αντισταθμίσει εν μέρει τα μειονεκτήματα που υπάρχουν σε σχέση με τρίτες ανταγωνιστικές χώρες.

4.2.4. Η ΟΚΕ διστάζει να υποστηρίξει την κατάργηση των λειτουργικών ενισχύσεων εφόσον οι προοπτικές για βελτίωση της ανταγωνιστικότητας θεωρούνται θολές και τα εναλλακτικά μέτρα δεν έχουν ανάλογο αντίκτυπο. Ωστόσο, μακροπρόθεσμος στόχος πρέπει να εξακολουθήσει να είναι μία βιομηχανία ικανή να ανταγωνίζεται άλλους ναυπηγούς σε διεθνή κλίμακα.

4.2.5. Η Επιτροπή οφείλει να αποφύγει οποιαδήποτε μέτρα τα οποία μπορεί να οδηγήσουν σε ένα διεθνή «αγώνα επιδοτήσεων» και να συνεχίσει τις προσπάθειές της να ελέγξει και, τελικά, να καταργήσει προοδευτικά τις επιδοτήσεις στη ναυπηγική βιομηχανία διαμέσου μιας γενικής συμφωνίας στο πλαίσιο των αρχών της συμφωνίας του ΟΟΣΑ. Τούτο πρέπει να αποτελέσει βασική αρχή προκειμένου να αποτραπεί η ναυπήγηση πλοίων τη στιγμή που αυτό δεν δικαιολογείται από την κατάσταση της οικονομίας με συνέπεια, ενδεχομένως, να στρεβλωθεί αθεμίτως η δραστηριότητα στον τομέα και να βλαβεί σοβαρά η ναυπηγική βιομηχανία.

4.3. Η ανταγωνιστικότητα

4.3.1. Η ΟΚΕ επιθυμεί να εξετάσει αν οι ενάντιοι παράγοντες που δικαιολόγησαν ένα εγκεκριμένο αλλά μειούμενο ύψος λειτουργικής ενίσχυσης έχουν ελαττωθεί σε σημείο που μπορεί να αναμένεται ευλόγως η ανταγωνιστική βιωσιμότητα.

4.3.2. Κατά τα προηγούμενα χρόνια, η Επιτροπή πραγματοποίησε εργασίες για να υπολογίσει ένα λογικό κοινό ανώτατο όριο ενισχύσεων, με βάση την εκτίμηση της διαφοράς μεταξύ του κόστους που επιβαρύνει τους πλέον ανταγωνιστικούς ναυπηγούς της Κοινότητας και των τιμών που καθορίζει ο

διεθνής ανταγωνισμός. Η εργασία αυτή χρησιμοποιήθηκε το 1995, για να δικαιολογηθεί ο καθορισμός του τρέχοντος ανωτάτου ορίου του 9% το 1992.

4.3.3. Η τελευταία συγκριτική μελέτη μεταξύ κόστους και τιμών πραγματοποιήθηκε το 1996-1997. Η σχετική μελέτη της Επιτροπής δεν αναφέρεται στην ανακοίνωση, αλλά καθιστά κατανοητό ότι το ανταγωνιστικό άνοιγμα μεταξύ κόστους και τιμών για ορισμένους τύπους πλοίων έχει διευρυνθεί στην πραγματικότητα. Η πραγματοποίηση αξιόπιστων προβλέψεων για την επόμενη δεκαετία δεν είναι εφικτή. Ωστόσο, οι τάσεις των μεριδίων της αγοράς δεν υποδεικνύουν ότι η σχετική θέση της Κοινότητας έχει βελτιωθεί αισθητά. Επιπλέον υπάρχει τώρα η επιπρόσθετη αβεβαιότητα όσον αφορά τα αποτελέσματα των νομισματικών υποτιμήσεων επί της διαφοράς κόστους με τους παραγωγούς της Άπω Ανατολής, τα οποία μπορεί να προκαλέσουν πιο θεμελιώδεις αλλαγές στα χρηματοπιστωτικά στοιχεία της ανταγωνιστικότητας.

4.3.4. Η Επιτροπή τονίζει πάντως ότι «πολλά ναυπηγεία της Κοινότητας στερούνται ακόμη ανταγωνιστικής ικανότητας και υστερούν ιδίως σε παραγωγικότητα σε σχέση με τους κυριότερους ανταγωνιστές τους από την Άπω Ανατολή». Συμπεραίνει ακόμη ότι η αγορά ενδέχεται να καταστεί ακόμη πιο ανταγωνιστική αν η συνολική ζήτηση αρχίσει να μειώνεται την επόμενη δεκαετία. Τα συμπεράσματα αυτά ουδόλως συνηγορούν υπέρ της καταργήσεως των λειτουργικών ενισχύσεων. Η ανταγωνιστική θέση των ναυπηγείων της ΕΕ ποικίλλει μεταξύ ναυπηγείων και ειδικότερα σε ό,τι αφορά τους διαφορετικούς τύπους πλοίων. Η ΟΚΕ αναγνωρίζει ότι εντός του ναυπηγικού τομέα, τα πιο επιτυχημένα ναυπηγεία της ΕΕ ειδικεύονται στα σκάφη, όπου η εμπειρογνομosύνη και οι εισροές δεξιοτήτων παρέχουν συγκριτικά πλεονεκτήματα.

4.3.5. Συνεπώς, η ΟΚΕ προτείνει, προτού καθορισθεί μία ημερομηνία για την κατάργηση των λειτουργικών ενισχύσεων, να πραγματοποιηθεί μία περαιτέρω συγκριτική αξιολόγηση, προκειμένου να προσδιορισθεί η σχετική ανταγωνιστική θέση των κυριότερων παραγωγών. Η ΟΚΕ εκφράζει ιδιαίτερα επιφυλάξεις όσον αφορά τις συγκριτικές αξιολογήσεις της παραγωγικότητας που αναφέρονται στην ανακοίνωση, δεδομένου ότι δεν είναι σαφές αν διορθώθηκαν για να ληφθούν υπόψη οι διαφορές μεταξύ των κρατών όσον αφορά το μέσο ετήσιο αριθμό ωρών εργασίας των απασχολούμενων στη ναυπηγική βιομηχανία. Τούτο θα επέτρεπε να κατανοηθεί καλύτερα η φύση και ο βαθμός των διαφορών όσον αφορά την ανταγωνιστικότητα.

4.3.6. Η Επιτροπή οφείλει να εξετάσει αν υπάρχουν ενδείξεις μιας συνεχούς στρεβλώσεως του ανταγωνισμού ως αποτέλεσμα της επιζήμιας τιμολόγησης εκ μέρους ανταγωνιστών. Η ΟΚΕ επικροτεί τη διαβεβαίωση ότι, στα τέλη του 1999 (ένα έτος πριν από τη λήξη της προθεσμίας), η Επιτροπή θα παρακολουθήσει την κατάσταση της αγοράς και, σε περίπτωση που διαπιστώσει την ύπαρξη αντιανταγωνιστικών πρακτικών, θα εξετάσει το ενδεχόμενο της υιοθέτησης κατάλληλων μέτρων. Η διαβεβαίωση αυτή θα ήταν πιο πειστική αν η Επιτροπή αναλάμβανε μάλλον τη δέσμευση να θεσπίσει κατάλληλα μέτρα αντί απλώς να «εξετάσει» αυτό το ενδεχόμενο!

4.4. Ο τομέας της επισκευής πλοίων

4.4.1. Αν και η ανακοίνωση της Επιτροπής δεν είναι τόσο συγκεκριμένη όσο θα επιθυμούσε η ΟΚΕ, η τελευταία υποθέτει ότι, σε συμφωνία με το σχέδιο προοιμίου του κανονισμού, οι αναθεωρημένες πολιτικές και μορφές υποστήριξης των ναυπηγών θα επεκταθούν, ώστε οι ίδιες αρχές να εφαρμόζονται στις επενδύσεις και στην αναδιάρθρωση του τομέα της επισκευής πλοίων και των δραστηριοτήτων μετατροπής. Η Επιτροπή έχει επιβεβαιώσει την πρόθεση αυτή. Η ΟΚΕ προβλέπει ότι θα προκύψουν δυσκολίες αν το πεδίο εφαρμογής του νέου κανονισμού δεν διευρυνθεί για να καλύψει κρίσιμες πτυχές των δραστηριοτήτων που συνδέονται με την επισκευή πλοίων και επικροτεί αυτή την πιο λογική προσέγγιση όσον αφορά το φάσμα των δραστηριοτήτων κατασκευής, μετατροπής και επισκευής πλοίων.

4.4.2. Η συμπερίληψη της επισκευής πλοίων στο πεδίο του νέου κανονισμού μπορεί να επικριθεί ότι αυξάνει το εύρος των δραστηριοτήτων που είναι επιλέξιμες για ενίσχυση. Ωστόσο, στο νέο πλαίσιο των μέτρων πολιτικής η ΟΚΕ αποδέχεται ότι η τεχνητή διάκριση μεταξύ επενδύσεων και τεχνολογικών δραστηριοτήτων που διαχωρίζουν π.χ. τη μετατροπή από την επισκευή πλοίων μπορεί να οδηγήσει σε άλλες στρεβλώσεις στη διάρθρωση της ναυπηγικής βιομηχανίας.

4.5. Οι ευρύτεροι σύνδεσμοι με τις ναυτιλιακές υπηρεσίες, τους πλοιοκτήτες και τις εργασίες για την επισκευή πλοίων

4.5.1. Η κατασκευή πλοίων αποτελεί σημαντικό συστατικό ενός φάσματος δραστηριοτήτων που συμβάλλουν στη μεταφορά προσώπων και εμπορευμάτων δια θαλάσσης και εσωτερικών πλωτών οδών. Κατ'αυτόν τον τρόπο μία ανταγωνιστική βιομηχανία επηρεάζει αισθητά τις συνολικές οικονομικές επιδόσεις της ΕΕ.

4.5.2. Ορισμένες δράσεις που επηρεάζουν άλλους συνδεδεμένους τομείς της οικονομικής αλυσίδας έχουν συνέπειες για τη ναυπηγική βιομηχανία. Για παράδειγμα, οι πολιτικές που ενθαρρύνουν την απόσυρση των υποβαθμισμένων πλοίων και πείθουν τους πλοιοκτήτες να αγοράσουν νέα πλοία διαδραματίζουν αποφασιστικό ρόλο στην ανάθεση νέων παραγγελιών. Όταν οι εν λόγω πολιτικές περιλαμβάνουν περιορισμούς που ενθαρρύνουν την ανάθεση νέων παραγγελιών σε ευρωπαϊκά ναυπηγεία όπως η προτιμησιακή φορολόγηση, χρηματοοικονομικές εγγυήσεις ή άλλα φορολογικά μέτρα, τούτο ενδέχεται να έχει συνέπειες για τα ναυπηγεία της ΕΕ. Οι πολιτικές αυτές, ωστόσο, θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τις υπάρχουσες κατευθυντήριες γραμμές, για τις κρατικές ενισχύσεις προς τη ναυτιλία. Οι πολιτικές που ενθαρρύνουν την επιλογή της μεταφοράς δια θαλάσσης, καθώς και η αυξανόμενη έμφαση που δίδεται στην ενίσχυση της ναυτιλίας μικρών αποστάσεων (εν μέρει για περιβαλλοντικούς λόγους), ενδέχεται επίσης να έχουν επιπτώσεις στη ναυπηγική βιομηχανία.

4.5.3. Οι πολιτικές σχετικά με τις προδιαγραφές ασφάλειας των πλοίων ενδέχεται και αυτές να έχουν σημαντική επιρροή. Η θέσπιση πιο αυστηρών προδιαγραφών για διάφορους τύπους πλοίων μπορεί να είναι πρώτα ένα χαρακτηριστικό της ασφάλειας, αλλά μπορεί, κατά δεύτερο λόγο, να επηρεάσει τους ρυθμούς αντικατάστασης και τις επιχειρηματικές ευκαιρίες που προσφέρονται στα ναυπηγεία για την επισκευή και τη μετατροπή πλοίων.

4.5.4. Η ΟΚΕ αντιλαμβάνεται ότι οι σύνδεσμοι αυτοί είναι εξαιρετικά σημαντικοί για την κατάσταση πολιτικών που αφορούν το σύνολο του ναυτιλιακού τομέα και λαμβάνει κάθε χρόνο μέρος στις συμβουλευτικές συνεδριάσεις του φόρουμ ναυτιλιακών βιομηχανιών.

4.5.5. Η ΟΚΕ επιδοκιμάζει τις προσπάθειες της Επιτροπής για τη σύσταση μιας δέσμης συνετών και αλληλοενισχυόμενων πολιτικών στο ναυτιλιακό τομέα, οι οποίες κυμαίνονται από την προαγωγή της έρευνας και της καινοτομίας έως την ενθάρρυνση της συνεργασίας μεταξύ όλων των οικείων βιομηχανιών και, πιο πρόσφατα, την ενθάρρυνση της ανάπτυξης της ναυτιλίας μικρών αποστάσεων, προκειμένου η τελευταία να συμβάλει στην επίλυση ευρύτερων προβλημάτων της μεταφοράς εμπορευμάτων σε όλη την Κοινότητα και σε γενικότερη κλίμακα.

5. Ειδικές παρατηρήσεις

5.1. Εξορθολογισμός της ικανότητας

5.1.1. Σύμφωνα με την Επιτροπή, 103 ναυπηγικές εταιρείες λειτουργούσαν στην ΕΕ το 1997. Οι πέντε μεγαλύτερες αντιπροσωπεύουν το 36 % της ευρωπαϊκής παραγωγής. Αυτός ο βαθμός συγκέντρωσης είναι πολύ χαμηλότερος από ό,τι στην Κορέα, όπου οι πέντε μεγαλύτερες εταιρείες εξασφαλίζουν το 99 % και στην Ιαπωνία το 44 % της παραγωγής. Ο κατακερματισμός, η έλλειψη οικονομιών κλίμακας, οι διαφορετικές μέθοδοι εργασίας και η ανυπαρξία μιας «σειράς παραγγελιών» συμβάλλουν στη μείωση της ανταγωνιστικότητας των ευρωπαϊκών ναυπηγείων.

5.1.2. Ο λόγος που επιβάλλει τον εξορθολογισμό της ικανότητας δεν είναι μόνο η αναζήτηση οικονομιών κλίμακας με τη συγκέντρωση του φόρτου εργασίας. Ορισμένα ναυπηγεία σε «εξειδικευμένες αγορές» μπορεί να είναι ανταγωνιστικά απλά και μόνο λόγω του βαθμού εξειδίκευσης, πράγμα το οποίο δεν συμβαδίζει πάντοτε με το μέγεθος του ναυπηγείου ή της εταιρείας.

5.1.3. Ένας επιπλέον παράγοντας που επηρεάζει την εκμετάλλευση της ικανότητας είναι η μείωση της ζήτησης πολεμικών σκαφών στα κράτη μέλη της ΕΕ. Τούτο έχει, ενδεχομένως, ενάντιες συνέπειες όσον αφορά τη διαθεσιμότητα και τη μεταφορά τεχνολογίας και καινοτόμων διεργασιών από τον ένα στον άλλο τομέα.

5.1.4. Τα στοιχεία αυτά καθιστούν σκόπιμη την καταβολή περαιτέρω προσπαθειών για την αύξηση της παραγωγικότητας και τον εξορθολογισμό της ικανότητας.

5.2. Οι εξαγωγικές πιστώσεις

5.2.1. Η Επιτροπή έχει επιστήσει την προσοχή στις αλλαγές που προβλέπονται στο διακανονισμό για τις εξαγωγικές πιστώσεις του 1994, ο οποίος δεν έχει ακόμη εφαρμοσθεί. Η συμφωνία του 1981 θα προσαρμοσθεί στα σημερινά δεδομένα κατά την αναθεώρηση του εν λόγω διακανονισμού, ο οποίος θα αποτελέσει τμήμα της Συμφωνίας ΟΟΣΑ για την κατάργηση των κρατικών ενισχύσεων.

5.2.2. Η Επιτροπή εκτιμά ότι οι σχετικές αναθεωρήσεις αντανακλούν καλύτερα την πραγματικότητα της αγοράς. Οι κυριότερες τροποποιήσεις έγκεινται, πρώτον, στην εισαγωγή της χρησιμοποίησης ενός εμπορικού επιτοκίου αναφοράς, το

οποίο στην πραγματικότητα είναι ένα μη επιδοτούμενο επιτόκιο και, δεύτερον, σε μία εκτεταμένη περίοδο επίσημων εγγυήσεων, από 8,5 ως 12 έτη που θα εξομοίωνε τα πλοία με τους όρους που παρέχονται για μεγάλα εμπορικά αεροσκάφη.

5.3. Συμβατική ενίσχυση για παραγγελίες από αναπτυσσόμενες χώρες

5.3.1. Οι ενισχύσεις για παραγγελίες από αναπτυσσόμενες χώρες δεν υπόκεινται στους τρέχοντες κανόνες σχετικά με το ανώτατο επιτρεπόμενο ύψος των λειτουργικών ενισχύσεων που χορηγούνται στα ναυπηγεία. Η Επιτροπή προτείνει τη διατήρηση της παρούσας κατάστασης.

5.3.2. Η εξαίρεση αυτή προκαλεί, ενδεχομένως, στρεβλώσεις. Πρώτον, οι κυβερνήσεις μπορεί να υποβληθούν στον πειρασμό να χρησιμοποιήσουν τις παραγγελίες αυτές για την ανάθεση εργασιών σε συγκεκριμένα ναυπηγεία και, επομένως, να αποφυγούν την ανταγωνιστική προσφορά στο εσωτερικό της ΕΕ. Η Επιτροπή έχει επίγνωση των ενδεχόμενων στρεβλώσεων και λαμβάνει μέτρα, ώστε να καταστεί δυνατή η υποβολή ανταγωνιστικών προσφορών από άλλα ναυπηγεία της ΕΕ. Δεύτερον, παρόμοιες παραγγελίες ενδέχεται να επιτρέψουν τη χρήση σκαφών σε μία αναπτυσσόμενη χώρα κατά τρόπο που παρεμποδίζει άλλες κανονικές ανταγωνιστικές ναυτιλιακές δραστηριότητες.

5.3.3. Η ΟΚΕ είναι πεπεισμένη ότι μία ειδική διάταξη αυτού του είδους πρέπει να διατηρηθεί. Επικροτεί επίσης τη διαβεβαίωση ότι οι κανόνες θα τροποποιηθούν, προκειμένου να καταστεί δυνατή η ανάθεση συμβάσεων βάσει της υποβολής προσφορών εκ μέρους διαφόρων ναυπηγείων της ΕΕ, και ότι θα καθιερωθούν διαδικασίες ελέγχου για να εξασφαλισθεί ότι δεν γίνεται κατάχρηση του δικαιώματος αυτού.

5.3.4. Η ανάθεση παρόμοιων συμβάσεων βάσει προκηρύξεων για την υποβολή προσφορών εκ μέρους διαφόρων κρατών μελών θα θέσει σοβαρό πρόβλημα σε περίπτωση που οι εθνικές κυβερνήσεις παρέχουν διαφορετικά ύψη ενισχύσεων στα ναυπηγεία στις χώρες τους. Η ΟΚΕ συνιστά τη διευθέτηση του εν λόγω θέματος προτού θεσπισθεί ο νέος κανονισμός.

5.4. Ενισχύσεις για το κλείσιμο μονάδων

5.4.1. Η χρηματική βοήθεια για την κάλυψη του κόστους που προκύπτει από ένα μερικό ή ολικό κλείσιμο μονάδων επιτρέπεται δυνάμει της παρούσας οδηγίας. Η Επιτροπή προτείνει να εξακολουθήσουν να επιτρέπονται οι ενισχύσεις αυτές, συμπεριλαμβανομένης της χρηματικής βοήθειας για την κάλυψη του κοινωνικού κόστους της αναπροσαρμογής πρώην εργαζομένων του τομέα. Η ΟΚΕ επιδοκιμάζει την εν λόγω διάταξη.

5.4.2. Για την τροποποίηση της εφαρμογής της σχετικής διάταξης, η Επιτροπή προτείνει, στις περιπτώσεις που χορηγούνται ενισχύσεις για το κλείσιμο μονάδων, το ακόλουθο σχέδιο: αντί να τηρείται ο κανόνας, σύμφωνα με τον οποίο, οι εγκαταστάσεις θα παραμένουν κλειστές για πέντε έτη, ενώ το εκ νέου άνοιγμά τους θα υπόκειται σε προηγούμενη έγκριση της Επιτροπής για μία επιπλέον πενταετία, να ισχύει στο μέλλον η απαίτηση, σύμφωνα με την οποία, οι εγκαταστάσεις δεν θα χρησιμοποιούνται για ναυπηγικούς σκοπούς επί μία δεκαετία και να μην ληφθεί υπόψη η προοπτική μιας αναθεώρησης της εν λόγω ρύθμισης μετά την παρέλευση πέντε ετών. Η ΟΚΕ αποδέχεται τη λογική που υπαγορεύει την αλλαγή αυτή.

5.5. Ενισχύσεις αναδιάρθρωσης

5.5.1. Στην έβδομη οδηγία δεν περιλαμβάνονται λεπτομερή κριτήρια για την εκτίμηση των ενισχύσεων αναδιάρθρωσης.

5.5.2. Δεδομένου ότι η βελτίωση της παραγωγικότητας και της ανταγωνιστικότητας της ναυπηγικής βιομηχανίας συμπεριλαμβάνει αναπόφευκτα την αναδιάρθρωση ορισμένων επιχειρήσεων, η Επιτροπή προτείνει μία επίσημη δήλωση για τον ακριβέστερο προσδιορισμό των τομέων που θα καλύψει η ενδεχόμενη ενίσχυση για σκοπούς αναδιάρθρωσης. Η βασική αρχή είναι ότι οι ναυπηγικές επιχειρήσεις πρέπει να υπόκεινται στους ίδιους κανόνες που ισχύουν γενικά στην Κοινότητα. Είτε πρόκειται για την έγκριση εισφορών κεφαλαίου, της διαγραφής χρεών, της επιδότησης δανείων ή της χορήγησης ενισχύσεων για σκοπούς διάσωσης, προτείνεται να τηρούνται αυστηροί κανόνες όσον αφορά την εφαρμογή της αρχής «άπαξ και για τελευταία φορά», η οποία θα βασίζεται στην αξιολόγηση και την παρακολούθηση των προγραμμάτων βιωσιμότητας.

5.5.3. Για να καταστεί μία επιχείρηση επιλέξιμη για ενίσχυση με στόχο την αναδιάρθρωσή της, πρέπει να παράσχει αποδείξεις σχετικά με το βαθμό της επακόλουθης μείωσης της ικανότητάς της. Η Επιτροπή προτείνει μία εύλογη τροποποίηση του σημείου αυτού, σύμφωνα με την οποία, η μείωση της ικανότητας θα εκτιμάται, όχι με βάση τη θεωρητική ικανότητα των μονάδων που θα κλείσουν, αλλά το πραγματικό ύψος της παραγωγής που επιτεύχθηκε στο συγκεκριμένο ναυπηγείο κατά την προηγούμενη πενταετία.

5.5.4. Η ΟΚΕ υποστηρίζει τόσο τον προσδιορισμό του πεδίου δράσεως των ενισχύσεων αναδιάρθρωσης όσο και τη μέθοδο για την εκτίμηση μιας μείωσης της ικανότητας.

5.6. Ενισχύσεις για επενδύσεις

5.6.1. Επειδή οι επενδύσεις αποτελούν βασικό στοιχείο της αναδιάρθρωσης και της τόνωσης της ναυπηγικής βιομηχανίας, η Επιτροπή προτείνει οι ναυπηγοί να είναι επιλέξιμοι για διάφορες μορφές ενισχύσεων για επενδύσεις, συμπεριλαμβανομένων των ενισχύσεων για περιφερειακές επενδύσεις, με στόχο τον εκσυγχρονισμό και την αναβάθμιση εγκαταστάσεων σε μειονεκτούσες περιφέρειες, καθώς και των ενισχύσεων για επενδύσεις σε καινοτόμα σχέδια, υπό την προϋπόθεση ότι τα τελευταία θα αφορούν καινοτόμα προϊόντα ή διαδικασίες που προς το παρόν δεν χρησιμοποιούνται από εμπορική άποψη από άλλες ναυπηγικές επιχειρήσεις της ΕΕ. Η ΟΚΕ σημειώνει ότι οι ενισχύσεις για επενδύσεις που συνδέονται με τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας δεν περιορίζονται απαραίτητα από την επιδιωκόμενη μείωση της ικανότητας σε ένα εκσυγχρονισμένο ναυπηγείο, παρά το γεγονός ότι η συνολική δυναμική της πολιτικής της Επιτροπής πρέπει ακόμη να συνεκτιμήσει την υπερβάλλουσα ικανότητα που υπάρχει στα κράτη μέλη.

5.6.2. Πρέπει φυσικά να ληφθούν μέτρα ώστε η επενδυτική ενίσχυση, συμπεριλαμβανομένης και της περιφερειακής ενίσχυσης, να μην χρησιμοποιείται ως ενίσχυση διάσωσης των προβληματικών ναυπηγείων και, να απαιτείται από τις επιχειρήσεις που λαμβάνουν επενδυτική ενίσχυση να έχουν θετικά αποτελέσματα χρήσης ή να θεωρούνται άξιες να έχουν κέρδη ως αποτέλεσμα των νέων επενδύσεων.

5.6.3. Ένα από τα βασικά γενικά προβλήματα της ναυπηγικής βιομηχανίας και, κατά συνέπεια, της ευρωπαϊκής βιομηχανίας, είναι η σημαντική πλεονάζουσα δυναμικότητα. Συνεπώς, μία ολοκληρωμένη πολιτική της ΕΕ πρέπει να ασχολείται με τον τρόπο με τον οποίο η ΕΕ μπορεί να συμβάλει στην επίλυση του προβλήματος αυτού. Η παρούσα πρόταση δεν παρέχει προφανώς τη δυνατότητα λήψης μέτρων για την αντιμετώπιση της πλεονάζουσας δυναμικότητας, αλλά η Επιτροπή πρέπει να κληθεί να υποβάλει κατάλληλες σχετικές προτάσεις. Ωστόσο, με την παρούσα πρόταση πρέπει να εξασφαλιστεί ότι η ενίσχυση της ΕΕ δεν θα επιδεινώσει τα προβλήματα της γενικής πλεονάζουσας δυναμικότητας.

5.6.4. Οι ενισχύσεις για την Ε&ΤΑ και την προστασία του περιβάλλοντος επιτρέπονται υπό τις ίδιες προϋποθέσεις που ισχύουν για άλλους τομείς στην Κοινότητα.

5.6.5. Η ΟΚΕ αναγνωρίζει ότι αυτές οι διαφορετικές μορφές ενίσχυσης ενδέχεται να ενθαρρύνουν τη βελτίωση της ανταγωνιστικής θέσης των επιχειρήσεων στο σχετικό τομέα. Δεδομένου ότι, βάσει του νέου κανονισμού, οι ενισχύσεις αυτές θα ισχύουν, ενδεχομένως, για μία περίοδο πέντε ετών ή θα επανεξεταστούν μετά από μία πενταετία, η ΟΚΕ αναμένει ότι, πριν από την ολοκλήρωση της σχετικής περιόδου, θα αξιολογηθούν ο αντίκτυπος και η αποτελεσματικότητά τους, προκειμένου να πραγματοποιηθεί μία στοιχειοθετημένη εκτίμηση σχετικά με τα πλεονεκτήματα της διατήρησης κάθε μορφής ενίσχυσης μετά το 2003. Η ΟΚΕ ελπίζει ότι η Επιτροπή θα εξετάσει κατά πόσο ορισμένες αλλαγές οδηγούν σε στρεβλώσεις οι οποίες δεν συμβιβάζονται με την ανάπτυξη μιας ανταγωνιστικής βιομηχανίας στην επικράτεια της ΕΕ.

5.7. Ο γενικός αντίκτυπος του νέου κανονισμού

5.7.1. Αν και οι ενισχύσεις λειτουργίας, πριν το έτος 2000, μπορούν να χορηγηθούν για συμβάσεις που θα υπογραφούν, και να απαιτηθούν την επόμενη τριετή περίοδο και η βιομηχανία θα ενθαρρυνθεί να επιδίεται σε επενδυτικές και καινοτόμες δραστηριότητες βάσει των άλλων διατάξεων, η ΟΚΕ εκφράζει την ανησυχία ότι η πρώτη συνέπεια των αλλαγών θα είναι η αύξηση των επίσημων δαπανών για τη ναυπηγική βιομηχανία. Η Επιτροπή έχει υπογραμμίσει την περιορισμένη δέσμευση όσον αφορά εντελώς νέες μορφές χρηματοδότησης και εκτιμά ότι οι κρατικές ενισχύσεις δεν πρέπει να αυξηθούν σε έντονο βαθμό, έστω και για μία βραχεία περίοδο. Η ΟΚΕ πιστεύει ότι αποτέλεσμα των αλλαγών πρέπει να είναι η μείωση του επιπέδου των ενισχύσεων.

5.7.2. Συνεπώς, η ΟΚΕ προτείνει να συμπεριληφθεί στον κανονισμό διάταξη, σύμφωνα με την οποία η συνολική ενίσχυση τόσο η λειτουργική όσο και η περιφερειακή και κάθε άλλη επενδυτική ενίσχυση, στα μεμονωμένα ναυπηγεία δεν πρέπει να υπερβαίνει ετησίως το 9% του κύκλου εργασιών λαμβανομένου ως μέσου όρου σε τριετή βάση.

5.7.3. Η ΟΚΕ σημειώνει ότι οι κρατικές ενισχύσεις προς τη ναυπηγική βιομηχανία και ιδιαίτερα οι λειτουργικές ενισχύσεις που συνδέονται με το συμβόλαιο του πλοίου, δεν ορίζονται με σαφήνεια. Σε ορισμένες περιπτώσεις η έλλειψη σαφούς ορισμού μπορεί να προκαλέσει σύγχυση με τις κρατικές ενισχύσεις προς τη ναυτιλία και με τη σωρευτική εφαρμογή των δύο ανωτέρω κατηγοριών ενίσχυσης. Προτείνει, συνεπώς, να διευκρινισθεί αυτό το ζήτημα στον προτεινόμενο κανονισμό.

5.7.4. Σημαντικό χαρακτηριστικό του νέου καθεστώτος για τη ναυπηγική βιομηχανία είναι ότι η Επιτροπή θα παρακολουθεί τις επιπτώσεις των νέων διευθετήσεων και, ιδιαίτερα, τις επιπτώσεις των διαφόρων ειδών ενίσχυσης που χορηγούνται.

5.7.5. Έλεγχος και διαφάνεια

5.7.5.1. Η Επιτροπή αναφέρεται στην ανάγκη να διασφαλιστεί η καταβολή της ενίσχυσης σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές που έχει ορίσει το Συμβούλιο, και προτείνει ο έλεγχος αυτός να γίνεται στα πλαίσια των εκθέσεων των κρατών μελών προς την Επιτροπή. Η Επιτροπή δεν θα έχει ούτε αυτή στο μέλλον καμία ιδιαίτερη αρμοδιότητα για την άντληση πληροφοριών από τους παραλήπτες ενισχύσεων, τις τοπικές αρχές και άλλους. Η ΟΚΕ κρίνει ότι η Επιτροπή πρέπει να έχει δικαίωμα και υποχρέωση να διενεργεί σε συνεργασία με τις εθνικές κυβερνήσεις επιτόπιους ελέγχους όσον αφορά την παραγωγή, τους λογαριασμούς κ.λπ. για να διασφαλίζει την τήρηση των κατευθυντήριων γραμμών.

5.7.5.2. Η Επιτροπή έχει ήδη, στα πλαίσια της αναδιάρθρωσης ορισμένων ναυπηγείων, την αρμοδιότητα να ελέγχει την τήρηση των κατευθυντήριων γραμμών. Οι αρμοδιότητες αυτές πρέπει να αφορούν όλα τα είδη ενίσχυσης που αναφέρονται στον κανονισμό.

6. Οι ανθρώπινοι πόροι

6.1. Η ΟΚΕ λαμβάνει υπό σημείωση ότι στον προτεινόμενο κανονισμό δεν γίνεται ιδιαίτερη αναφορά στις ανάγκες κατάκτησης των εργαζόμενων της ναυπηγικής βιομηχανίας. Η αύξηση των ειδικοτήτων θα αποτελέσει σημαντικό συστατικό της δράσης για βελτίωση της παραγωγικότητας και της ανταγωνιστικότητας. Η ΟΚΕ αναμένει ότι η Επιτροπή θα είναι πρόθυμη να χρησιμοποιήσει την επιρροή και τους πόρους της για να ενθαρρύνει την ανάπτυξη κατάλληλων ειδικοτήτων εκ μέρους των επιχειρήσεων και των ιδρυμάτων κατάρτισης κάθε κράτους μέλους.

7. Συμπεράσματα

7.1. Σε προηγούμενη γνωμοδότηση η ΟΚΕ είχε συνυπογράψει τους στόχους που είχαν συμφωνηθεί στην προτεινόμενη συμφωνία του ΟΟΣΑ για το ναυπηγικό τομέα. Δυστυχώς όμως οι ΗΠΑ δεν επικύρωσαν τη συμφωνία. Ενώ η ΟΚΕ επιθυμεί ακόμη την επικύρωση της συμφωνίας του ΟΟΣΑ, υποστηρίζει

τον προτεινόμενο νέο κανονισμό δεδομένου ότι επιδιώκει να ενθαρρύνει την ανάπτυξη μιας ισχυρότερης και ανταγωνιστικής ναυπηγικής βιομηχανίας της ΕΕ.

7.2. Η ΟΚΕ επιδοκιμάζει τις προσπάθειες της Επιτροπής για τη σύσταση μιας δέσμης συνεπών και αλληλοενισχυόμενων πολιτικών στο ναυτιλιακό τομέα, οι οποίες κυμαίνονται από την προαγωγή της έρευνας και της καινοτομίας έως την ενθάρρυνση της συνεργασίας μεταξύ όλων των οικείων βιομηχανιών και, πιο πρόσφατα, την ενθάρρυνση της ανάπτυξης της ναυτιλίας μικρών αποστάσεων, προκειμένου η τελευταία να συμβάλει στην επίλυση ευρύτερων προβλημάτων της μεταφοράς εμπορευμάτων σε όλη την Κοινότητα και σε γενικότερη κλίμακα (σημείο 4.5.5).

7.3. Πρόσφατα γεγονότα στις χρηματοοικονομικές αγορές και στις συναλλαγματικές ισοτιμίες στην Άπω Ανατολή δημιούργησαν κλίμα αβεβαιότητας για ορισμένες βιομηχανίες και ιδιαίτερα τη ναυπηγική. Η ΟΚΕ αναγνωρίζει ότι η Επιτροπή πρέπει να παρακολουθεί τα γεγονότα, και εάν χρειαστεί, να λάβει τα κατάλληλα μέτρα σε περίπτωση που κρίνει ότι υπάρχει δυνατότητα να επηρεασθεί αρνητικά η ναυπηγική βιομηχανία.

7.4. Ενώ η κατάργηση των λειτουργικών ενισχύσεων και η αντικατάστασή τους από πιο επιλεκτικά μέτρα αποτελούν τον πυρήνα του προτεινόμενου κανονισμού η ΟΚΕ διατάζει να υποστηρίξει την κατάργηση των λειτουργικών ενισχύσεων εφόσον οι προοπτικές για βελτίωση της ανταγωνιστικότητας θεωρούνται θολές και τα εναλλακτικά μέτρα δεν έχουν ανάλογο αντίκτυπο (σημείο 4.2.4).

7.5. Η ΟΚΕ προτείνει να πραγματοποιηθεί μία περαιτέρω συγκριτική αξιολόγηση προτού καθορισθεί μία ημερομηνία για την κατάργηση των λειτουργικών ενισχύσεων, προκειμένου να προσδιορισθεί η σχετική ανταγωνιστική θέση των κυριότερων παραγωγών (σημείο 4.3.5).

7.6. Η ΟΚΕ επικροτεί τη διαβεβαίωση ότι, στα τέλη του 1999 (ένα έτος πριν από τη λήξη της προθεσμίας), η Επιτροπή θα παρακολουθήσει την κατάσταση της αγοράς και, σε περίπτωση που διαπιστώσει την ύπαρξη αντανταγωνιστικών πρακτικών, θα εξετάσει το ενδεχόμενο της υιοθέτησης κατάλληλων μέτρων (σημείο 4.3.6).

7.7. Η ΟΚΕ προβλέπει ότι θα προκύψουν δυσκολίες αν το πεδίο εφαρμογής του νέου κανονισμού δεν διευρυνθεί για να καλύψει κρίσιμες πτυχές των δραστηριοτήτων που συνδέονται με την επισκευή πλοίων και επικροτεί αυτή την πιο λογική προσέγγιση όσον αφορά το φάσμα των δραστηριοτήτων κατασκευής, μετατροπής και επισκευής πλοίων (σημείο 4.4.1).

7.8. Η ΟΚΕ υποστηρίζει επίσης τις προτάσεις που αφορούν τις εξαγωγικές πιστώσεις, τις συμβατικές ενισχύσεις, τις ενισχύσεις για το κλείσιμο των μονάδων, τις ενισχύσεις αναδιάρθρωσης και τις ενισχύσεις για επενδύσεις. Ωστόσο, η ΟΚΕ θα ανησυχούσε αν ως συνέπεια των αλλαγών σημειωνόταν αύξηση του επιπέδου των επίσημων δαπανών για τη ναυπηγική βιομηχανία, ενώ υποτίθεται ότι αναμένεται το αντίθετο αποτέλεσμα, δηλαδή μείωση και κατάργηση των ενισχύσεων (σημείο 5.7.1).

7.9. Η Επιτροπή πρέπει να παρακολουθεί τις επιπτώσεις των νέων διευθετήσεων και, ειδικότερα, τις επιπτώσεις των διαφόρων ειδών ενίσχυσης που χορηγούνται (σημείο 5.7.3).

7.10. Η Επιτροπή οφείλει να αποφύγει οποιαδήποτε μέτρα τα οποία μπορεί να οδηγήσουν σε ένα διεθνή «αγώνα επιδοτήσεων» και να συνεχίσει τις προσπάθειές της να ελέγξει και, τελικά, να καταργήσει προοδευτικά τις επιδοτήσεις στη ναυπηγική βιομηχανία διαμέσου μιας γενικής συμφωνίας στο πλαίσιο των αρχών της συμφωνίας του ΟΟΣΑ. Τούτο πρέπει

να αποτελέσει βασική αρχή προκειμένου να αποτραπεί η ναυπήγηση πλοίων τη στιγμή που αυτό δεν δικαιολογείται από την κατάσταση της οικονομίας με συνέπεια, ενδεχομένως, να στρεβλωθεί αθεμίτως η δραστηριότητα στον τομέα και να βλαβεί σοβαρά η ναυπηγική βιομηχανία (σημείο 4.2.5).

Βρυξέλλες, 25 Φεβρουαρίου 1998.

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Tom JENKINS

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την «Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου για τα οχήματα στο τέλος του κύκλου ζωής τους»⁽¹⁾

(98/C 129/10)

Στις 2 Δεκεμβρίου 1997, και σύμφωνα με το άρθρο 130Σ της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ανωτέρω πρόταση.

Το τμήμα περιβάλλοντος, δημόσιας υγείας και κατανάλωσης, στο οποίο ανατέθηκε η λειτουργία των σχετικών εργασιών κατέθεσε τη γνωμοδότησή του βάσει της εισηγητικής έκθεσης του εισηγητή κ. Colombo στις 3 Φεβρουαρίου 1998.

Κατά την 352η σύνοδο ολομέλειας (συνεδρίαση της 25ης Φεβρουαρίου 1998), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 85 ψήφους υπέρ, 1 ψήφο κατά και 1 αποχή, την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Κυριότερα στοιχεία της πρότασης

1.1. Η υπό εξέταση πρόταση που θεμελιώνεται στο άρθρο 130Σ εμφανίζεται φιλόδοξη και καινοτόμος, και σχετίζεται με την οδηγία για τα απόβλητα επισήμανσης όσον αφορά τον αριθμό των ποσοτικών στόχων που έχουν επιπτώσεις σε έναν ευαίσθητο τομέα της ευρωπαϊκής οικονομίας όπως είναι τα αυτοκίνητα. Η οδηγία προτίθεται να υιοθετήσει μία προληπτική προσέγγιση σ' αυτή την ειδική ροή αποβλήτων, παρεμβαίνοντας στο σύνολο του κύκλου ζωής του προϊόντος, από το σχεδιασμό ως και την παραγωγική διαδικασία, ακολουθώντας αυστηρά μία ιεραρχία σε θέματα της διαχείρισης των αποβλήτων, και ευνοώντας την επαναχρησιμοποίηση και την ανακύκλωση, που νοούνται ως ανάκληση υλικού.

1.2. Επίσης τίθεται σε εφαρμογή η αρχή της «ευθύνης του παραγωγού» που έχει θεσπιστεί στη νέα κοινοτική διαδικασία στα θέματα της διαχείρισης των αποβλήτων⁽²⁾, στο βαθμό κατά τον οποίο επιβαρύνονται όλοι οι οικονομικοί παράγοντες του τομέα για την έναρξη της λειτουργίας ενός ικανοποιητικού συστήματος συλλογής και διάλυσης, με στόχο την επαναχρησι-

μοποίηση και την ανακύκλωση που θα πρέπει να επιτυγχάνεται εντός καθορισμένων προθεσμιών.

1.3. Το σύστημα θα ολοκληρωθεί με ένα «πιστοποιητικό καταστροφής» που θα χορηγείται αποκλειστικά από τα εγκεκριμένα κέντρα επεξεργασίας, και θα είναι υποχρεωτικό προκειμένου να διαγραφεί η καταχώρηση στα εθνικά μητρώα (άρθρο 5).

1.4. Στο βαθμό κατά τον οποίο τα οχήματα προς καταστροφή υπόκεινται, βάσει των γενικών κατευθύνσεων που θεσπίζονται στο άρθρο 4 της οδηγίας 75/442/ΕΟΚ σε μία σειρά υποχρεώσεων απορρύπανσης καθώς και τεχνικών υποχρεώσεων που καθορίζονται στο παράρτημα (άρθρο 6) και στο βαθμό κατά τον οποίο τα ποσοστά επαναχρησιμοποίησης και ανάκλησης όπως και το ποσοστό ανακύκλωσης θα αυξάνονται προοδευτικά (πρώτο στάδιο 2005· δεύτερο στάδιο 2015· τρίτο στάδιο που θα καθοριστεί μετά το 2015) (άρθρο 7) (στους παραγωγούς εναπόκειται) να σχεδιάζουν και κατασκευάζουν τα οχήματα με τρόπο ώστε να διευκολύνουν την επίτευξη των στόχων αυτών.

1.5. Για να παγιωθεί από κανονιστική άποψη αυτός ο νέος προσανατολισμός της παραγωγής, η Επιτροπή προβλέπει

⁽¹⁾ ΕΕ C 337 της 7.11.1997, σ. 3.

⁽²⁾ COM(96) 399 τελικό — Ψήφισμα του Συμβουλίου της 24ης Φεβρουαρίου 1997 (ΕΕ C 76 της 11.3.1997), γνωμοδότηση της ΟΚΕ: ΕΕ C 89 της 19.3.1997.

(άρθρο 7) τροποποίηση της οδηγίας 70/156/ΕΟΚ προκειμένου να καθιερωθούν απαιτήσεις επαναχρησιμοποίησης ή και ανακύκλωσής τους για τα οχήματα που θα τεθούν στην αγορά μετά την 1η Ιανουαρίου 2005.

1.6. Η Επιτροπή κρίνει ότι οι σχετικές εθελούσιες συμφωνίες που υφίστανται σε ορισμένα κράτη μέλη, μολονότι έχουν αποδείξει το εφικτό μιας σειράς μέτρων, δεν διασφαλίζουν νομική βεβαιότητα και μπορούν να δημιουργήσουν νοθεύσεις στον ανταγωνισμό, ενθαρρύνοντας τις εξαγωγές αποβλήτων προς περιοχές, όπου οι απαιτήσεις είναι λιγότερο αυστηρές· προτείνει συνεπώς μία οδηγία σε ευρωπαϊκό επίπεδο, που θα συνδυάζει τα κανονιστικά μέσα με την αρχή της ευθύνης των παραγωγών.

2. Γενικές παρατηρήσεις

2.1. Στο φως της πρόσφατης γνωμοδότησης πρωτοβουλίας για την «Έκθεση συμφωνίας στα θέματα περιβάλλοντος»⁽¹⁾, η ΟΚΕ συμφωνεί με την επιλογή της Επιτροπής, να χρησιμοποιήσει ως μέσο την οδηγία προκειμένου να διασφαλιστεί ένα εναρμονισμένο και έγκυρο πλαίσιο αναφοράς σε όλα τα κράτη μέλη. Εγκρίνει επίσης τους επιδιωκόμενους στόχους της περιβαλλοντικής προστασίας και τη διάρθρωση της οδηγίας, με την επιφύλαξη των παρατηρήσεων που ακολουθούν.

2.1.1. Υποδεικνύει επιπλέον μία προσεκτική εξέταση των πολυάριθμων συμφωνιών που έχουν ήδη εφαρμοστεί όπως και των κανονιστικών διατάξεων που ισχύουν σε ορισμένα κράτη μέλη (βλ. ειδικότερα τη συνηδική ρύθμιση), προκειμένου να χρησιμοποιηθεί επωφελής η εμπειρία αυτή και να ενσωματωθεί όσο γίνεται καλύτερα στις νομοθετικές διατάξεις. Πράγματι, για να διασφαλιστεί η επίτευξη των στόχων, χρειάζεται να γίνει επωφελής εκμετάλλευση των εθελούσιων συμφωνιών που υφίστανται σε ορισμένα κράτη μέλη, με τρόπο ώστε να επεκταθούν τα θετικά αποτελέσματά της και να παραμεριστούν τα αδύναμα σημεία που υπάρχουν ακόμη.

2.2. Ο συνδυασμός μεταξύ νομικών υποχρεώσεων, διατάξεων ελέγχου και συνοδευτικών οικονομικών μέτρων θα πρέπει να διαρθρωθεί καλύτερα για να αποφευχθεί το ενδεχόμενο η ευελιξία που αφήνεται στα κράτη μέλη να δημιουργήσει νοθεύσεις ανταγωνισμού σε ένα τόσο σημαντικό οικονομικό τομέα. Ταυτόχρονα χρειάζεται να προσδιοριστούν καλύτερα οι ευθύνες των διαφόρων τμημάτων του κλάδου, με διαχωρισμό του σκέλους της πρόληψης από το σκέλος της τελικής αντιμετώπισης.

2.3. Στη γνωμοδότηση για την επανεξέταση της κοινοτικής στρατηγικής για τη διαχείριση των αποβλήτων⁽²⁾, η ΟΚΕ είχε αναφέρει ότι το παράδειγμα της οδηγίας «συσσκευασίες» αποτελεί ορθό τρόπο για να δοθεί πρακτική εφαρμογή στην αρχή της ευθύνης του παραγωγού και είχε εκφράσει την ευχή να επεκταθεί η προσέγγιση αυτή και σε άλλους τύπους αγαθών ή αποβλήτων (σημεία 2.13 και 2.14), καθορίζοντας ποιες είναι οι πρωταρχικές ροές. Η ΟΚΕ έχει επίγνωση του γεγονότος

ότι η αποδοχή της «Οδηγίας για τη συσκευασία» έχει συναντήσει προβλήματα σε πολλά κράτη μέλη, θεωρεί ωστόσο εποικοδομητική την εμπειρία που έχει προκύψει.

2.4. Σε αντίθεση με ό,τι γίνεται για τα απόβλητα των συσκευασιών, που προέρχονται από διαφορετικές πηγές και περιλαμβάνουν ποικίλα υλικά όπως είναι το γυαλί, το χαρτί, το πλαστικό που παρουσιάζουν διαφορετικά προβλήματα επεξεργασίας και ανακύκλωσης, όπως επίσης και διασκορπισμό στον τελικό καταναλωτή, καθιστώντας έτσι πολύ πιο πολυσύνθετο τον καθορισμό των ευθυνών του κάθε δημόσιου παράγοντα στη διάρκεια του κύκλου από «το λίκνο στον τάφο», στην περίπτωση των αυτοκινήτων που έχουν ολοκληρώσει τον κύκλο ζωής τους, βρισκόμαστε ενώπιον ενός πιο ομοιογενούς τομέα στα πλαίσια του οποίου εν μέρει έχουν ήδη υπάρξει λύσεις, χάρις στο γεγονός ότι το 75 % περίπου του βάρους των αυτοκινήτων, δηλαδή τα μεταλλικά τμήματα, επαναχρησιμοποιούνται ως υλικό στις ψηκαμίνους. Στον τομέα αυτό απομένει να αντιμετωπιστεί το ζήτημα των κινδύνων που αντιπροσωπεύουν τα βαρέα μέταλλα και οι άλλες επικίνδυνες ουσίες, όπως τα αλογονούχα συστατικά που ρυπαίνουν το σκελετό που προωθείται για ανακύκλωση στο χαλυβουργικό τομέα. Αντίθετα για το υπόλοιπο 25 % του βάρους των αυτοκινήτων που σε μεγάλο βαθμό αποτελείται από πλαστικά και ελαστικά, το πρόβλημα δεν έχει επιλυθεί ικανοποιητικά γιατί μόνο ένα πολύ περιορισμένο τμήμα σε ορισμένες χώρες οδηγείται στην ανακύκλωση ενώ το μεγαλύτερο ποσοστό προωθείται για απόθεση ή στις χωματερές προκαλώντας πέρα από τις περιβαλλοντικές ζημιές και σπατάλη πρώτου υλικού και ενέργειας.

2.5. Υφίσταται, αφετέρου, ένα πρόβλημα οργάνωσης του τομέα της διάλυσης και της καταστροφής, που θα πρέπει να ορθολογιστεί και να εκσυγχρονιστεί για να αντιμετωπιστούν οι οικολογικές ευθύνες της διατήρησης των τελικών υλικών, εξασφαλίζοντας ότι θα προστατευθεί η ασφαλής εναπόθεση του σκελετού και θα αντιμετωπισθούν κατάλληλα οι επικίνδυνες ουσίες. Έχουν πραγματοποιηθεί πειραματικές προσπάθειες σε διάφορες χώρες, με τη συμβολή της ίδιας της αυτοκινητοβιομηχανίας και σε συμφωνία με τις δημόσιες αρχές, για να εκσυγχρονιστεί ο τομέας και να προσαρμοστεί στις νέες απαιτήσεις. Τα προγράμματα αυτά πρέπει να γενικευτούν σύμφωνα με τα ειδικά χαρακτηριστικά των διαφόρων κρατών μελών, διαθέτοντας τους πόρους που είναι αναγκαίοι για τη νέα επαγγελματική κατάρτιση του προσωπικού και για την προσαρμογή των ΜΜΕ στις περιβαλλοντικές απαιτήσεις.

2.5.1. Για να διασφαλιστεί ότι οι επιχειρήσεις διάλυσης και καταστροφής θα αναπτύξουν μεθόδους εργασίας οικολογικά κατάλληλες, πέρα από τα ειδικά μέτρα ελέγχου και υποστήριξης, είναι αναγκαίο να υπάρξουν ειδικοί και κατάλληλα καταρτισμένοι εργαζόμενοι· υφίστανται ήδη εμπειρίες κύκλων κατάρτισης στον τομέα αυτό, που παρέχονται από τα βιοτεχνικά επιμελητήρια (Σάαρ, Λωραίνη, Λουξεμβούργο), και μπορεί να ληφθούν ως πρότυπο για την ανάπτυξη ευρωπαϊκής ειδίκευσης όσο το δυνατόν πιο κοινής.

2.6. Οι εμπειρίες που εφαρμόζονται επιτρέπουν λοιπόν να θεωρήσουμε ότι λαμβάνοντας υπόψη την ανάγκη μείωσης των αποβλήτων και αύξησης των δυνατοτήτων ανακύκλωσης από την πρώτη ήδη φάση του σχεδιασμού των αυτοκινήτων, χωρίς προφανώς να τίθενται σε κίνδυνο τα χαρακτηριστικά της ασφάλειας των αυτοκινήτων, σε συνάρτηση με την προοπτική

(1) ΕΕ C 287 της 22.9.1997, σ. 1.

(2) ΕΕ C 89 της 19.3.1997.

μιας πιο εύκολης διάλυσης και ανάκτησης των εξαρτημάτων και των υλικών, με τη διάθεση εγχειριδίων για τις επιχειρήσεις διάλυσης και με την τοποθέτηση κατάλληλου σήματος αναγνώρισης στα πλαστικά εξαρτήματα και την προοδευτική μείωση των βαρέων μετάλλων και των άλλων επικίνδυνων ουσιών, οι στόχοι της ανάπτυξης και της ανακύκλωσης που αναφέρονται στην οδηγία μπορούν να επιτευχθούν και να συνδυαστούν με τις δυνατότητες βελτίωσης και των δραστηριοτήτων καταστροφής και τεμαχισμού εξορθολογίζοντας και προσαρμόζοντας τις ενέργειες αξιοποίησης και διάλυσης των αυτοκινήτων και διαχωρισμού των υλικών.

2.7. Υφίσταται συνεπώς ένα πρόβλημα κοινής ευθύνης μεταξύ του σχεδιασμού της παραγωγής και των επιχειρήσεων τελικής επεξεργασίας, έστω και για να εξασφαλισθούν αγορές στις ανακυκλώσιμες πρώτες ύλες, των οποίων η βιομηχανία παραγωγής μπορεί εν μέρει να αποτελέσει προορισμό.

2.8. Στα πλαίσια της προσέγγισης για την κοινή ευθύνη η ίδια μεγάλη προσοχή πρέπει επίσης να επιδειχθεί και στον καταναλωτή, δεδομένου ότι ήδη κατά την αγορά μπορεί να προσανατολιστεί και να πραγματοποιήσει πιο υπεύθυνες από περιβαλλοντική άποψη επιλογές, χάρη στην ενημέρωση που παρέχεται από τους κατασκευαστές και τα ενδεχόμενα κίνητρα. Επίσης στη διάρκεια της ζωής του αυτοκινήτου ο ιδιοκτήτης θα πρέπει να ενθαρρυνθεί να εξασφαλίζει την κατάλληλη συντήρηση ενόψει και του στόχου της τελικής ανάκτησης. Τέλος, στην τελική φάση θα πρέπει να έχει τη βεβαιότητα της πρόσβασης σε αποτελεσματικές και σχετικά γειτονικές στην κατοικία του εγκαταστάσεις διάλυσης.

2.9. Η ενδεχόμενη αρνητική αξία του αυτοκινήτου στο τέλος του κύκλου ζωής που προκύπτει από τη διαφορά μεταξύ του κόστους της τελικής επεξεργασίας και του κέρδους από τα υλικά που επαναχρησιμοποιούνται και ανακυκλώνονται, με σεβασμό όλων των κανόνων της προστασίας του περιβάλλοντος εξαρτάται, πέρα από το συνδυασμό που ο παραγωγός μπορεί αποφασιστικά να προσανατολίζει προς τους στόχους της ανάκτησης και της ανακύκλωσης, και από την προσοχή που πρέπει να δείξουν στο όχημα οι ιδιοκτήτες τους, καθώς και από την ικανότητα του τομέα τεμαχισμού να αξιοποιήσει τα επαναχρησιμοποιούμενα ανταλλακτικά καθώς και τα ανακυκλούμενα υλικά. Στο μέτρο που όλοι οι παράγοντες αποκτήσουν την κατάλληλη αίσθηση ευθύνης, και ο τομέας προσανατολιστεί, όπως γίνεται ήδη, προς ένα νέο σχεδιασμό των οχημάτων που θα διευκολύνει την ανάκτηση και την ανακύκλωση, το πρόβλημα της ενδεχόμενης «αξίας» του οχήματος στο τέλος του κύκλου ζωής, που αναφέρθηκε στο άρθρο 5.4 περιορίζεται στο ελάχιστο. Πράγματι, η συγκρότηση ενός δικτύου εγκεκριμένων εγκαταστάσεων επεξεργασίας και η υποχρέωση της πιστοποίησης θα οδηγήσουν στον εκσυγχρονισμό του τομέα τελικής επεξεργασίας και θα διευκολύνουν τη δραστηριότητά του, καθιστώντας τον πιο αποδοτικό.

2.10. Πρέπει να αναγνωριστεί ότι η ποσοτική έκφραση της «αρνητικής αξίας» των αυτοκινήτων στο τέλος του κύκλου ζωής είναι ένα αρκετά σύνθετο πρόβλημα, δεδομένου ότι οι αοιθημικές τιμές μπορούν να διαφέρουν ανάλογα με τα χαρακτηριστικά των τοπικών αγορών και το βαθμό ανάπτυξης που έχει επιτευχθεί στους τομείς της καταστροφής, τεμαχισμού και ανάκτησης στις διάφορες χώρες. Τέλος η λειτουργία της ως κινήτρου διαφέρει ανάλογα με το εάν αφορά τα οχήματα που βρίσκονται σήμερα σε κυκλοφορία (τα οποία θα φθάσουν στο τέλος του κύκλου ζωής τους σε μία περίοδο 8 έως 10 ετών) και τα οχήματα νέου σχεδιασμού που δεν έχουν τεθεί ακόμη

στην αγορά, σε σχέση με τα οποία τα οικονομικά μέτρα μπορούν να επηρεάσουν αποτελεσματικά το σχεδιασμό με στόχο την ανακύκλωση.

2.11. Για το λόγο αυτό η ΟΚΕ κρίνει ότι το πρόβλημα της «αρνητικής αξίας» θα πρέπει να αντιμετωπιστεί με πολύ πιο διαρθρωμένο τρόπο, λαμβάνοντας υπόψη την ποικιλία των καταστάσεων και των αιτιών, και προβλέποντας μέτρα τα οποία, σύμφωνα με την αρχή της κοινής ευθύνης και του συνυπολογισμού του οικολογικού κόστους, θα διευκολύνουν τον εκσυγχρονισμό του τομέα της τελικής επεξεργασίας των αυτοκινήτων και την επίτευξη των πιο υψηλών στόχων επαναχρησιμοποίησης, ανακύκλωσης και ανάκτησης των αυτοκινήτων στο τέλος του κύκλου ζωής, επηρεάζοντας ταυτόχρονα και το πρόβλημα της ευθύνης των κατασκευαστών που θα πρέπει να προσανατολιστούν στο προσχεδιασμό με στόχο την ανακύκλωση.

2.12. Η ΟΚΕ θεωρεί ότι από τη στιγμή που θα θεσπιστεί το κανονιστικό πλαίσιο, πρέπει να δοθεί άκρα προσοχή στα ακόλουθα προβλήματα, με προσφυγή ιδίως σε εθελούσιες πράξεις κοινής υπευθυνότητας των παραγόντων και με ανάπτυξη του διαλόγου μεταξύ των ενώσεων των κατασκευαστών και των ενώσεων τελικής επεξεργασίας:

- να διασφαλιστεί ότι η οικονομική ευθύνη των κατασκευαστών θα ενθαρρύνει πράγματι την πολιτική της πρόληψης, αποφεύγοντας την περίπτωση να μεταφερθεί η αρνητική αξία στην τιμή της αρχικής αγοράς·
- να διασφαλιστεί ότι η αναγνώριση της αρχής της αρνητικής αξίας δεν θα γενικευτεί αυτόματα σε όλα τα οχήματα, ανεξάρτητα από την πραγματική ανακυκλωσιμότητά τους·
- να διασφαλιστεί ότι οι επιχειρήσεις διάλυσης και τεμαχισμού θα χρησιμοποιούν κατάλληλα τα ποσά που θα λαμβάνουν ως αντιστάθμιση στην αρνητική αξία προκειμένου να εκσυγχρονίσουν τις δραστηριότητές τους και να συμμορφωθούν με τις προβλεπόμενες διατάξεις.

2.13. Η ΟΚΕ επισημαίνει ότι ενώ το άρθρο 11 προβλέπει τη μεταφορά της οδηγίας έως τις 31 Μαρτίου 1999, η παράγραφος 4 του άρθρου 5 σχετικά με την «αρνητική αξία», θα αρχίσει να ισχύει μόνο μετά την 1η Ιανουαρίου 2003. Αυτό αφήνει ωστόσο ικανοποιητικό χρόνο στους κατασκευαστές για να προσανατολιστούν το σχεδιασμό των νέων τύπων στους στόχους ανακύκλωσης που έχουν καθοριστεί και στο σύνολο των οικονομικών παραγόντων περιθώριο για την κύρωση των εκούσιων συμφωνιών που θα ικανοποιούν την επίτευξη των στόχων. Ωστόσο πρέπει να υπάρξει επαλήθευση της κατάστασης πριν από την εφαρμογή της.

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1. Πεδίο εφαρμογής (άρθρο 3)

3.1.1. Ο αποκλεισμός των λεωφορείων και οι εξαιρέσεις για τα δίκυκλα ή τρίκυκλα, μολονότι είναι κατανοητές σε μία πρώτη φάση, ακριβώς διότι η προβληματική σχετικά με τα απόβλητα είναι μικρότερης σημασίας και ειδικότερη, θα πρέπει ωστόσο, να αναθεωρηθεί, κυρίως σε ό,τι αφορά τη μεταχείριση

των επικίνδυνων ουσιών: οι κίνδυνοι ρύπανσης του περιβάλλοντος είναι πράγματι ίδιοι.

3.1.2. Όσον αφορά τις εξαιρέσεις που προβλέπονται από την παράγραφο 3, για τα δίκυκλα και τα τρίκυκλα η ΟΚΕ κρίνει ότι θα πρέπει αντιστοίχως να επεκταθούν και στις διατάξεις του άρθρου 5.4. Θα πρέπει να εξετασθεί κατά πόσον θα ήταν σκόπιμο να απαλλαγούν από τις διατάξεις του άρθρου 5 δίκυκλα οχήματα με κυλινδρισμό έως 50 κ.ε., τα οποία επιτρέπεται να κυκλοφορούν στο οδικό δίκτυο των κρατών μελών χωρίς να φέρουν πινακίδες.

3.2. Πρόληψη (άρθρο 4)

3.2.1. Η ΟΚΕ έχει ήδη υποστηρίξει την αναγκαιότητα να περιοριστεί και ενδεχομένως να απαγορευθεί η χρήση των βαρέων μετάλλων και άλλων τοξικών ουσιών στις διεργασίες παραγωγής και στα προϊόντα⁽¹⁾. Εκφράζει συνεπώς την ικανοποίησή της για την πολιτική προσέγγιση εκ μέρους της Επιτροπής.

3.2.2. Σχετικά με τη μη αναφορά στα πλαστικά, λαμβάνει θετικά υπόψη όσα δηλώνονται στην αιτιολογική έκθεση 12, με την έννοια της γενικότερης επανεξέτασης εκ μέρους της Επιτροπής, της ροής αποβλήτων που περιλαμβάνουν πλαστικά προκειμένου να διατυπωθούν οι ενδεχόμενες προτάσεις: βρίσκει όμως τη διατύπωση αρκετά ασαφή και θα προτιμούσε μία πιο δεσμευτική υποχρέωση για μελλοντικές συγκεκριμένες προτάσεις, όπως η Επιτροπή έχει αναλάβει για άλλες πτυχές της παρούσας πρότασης οδηγίας.

3.2.3. Όσον αφορά τα βαρέα μέταλλα και τις άλλες επικίνδυνες ουσίες η ΟΚΕ κρίνει ανεπαρκές να υιοθετηθούν επιταγές που παρεμβαίνουν αποκλειστικά στο ίδιο σύστημα τελικής μεταχείρισης των αυτοκινήτων, χωρίς να υπάρξει διάκριση μεταξύ των αυτοκινήτων που βρίσκονται ήδη στην κυκλοφορία και τα οποία θα παραμείνουν στην κυκλοφορία για ορισμένα χρόνια ακόμη και εκείνων που θα εισέλθουν στην κυκλοφορία στο μέλλον και μπορούν να προσαρμοστούν ικανοποιητικά κατά το σχεδιασμό προκειμένου να υπάρξει σεβασμός πιο υψηλών στόχων περιβαλλοντικής προστασίας. Μία πιο ικανοποιητική προσέγγιση μπορεί συνεπώς να βασίζεται σε δράσεις που θα προβλέπονται:

- για τα οχήματα που βρίσκονται σε κυκλοφορία ειδικά μέτρα τελικής διάθεσης των υπολοίπων της επεξεργασίας που θα εγγυώνται το ίδιο επίπεδο περιβαλλοντικής προστασίας που υιοθετείται για όλα τα άλλα απόβλητα τα οποία περιέχουν βαρέα μέταλλα και επικίνδυνες ουσίες.
- για τα οχήματα που θα σχεδιασθούν μετά την έναρξη της ισχύος της οδηγίας και θα τεθούν στο μέλλον σε κυκλοφορία, την απαγόρευση της χρήσης βαρέων μετάλλων και άλλων επικίνδυνων ουσιών, με διατάξεις χαρακτήρα που θα λαμβάνουν υπόψη το κριτήριο της προοδευτικότητας με βάση την αντικατάσταση που είναι σήμερα τεχνικά δυνατή, έως την αντικατάσταση του μολύβδου στα ηλεκτρονικά κυκλώματα. Προς το σκοπό αυτό είναι ουσιωδώς να προωθηθεί η σχετική τεχνολογική καινοτομία.

⁽¹⁾ Γνωμοδότηση για τη μετατροπή της κοινοτικής στρατηγικής σε θέματα διαχείρισης των αποβλήτων, σημείο 3.3.2 στην ΕΕ C 89 της 19.3.1997, σ. 2.

3.3. Περισυλλογή (άρθρο 5)

3.3.1. Από τη στιγμή κατά την οποία η αξία των αυτοκινήτων στο τέλος του κύκλου ζωής μπορεί να εξαρτηθεί από πολυάριθμους παράγοντες πέρα από την αποτελεσματικότητα των τομέων καταστροφής και ανακύκλωσης, και από τα χαρακτηριστικά των τοπικών αγορών, η ΟΚΕ κρίνει ότι το πρόβλημα της «αρνητικής αξίας» θα πρέπει να αντιμετωπιστεί με την πρόβλεψη παρεμβάσεων των κρατών μελών που θα αποβλέπουν στην προώθηση αποτελεσματικών βιομηχανικών συστημάτων περισυλλογής και καταστροφής, που θα είναι καταναμμένα στην επικράτεια τους σύμφωνα με την αρχή της εγγύτητας και σεβασμού που θα επιτρέπει να επιτευχθούν με οικονομικό τρόπο υψηλά επίπεδα ανάκτησης.

3.3.2. Προκειμένου να καταστεί αποτελεσματική αυτή η στρατηγική θα πρέπει να προβλεφθούν συστήματα παρακολούθησης των αποτελεσμάτων που επιτυγχάνονται προοδευτικά τα οποία θα επιτρέψουν την επαλήθευση του επιπέδου αποτελεσματικότητας των κλάδων ανάκτησης και το επίπεδο σχεδιασμού για την ανακύκλωση που υιοθετείται από τους κατασκευαστές, κατ'εφαρμογή των μέτρων που αλαιούνται στο άρθρο 4 (πρόβλεψη), παράγραφο 1, σημεία α) και β).

3.4. Επεξεργασία (άρθρο 6)

3.4.1. Η υποχρέωση έγκρισης που επιβάλλεται στους παράγοντες του τομέα επιτρέπει στις δημόσιες αρχές να προωθήσουν τον έλεγχο του σεβασμού των περιβαλλοντικών επιταγών δεδομένου ότι μόνο οι εγκεκριμένες εγκαταστάσεις μπορούν να χορηγήσουν το πιστοποιητικό υποχρεωτικού τεμαχισμού είναι αναπόφευκτη η αναδιάρθρωση του τομέα. Στις περιπτώσεις που οι κυρίαρχες επιχειρήσεις του κλάδου είναι μικρές και μεσαίες και στα κράτη μέλη, όπου το σύστημα επεξεργασίας είναι σχετικά καθυστερημένο, θα χρειαστεί να εφαρμοστούν μέτρα παρότρυνσης και ενθάρρυνσης του εκσυγχρονισμού, με τη χρήση των πόρων παρότρυνσης που διατίθενται σε κοινοτικό και εθνικό επίπεδο για την προσαρμογή των ΜΜΕ στους κανόνες περιβαλλοντικής προστασίας.

3.5. Επαναχρησιμοποίηση και ανάκτηση (άρθρο 7)

3.5.1. Η ΟΚΕ διαπιστώνει ότι οι στόχοι που προτείνονται αντικατοπτρίζουν επαρκώς την ιεράρχηση στα θέματα της διαχείρισης των αποβλήτων και συμφωνεί μ'αυτούς στο βαθμό που αναπτύσσονται προοδευτικά στο χρόνο και αφήνουν περιθώρια ευελιξίας και προσαρμογής, επιτρέποντας την ενεργειακή ανάκτηση στις περιπτώσεις που προκύπτει ότι είναι η μοναδική «βιώσιμη» λύση από οικολογική σκοπιά.

3.5.2. Η ΟΚΕ επισημαίνει ότι η ποσοτική έκφραση του βάρους των στόχων μπορεί να έλθει σε αντίφαση με τον άλλο οικολογικό στόχο της μείωσης του βάρους των οχημάτων προκειμένου να μειωθεί η κατανάλωση καυσίμων. Η πιο εύκολη ανακύκλωσιμότητα των μετάλλων μπορεί να οδηγήσει στην αύξηση αυτών των συστατικών σε σχέση με τα πιο ελαφρά πλαστικά υλικά. Για να αντιμετωπιστεί αυτό το ενδεχόμενο η ΟΚΕ υποδεικνύει να ληφθούν κατάλληλα μέτρα σχετικά με την επισήμανση των υλικών και το σχεδιασμό τους ενόψει μιας ανακύκλωσης. Επιπλέον το βάρος δεν πρέπει να υπολογίζεται σε κάθε ένα όχημα αλλά σε πιο γενικά στοιχεία: διαφορετικά οι ενέργειες επαλήθευσης θα αποδειχθούν υπέρμετρα λεπτομερείς και πολύπλοκες.

3.5.3. Η παράγραφος 4 προβλέπει την τροποποίηση της οδηγίας 70/156/ΕΟΚ με σκοπό να γίνουν πιο εφικτοί οι στόχοι που έχουν εξαγγελθεί για το 2015· με τον τρόπο αυτό αναγγέλλεται ένα ρυθμιστικό μέτρο στο οποίο υπάγεται η διασφάλιση της επίτευξης των πιο προωθημένων στόχων, ενώ για την περίοδο έως το 2015 χρησιμοποιείται μόνο η αρχή της «υπευθυνότητας του κατασκευαστή», χρησιμοποιώντας την αρνητική αξία για να ενθαρρυνθεί η πρόληψη.

3.5.4. Αυτή η μικτή προσέγγιση προκαλεί ορισμένα ερωτηματικά: επιπλέον διερωτάται κανείς κατά πόσον δεν θα πρέπει να επιχειρηθεί μία διάκριση μεταξύ των οχημάτων που έχουν κατασκευαστεί πριν από την έναρξη της ισχύος της παρούσας οδηγίας, επί των οποίων το μειονέκτημα της αρνητικής αξίας θα έχει αναδρομική ισχύ και των οχημάτων που θα κατασκευαστούν από το 1999. Ενδιαφέρουσα σχετικά είναι η διάταξη που υιοθετήθηκε στη Σουηδία όπου η ευθύνη του κατασκευαστή ισχύει μόνο για τα νέα οχήματα δηλαδή από τη στιγμή που αρχίζει να ισχύει η νέα νομοθεσία.

Βρυξέλλες, 25 Φεβρουαρίου 1998.

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Tom JENKINS

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στην Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή σχετικά με μία “Στρατηγική για τη συνεργασία της Ευρώπης και της Ασίας στον τομέα του περιβάλλοντος”»

(98/C 129/11)

Στις 14 Οκτωβρίου 1997, η Επιτροπή αποφάσισε, σύμφωνα με το άρθρο 198 περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ανωτέρω ανακοίνωση.

Το τμήμα εξωτερικών σχέσεων, εμπορικής και αναπτυξιακής πολιτικής, στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΟΚΕ, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 10 Φεβρουαρίου 1998 (Εισηγητής ο κ. Koorman).

Κατά την 352η σύνοδο ολομέλειας (συνεδρίαση της 25ης Φεβρουαρίου 1998) η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 92 ψήφους υπέρ, 6 κατά και 5 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Ιστορικό

1.1. Η κατάσταση του περιβάλλοντος

1.1.1. Η Επιτροπή στην ανακοίνωσή της παρουσιάζει μία ζοφερή εικόνα της περιβαλλοντικής καταστροφής την οποία αντιμετωπίζουν η Νότιος Ασία, η Ανατολική Ασία και η Νοτιοανατολική Ασία⁽¹⁾.

1.1.2. Η Ρύπανση των υδάτων αποτελεί το πιο πιεστικό περιβαλλοντικό πρόβλημα στην Ασία, το οποίο θεωρείται υπεύθυνο για τα σημαντικά ποσοστά θνησιμότητας και ασθενειών, κυρίως μεταξύ των παιδιών. Σε εκτεταμένες περιοχές υπάρχει

έλλειψη πόσιμου ύδατος. Η Σιγκαπούρη αντιμετωπίζει ήδη από χρόνια έλλειψη πόσιμου ύδατος⁽²⁾ και προς την ίδια κατεύθυνση οδεύει και η Ινδία.

Η ρύπανση της ατμόσφαιρας δημιουργεί επίσης σοβαρά προβλήματα υγείας. Τα ποσοστά εκπομπών σωματιδίων και διοξειδίου του άνθρακα στις Ασιατικές πόλεις είναι από τα υψηλότερα στον κόσμο. Το μερίδιο της Ασίας σε εκπομπές αερίων θερμοκηπίου παγκοσμίως υπολογίστηκε κατά το 1985 σε 20% και αναμένεται να ανέλθει σε 25-30% το 2000⁽³⁾.

⁽¹⁾ Σύμφωνα με τη συνήθη ταξινόμηση της ΕΕ: Νότιος Ασία, Αφγανιστάν, Μπαγκλατές, Μπουτάν, Ινδία, Νεπάλ, Πακιστάν και Σρι Λάνκα. Ανατολική Ασία: Κίνα, (Χογκ-Κογκ), Κορέα Μακάο, Ταϊβάν, και Ιαπωνία. Νοτιοανατολική Ασία: Η Ένωση Κρατών της Νοτιοανατολικής Ασίας (ASEAN) η οποία αποτελείται από: Μπουρνέι, Ινδονησία, Μαλαισία, Φιλιππίνες, Σιγκαπούρη, Ταϊλάνδη και Βιετνάμ μαζί με τις υποψήφιες χώρες, Καμπότζη, Λάος και Μιανμάρ.

⁽²⁾ Λιγότερο από 1 000 κ.μ κατά άτομο ετησίως. Η τόσο περιορισμένη ποσότητα αρχίζει να εμποδίζει την οικονομική ανάπτυξη και την υγεία.

⁽³⁾ Το Νεπάλ και το Μπουτάν καταναλώνουν λιγότερο από 20 γλ. πετρέλαιο κατά κεφαλή ετησίως σε αντίθεση με την Κίνα, Ταϊλάνδη Μαλαισία και Σιγκαπούρη που καταναλώνουν περισσότερο από 600 γλ., σε σύγκριση με την Ευρώπη που καταναλώνει 4 000 και τις ΗΠΑ που καταναλώνουν 8 000 γλ.

1.1.3. Η διαχείριση αποβλήτων θέτει επίσης σοβαρά προβλήματα και θα συνεχίσει να παρουσιάζει σοβαρούς κινδύνους για την υγεία στα (φτωχά) στρώματα του πληθυσμού και να προστίθεται στον κατάλογο θεμάτων προς μελλοντική εξυγίανση καθώς η οικονομική ανάπτυξη και το ποσοστό αστυφιλίας αναμένονται να παραμείνουν σε υψηλά επίπεδα.

Η υποβάθμιση του εδάφους είναι σημαντική σε όλη την Ασία, εξαιτίας κυρίως των αγροτών που επιδιώκουν να διατηρήσουν την επιτιςτική τους αυτάρκεια.

Η αποψίλωση των δασών φθάνει σε τέτοια ποσοστά ώστε ακόμη και παραδοσιακοί εξαγωγείς, όπως οι Φιλιππίνες και η Ταϊλάνδη έχουν εξαντλήσει ουσιαστικά τα δάση τους. Η Ινδία, η οποία στο παρελθόν ήταν αυτάρκης έγινε ο μεγαλύτερος εισαγωγέας. Και, τέλος, πρέπει να αναφερθεί η απώλεια της βιοποικιλότητας.

Η βιοποικιλότητα απειλείται σοβαρά στα δάση της Σρι Λάνκα, των ανατολικών Ιμαλαίων και στην Ινδία (Δυτική). Η ανακοίνωση αναφέρει ότι έχουν σχεδόν εξαφανιστεί ή καταστραφεί ανεπανόρθωτα τα τρία τέταρτα των φυσικών οικοτόπων στην περιοχή.

1.2. Τα βασικά αίτια

1.2.1. Η ανακοίνωση εντοπίζει τρεις αιτίες που προκάλεσαν αυτή την κατάσταση στο περιβάλλον: την έλλειψη θεσμικού πλαισίου για την αντιμετώπιση των προβλημάτων (περιβαλλοντικών), τον μεγάλο και αυξανόμενο πληθυσμό της Ασίας και την ταχεία εκβιομηχάνιση και την αστυφιλία που ακολούθησε.

Από τα 2,8 δισεκατομμύρια πληθυσμού, δηλαδή περισσότερο από το ήμισυ του παγκόσμιου πληθυσμού, τα 700 εκατομμύρια ζουν σε απόλυτη φτώχεια με το μεγαλύτερο ποσοστό συγκέντρωσης στην Νότιο Ασία.

Ο πληθυσμός αυξάνεται σύμφωνα με τις εκτιμήσεις κατά 2 % ετησίως και διπλασιάζεται στις μεγάλες πόλεις, οι οποίες συνεχίζουν να προσελκύουν τον όγκο της βιομηχανικής ανάπτυξης.

1.3. Η υπάρχουσα περιβαλλοντική συνεργασία ΕΕ και Ασίας

1.3.1. Σε επίπεδο Κοινοτήτων έχουν συναφθεί πολλές συμφωνίες με τις χώρες της Ασίας. Σύμφωνα με εκτιμήσεις της Επιτροπής οι αναλήψεις υποχρεώσεων εκ μέρους της υπολογίστηκαν σε 130 δισεκατομμύρια Ecu το 1994. Το 40 % των πόρων αυτών καταμετρήθηκε σε τροπικά δάση, το 30 % σε εγγείους πόρους και το 8 % περίπου ταυτόχρονα στα πόσιμα ύδατα και τη θεσμική ενίσχυση. Η βιοποικιλότητα, το αστικό περιβάλλον και ο έλεγχος της ρύπανσης απορρόφησαν συνολικά το 5 % περίπου των διαθέσιμων πόρων.

1.3.2. Η ΕΕ υποστηρίζει πολλά προγράμματα για τα οποία χρησιμοποιούνται ειδικοί διαύλοι και μέσα. Αναφέρονται τα προγράμματα συνεργασίας στον τομέα της Ε&Τ (επιστήμη και τεχνολογία), το πρόγραμμα συνεργασίας ΕΕ-Κίνας, για την

περιβαλλοντική διαχείριση, η οικονομική συνεργασία μέσω των Ευρωπαϊκών Κέντρων Επιχειρηματικών Πληροφοριών (EBIC) που θεσπίστηκε σε συνεργασία με τα τοπικά επιμελητήρια και τις επιχειρηματικές ενώσεις των κρατών μελών, και μέσω θυρίδων τεχνολογίας οι οποίες αντιπροσωπεύουν αποκλειστικά το περιβάλλον. (Περιφερειακό Ίδρυμα Περιβαλλοντικής Τεχνολογίας-RIET), το πρόγραμμα Asia-Invest, το Χρηματοδοτικό Μέσο «EC Investment Partners» (ECIP), για την αναζήτηση άμεσων εξωτερικών επενδύσεων, το Ευρωπαϊκό Σύστημα Γενικευμένων Προτιμήσεων (GSP) και τέλος οι δανειοδοτικές πράξεις της ΕΤΕ οι οποίες επί του παρόντος επικεντρώνονται στην ενέργεια και τις μεταφορές.

1.3.3. Πρέπει επίσης να αναφερθούν διάφορες δραστηριότητες που επιδιώκουν να καλλιεργήσουν καλύτερες σχέσεις καθώς και σχέσεις συνεργασίας μεταξύ της ΕΕ και ομάδων Ασιατικών κρατών. Το 1996 η Επιτροπή παρουσίασε την ανακοίνωση της: για μια νέα δυναμική στις σχέσεις μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του ASEAN⁽¹⁾. Στην κοινή ανακοίνωση της 12ης υπουργικής συνάντησης μεταξύ ASEAN και ΕΕ το Φεβρουάριο του 1997, αναφέρεται η απόφαση για τη σύσταση μίας άτυπης ομάδας εργασίας για το περιβάλλον. Στο ίδιο μέρος, πραγματοποιήθηκε, μία μέρα αργότερα, η πρώτη συνάντηση υπουργών εξωτερικών ASEM⁽²⁾. Στα συμπεράσματα της συνάντησης αυτής αναφέρεται η πρόοδος που σημειώθηκε όσον αφορά τη δημιουργία του Τεχνολογικού Κέντρου για το Περιβάλλον Ασίας και Ευρώπης στην Ταϊλάνδη για το οποίο ελήφθη η απόφαση από τους ηγέτες κρατών κατά τη συνάντησή τους το Μάρτιο του 1996.

1.3.4. Τα κράτη μέλη της ΕΕ διατηρούν πολλές διμερείς σχέσεις με ασιατικά κράτη σε θέματα περιβάλλοντος.

Ξεχωρίζουν ιδιαίτερα οι ακόλουθες ροές: δημόσια αναπτυξιακή βοήθεια, συστήματα εμπορικής προώθησης, πόροι σημαντικών επιχειρηματιών οι οποίοι επιχειρούν να διεισδύσουν σε περιβαλλοντικές αγορές μαζί με τοπικούς εταίρους, και δάνεια τα οποία παρέχουν ιδιωτικές ευρωπαϊκές τράπεζες.

Δεν είναι γνωστή η συνολική ροή πόρων και προγραμμάτων από τα κράτη μέλη ξεχωριστά, διότι δεν υπάρχουν μηχανισμοί καταγραφής τέτοιων δραστηριοτήτων.

2. Τι αναφέρει η ανακοίνωση σχετικά με τη στρατηγική της συνεργασίας για το περιβάλλον μεταξύ Ευρώπης και Ασίας

2.1. Η ανακοίνωση επιδιώκει να αυξήσει: «την αποτελεσματικότητα και τον αντίκτυπο όλης της συνεργασίας μεταξύ Ευρώπης και Ασίας στον τομέα του περιβάλλοντος.» Προτείνει

(1) COM(96) 314 τελικό της 3.7.1996. Στην παράγραφο 3.1.4 αναφέρονται πολλοί τομείς στο περιβάλλον για τους οποίους εκφράζεται η επιθυμία για περαιτέρω συνεργασία.

(2) Συνάντηση Ασίας και ΕΕ. Η πρώτη συνάντηση ηγετών κρατών δέκα ασιατικών χωρών (ASEAN και Κίνα, Κορέα και Ιαπωνία) και της ΕΕ και των κρατών μελών της πραγματοποιήθηκε το Μάρτιο του 1996. Η δεύτερη συνάντηση θα πραγματοποιηθεί στο Λονδίνο τον Απρίλιο του 1998.

βασικά μέτρα τα οποία θα χρησιμεύσουν ως σημεία αναφοράς για συνεργασία και υποστηρίζει τον εθελούσιο συντονισμό μεταξύ όλων των ευρωπαϊκών παραγόντων προκειμένου να αυξηθεί ο αντίκτυπος των πόρων που ρέουν από την Ευρώπη προς την Ασία. Η στρατηγική καλύπτει 17 (αναπτυσσόμενες) χώρες: Τα μέλη καθώς και τα υποψήφια μέλη της ASEAN εκτός από το Μπρουνέι και τη Σιγκαπούρη⁽¹⁾, τις (8) Νοτιοασιατικές χώρες και την Κίνα.

2.2. Η ανακοίνωση παραθέτει τέσσερις μείζονες λόγους για την προώθηση αυτής της στρατηγικής.

Κατ'αρχήν αναφέρει ότι (πολλά) περιβαλλοντικά προβλήματα δεν περιορίζονται στα εθνικά σύνορα, όπως οι επιπτώσεις από τις εκπομπές αερίων θερμοκηπίου, η μείωση του στρώματος του όζοντος και η απώλεια της βιοποικιλότητας.

Δεύτερον, η φτώχεια επιδρά άμεσα στην περιβαλλοντική καταστροφή διότι οι βιώσιμες αειφόρες εναλλακτικές λύσεις για τη χρήση του περιβάλλοντος δεν είναι (επαρκώς) διαθέσιμες στους φτωχούς.

Τρίτον, το σημερινό επίπεδο της περιβαλλοντικής καταστροφής καθώς και οι συνεχείς πιέσεις που δέχεται το περιβάλλον αρχίζουν να απειλούν την οικονομική ανάπτυξη σ'αυτές τις περιοχές.

Επιπλέον, εξαιτίας του παγκόσμιου χαρακτήρα των οικονομικών, οι επιπτώσεις τους θα γίνουν αισθητές και στην Ευρώπη⁽²⁾.

Τέλος οι προσπάθειες της Ασίας να αντιμετωπίσει τα περιβαλλοντικά της προβλήματα παρέχουν ευκαιρίες σε ευρωπαϊκές επιχειρήσεις να συμβάλουν στην αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων προς αμοιβαίο όφελος.

2.3. Η στρατηγική της Επιτροπής και οι προτάσεις της βασίζονται σε τρεις πυλώνες.

Απευθύνει έγκληση για την κινητοποίηση του ιδιωτικού τομέα. Αυτό καθίσταται απαραίτητο όχι μόνο για την προσέλκυση επαρκών πόρων — αναφέρει την ανάγκη για 34 δισεκατομμύρια Ecu ετησίως μέχρι το 2000, αλλά και διότι μία προωθημένη προσέγγιση της αγοράς «μπορεί να βελτιώσει την αποτελεσματικότητα των πόρων».

Δεύτερον, θα πρέπει να δοθεί περισσότερη έμφαση στα θέματα που σχετίζονται με την πολεοδομία και τη βιομηχανία, την πρόβλεψη της ρύπανσης και καθαρότερες τεχνολογίες εφόσον τα θέματα αυτά συμπεριλαμβάνονται μεταξύ των πιο πιεστικών προβλημάτων που πρέπει να επιλυθούν αντί της προτεραιότητας που δίνεται τώρα σε θέματα σχετικά με το φυσικό περιβάλλον.

Η Επιτροπή πιστεύει επιπλέον στον πρωταρχικό ρόλο των ευκαιριών που αποφέρουν κέρδη σε όλους τους συντελεστές με τη χρησιμοποίηση των ευρωπαϊκών πλεονεκτημάτων, όπως

η ικανότητα ανάπτυξης της περιβαλλοντικής διαχείρισης, οι εξοπλισμοί και οι τεχνολογίες για τη μείωση και πρόβλεψη της ρύπανσης και η καινοτομία, η έρευνα και ανάπτυξη.

2.4. Η Επιτροπή προτείνει να εστιαστεί η συνεργασία σε τρεις κεντρικούς τομείς δραστηριοτήτων που αναφέρονται ως ευρωπαϊκά πλεονεκτήματα και παρουσιάζει για κάθε δραστηριότητα πρακτικές κατευθυντήριες γραμμές.

Προτείνει την ανάπτυξη του διαλόγου σχετικά με το περιβάλλον με βάση στρατηγικές οι οποίες αναπτύχθηκαν για κάθε χώρα που περιλαμβάνεται στον κατάλογο. Υποστηρίζει τη συνεργασία με τα προγράμματα των κρατών μελών και ζητά τη χορήγηση επαρκών πόρων.

2.5. Η ανακοίνωση αναφέρει στο τέλος τέσσερα κριτήρια με βάση τα οποία θα επιλεγούν οι δραστηριότητες συνεργασίας της ΕΕ.

Τα κριτήρια αυτά είναι: το αμοιβαίο συμφέρον, η συμπληρωματικότητα με τις δραστηριότητες των κρατών μελών, η συνεργασία με πολυμερείς οργανισμούς και η αιεφορία.

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1. Η ΟΚΕ καλωσορίζει αυτή την καλοδιατυπωμένη ανακοίνωση και συμφωνεί με τις βασικές αρχές στις οποίες στηρίζονται οι προτάσεις. Η ανακοίνωση παρουσιάζει τα προβλήματα, την ανάγκη για δράση και τη στρατηγική συνεργασίας με συνοπτικό αλλά επιτακτικό τρόπο. Η λογική της είναι τόσο πειστική ώστε μπορεί να οδηγήσει στην υιοθέτηση και τη μείωση της σημασίας των τρομακτικών εμποδίων και αδιεξόδων τα οποία ορθώνονται στη διαδικασία και τα οποία χρειάζεται να ξεπεραστούν πριν καρποφορήσουν τα υπό εκτέλεση προγράμματα. Τα τεράστια αυτά προβλήματα σκιαγραφούνται επίσης και στις συζητήσεις και τις δεσμεύσεις που αναλήφθηκαν στη Διάσκεψη του Κυότο για τις κλιματολογικές αλλαγές, που πραγματοποιήθηκε το Δεκέμβριο του 1997.

Η ΟΚΕ επιθυμεί να δηλώσει ακόμη μια φορά σ'αυτό το πλαίσιο την ισχυρή δέσμευσή της προς την βιωσιμότητα σε όλα τα επίπεδα πολιτικής. Η διακοπή της ανάπτυξης που παρατηρήθηκε στις χώρες αυτές το 1997, πρέπει να δώσει τον αναγκαίο χρόνο για να ενσωματωθούν με πιο ουσιαστικό τρόπο οι συνιστώσες της προστασίας του περιβάλλοντος και της βιώσιμης ανάπτυξης στον νέο οικονομικό προσανατολισμό που πρέπει να επιχειρήσουν αυτές οι χώρες. Η συνεργασία και η εμπειρία της Ευρωπαϊκής Ένωσης μπορούν να αναπτυχθούν πλήρως μέσω της στρατηγικής αυτής.

3.2. Η ΟΚΕ κατανοεί ότι οι λόγοι για τους οποίους δεν γίνεται η αντιμετώπιση αυτών των εμποδίων δεν είναι επειδή η Επιτροπή δεν έχει επίγνωση του θέματος, ή διότι υποτιμά τη σημασία τους, αλλά διότι πιστεύει ότι η Κοινότητα στο σύνολο της, η Επιτροπή, οι κυβερνήσεις των κρατών μελών και οι κοινωνικοί εταίροι με την ευρύτερη έννοια θα πρέπει

⁽¹⁾ Οι δύο αυτές χώρες αποκλείστηκαν από την προτεινόμενη στρατηγική διότι το επίπεδο ανάπτυξης της οικονομίας τους υπερβαίνει κατά πολύ το επίπεδο των άλλων χωρών.

⁽²⁾ Ενδεικτική περίπτωση είναι οι επιπτώσεις στο χρηματιστήριο στο «δυτικό κόσμο» που προκάλεσαν κλονιζόμενες χρηματαγορές σε αριθμό ασιατικών χωρών που επέσπευσαν απότομες πτώσεις των αξιών τους τον περασμένο Οκτώβριο.

πρωτίστως να συντονίσουν τις δράσεις τους και να συμφωνήσουν για το πλαίσιο το οποίο προτείνεται. Όταν καθοριστεί το στρατηγικό επίπεδο από την Ευρώπη (συμπεριλαμβανομένων και των συμφωνιών όσον αφορά τους τομείς στους οποίους είναι ισχυρή η Ευρώπη), και από την Ασία κατόπιν, το επόμενο στάδιο θα είναι η διατύπωση στόχων με βάση τους οποίους θα σχεδιαστούν προγράμματα και έργα. Στα στάδια αυτά θα πρέπει να δοθεί προσοχή στην αντιμετώπιση των εμποδίων.

3.3. Αυτός είναι επίσης ο λόγος για τον οποίο η Επιτροπή δεν έχει ακόμη κρίνει σκόπιμο να διαβουλευθεί άμεσα με άλλους διεθνείς οργανισμούς ή Ασιατικές χώρες ξεχωριστά, πριν την ολοκλήρωση αυτής της ανακοίνωσης. Η ΟΚΕ συμφωνεί με αυτή τη λογική αλλά επιθυμεί να επισημάνει ότι η λογική περιλαμβάνει επίσης πτυχές ενός φαύλου κύκλου. Πράγματι, η επίτευξη συμφωνίας σε αυτό το πλαίσιο μπορεί να διευκολυνθεί με την καλύτερη κατανόηση των επιπτώσεών της, διότι μεταξύ όλων των λεπτών θεμάτων που εμπλέκονται, η κατανόηση των αντιδράσεων εκ μέρους των ασιατικών χωρών, όσον αφορά την προσέγγιση της προτεινόμενης συνεργασίας, φαίνεται να αποτελεί εμφανή παράμετρο.

3.4. Η ανακοίνωση δεν χαρακτηρίζεται στη συνέχειά της από διορατικότητα. Πώς προτίθεται η Επιτροπή να προχωρήσει όταν το Συμβούλιο επιτύχει τη συμφωνία; Η ΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να υποδείξει τον τρόπο με τον οποίο σκέπτεται να εμπλακεί σε αυτές τις συζητήσεις με τους ασιατικούς εταίρους της όπως επίσης και με τις διεθνείς οργανώσεις⁽¹⁾, οι οποίες εργάζονται επίσης στον τομέα αυτό διότι αυτό θα τις βοηθήσει να διατυπώσουν μία θέση σχετικά με τη στρατηγική.

3.5. Η ανακοίνωση αναφέρει ορθά την ανάγκη για μεγαλύτερο συντονισμό των προγραμμάτων και σχεδίων τα οποία αναπτύσσονται στα κράτη μέλη για λόγους αποφυγής των επικαλύψεων, και για λόγους εναρμόνισης και ενδεχόμενων συνεργασιών. Λόγω της άμεσης αιτιολογικής σχέσης μεταξύ προσασίας του περιβάλλοντος και καταπολέμησης της φτώχειας, πρέπει σ'αυτά τα συστήματα⁽²⁾ να ενσωματωθούν συναφή προγράμματα υπό την αιγίδα της αναπτυξιακής συνεργασίας. Διότι η ΟΚΕ συνειδητοποιεί ότι οι φτωχοί πλήττονται σκληρότερα από την περιβαλλοντική καταστροφή και είναι σχεδόν ανίκανοι να προστατευτούν ή να διαφύγουν τις επιπτώσεις της ρύπανσης. Ωστόσο είναι αποδεκτό ότι συχνά, ακόμη και σε εθνικό επίπεδο, είναι δύσκολο να ολοκληρωθεί ο απαιτούμενος συντονισμός διότι διάφοροι οργανισμοί έχουν τη συνήθεια να ακολουθούν τα δικά τους πρότυπα (δίκτυα, μεθόδους) συνεργασίας. Επιπλέον ο συντονισμός μπορεί να

επηρεάσει κεκτημένα συμφέροντα⁽³⁾. Επομένως, είναι απαραίτητο να αναπτυχθούν μηχανισμοί, όπως η σύσταση ομάδων εμπειρογνομόνων οι οποίοι θα συμβάλουν στην ανάπτυξη του συντονισμού και θα καταστήσουν ορατά τα πλεονεκτήματα που αυτά τα συστήματα μπορεί να δώσουν στους συμμετέχοντες.

3.6. Έχει αναγνωριστεί ότι οι επτά χώρες οι οποίες έχουν επιλεγεί για τη στρατηγική έχουν πολύ διαφορετικά χαρακτηριστικά. Δεν ανήκουν σε μία ειδική σύμπραξη, ούτε καλλιεργούν κοινές σχέσεις με την ΕΕ. Αν και η ανακοίνωση αναφέρει ορθά την ανάγκη για ειδικές περιβαλλοντικές στρατηγικές με κάθε ασιατικό εταίρο, θα ήταν πραγματικά ατυχές να υποχρεωθεί η ΕΕ να διεξάγει διαπραγματεύσεις για τη στρατηγική συνεργασίας με την κάθε μία χώρα ξεχωριστά. Είναι αλήθεια ότι η ΑΣΕΜ καλύπτει τη Νοτιοανατολική Ασία και την Ανατολική Ασία, αλλά δεν υπάρχει ακόμη αντίστοιχη σχέση με την Νότιο Ασία⁽⁴⁾. Ίσως η ESCAP να αποτελέσει ένα σημαντικό φόρομ για το διάλογο με την Ασία εφόσον εκπληρώνει έναν σεβαστό ρόλο στην περιβαλλοντική συνεργασία.

3.7. Αν και αυξάνεται η επίγνωση για τις νοσηρές επιπτώσεις της περιβαλλοντικής καταστροφής στην υγεία και την οικονομική ανάπτυξη σε πολλές ασιατικές χώρες, εντούτοις απουσιάζει μία σφαιρική άποψη σχετικά με την αιφόρο ανάπτυξη. Το θεσμικό πλαίσιο αντιμετώπισης αυτών των προβλημάτων πρέπει να ενισχυθεί επειγόντως προκειμένου να καταστεί αποτελεσματικότερο εξαιτίας, επίσης, της σχετικά ασθενούς κατάστασης των νεοσυσταθέντων εθνικών αρχών που ασχολούνται με το περιβάλλον⁽⁵⁾. Η ΟΚΕ επομένως συμφωνεί πλήρως με την ανακοίνωση όσον αφορά τη σημασία της ανάπτυξης της ικανότητας διαχείρισης του περιβάλλοντος. Συμφωνεί επίσης με την Επιτροπή ότι τα κράτη μέλη της ΕΕ μπορούν να συμβάλουν ουσιαστικά στον τομέα αυτό⁽⁶⁾.

⁽³⁾ Η επιτυχία της ενδοϋπηρεσιακής ομάδας της ΕΕ για την Κίνα αποδεικνύει ότι η συνεργασία μπορεί να αποβεί ωφέλιμη για την υλοποίηση των στόχων των ξεχωριστών τμημάτων.

⁽⁴⁾ Αν και η Ένωση Περιφερειακής Συνεργασίας της Νοτίου Ασίας (SAARC) μπορεί να εκπληρώσει αυτή τη λειτουργία.

⁽⁵⁾ Η ανάπτυξη της ικανότητας περιβαλλοντικής διαχείρισης στη βιομηχανία επηρεάζεται θετικά από εμπορικές εκτιμήσεις (με πιο ανεπτυγμένες χώρες) Η ικανότητα διαχείρισης μπορεί επίσης να αυξηθεί μέσω επενδύσεων που πραγματοποιούν εξωτερικοί εμπορικοί οίκοι. Ένα παράδειγμα αποτελεί η εισαγωγή διαχείρισης τοξικών αποβλήτων στις Φιλιππίνες. Ξένοι εμπορικοί οίκοι που επιθυμούν να δημιουργήσουν μονομερώς εγκαταστάσεις παραγωγής μπορεί να αποφασίσουν να ασχοληθούν οι ίδιοι με τοξικά και επικίνδυνα απόβλητα λόγω απουσίας κυβερνητικής δράσης διότι δεν επιθυμούν να αντιμετωπίσουν κατηγορίες περί αμέλειας όσον αφορά τα τοξικά απόβλητα στα κτίρια τους.

⁽⁶⁾ Πρέπει να αναφερθεί η εφαρμογή της σειράς ISO 14 000 (συστήματα περιβαλλοντικής διαχείρισης) από αναπτυσσόμενες χώρες που θα βοηθήσουν τις εταιρείες να ελέγχουν με ορθότερο τρόπο τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις των δράσεων τους. Σε πολλές ασιατικές χώρες έχει υιοθετηθεί προσέγγιση που υποστηρίζει τη δράση. Σε περιφερειακό επίπεδο, αναφέρεται η σύσταση μίας τεχνικής ομάδας εργασίας υπό την αιγίδα της Συμβουλευτικής Επιτροπής Προτύπων και Ποιότητας της ASEAN.

⁽¹⁾ Πχ: ESCAP (Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή για Ασία και Ειρηνικό), η Παγκόσμια Τράπεζα και το UNCTAD.

⁽²⁾ Σε επίπεδο Επιτροπής η ευθύνη αυτή (για τις Ασιατικές χώρες) ανήκει στη Γενική Διεύθυνση Ι (F) και Ι Β (C).

3.8. Η ΟΚΕ παρατηρεί με ικανοποίηση τη σημασία που αποδίδει η ανακοίνωση στο ρόλο του ιδιωτικού τομέα για αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών προκλήσεων στην Ασία. Πιστεύει ακράδαντα ότι οι κοινωνικοί εταίροι πρέπει να αποτελέσουν μέρος της στρατηγικής και η συμμετοχή τους να επιδιώκεται ενεργά. Πράγματι, πολλά συγγράμματα υποστηρίζουν τη θέση ότι η αυξημένη συμμετοχή ιδιωτικών επιχειρήσεων και η μεγαλύτερη εμπιστοσύνη σε λύσεις βασισμένες στην αγορά, με τις προϋποθέσεις και την υποστήριξη ενός περιβαλλοντικού «που παρέχει δυνατότητες», καθώς και από μια καλή διοίκηση (ανάπτυξη ικανοτήτων) αποτελούν τα πιο αποτελεσματικά εργαλεία για μία αειφόρο παραγωγική ανάπτυξη⁽¹⁾.

3.9. Η ΟΚΕ εγκρίνει επίσης τη δήλωση του προέδρου της Διάσκεψης Ασίας Ευρώπης στη Μπανγκόκ το Μάρτιο του 1996 που φαίνεται να υποστηρίζει επίσης μία τέτοια προσέγγιση. Επιθυμεί να παρατηρήσει ωστόσο ότι πρέπει να εξετασθεί αυτό το στοιχείο της στρατηγικής προκειμένου να δημιουργηθούν διαφανείς μηχανισμοί για τον ιδιωτικό τομέα ώστε να εκπληρώσει αποτελεσματικά το ρόλο του.

3.10. Για το λόγο αυτό ελπίζουμε ότι η UNICE θα θίξει το ζήτημα αυτό στο Επιχειρηματικό Φόρουμ Ευρώπης Ασίας που θα συζητηθεί πριν το ASEM II.

3.11. Η ΟΚΕ υποστηρίζει επίσης τον τρίτο πυλώνα της στρατηγικής της Επιτροπής όσον αφορά την ενίσχυση της E&A στον τομέα του περιβάλλοντος. Πράγματι η τεχνολογική ανάπτυξη αποτελεί ένα από τα ισχυρά χαρακτηριστικά της Ευρώπης και μπορεί να διαδραματίσει μεγάλο ρόλο στη στρατηγική της συνεργασίας προς το αμοιβαίο συμφέρον όλων των ενδιαφερόμενων χωρών.

3.12. Τέλος η ΟΚΕ συμφωνεί με την προτεινόμενη μετατόπιση των περιβαλλοντικών προτεραιοτήτων προς τα σχετικά πολεοδομικά και βιομηχανικά προβλήματα. Είναι πράγματι απαραίτητο, λόγω του επείγοντα χαρακτήρα αυτών των προβλημάτων, να αυξηθούν τα δημοσιονομικά κονδύλια για μεταφορά τεχνολογίας, για τον έλεγχο του αστικού περιβάλλοντος και της ρύπανσης για τα οποία διατίθεται επί του παρόντος λιγότερο από το 10% των πόρων της ΕΕ για περιβαλλοντικά προγράμματα παρά τη σημασία που έχει η συνέχιση της συμβολής στη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων.

4. Ειδικές παρατηρήσεις

4.1. Η ΟΚΕ είναι της γνώμης ότι η θέση των ΜΜΕ στην Ασία αξίζει ιδιαίτερης προσοχής. Σε πολλές αναπτυσσόμενες χώρες οι ΜΜΕ έχουν μεγάλη συμμετοχή στις εξαγωγές. Στην Ινδία για παράδειγμα το 90% των εξαγωγών (προϊόντων) κλωστοϋφαντουργίας και κατεργασμένου δέρματος πραγματοποιείται από τις ΜΜΕ. Οι εταιρείες αυτές χρειάζονται ίσως

βοήθεια για να συμμορφωθούν στα υψηλά περιβαλλοντικά πρότυπα τα οποία μπορεί να υπερσχούν για τους πελάτες τους σε υπερπόντιες αγορές. Είναι προφανές ότι οι ΜΜΕ συμβάλλουν σχετικά σε μεγάλο βαθμό στη βιομηχανική ρύπανση αν και υπάρχει (μεγάλο) περιθώριο για βελτιωμένη περιβαλλοντική διαχείριση μέσω ορθότερων πρακτικών οργάνωσης εφόσον υπάρχει η κατάλληλη υποδομή στήριξης⁽²⁾.

4.2. Η ΟΚΕ επισημαίνει την απόφαση που ελήφθη από τους ηγέτες των κρατών της ASEM για την ίδρυση Ασιατικοευρωπαϊκού Τεχνολογικού Κέντρου για το Περιβάλλον στην Ταϊλάνδη. Επιθυμεί ωστόσο να υπογραμμίσει την ύπαρξη του Περιφερειακού Ιδρύματος Περιβαλλοντικής Τεχνολογίας (RIET) στη Σιγκαπούρη το οποίο ίδρυσαν από κοινού η Κοινότητα και η Σιγκαπούρη το 1993. Όπως, ορθά παρατηρεί η ανακοίνωση, το RIET εξελίχθηκε στα τρία χρόνια λειτουργίας του σε άρτιο κέντρο, ειδικό στη μεταφορά και ανταλλαγή τεχνικών περιβαλλοντικών γνώσεων και υπηρεσιών μεταξύ Ευρώπης και Ασίας.

Η ΟΚΕ πιστεύει ότι θα ήταν ωφέλιμο για τους ευρωπαίους και για τους ασιάτες εταίρους ASEM να επιδιωχθεί η συμπληρωματικότητα μεταξύ αυτού του νέου περιβαλλοντικού Ιδρύματος και του RIET. Καθώς το RIET είναι περισσότερο προσανατολισμένο προς τις επιχειρήσεις, προωθώντας ορθότερες πρακτικές και επιχειρήσεις στον τομέα του περιβάλλοντος, το νέο ίδρυμα μπορεί να συμμετάσχει περισσότερο στα περιβαλλοντικά θέματα των κοινωνιών μας, κυρίως με τη διατύπωση απόψεων σχετικά με την πολιτική, το θεσμικό πλαίσιο και την ικανότητα των οργανώσεων στην περιβαλλοντική διαχείριση. Το Ίδρυμα μπορεί επίσης να προωθήσει απόψεις σχετικά με τη στρατηγική για περιβαλλοντικά θέματα και να χρησιμεύσει ως φόρουμ για διαβούλευση και διάλογο.

4.3. Η ανακοίνωση επιβεβαιώνει ότι οι ξένοι εμπορικοί οίκοι ιδρύουν παραγωγικές εγκαταστάσεις σε ορισμένες ασιατικές χώρες προκειμένου να επωφεληθούν από τα λιγότερο αυστηρά περιβαλλοντικά μέτρα. Η ΟΚΕ επιθυμεί να παρατηρήσει ότι αυτό δεν συμβαίνει ευτυχώς σε σημαντική κλίμακα⁽³⁾.

Η ΟΚΕ είναι προφανώς ακόμη περισσότερο αντίθετη προς την μετακίνηση ξένων επιχειρήσεων εάν αυτό γίνεται λόγω των χαμηλότερων περιβαλλοντικών προδιαγραφών των Ασιατικών

⁽¹⁾ Για παράδειγμα: Η Παγκόσμια Τράπεζα, Το Κράτος σε ένα μεταβαλλόμενο κόσμο, 1997, ι.δ σ. 163-165, Ηνωμένα Έθνη, Η κατάσταση του περιβάλλοντος στην Ασία και τον Ειρηνικό, 1995, κεφάλαιο 19, Κοινωνικοοικονομικό Συμβούλιο (Ολλανδία), Ο ρόλος του ιδιωτικού τομέα στη διεθνή συνεργασία (στα γερμανικά), 1997.

⁽²⁾ Βλέπε επίσης υποσημείωση αριθ. 5, σ. 51 και για παράδειγμα: Unctad, TD/B/COM I/EM.4/2 της 18ης Αυγούστου 1997 (σημεία 55-61).

⁽³⁾ COM(96) 54 τελικό της 28ης Φεβρουαρίου 1996, σ. 5 και επίσης COM(96) 314 τελικό της 3ης Ιουλίου 1996 (ανακοίνωση για το εμπόριο και το περιβάλλον). Στην παράγραφο 3.1.4 αναφέρονται πολλοί τομείς στο περιβάλλον για τους οποίους εκφράζεται η επιθυμία για περαιτέρω συνεργασία.

χωρών. Το φαινόμενο αυτό αποδεικνύει ακριβώς την ανάγκη να ενθαρρυνθούν τα ασιατικά έθνη να βελτιώσουν την απόδοση τους στον περιβαλλοντικό τομέα καθώς και τη σημασία και την επικαιρότητα της προτεινόμενης στρατηγικής.

4.4. Η ΟΚΕ τέλος συνιστά, το σύνολο των δημοσιονομικών κονδυλίων που αφορούν τις περιβαλλοντικές πτυχές και τη συνεργασία με την Ασία να συγκεντρωθεί υπό τη μορφή ενός Προγράμματος-Πλαίσιο παρόμοιο με το Πρόγραμμα-Πλαίσιο

για την έρευνα και την τεχνολογική ανάπτυξη το οποίο αναφέρεται στο άρθρο 130 της Συνθήκης. Η διοικητική αναδιοργάνωση των δημοσιονομικών κονδυλίων θα αυξήσει τη διαφάνεια των προσπαθειών της ΕΕ στον τομέα του περιβάλλοντος. Η βελτιωμένη διαφάνεια θα προσφέρει επίσης στους πολιτικούς ιθύνοντες μεγαλύτερη διορατικότητα στις ενδεχόμενες σχέσεις μεταξύ των διαφόρων προγραμμάτων τα οποία εξετάζονται και ένα απλό μέσο για να αυξηθεί ο επιδιωκόμενος συντονισμός και η συνέργια των συστημάτων που υιοθετήθηκαν.

Βρυξέλλες, 25 Φεβρουαρίου 1998.

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Tom JENKINS

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

στη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Η ακόλουθη τροπολογία που έλαβε περισσότερους από το 25 % των ψήφων που εκφράστηκαν απορρίφθηκε κατά τη διάρκεια των συζητήσεων.

Σημείο 4.3

Οι δύο πρώτες παράγραφοι να αντικατασταθούν με το εξής κείμενο:

«Η ΟΚΕ σημειώνει με ανησυχία την πληροφορία της Επιτροπής σχετικά με την εγκατάσταση μονάδων παραγωγής από ξένες επιχειρήσεις σε ορισμένες χώρες της Ασίας, προκειμένου να επωφεληθούν από τα λιγότερο αυστηρά μέτρα στον τομέα του περιβάλλοντος.

Η προώθηση περιβαλλοντικών προδιαγραφών που να προστατεύουν την υγεία των πληθυσμών και να ευνοούν μια βιώσιμη ανάπτυξη πρέπει να αποτελέσει μείζονα και μόνιμη μέριμνα της στρατηγικής συνεργασίας της ΕΕ με τις χώρες της Ασίας. Για τον σκοπό αυτό, η ΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να κινήσει μια διαδικασία που να οδηγήσει σε αμοιβαία αποδεκτή διατύπωση των διεθνών προδιαγραφών και να υποστηρίξει σθεναρά την αρχή της αμοιβαίας αναγνώρισης των βασικών κανόνων σχετικά με την προστασία του περιβάλλοντος καθώς και με υποβιβασμό των εσωτερικών κανόνων που ισχύουν στα πλαίσια των πολυμερών διαπραγματεύσεων (ΟΟΣΑ και ενδεχομένως ΠΟΕ).

Η εφαρμογή περιβαλλοντικών προδιαγραφών συνδέεται επίσης με την πολιτική κατάσταση που επικρατεί σε κάθε χώρα· από την άποψη αυτή, η ύπαρξη πραγματικής δημοκρατικής διαφάνειας, ελευθερίας δράσης των μη κυβερνητικών οργανισμών και αποτελεσματικών διαδικασιών ελέγχου, αποτελούν απαραίτητες εγγυήσεις για την αποτελεσματικότητα των διεθνών και εθνικών κανόνων. Πρέπει επίσης να διερευνηθούν οι δυνατότητες επιβολής αποτρεπτικών κυρώσεων και δίκαιων κανόνων αποζημίωσης των θυμάτων.»

Αιτιολογία

Η τάση εκμετάλλευσης των δυνατοτήτων που παρέχουν οι λιγότερο ανεπτυγμένες νομοθεσίες υπάρχει· εξάλλου, οι όροι αποζημίωσης των θυμάτων ατυχημάτων είναι πολύ λιγότερο δαπανηροί σε ορισμένες χώρες. Δεν θα πρέπει να υποτιμούμε το πρόβλημα αυτό, όπως γίνεται στην έκθεση: η καταστροφή του Μποπάς στην Ινδία και οι δραματικές συνέπειές της για χιλιάδες θύματα που δεν έλαβαν παρά ελάχιστες αποζημιώσεις μετά από χρόνια ολόκληρα δικαστικών αγώνων, δεν μπορούν να ξεχαστούν.

Είναι απαραίτητο να προωθηθούν παγκόσμιοι βασικοί κανόνες και να βελτιωθούν οι εθνικές νομοθεσίες σε συνάρτηση με τις εμπειρίες και την ανάπτυξη των γνώσεων. Αν δεν ληφθεί υπόψη η περιβαλλοντική διάσταση στις ανταλλαγές και τις επενδύσεις, θα υπάρχει πάντα η δυνατότητα για ενδεχόμενες πρακτικές ντάμπινγκ που είναι αντίθετες προς έναν υγιή ανταγωνισμό (το ντάμπινγκ είναι αντίθετο προς τους κανόνες του ΠΟΕ).

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας

Ψήφοι υπέρ: 41, ψήφοι κατά: 46, αποχές: 7.

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 93/74/ΕΟΚ του Συμβουλίου όσον αφορά τις ζωοτροφές με τις οποίες επιδιώκονται ιδιαίτεροι στόχοι διατροφής και την τροποποίηση των οδηγιών 74/63/ΕΟΚ, 79/373/ΕΟΚ και 82/471/ΕΟΚ»⁽¹⁾

(98/C 129/12)

Στις 6 Νοεμβρίου 1997, και σύμφωνα με τα άρθρα 43 και 198 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την ανωτέρω πρόταση.

Το τμήμα γεωργίας και αλιείας, στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΟΚΕ, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 5 Φεβρουαρίου 1998. Εισηγητής ήταν ο κ. Gardner.

Κατά την 352η σύνοδο ολομέλειας (συνεδρίαση της 25ης Φεβρουαρίου 1998), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση με 76 ψήφους υπέρ, 5 κατά και 6 αποχές.

1. Γενικές παρατηρήσεις

- (i) Με την παρούσα πρόταση ενσωματώνεται στην κοινοτική νομοθεσία μια νέα κατηγορία «συμπληρωμάτων διατροφής για τα ζώα». Πρόκειται για συμπυκνωμένα μείγματα ιχθυοστοιχείων, βιταμινών, κ.λπ., τα οποία χρησιμοποιούνται ως συμπληρώματα με άλλα είδη ζωοτροφών. Η εν λόγω κατηγορία εμπλουτίζει τη σημαντική συλλογή κειμένων της υφιστάμενης κοινοτικής νομοθεσίας για το σχετικό θέμα, η οποία περιλαμβάνει ήδη τα ακόλουθα:
- σύνθετες ζωοτροφές,
 - συμπληρωματικές ζωοτροφές,
 - προμείγματα ζωοτροφών,
 - ζωοτροφές με τις οποίες επιδιώκονται ιδιαίτεροι στόχοι διατροφής.
- (ii) Τα συμπληρώματα διατροφής χρησιμοποιούνται στα κράτη μέλη σε ευρεία κλίμακα. Σε ορισμένα από αυτά επιτρέπονται βάσει ιδιαίτερων νομοθετικών διατάξεων, όπως π.χ. τα προϊόντα ANSA στη Γαλλία (Apports Nutritionnels Spécifiques d'Adaptation = Ειδικά συμπληρώματα διατροφής για σκοπούς προσαρμογής), ενώ σε άλλα δεν υφίσταται ιδιαίτερη νομοθεσία, παρά φαίνεται ότι συμπεριλαμβάνονται στις υφιστάμενες κατηγορίες ζωοτροφών, σύμφωνα με την ερμηνεία που δίνουν τα κράτη μέλη στις τρέχουσες οδηγίες.

(iii) Συνεπώς, η ΟΚΕ δεν είναι απολύτως πεπεισμένη ότι η νέα κατηγορία είναι απαραίτητη σε κοινοτική κλίμακα. Αν αυτή η κατηγορία καθιερωθεί, το σύστημα στο σύνολό του θα καταστεί ακόμη πιο πολύπλοκο, ενώ ήδη είναι απαραίτητο να αυξηθεί η διαφάνειά του. Η κωδικοποίηση θα αποτελούσε ένα πρώτο βήμα προς την εξασφάλιση διαφάνειας.

(iv) Η παρούσα γνωμοδότηση καταρτίστηκε με την επιφύλαξη των ανωτέρω παρατηρήσεων και των σχολίων που περιλαμβάνονται στα σημεία που ακολουθούν.

1.1. Νομική βάση

1.1.1. Η Επιτροπή παρουσίασε την παρούσα πρόταση βάσει του άρθρου 100 Α της Συνθήκης (Ενιαία Αγορά): ωστόσο, η κανονική βάση για αυτού του είδους τη νομοθεσία είναι το άρθρο 43 (Γεωργία), δεδομένου ότι αφορά την παραγωγή και την πώληση προϊόντων του παραρτήματος II. Οι νομικές υπηρεσίες του Συμβουλίου επιβεβαίωσαν ότι το άρθρο 43 είναι η ορθή βάση (γνώμη αριθ. 11180/97, 10 Οκτωβρίου 1997).

1.1.2. Το τμήμα κατανοεί τους λόγους που ώθησαν την Επιτροπή να λάβει ως νομική βάση της παρούσας οδηγίας το άρθρο 100Α. Παράλληλα, όμως, επισημαίνει ότι οι ίδιοι λόγοι θα πρέπει να ληφθούν υπόψη και στην περίπτωση του άρθρου 43.

1.1.3. Συνεπώς, με σκοπό να αποφευχθεί η χρονοβόρος και περίπλοκη διαδικασία που προβλέπεται σήμερα κατά την εφαρ-

⁽¹⁾ ΕΕ C 298 της 30.9.1997, σ. 10.

μογή του άρθρου 100Α, προτείνεται να χρησιμοποιηθεί ως νομική βάση το άρθρο 43, το οποίο έχει ήδη χρησιμοποιηθεί ως νομική βάση για όλα τα θέματα που άπτονται της γεωργίας. Η νομική βάση θα πρέπει να εξεταστεί εκ νέου όταν ισχύσει το νέο άρθρο 129 της Συνθήκης του Άμστερνταμ.

1.2. Ορισμοί

1.2.1. Τα παρόντα ή τα ενδεχόμενα προϊόντα που καλύπτουν οι ορισμοί και η διαχωριστική γραμμή μεταξύ των ζωοτροφών που προορίζονται για ιδιαίτερους σκοπούς διατροφής, των συμπληρωμάτων διατροφής, των προμειγμάτων ζωοτροφών και άλλων σύνθετων ζωοτροφών δεν προσδιορίζονται σαφώς. Η διασαφήνιση αυτή είναι εξαιρετικά σημαντική προκειμένου να εξασφαλισθεί ότι κανένα προϊόν δεν θα καταστεί παράνομο ως αποτέλεσμα της εφαρμογής της οδηγίας, καθώς επίσης και λόγω της αλληλεπίδρασης μεταξύ της παρούσας πρότασης και της τρέχουσας και μελλοντικής νομοθεσίας για τις προσθετικές ουσίες. Και από την άποψη αυτή υπάρχει ο κίνδυνος ενός νομικού κενού, σε περίπτωση που τα προϊόντα δεν καλυφθούν σε ικανοποιητικό βαθμό.

1.2.2. Ένας επεξηγηματικός κατάλογος των «συμπληρωμάτων διατροφής» θα ήταν ιδιαίτερα χρήσιμος και θα πρέπει να συμπεριληφθεί στην οδηγία. Το παράρτημα Α περιλαμβάνει ένα παρόμοιο κατάλογο που βασίζεται στις πρακτικές ενός μόνο κράτους μέλους.

1.2.3. Είναι λυπηρό το γεγονός ότι δεν διατίθεται ένας ενιαίος κατάλογος για την ΕΕ· συνεπώς, η Επιτροπή οφείλει να καταρτίσει ένα παρόμοιο κατάλογο.

2. Λεπτομερείς παρατηρήσεις

2.1. Άρθρο 2

2.1.1. Ο όρος «προσωρινές» είναι πολύ αόριστος για να αποτελέσει νομικό μέσο και πρέπει επομένως να διαγραφεί.

2.1.1.1. Η Επιτροπή εννοεί στο σημείο αυτό «από ορισμένες ημέρες έως μια εβδομάδα». Ωστόσο, όσον αφορά πολλές τρέχουσες χρήσεις, τα συμπληρώματα διατροφής χρειάζονται πολλές εβδομάδες ή ακόμη και μήνες για να ενεργήσουν με αποτελεσματικό τρόπο, όπως κατά τη χρήση ιχνοστοιχείων στις περιπλώσεις όπου τα κοπάδια τρέφονται σε βοσκότοπους, οι οποίοι παρουσιάζουν έλλειψη θρεπτικών ουσιών. Εφαρμογές όπως ο απογαλακτισμός ή η «εκπαίδευση» για την ανάκτηση δυνάμεων μετά την κόπωση μπορεί επίσης να χρειασθούν ορισμένες εβδομάδες για να φέρουν αποτελέσματα. Για παράδειγμα, τα άλογα των ιπποδρομιών εκπαιδεύονται και υποβάλλονται σε ασκήσεις ταχύτητας για περισσότερο από έξι μήνες.

2.1.1.2. Οι ακόλουθοι όροι χρειάζεται να προσδιορισθούν με σαφέστερο τρόπο:

2.1.1.2.1. «τα οποία εκτρέφονται ή διαβιώνουν υπό ειδικές συνθήκες».

Η Επιτροπή εννοεί τα ζώα των οποίων η φυσιολογία ή ο μεταβολισμός έχουν διαταραχθεί, όπως τα πουλερικά που πάσχουν από θερμοπληξία. Ωστόσο, πολλά συμπληρώματα διατροφής χορηγούνται σε υγιή ζώα των οποίων ο εφοδιασμός

σε θρεπτικές ουσίες θα υπονομευόταν στην αντίθετη περίπτωση.

2.1.1.2.2. 1 ε) Ο όρος «ιδιαίτερος στόχος διατροφής» φαίνεται να αντιστοιχεί στον όρο «ειδικοί στόχοι διατροφής» που αναφέρεται στο σημείο 1 δ). Θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί ένας ενιαίος όρος για όλο το κείμενο. Ο όρος «προσωρινές» χρησιμοποιείται δύο φορές χωρίς να υπάρχει ένδειξη του χρονικού διαστήματος που λαμβάνεται υπόψη.

2.2. Άρθρο 4

Τα αντιβιοτικά, τα κοκκιδιοστατικά και άλλα φαρμακευτικά προϊόντα πρέπει να εξαιρεθούν ρητώς από τον τομέα των συμπληρωμάτων διατροφής.

2.3. Άρθρο 7

Σε πολλά μέρη του εν λόγω άρθρου, φαίνεται να επικρατεί σύγχυση μεταξύ «πληροφόρησης» και «ισχυρισμών».

2.3.1. Για παράδειγμα, στο σημείο 7.5, η πρώτη περίπτωση πρέπει μάλλον να αναδιατυπωθεί ως εξής:

«— δεν αποσκοπούν στην προβολή ισχυρισμών όσον αφορά την παρουσία ή την περιεκτικότητα αναλυτικών συστατικών άλλων από εκείνα τα οποία προβλέπονται στο σημείο 1, γράμμα δ) της δήλωσης».

2.3.2. Η περίπτωση αυτή, υπό τη σημερινή της διατύπωση, απαγορεύει την παροχή πληροφοριών σχετικά με την ανάλυση του προϊόντος στο κοινό. Παρόμοιες τροποποιήσεις είναι αναγκαίες και σε άλλα σημεία του εν λόγω άρθρου.

2.3.3. Άρθρο 7.5, τρίτη περίπτωση

2.3.3.1. Η περίπτωση αυτή χρειάζεται να διατυπωθεί με σαφέστερο τρόπο ως εξής: «δεν αναφέρονται σε ιδιότητες πρόληψης, επεξεργασίας ή ίασης μιας ασθένειας, οι οποίες είναι διαφορετικές από αυτές που προσδιορίζονται στο άρθρο 6.3· ωστόσο, ...»

2.4. Άρθρο 9

βάσει του άρθρου αυτού, η χρήση φακέλων προτείνεται όχι μόνο για τα νέα συμπληρώματα διατροφής αλλά και για τις ζωοτροφές με τις οποίες επιδιώκονται ιδιαίτεροι στόχοι διατροφής. Οι τελευταίες ρυθμίζονται από μια οδηγία του 1993 στην οποία δεν αναφέρεται η ανάγκη για την ύπαρξη παρόμοιων φακέλων. Είναι λυπηρό το γεγονός ότι στην αιτιολογική έκθεση δεν γίνεται μνεία για το σχετικό ζήτημα.

2.4.1. Στο σημείο αυτό, ο όρος «φάκελος» οδηγεί σε παρερμηνείες, διότι αναφέρεται συνήθως στην εξαιρετικά λεπτομερή αιτιολογία που απαιτείται σε σχέση με τα φαρμακευτικά προϊόντα ή τις νέες προσθετικές ουσίες.

2.4.2. Ο όρος «φάκελος» πρέπει να αντικατασταθεί από το ακόλουθο κείμενο: «τις πληροφορίες που περιλαμβάνονται στα παραρτήματα Α και Β και την κατάλληλη επιστημονική αιτιολογία». Η ίδια απαίτηση ισχύει προς το παρόν και για τις υφιστάμενες διαιτητικές τροφές.

2.5. Άρθρο 3 (στο τέλος της πρότασης)

2.5.1. Οι ημερομηνίες αυτές δεν είναι καθόλου ρεαλιστικές, ιδίως αν ληφθεί υπόψη η νομική βάση που προτείνει η Επιτροπή. Η προθεσμία πρέπει να μεταβληθεί σε

«δύο έτη από τη δημοσίευση της παρούσας οδηγίας».

2.6. Δήλωση σχετικά με τις συνέπειες

2.6.1. Η δήλωση αυτή είναι ανύπαρκτη. Οι συνέπειες για τα αγροκτήματα και άλλες ΜΜΕ, ιδίως, έπρεπε να έχουν εξετασθεί και συμπεριληφθεί στη σχετική δήλωση.

Βρυξέλλες, 25 Φεβρουαρίου 1998.

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Tom JENKINS

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α

στη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Χρήσεις συμπληρωμάτων διατροφής (ANSA = Apports Nutritionnels Spécifiques d'Adaptation-Ειδικά συμπληρώματα διατροφής για σκοπούς προσαρμογής) σε ένα κράτος μέλος

Χρήση	Είδη ζώων
Οίστρος και ξεινάρωμα	Όλα τα είδη
Αρχή και ανώτατο όριο θηλασμού	Όλα τα είδη
Απογαλακτισμός και κρίσιμο στάδιο ανάπτυξης	Όλα τα είδη
Ανώτατο όριο και τέλος ωστοκίας. Πτώση του ποσοστού εκκόλαψης	Πουλερικά ωσότκα και προοριζόμενα για πολ- λαπλασιασμό
Αλλαγή του περώματος	Ωσότκες όρνιθες
Συγχρονισμός της αλλαγής του περώματος	Ωσότκες όρνιθες
Βελτίωση και διατήρηση της επιφανειακής ανάπτυξης του σώματος	Όλα τα είδη
Εκπαίδευση και ανάκτηση δυνάμεων μετά την κόπωση	Άλογα και σκύλοι
Προαιρετική χρήση πλούσιας σε λίπη διατροφής	Όλα τα είδη
Διατροφή που είναι πλούσια σε συμπυκνωμένες ουσίες και απορροφάται με δυσκολία	Όλα τα είδη
Βοσκή	Μηρυκαστικά
Βελτιωμένος ανόργανος μεταβολισμός	Όλα τα είδη
Μεταβολές στη διατροφή, στις συνθήκες πολλαπλασιασμού, στις συνθήκες διαβίωσης, κατανομή και μεταφορά, και απρόβλεπτες κλιματικές ή περιβαλλοντικές αλλαγές	Όλα τα είδη
Μεταβολές στην κατανάλωση τροφής (ανορεξία)	Όλα τα είδη
Εμβολιασμός, θεραπεία κατά των παρασίτων και ανάρρωση	Όλα τα είδη

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου που τροποποιεί την οδηγία 95/69/ΕΚ του Συμβουλίου για τη θέσπιση των όρων και των κανόνων που εφαρμόζονται κατά την έγκριση και την εγγραφή ορισμένων εγκαταστάσεων και ενδιαμέσων του τομέα της διατροφής των ζώων»⁽¹⁾

(98/C 129/13)

Στις 11 Σεπτεμβρίου 1997 και σύμφωνα με τα άρθρα 43 και 198 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την ανωτέρω πρόταση.

Το τμήμα γεωργίας και αλιείας, στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΟΚΕ, επεξεργάστηκε τη γνωμοδότησή του στις 5 Φεβρουαρίου 1998, με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. Gardner.

Κατά την 352η σύνοδο ολομέλειας (συνεδρίαση της 25ης Φεβρουαρίου 1998), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 83 ψήφους υπέρ, 2 κατά και 4 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Γενικές παρατηρήσεις

1.1. Πρόκειται για μια λογική επέκταση του πεδίου εφαρμογής της υφιστάμενης οδηγίας στα συμπληρώματα διατροφής.

1.2. Η ΟΚΕ έχει τις ίδιες επιφυλάξεις που εκφράζει στα σημεία 1 και 1.1. του εγγράφου R/CES 1497/97.

⁽¹⁾ ΕΕ C 300 της 1.10.1997, σ. 10.

2. Λεπτομερείς παρατηρήσεις

2.1. Κεφάλαιο I.2 (β), 6.2

Βάσει της παρούσας οδηγίας, απαιτείται από κάθε γεωργό να καταγράφει την παραλαβή, την ημερομηνία παραλαβής και την ακριβή ποσότητα των συμπληρωμάτων διατροφής που χρησιμοποιεί στο αγρόκτημά του. Πρόκειται για μια εξαιρετικά γραφειοκρατική διαδικασία. Η Επιτροπή ή το Συμβούλιο οφείλουν να εξετάσουν με ποιό τρόπο τα κράτη μέλη χειρίζονται τα σχετικά θέματα αυτή τη στιγμή.

Βρυξέλλες, 25 Φεβρουαρίου 1998.

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Tom JENKINS

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής «Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στην Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και στην Επιτροπή των Περιφερειών σχετικά με τις “Κοινοπραξίες δημόσιου-ιδιωτικού τομέα σε έργα του διευρωπαϊκού δικτύου μεταφορών”»

(98/C 129/14)

Στις 16 Σεπτεμβρίου 1997, και σύμφωνα με το άρθρο 198 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, η Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ανωτέρω ανακοίνωση.

Το τμήμα μεταφορών και επικοινωνιών, στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 11 Φεβρουαρίου 1998, με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. Kritz.

Κατά την 352η σύνοδο ολομέλειάς της (συνεδρίαση της 25ης Φεβρουαρίου 1998), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, υιοθέτησε με 76 ψήφους υπέρ, και μία κατά την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Ιστορικό

1.1. Ένα από τα βασικά συμπεράσματα της Λευκής Βίβλου της Επιτροπής για την «Ανάπτυξη, ανταγωνιστικότητα και απασχόληση» που δημοσιεύθηκε το Δεκέμβριο του 1993 ήταν ότι θα πρέπει να καταβληθούν προσπάθειες για τη συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα στη χρηματοδότηση και την υλοποίηση των έργων των Διευρωπαϊκών Δικτύων (ΔΕΔ). Τούτο θεωρήθηκε τρόπος για την επιτάχυνση αυτού του είδους των επενδύσεων, καθώς και για τη βελτίωση της αποδοτικότητάς τους.

1.2. Κατά τη Σύνοδο Κορυφής του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου το Δεκέμβριο του 1994 στο Έσσην, αποφασίστηκε να δοθεί υψηλή προτεραιότητα σε 14 μεγάλα έργα του ΔΕΔ μεταφορών. Την απόφαση αυτή ακολούθησαν προτάσεις που υπέβαλε μία υψηλού επιπέδου ομάδα προσωπικών αντιπροσώπων των αρχηγών κρατών και κυβερνήσεων, υπό την προεδρία του αντιπροέδρου της Επιτροπής, κ. Henning Christophersen.

1.3. Το συνολικό κόστος των επενδύσεων για τα 14 έργα προτεραιότητας του ΔΕΔ μεταφορών που εγκρίθηκαν από την ομάδα Christophersen το 1994 εκτιμήθηκε, την εποχή εκείνη, σε 94 δισεκατομμύρια Ecu περίπου, εκ των οποίων περί τα 40-45 δισεκατομμύρια Ecu έπρεπε να επενδυθούν κατά την περίοδο 1995-99. Βάσει νέων υπολογισμών στα τέλη του 1995, το συνολικό κόστος των επενδύσεων εκτιμήθηκε σε 99 δισεκατομμύρια Ecu περίπου.

1.4. Η Ετήσια Έκθεση της Επιτροπής για τα ΔΕΔ του 1996 ανέφερε ότι ορισμένα από τα μεγαλύτερα έργα προτεραιότητας (κυρίως στο σιδηροδρομικό τομέα) παρουσιάζουν καθυστέρηση σε σχέση με το χρονοδιάγραμμα και ότι κρίνεται αμφίβολο τα αναμενόμενα επίπεδα των επενδύσεων των 40-45 δισ. Ecu για τα 14 έργα μέχρι το 1999 να επιτευχθούν ή ακόμη και να προσεγγισθούν υπό τα σημερινά δεδομένα.

1.5. Υπάρχουν δύο βασικοί λόγοι για την καθυστέρηση της υλοποίησης ορισμένων από τα έργα προτεραιότητας. Πρώτον, η γενική περικλοπή των δημόσιων επενδύσεων για έργα υποδομής, η οποία σημειώθηκε κατά τα τελευταία έτη εξαιτίας της ανάγκης για τον περιορισμό των δημοσιονομικών ελλειμμάτων. Δεύτερον, οι μεγαλύτερες από τις αναμενόμενες δυσχέρειες σύστασης κοινοπραξιών δημόσιου-ιδιωτικού τομέα (ΔΙΚ), ως μέσου για την επιτάχυνση της υλοποίησης των

έργων προτεραιότητας. Επιπλέον, σε ορισμένες περιπτώσεις, εμφανίστηκαν διοικητικά, νομικά ή πολιτικά εμπόδια, αλλά οι βασικές αιτίες για τις καθυστερήσεις είναι χρηματοδοτικές φύσεως.

2. Η έκθεση της ομάδας υψηλού επιπέδου (Μάιος 1997)

2.1. Η ομάδα υψηλού επιπέδου με αντικείμενο τις κοινοπραξίες δημόσιου-ιδιωτικού τομέα για τη χρηματοδότηση των έργων του διευρωπαϊκού δικτύου μεταφορών συστάθηκε με πρωτοβουλία του Επιτρόπου Kinnock και με τη σύμφωνη γνώμη του Συμβουλίου των Υπουργών Μεταφορών το Σεπτέμβριο του 1996. Υπό την προεδρία του Επιτρόπου Kinnock, την ομάδα αποτελούν προσωπικοί αντιπρόσωποι των 15 Υπουργών Μεταφορών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και εκπρόσωποι του τομέα κατασκευών, του τραπεζικού τομέα, της βιομηχανίας μεταφορικού εξοπλισμού και παράγοντες του τομέα μεταφορών, υπό την προσωπική τους ιδιότητα. Η έκθεση της ομάδας δημοσιεύθηκε το Μάιο του 1997 και περιέλαβε περιλήψεις των εκθέσεων πέντε υποομάδων που συστάθηκαν από την ομάδα Kinnock.

2.2. Σκοπό της ομάδας υψηλού επιπέδου αποτελούσε η εξέταση του τρόπου συμβολής των κοινοπραξιών δημόσιου-ιδιωτικού τομέα (ΔΙΚ) στην επίτευξη του στόχου της επιτάχυνσης της υλοποίησης του διευρωπαϊκού δικτύου μεταφορών, το οποίο είναι ζωτικής σημασίας για την ευρωπαϊκή ανταγωνιστικότητα και ανάπτυξη.

2.3. Στην έκθεση τονίζεται ότι στόχος των ΔΙΚ δεν είναι απλά η κινητοποίηση συμπληρωματικών χρηματοδοτικών πόρων σε περιόδους δημοσιονομικών περικοπών. Είναι εξίσου σημαντικό να βελτιωθεί η χρηματοδοτική βιωσιμότητα ενός έργου μέσω του συνδυασμού των ικανοτήτων του ιδιωτικού και του δημόσιου τομέα: της πείρας του δημόσιου τομέα όσον αφορά τη διαχείριση των έργων υποδομής και του επιχειρηματικού πνεύματος, και των εμπορικών και χρηματοδοτικών δυνατοτήτων του ιδιωτικού τομέα.

2.4. Μία ΔΙΚ είναι μία κοινοπραξία μεταξύ διαφόρων δημοσίων διοικητικών αρχών και οργάνων, αφενός, και νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου, αφετέρου, με σκοπό το σχεδιασμό, τον προγραμματισμό, την κατασκευή, τη χρηματοδότηση και/ή την εκμετάλλευση ενός έργου υποδομής. Εντούτοις, δεν

κρίνεται σκόπιμο να επιβληθεί ένας αυστηρός ορισμός του τι είναι ή τι θα πρέπει να είναι μία ΔΙΚ, καθώς κάθε σχέδιο απαιτεί μία ειδική κοινοπραξία, ανάλογα με τις ανάγκες και τα χαρακτηριστικά του έργου και με τον τρόπο που οι δημόσιες αρχές θα αποφασίσουν να περιλάβουν τον ιδιωτικό τομέα στις διάφορες φάσεις του έργου.

2.5. Ένα οικονομικά βιώσιμο έργο είναι ένα έργο το οποίο αποφέρει κοινωνικοοικονομικά οφέλη για την κοινωνία. Ένα χρηματοδοτικά βιώσιμο έργο είναι ένα έργο το οποίο θα αποφέρει επαρκή έσοδα προκειμένου να καλυφθεί το σύνολο του κόστους και να προκύψει ένα κατάλληλο ποσοστό απόδοσης για τους επενδυτές. Στην έκθεση επισημαίνεται ότι το κύριο πρόβλημα που αντιμετωπίζουν οι ΔΙΚ είναι η έλλειψη δημόσιων κονδυλίων για την επιδότηση έργων που είναι οικονομικά αλλά όχι και χρηματοδοτικά βιώσιμα μάλλον, παρά η έλλειψη δημόσιων ή ιδιωτικών δανείων για τη χρηματοδότηση χρηματοδοτικά βιώσιμων έργων. Οι ΔΙΚ είναι δυνατόν να φέρουν τα έργα πλησιέστερα στη χρηματοδοτική βιωσιμότητα.

2.6. Τα συμπεράσματα και οι συστάσεις της ομάδας υψηλού επιπέδου είναι δυνατόν να συνοψισθούν στα τρία παρακάτω κεφάλαια:

- Γενικά συμπεράσματα·
- Ένα περιβάλλον που ενθαρρύνει τις ΔΙΚ·
- Ανάπτυξη των μέσων χρηματοδότησης.

2.7. Στα γενικά συμπεράσματα περιλαμβάνονται τα ακόλουθα:

- α) Η δημόσια/ιδιωτική συνεργασία πρέπει να αρχίζει κατά το πρώιμοτερο δυνατόν στάδιο κάθε επιμέρους έργου, έτσι ώστε να είναι δυνατή η εμπορικά προσανατολισμένη συμβολή του ιδιωτικού τομέα κατά τα στάδια της σύλληψης και του σχεδιασμού ενός έργου.
- β) Ο δημόσιος τομέας πρέπει, σε πρώιμο στάδιο, να καθορίζει σαφώς τους στόχους κάθε έργου και πρέπει να αφήνει επαρκή περιθώρια ελιγμών όσον αφορά το σχεδιασμό ενός έργου, ώστε να είναι δυνατή η κατάλληλη συμβολή του ιδιωτικού τομέα.
- γ) Η σύσταση ad hoc εταιρειών για την υλοποίηση των έργων αποτελεί συχνά την καταλληλότερη προσέγγιση — κυρίως για μεγάλα και διακρατικά έργα — προκειμένου να διασφαλιστεί ένα σταθερό πλαίσιο εντός του οποίου οι διάφοροι εταίροι να μπορούν να καθιερώσουν εργασιακές σχέσεις εμπιστοσύνης. Το καθεστώς του Ευρωπαϊκού Ομίλου Οικονομικών Συμφερόντων (EEIG) αποτελεί ένα κατάλληλο μέσον κατά τα πρώιμα στάδια ενός έργου, αλλά δεν είναι κατάλληλα προσαρμοσμένο στις απαιτήσεις των φάσεων της κατασκευής και εκμετάλλευσης.

2.8. Όσον αφορά ένα περιβάλλον που να ενθαρρύνει τις ΔΙΚ, οι συστάσεις της ομάδας υψηλού επιπέδου αφορούν τις ρυθμίσεις και διαδικασίες των δημοσίων συμβάσεων, καθώς και την εφαρμογή των κανόνων της ΕΕ των σχετικών με τον ανταγωνισμό για τα έργα υποδομής στο σιδηροδρομικό τομέα.

Η διασαφήνιση κυρίως της εφαρμογής των οδηγιών για τα «Δημόσια Έργα» και τους «Οργανισμούς Κοινής Ωφέλειας» θα διευκόλυνε σημαντικά τις ΔΙΚ για τα έργα υποδομής. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή θα πρέπει να επεξεργασθεί ειδικές κατευθυντήριες γραμμές οι οποίες να προσδώσουν μεγαλύτερη σαφήνεια στις διαδικασίες των δημοσίων συμβάσεων οι οποίες θα πρέπει να ακολουθούνται κατά την ανάθεση των συμβάσεων για την εκτέλεση έργων υποδομής για τις μεταφορές.

2.9. Η ομάδα υψηλού επιπέδου επισημαίνει ότι κατά τη διάρκεια του πρώιμου σταδίου λειτουργίας ενός έργου, όταν το βάρος των χρεών και οι υποχρεώσεις εξυπηρέτησής τους βρίσκονται στο υψηλότερο σημείο, τα έσοδα που αποφέρει το έργο βρίσκονται στο χαμηλότερο σημείο. Ως εκ τούτου, η ομάδα πρότεινε την πρόβλεψη διαρθρωτικά εξαρτημένων δανείων και δανείων πρώτου σταδίου λειτουργίας για να περιορισθούν οι κίνδυνοι εξαιτίας της αβεβαιότητας όσον αφορά την εισροή κεφαλαίων κατά το πρώιμο στάδιο λειτουργίας.

2.10. Όσον αφορά την ανάπτυξη χρηματοδοτικών μέσων, η ομάδα πρότεινε επίσης, ως μία νέα δραστηριότητα σε επίπεδο ΕΕ, τη σύσταση μετοχικού κεφαλαίου, και κυρίως οιονεί μετοχικού κεφαλαίου, στις περιπτώσεις που μία στοχοθετημένη χορήγηση κοινοτικών πόρων θα μπορούσε να συμβάλει στη δημιουργία ενός ευρωπαϊκού ταμείου ενδιάμεσων χρηματοοικονομικών πόρων. Αυτό θα μπορούσε να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στην ενθάρρυνση θεσμικών επενδυτών να συμμετάσχουν στη χρηματοδότηση των ΔΕΔ.

3. Η ανακοίνωση της Επιτροπής

3.1. Ορισμένες από τις συστάσεις που περιλαμβάνονται στην έκθεση της ομάδας υψηλού επιπέδου απευθύνονται στην Επιτροπή προς εξέταση και ανάληψη δράσης. Στην ανακοίνωσή της, που δημοσιεύθηκε το Σεπτέμβριο του 1997, η Επιτροπή εκθέτει τον τρόπο με τον οποίο προτίθεται να ακολουθήσει τις συστάσεις που την αφορούν άμεσα. Επίσης, καθορίζει έναν αριθμό έργων τα οποία θεωρεί κατάλληλα για την εφαρμογή της προσέγγισης ΔΙΚ.

3.2. Δημόσιες συμβάσεις

3.2.1. Οι ανησυχίες του δημόσιου τομέα και ορισμένα ειδικά σημεία των κανόνων της ΕΕ για τις δημόσιες συμβάσεις εξετάσθηκαν από την Επιτροπή, προκειμένου να ευνοηθεί ένα ρυθμιστικό πλαίσιο στο οποίο κεντρικά στοιχεία θα αποτελούν η ευελιξία, η δημοσιότητα, οι διαπραγματεύσεις και οι προσκλήσεις για την υποβολή προσφορών. Η Επιτροπή προτίθεται να δημοσιεύσει σύντομα μία ανακοίνωση για τις δημόσιες συμβάσεις, η οποία θα αποτελέσει το πλαίσιο για κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την εφαρμογή της νομοθεσίας για τις δημόσιες συμβάσεις στον τομέα των έργων υποδομής.

3.2.2. Σε συνάρτηση μ' αυτό, η σχέση και οι διαφορές μεταξύ των οδηγιών για τα Δημόσια Έργα [93/37/ΕΟΚ (1)] και τους

(1) Οδηγία 93/37/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 14ης Ιουνίου 1993 περί συντονισμού των διαδικασιών σύναψης συμβάσεων δημοσίων έργων (ΕΕ L 199 της 9.8.1993, σ. 54). Γνωμοδότηση της ΟΚΕ για τη σχετική πρόταση της Επιτροπής: ΕΕ C 106 της 27.4.1992, σ. 11.

Οργανισμούς Κοινής Ωφέλειας [93/38/ΕΟΚ⁽¹⁾] παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον, καθώς αμφότερες σχετίζονται δυναμικά με μεγάλα έργα υποδομής στον τομέα των μεταφορών. Οι αναμενόμενες κατευθυντήριες γραμμές θα διασαφηνίσουν ποια από τις εν λόγω οδηγίες ισχύει εν προκειμένω.

3.2.3. Ένα ακόμη σημαντικό θέμα ανησυχίας για τον ιδιωτικό τομέα αποτελούσε ο τρόπος συνδυασμού του τεχνικού διαλόγου με την προστασία των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας των παραγόντων που υποβάλλουν προσφορά κατά τα στάδια σύλληψης και σχεδιασμού ενός έργου. Σύμφωνα με την Επιτροπή, οι καινοτόμες τεχνικές λύσεις κατά τη φάση της σύλληψης είναι δυνατόν να προστατεύονται βάσει της ισχύουσας ευρωπαϊκής νομοθεσίας για τις ευρεσιτεχνίες και τα σχέδια, σε συνδυασμό με κατάλληλες ρήτρες στα έγγραφα υποβολής προσφορών. Δεν ισχύει το ίδιο και για τη φάση του τεχνικού διαλόγου, ο οποίος από τη φύση του έχει ανεπίσημο χαρακτήρα.

3.3. Η πολιτική του ανταγωνισμού

3.3.1. Παράλληλα με την παρούσα ανακοίνωση, δημοσιεύθηκε ένα ξεχωριστό έγγραφο⁽²⁾, το οποίο επιχειρεί να διασαφηνίσει την εφαρμογή των υφιστάμενων κατευθυντήριων γραμμών στα νέα έργα σιδηροδρομικής υποδομής. Η Επιτροπή, εντούτοις, επισημαίνει ότι κάθε περίπτωση πρέπει να εξετάζεται αφεαυτής, εξαιτίας του σύνθετου και συχνά πολύ ιδιαίτερου χαρακτήρα της. Ως εκ τούτου, κρίνεται σκόπιμη η διενέργεια διαβούλευσης σε πρώιμο στάδιο με τις υπηρεσίες της Επιτροπής για την εφαρμογή των κανόνων του ανταγωνισμού.

3.4. Η ανάπτυξη των χρηματοδοτικών μέσων

3.4.1. Τα διαρθρωτικά εξαρτημένα δάνεια είναι δάνεια ίσης προτεραιότητας με το σύνθητες τραπεζικό χρέος, αλλά με μακρότερη λήξη (20-30 έτη) και περιόδους χάριτος. Αυτό το μέσον δανεισμού θα ελαφρύνει το βάρος της χρεολυσίας, κατανέμοντάς την σε μεγαλύτερη χρονική περίοδο. Τα δάνεια πρώτου σταδίου λειτουργίας είναι μη χρεολυτικά δάνεια ή ανανεούμενες πιστώσεις που καλύπτουν την πρώτη περίοδο λειτουργίας ενός έργου. Η Επιτροπή καλεί την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕΠ) και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων (ΕΤΕ) να αυξήσουν τον όγκο των διαρθρωτικά εξαρτημένων δανείων και να αναπτύξουν δάνεια πρώτου σταδίου λειτουργίας, σε στενή συνεργασία με εμπορικές δανειοδοτικές τράπεζες.

3.4.2. Οι ενδιάμεσοι χρηματοοικονομικοί πόροι, δηλ. το εξαρτημένο χρέος, συμπληρώνουν το μετοχικό κεφάλαιο και καλύπτουν το κενό μεταξύ του μετοχικού κεφαλαίου και του τραπεζικού δανεισμού. Προσθέτουν στο μετοχικό κεφάλαιο την προφύλαξη κατά των κινδύνων που βοηθά στην άντληση τραπεζικών πιστώσεων για τα έργα. Η Επιτροπή, σε διαβούλευση με την ΕΤΕΠ και το ΕΤΕ, προτίθεται να εξετάσει το ενδεχόμενο σύστασης ενός ταμείου ενδιάμεσων χρηματοοικονομικών πόρων ειδικά για τα ΔΕΔ. Το ταμείο αυτό θα πρέπει

να ενθαρρύνει τη συμμετοχή θεσμικών επενδυτών στη χρηματοδότηση των ΔΕΔ, καθώς και τη διάθεση εκ μέρους τους του μεγαλύτερου μέρους του κεφαλαίου.

3.5. Τρόποι χρηματοδοτικής στήριξης σε επίπεδο ΕΕ

3.5.1. Η Επιτροπή επισημαίνει ότι η πρωταρχική αρμοδιότητα για την ανάπτυξη της υποδομής ανήκει στα κράτη μέλη. Εντούτοις, η Επιτροπή θα μπορούσε να διαδραματίσει έναν περισσότερο ενεργό ρόλο με δύο τρόπους: να ενεργήσει ως καταλύτης για την πρώιμη συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα στο σχεδιασμό των έργων φέρνοντας σε επαφή τους βασικούς παράγοντες, κυρίως όσον αφορά τα διακρατικά έργα, και να διασφαλίσει την ενίσχυση εκ μέρους των κοινοτικών χρηματοδοτικών μέσων κατά συντονισμένο τρόπο.

3.5.2. Η Επιτροπή θα εξετάσει μεθοδολογίες για την εκτίμηση του αντίκτυπου των δικτύων που σχετίζεται με τα έργα ΔΕΔ. Η αξιολόγηση των πλεονεκτημάτων των έργων σε ευρωπαϊκό επίπεδο αναμένεται ότι θα βοηθήσει στον υπολογισμό του επιπέδου χρηματοδότησης του ΔΕΔ. Η Επιτροπή πρόκειται, επίσης, να διερευνήσει τις δυνατότητες δημιουργίας μιας πανευρωπαϊκής βάσης δεδομένων για ΔΙΚ στον τομέα των έργων υποδομής για τις μεταφορές, προκειμένου να προσφέρει μία ενημερωμένη ανάλυση των εμπειριών των σχετικών με τις ΔΙΚ.

3.6. Πιθανά έργα για ΔΙΚ

3.6.1. Η Επιτροπή επιχείρησε να εντοπίσει ορισμένα γνωστά έργα του ΔΕΔ τα οποία προσφέρονται για την προσέγγιση ΔΙΚ. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι στόχο δεν αποτελεί η κατάργηση ενός νέου καταλόγου έργων προτεραιότητας: οι ενδεχόμενες ΔΙΚ εντοπίζονται μεταξύ των υφιστάμενων προτεραιοτήτων.

3.6.2. Τα πιθανά έργα είναι τα ακόλουθα:

- ο νότιος σιδηρόδρομος υψηλής ταχύτητας: το τμήμα Μαδρίτη-Βαρκελώνη και το τμήμα Figueras-Perpignan·
- το δανικό τμήμα του PBKAL·
- η σήραγγα Brenner·
- το νέο αεροδρόμιο του Βερολίνου·
- η σήραγγα Semmering·
- η σιδηροδρομική σύνδεση Πειραιά-Αθήνας.

Για τα έργα αυτά, η Επιτροπή προτίθεται, από κοινού με την ΕΤΕΠ και το ΕΠΕ, να καταβάλει ιδιαίτερες προσπάθειες για την υποστήριξη των κρατών μελών προκειμένου αυτά να συνάψουν συμφωνίες σε πρώιμο στάδιο για τις διαρθρώσεις ΔΙΚ και τη χρηματοδότηση.

4. Γενικές παρατηρήσεις

4.1. Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή τόνισε επανειλημμένα σε προηγούμενες γνωμοδοτήσεις της τη σημασία της

(1) Οδηγία 93/38/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 14ης Ιουνίου 1993 περί συντονισμού των διαδικασιών σύναψης συμβάσεων στους τομείς του ύδατος, της ενέργειας, των μεταφορών και των τηλεπικοινωνιών (ΕΕ L 199 της 9.8.1993, σ. 84). Γνωμοδότηση της ΟΚΕ για τη σχετική πρόταση της Επιτροπής: ΕΕ C 106 της 27.4.1992, σ. 6.

(2) Διασαφήνιση των συστάσεων της Επιτροπής σχετικά με την εφαρμογή των κανόνων του ανταγωνισμού στα νέα έργα υποδομής (ΕΕ C 298 της 30.9.1997, σ. 5).

υλοποίησης των ΔΕΔ ως μέσον για τη διασφάλιση της απρόσκοπτης λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς, της ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας και της προώθησης της οικονομικής ανάπτυξης και της κοινωνικής συνοχής.

4.2. Η πρόοδος που σημειώθηκε μέχρι στιγμής όσον αφορά την ανάπτυξη των ΔΕΔ ήταν βραδύτερη από την αναμενόμενη, εξαιτίας των συνεχιζόμενων προβλημάτων της χρηματοδότησης, κυρίως ως αποτέλεσμα των δημοσιονομικών περικοπών, αλλά και εξαιτίας της μικρότερης από την αναμενόμενη χρησιμοποίησης ΔΙΚ στα έργα του ΔΕΔ. Αυτό κρίνεται ατυχές, καθώς ήδη από τις αρχές της δεκαετίας του 1990 οι ΔΙΚ θεωρήθηκαν ένα σημαντικό μέσον για την επιτάχυνση της υλοποίησης των ΔΕΔ.

4.3. Βάσει αυτού του ιστορικού, η ΟΚΕ επιδοκιμάζει τόσο την έκθεση της ομάδας υψηλού επιπέδου όσο και την ανακοίνωση της Επιτροπής. Τα δύο έγγραφα αποτελούν ένα σύνολο και δεν θα πρέπει να θεωρούνται ως ξεχωριστά μέρη. Η ΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της ιδιαίτερα επειδή η Επιτροπή ανταποκρίθηκε σε τόσο σύντομο χρονικό διάστημα στις συστάσεις της ομάδας υψηλού επιπέδου για την ανάληψη δράσης εκ μέρους της Επιτροπής.

4.4. Στις 9 Οκτωβρίου 1997, το Συμβούλιο Υπουργών Μεταφορών πραγματοποίησε μία ολοκληρωμένη συζήτηση με θέμα την ανακοίνωση της Επιτροπής και υιοθέτησε μία σειρά συμπερασμάτων για τις ΔΙΚ στο πλαίσιο των έργων του ΔΕΔ. Η ΟΚΕ επισημαίνει με ικανοποίηση τα εποικοδομητικά και ρεαλιστικά συμπεράσματα του Συμβουλίου για την ενίσχυση των ΔΙΚ.

4.5. Εκ παραδόσεως, τα κράτη αναλάμβαναν την υλοποίηση έργων υποδομής, όταν εκτιμούσαν ότι απ' αυτά θα προέκυπταν κοινωνικοοικονομικά οφέλη και όταν διέθεταν δημοσιονομικούς πόρους (δηλ. χρήματα) για τον προγραμματισμό, την κατασκευή και τη συντήρηση αυτών των έργων. Ο ιδιωτικός τομέας συμμετείχε κυρίως ως εργολήπτης κατά κανόνα στη φάση κατασκευής.

4.6. Η αυξημένη συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα σε μεγάλα έργα υποδομής για τις μεταφορές σημαίνει ότι αυτός θα πρέπει να ενεργήσει, παράλληλα με το δημόσιο τομέα, όχι μόνο ως εργολήπτης, αλλά και ως φορέας διάθεσης χρηματοδότησης και διοικητικών πόρων και ακόμη ανάθεσης αρμοδιοτήτων για την εκμετάλλευση.

4.7. Η ΟΚΕ θα επιθυμούσε να επισημάνει ότι ο ρόλος του δημόσιου τομέα παραμένει ζωτικής σημασίας, ακόμη και σε έργα στα οποία η ευθύνη για μεγάλο μέρος της υλοποίησης των ΔΙΚ μεταβιβάστηκε στον ιδιωτικό τομέα. Τα μεγάλα έργα υποδομής για τις μεταφορές δεν είναι συνήθως χρηματοδοτικά βιώσιμα χωρίς την ανάληψη εκ μέρους του δημόσιου τομέα ορισμένων από τους σχετικούς κινδύνους και την παροχή ενίσχυσης υπό τη μορφή επιδοτήσεων και εγγυήσεων.

4.8. Το βασικό στοιχείο για μία επιτυχημένη ΔΙΚ είναι η κατανομή των κινδύνων ενός έργου μεταξύ του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα. Η κατανομή των κινδύνων είναι ιδιαίτερα

σημαντική, επειδή οι κίνδυνοι σημαίνουν πραγματικό κόστος. Κατ' αρχήν, κάθε μέρος πρέπει να αναλάβει τους κινδύνους που μπορεί να ελέγξει καλύτερα σε κάθε στάδιο του έργου. Οι εμπορικοί κίνδυνοι κανονικά πρέπει να αναλαμβάνονται από τον ιδιωτικό τομέα, ενώ οι δημόσιοι κίνδυνοι («πολιτικοί κίνδυνοι») από το δημόσιο, δηλ. το φορολογούμενο.

4.9. Είναι σαφές ότι η έλλειψη επαρκών εθνικών δημοσιονομικών πόρων για τα έργα του ΔΕΔ προκάλεσε αυξανόμενο ενδιαφέρον για ΔΙΚ. Εντούτοις, η ΟΚΕ επιθυμεί να επισημάνει ότι η εξασφάλιση συμπληρωματικής χρηματοδότησης δεν θα πρέπει να αποτελεί τον εξέχοντα στόχο των ΔΙΚ. Είναι ανάλογης σημασίας η χρησιμοποίηση των εμπορικών, χρηματοοικονομικών, τεχνικών και διοικητικών δυνατοτήτων του ιδιωτικού τομέα, προκειμένου να βελτιωθεί η σχέση κόστους-αποτελεσματικότητας κατά την εκτέλεση των έργων του ΔΕΔ.

4.10. Στο πλαίσιο αυτό, η ΟΚΕ δεν μπορεί παρά να προσθέσει ότι υπάρχει μία δόση υπεραιδοξίας, τόσο στην έκθεση της ομάδας υψηλού επιπέδου όσο και στην ανακοίνωση της Επιτροπής, όσον αφορά το δυναμικό για την αυξημένη συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα στα έργα ΔΕΔ. Ο ιδιωτικός τομέας επενδύει σε ένα έργο μόνο εάν αυτό είναι δυνατόν να εξασφαλίσει επαρκή απόδοση για τις επενδύσεις.

4.11. Σύμφωνα με την ΟΚΕ, υφίστανται ορισμένες προϋποθέσεις για την επιτυχή υλοποίηση των ΔΙΚ, δηλαδή:

- η σαφής πολιτική δέσμευση των κρατών μελών να ολοκληρώσουν τα έργα και να εξασφαλίσουν τους απαιτούμενους χρηματοδοτικούς πόρους μέσω της σύναψης ΔΙΚ·
- η συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα στο προωμότερο δυνατόν στάδιο ενός έργου, δηλ. στις φάσεις σύλληψης, σχεδιασμού και προγραμματισμού·
- η σύσταση ειδικών εταιρειών για το έργο, αρμόδιων για την πλήρη διεκπεραίωση ενός έργου, και κυρίως των διακρατικών έργων.

4.12. Οι ΔΙΚ συνδέονται συνήθως με τα μεγάλα έργα προτεραιότητας των ΔΕΔ. Ωστόσο, η ΟΚΕ θα επιθυμούσε να επισημάνει ότι οι ΔΙΚ θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν ακόμη και για μικρότερα και λιγότερο εντυπωσιακά έργα. Πράγματι, υπάρχουν πολλά παραδείγματα προγραμματισμένων ή υλοποιηθέντων έργων με ΔΙΚ σχετικά περιορισμένης έκτασης, αλλά ζωτικής σημασίας σε τοπικό ή περιφερειακό επίπεδο (έργα αυτοκινητοδρόμων, γέφυρες, σήραγγες, αερολιμένες).

4.13. Η χρηματοδότηση των έργων υποδομής για τις μεταφορές ήταν ένα από τα θέματα που απασχόλησαν την Τρίτη Πανευρωπαϊκή Διάσκεψη Μεταφορών στο Ελσίνκι (Ιούνιος 1997). Στη δήλωση που υιοθέτησε η Διάσκεψη αναφέρεται ότι «περισσότερες προσπάθειες πρέπει να καταβληθούν προκειμένου να αυξηθεί η δημόσια χρηματοδότηση από τα κράτη μέλη και την Ευρωπαϊκή Ένωση, καθώς και η ιδιωτική χρηματοδότηση, π.χ. μέσω εταιρικών σχέσεων του ιδιωτικού τομέα με

το δημόσιο» (παράγραφος VI 5). Η άποψη αυτή υποστηρίχθηκε πλήρως από την αντιπροσωπεία της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής στη Διάσκεψη.

5. Ειδικές παρατηρήσεις

5.1. Δημόσιες συμβάσεις

5.1.1. Η ΟΚΕ υποστηρίζει ένθερμα τη σύσταση σχετικά με την ομάδα υψηλού επιπέδου, σύμφωνα με την οποία η Επιτροπή πρέπει να επεξεργασθεί ειδικές κατευθυντήριες γραμμές που να διασφαλίζουν μεγαλύτερη σαφήνεια όσον αφορά τις διαδικασίες για τις δημόσιες συμβάσεις που πρέπει να ακολουθούνται για την ανάθεση συμβάσεων κατασκευής έργων υποδομής για τις μεταφορές. Ως εκ τούτου, η ΟΚΕ αναμένει τις κατευθυντήριες γραμμές, τις οποίες υποσχέθηκε να εκδώσει η Επιτροπή στο εγγύς μέλλον.

5.1.2. Όπως έχει προταθεί επανειλημμένα, εναλλακτική λύση προς τις κατευθυντήριες γραμμές θα μπορούσε να αποτελέσει η έκδοση μιας ειδικής οδηγίας σχετικά με τις δημόσιες συμβάσεις για την ανάθεση της κατασκευής έργων υποδομής για τις μεταφορές, η οποία θα παράσχει ένα νομικό πλαίσιο ειδικά σχεδιασμένο για ΔΙΚ. Κατά τη γνώμη της ΟΚΕ, δεν είναι σκόπιμη μία τέτοιου είδους νομοθετική αλλαγή. Θα ήταν δύσκολο να καταρτισθεί, και ακόμη δυσκολότερο να εφαρμοσθεί, ειδική οδηγία για τις ΔΙΚ. Επιπλέον, θα ήταν αναγκαία η τροποποίηση των υφιστάμενων οδηγιών για τις δημόσιες συμβάσεις, καθώς και των συνθηκών εφαρμογής τους.

5.1.3. Κατά τη γνώμη της ΟΚΕ, οι αναμενόμενες κατευθυντήριες γραμμές της Επιτροπής θα πρέπει να αφορούν τα παρακάτω θέματα:

- τη σχέση μεταξύ των οδηγιών για τα «Δημόσια έργα» και τους «Οργανισμούς Κοινής Ωφέλειας» στην περίπτωση των ΔΙΚ·
- τρόπους βελτίωσης και διευκόλυνσης των διαδικασιών για τις δημόσιες συμβάσεις, και κυρίως κατά τη φάση πριν την υποβολή προσφορών και τη χρησιμοποίηση της διαδικασίας βάσει διαπραγματεύσεων.

5.1.4. Στη γνωμοδότησή της για το «Πράσινο Βιβλίο για τις δημόσιες συμβάσεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση: Κατευθύνσεις και προβληματισμοί για το μέλλον»⁽¹⁾, η ΟΚΕ επισήμανε ότι είναι αναγκαίο να διασαφηνισθούν οι διαφορές μεταξύ μιας εκχώρησης και μιας σύμβασης. Οι δύο έννοιες διαφέρουν όσον αφορά το στόχο τους, τη διάρκεια της σύμβασης/εκχώρησης, τους όρους χρηματοδότησης, και το μέγεθος της ευθύνης. Η ΟΚΕ επαναλαμβάνει τώρα ότι απαιτείται διασαφήνιση.

5.1.5. Μία Δημόσια-Ιδιωτική Κοινοπραξία είναι μία μακροπρόθεσμη σύμβαση μεταξύ, αφενός, διαφόρων δημόσιων διοικητικών αρχών και οργάνων και, αφετέρου, νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου, με σκοπό το σχεδιασμό, τον προγραμματισμό, τη χρηματοδότηση, την κατασκευή και/ή την εκμετάλλευση ενός έργου υποδομής. Διαφέρει από τη δημόσια σύμβαση, λόγω του ότι προϋποθέτει την πραγματοποίηση επενδύσεων εκ μέρους του ιδιωτικού εταίρου.

5.1.6. Η οδηγία για τα «Δημόσια έργα» ορίζει ότι ο εργολάπτης μπορεί να συνάψει συμβάσεις υπεργολαβίας για τα δημόσια έργα εντός της ίδιας ομάδας (ομίλου) [93/37/ΕΟΚ, άρθρο 3 (4)]. Η οδηγία για τους «Οργανισμούς Κοινής Ωφέλειας» δεν περιλαμβάνει ανάλογη διάταξη (βλ. 93/38/ΕΟΚ, άρθρο 13). Κατά τη γνώμη της ΟΚΕ, ένας όμιλος ο οποίος έτυχε εκχώρησης, θα πρέπει να μπορεί να αναθέτει συμβάσεις στα μέλη του, σύμφωνα με τους κανόνες για τα δημόσια έργα, ακόμη κι όταν πρόκειται για Οργανισμούς Κοινής Ωφέλειας.

5.1.7. Η οδηγία για τα «Δημόσια έργα» ισχύει για την κατασκευή δρόμων, γεφυρών, σιδηροδρομικών γραμμών, κ.λπ. (93/37/ΕΟΚ, Παράρτημα II). Για τα έργα κατασκευής αυτοκινητοδρόμων, στις ΔΙΚ μπορεί να περιλαμβάνεται και η ευθύνη του ιδιωτικού τομέα κατά τη φάση εκμετάλλευσης (μέσω άμεσων ή έμμεσων διοδίων). Εντούτοις, Η ΟΚΕ υπογραμμίζει ότι οι υπηρεσίες των δικτύων των αυτοκινητοδρόμων δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας για τους «Οργανισμούς Κοινής Ωφέλειας» (93/38/ΕΟΚ, άρθρο 2 (2) γ). Ως εκ τούτου, οι αναμενόμενες κατευθυντήριες γραμμές θα πρέπει να επιλύσουν αυτό το πρόβλημα ασυνάφειας.

5.1.8. Η υποβολή προσφορών μπορεί να εμφανισθεί σε κάθε φάση ενός έργου, και εξαρτάται από την επιθυμία των δημοσίων αρχών για τη συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα. Μπορεί να χρησιμοποιηθεί στην περίπτωση περιορισμένης κλίμακας συμβάσεων για την παροχή υπηρεσιών, προκειμένου να εκπονηθούν μελέτες σκοπιμότητας, ή να ανατεθούν ευρείας κλίμακας συμβάσεις για την κατασκευή και/ή την εκμετάλλευση ενός έργου υποδομής. Η διαδικασία για την υποβολή προσφορών είναι περισσότερο ελαστική στην οδηγία για τους «Οργανισμούς Κοινής Ωφέλειας» από ό,τι στην οδηγία για τα «Δημόσια έργα», όσον αφορά την αποκαλούμενη διαδικασία βάσει διαπραγματεύσεων. Οι Οργανισμοί Κοινής Ωφέλειας είναι δυνατόν να χρησιμοποιούν την εν λόγω διαδικασία χωρίς περιορισμούς (93/38/ΕΟΚ, άρθρο 20), αλλά οι δημόσιες αρχές που συνάπτουν σύμβαση μπορούν να χρησιμοποιούν τη διαπραγματευτική διαδικασία μόνο για ορισμένους εξαιρετικούς λόγους (93/37/ΕΟΚ, άρθρο 7). Η ΟΚΕ συνιστά, όταν εξετάζονται οι διαδικασίες για την επίσημη υποβολή προσφορών, να διευρύνεται η χρησιμοποίηση της διαδικασίας βάσει διαπραγματεύσεων, και να αντιμετωπισθεί το ενδεχόμενο πραγματοποίησης νομοθετικών τροποποιήσεων στην 93/37/ΕΟΚ.

5.1.9. Η ΟΚΕ έχει επίγνωση του γεγονότος ότι η υποβολή προσφορών στις φάσεις σύλληψης και σχεδιασμού ενός έργου πιθανόν να παρουσιάζει ορισμένα μειονεκτήματα για τις εταιρείες του ιδιωτικού τομέα. Η προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας για μία εταιρεία που υποβάλλει προσφορά θα μπορούσε να απειληθεί, σε περίπτωση που καινοτόμες τεχνικές λύσεις, οι οποίες εκτίθενται στο έγγραφο υποβολής προσφοράς της εν λόγω φάσης, χρησιμοποιηθούν ως κριτήρια από την αρχή ανάθεσης του έργου κατά την επόμενη φάση. Όλες οι εταιρείες που υποβάλλουν προσφορά θα μπορούσαν να επωφεληθούν γενικώς από νέες ιδέες, προερχόμενες από μία ιδιωτική εταιρεία, χωρίς όφελος για τον επινοητή τους.

5.1.10. Όσον αφορά τη διαδικασία σύναψης δημόσιων συμβάσεων, στο σύνολό της, η ΕΤΠ θα επιθυμούσε να παραθέσει ως παράδειγμα ένα λεπτομερή οδηγό, τον οποίο δημοσίευσε το Υπουργείο Οικονομικών του ΗΒ σε συνεργασία με την Ιδιωτική Χρηματοδοτική Πρωτοβουλία και το περιεχόμενο του οποίου μπορεί να συνοψισθεί ως εξής:

⁽¹⁾ ΕΕ C 287 της 22.9.1997, σ. 92.

— φάση προεπιλογής βάσει σαφών κριτηρίων·

- κατάρτιση ενός συντόμου καταλόγου τριών ή τεσσάρων υποψηφίων·
- πρόσκληση για την υποβολή προσφορών βάσει μιας λεπτομερούς σειράς προδιαγραφών επιδόσεων και ενός προτεινόμενου πίνακα κατανομής των κινδύνων·
- μετά την παραλαβή των προσφορών, πραγματοποίηση παράλληλων διαπραγματεύσεων με τις εταιρείες που υποβάλλουν προσφορά που περιλαμβάνονται στο σύντομο κατάλογο·
- επιλογή μιας εταιρείας που υποβάλλει προσφορά.

5.2. Η πολιτική του ανταγωνισμού

5.2.1. Η ΟΚΕ επιδοκιμάζει την προσφάτως δημοσιευθείσα (Σεπτέμβριος 1997) διασαφήνιση της εφαρμογής των κανόνων του ανταγωνισμού για τα νέα έργα υποδομής στον τομέα των μεταφορών. Αυτή αφορά κυρίως τα σιδηροδρομικά έργα, και ειδικότερα την πρόσβαση στα νέα έργα σιδηροδρομικής υποδομής και τις δυνατότητες διάθεσης ικανότητας των υποδομών σε ορισμένους παράγοντες.

5.2.2. Αφενός, θα ήταν δυνατόν να υποστηριχθεί ότι ένας φορέας διαχείρισης των υποδομών θα πρέπει να έχει τη δυνατότητα διάθεσης τουλάχιστον ενός μέρους της ικανότητάς τους σε παράγοντες που συμμετέχουν στη χρηματοδότηση του έργου. Αφετέρου, η διάθεση ικανότητας για μακρά χρονική περίοδο αντίκειται στις αρχές της ελεύθερης πρόσβασης στις υποδομές και του ανταγωνισμού.

5.2.3. Για τη διασαφήνιση αυτού του θέματος, η Επιτροπή επιστημαίνει ότι οι συμφωνίες για τη διάθεση ικανότητας δεν αντιβαίνουν προς τους κανόνες του ανταγωνισμού, εφόσον οι υποδομές δεν αντιμετωπίζουν συμφόρηση και δεν δημιουργούνται εμπόδια στην πρόσβαση. Εντούτοις, όταν υφίσταται συμφόρηση, μία συμφωνία για τη διάθεση ικανότητας η οποία είναι ζωτικής σημασίας για την αποτελεσματική λειτουργία των υπηρεσιών μεταφοράς, μπορεί να δικαιολογήσει την παροχή της δυνατότητας παρέκκλισης σύμφωνα με το άρθρο 85 (3), όταν πληρούνται όλες οι απαιτούμενες προϋποθέσεις. Η ΟΚΕ θεωρεί την ανωτέρω διασαφήνιση ενός σημαντικού θέματος εποικοδομητική.

5.2.4. Η ΟΚΕ αναγνωρίζει ότι κάθε έργο υποδομής για τις μεταφορές παρουσιάζει ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, τα οποία το καθιστούν λιγότερο ή περισσότερο μοναδικό. Ως εκ τούτου, απαιτείται μία κατά περίπτωση ανάλυση για την εφαρμογή των κανόνων του ανταγωνισμού και οι ανάδοχοι των έργων θα πρέπει να συμβουλευούνται τις υπηρεσίες της Επιτροπής σε πρώιμο στάδιο των σχεδίων. Κατά τη γνώμη της ΟΚΕ, οι κατευθυντήριες γραμμές για τη διασαφήνιση της εφαρμογής των κανόνων του ανταγωνισμού αποτελούν ένα απαραίτητο αλλά όχι και επαρκές μέσον για την άρση της αβεβαιότητας μεταξύ των εταιρών των ΔΙΚ.

5.3. Ανάπτυξη χρηματοδοτικών μέσων

5.3.1. Η ΟΚΕ συμφωνεί με την ομάδα υψηλού επιπέδου και την Επιτροπή ως προς το ότι τα μεγάλα έργα υποδομών στον τομέα των μεταφορών απαιτούν ισορροπημένα χρηματοδοτικά πακέτα, αποτελούμενα από μετοχικό κεφάλαιο, διαρθρωτικά εξαρτημένα δάνεια, δάνεια πρώτου σταδίου λειτουργίας και τραπεζική χρέωση.

5.3.2. Μεταξύ αυτών των χρηματοδοτικών μέσων, τα διαρθρωτικά εξαρτημένα δάνεια διαδραματίζουν βασικό ρόλο για την ελάφυνση του βάρους της χρεολυσίας, κατανέμοντάς την σε μεγαλύτερη χρονική περίοδο (20-30 έτη), σε σύγκριση με την τραπεζική χρέωση (μέχρι 15 έτη). Τέτοιου είδους δάνεια διατίθενται ήδη, σε περιορισμένη κλίμακα, από την ΕΤΕΠ, σε συνεργασία με το ΕΤΕ. Η ΟΚΕ με ικανοποίηση επιστημαίνει ότι η ΕΤΕ πρόκειται να δραστηριοποιηθεί περισσότερο σ' αυτόν τον τομέα, καθώς και στον τομέα των δανείων πρώτου σταδίου λειτουργίας.

5.3.3. Η Επιτροπή προτίθεται να εξετάσει το ενδεχόμενο σύστασης ενός ταμείου ενδιάμεσων χρηματοοικονομικών πόρων εστιασμένων στα ΔΕΔ, το μεγαλύτερο μέρος του κεφαλαίου του οποίου θα συνεισφέρουν η ΕΤΕΠ και θεσμικοί επενδυτές. Η ΟΚΕ είναι της γνώμης ότι θα πρέπει να αναπτυχθεί στην Ευρώπη η αγορά αυτού του είδους των χρηματοδοτικών μέσων και, ως εκ τούτου, η Επιτροπή θα πρέπει να αυξήσει τις προσπάθειές της για να συμβάλει στη δημιουργία ενός ταμείου ενδιάμεσων χρηματοοικονομικών πόρων.

6. Σύνοψη και συμπεράσματα

6.1. Η ομάδα υψηλού επιπέδου με αντικείμενο τις κοινοπραξίες δημόσιου-ιδιωτικού τομέα για τη χρηματοδότηση των έργων του διευρωπαϊκού δικτύου μεταφορών, η οποία προεδρεύεται από τον Επίτροπο Kinnock, δημοσίευσε την έκθεσή της το Μάιο του 1997. Στόχο της εν λόγω ομάδας αποτελούσε η εξέταση του τρόπου με τον οποίο θα ήταν δυνατόν οι Δημόσιες-Ιδιωτικές Κοινοπραξίες (ΔΙΚ) να συμβάλουν στην επιτάχυνση της υλοποίησης των διευρωπαϊκών δικτύων μεταφορών, τα οποία είναι ζωτικής σημασίας για την ευρωπαϊκή ανταγωνιστικότητα και ανάπτυξη.

6.2. Ορισμένες από τις συστάσεις της ομάδας υψηλού επιπέδου απευθύνονταν στην Επιτροπή προς εξέταση και ανάληψη δράσης. Η Επιτροπή απάντησε με μία ανακοίνωση, η οποία δημοσιεύθηκε το Σεπτέμβριο του 1997 και στην οποία εκτίθεται ο τρόπος με τον οποίο προτίθεται να ακολουθήσει τις συστάσεις που την αφορούν άμεσα.

6.3. Η ΟΚΕ επιδοκιμάζει τόσο την έκθεση της ομάδας υψηλού επιπέδου όσο και την ανακοίνωση της Επιτροπής. Τα δύο έγγραφα συνθέτουν ένα σύνολο και δεν θα πρέπει να θεωρούνται ξεχωριστά μέρη.

6.4. Η ανάπτυξη των ΔΕΔ ήταν, μέχρι σήμερα, βραδύτερη από την αναμενόμενη, εξαιτίας συνεχών προβλημάτων σχετιζόμενων με τη χρηματοδότηση, κυρίως ως αποτέλεσμα των περιοχών των δημόσιων κονδυλίων, αλλά και της μικρότερης από την αναμενόμενη χρησιμοποίησης ΔΙΚ για την υλοποίηση έργων των ΔΕΔ.

6.5. Στις περιπτώσεις που οι κρατικές αρχές υλοποίησαν μεγάλα έργα υποδομών, ο ιδιωτικός τομέας έλαβε συνήθως μέρος κυρίως ως εργολήπτης, κατά κύριο λόγο στο στάδιο κατασκευής. Η αυξημένη συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα θα σήμαινε ότι αυτός θα λειτουργούσε, παράλληλα με το δημόσιο τομέα, όχι μόνο ως εργολήπτης, αλλά και ως ανάδοχος που παρέχει χρηματοδοτικούς και διαχειριστικούς πόρους και αναλαμβάνει αμοδιότητες εκμετάλλευσης.

6.6. Το βασικό στοιχείο μιας επιτυχούς ΔΙΚ είναι η κατανομή των κινδύνων ενός έργου μεταξύ του δημόσιου και του

ιδιωτικού τομέα. Κατ' αρχήν, κάθε μέρος θα αναλαμβάνει τους κινδύνους τους οποίους είναι περισσότερο σε θέση να ελέγχει σε κάθε στάδιο ενός έργου. Οι εμπορικοί κίνδυνοι κανονικά θα πρέπει να αναλαμβάνονται από τον ιδιωτικό τομέα, ενώ οι δημόσιοι κίνδυνοι («οι πολιτικοί κίνδυνοι») από το δημόσιο τομέα.

6.7. Είναι σαφές ότι η έλλειψη επαρκών εθνικών δημοσιονομικών πόρων για έργα των ΔΕΔ προκάλεσε αυξανόμενο ενδιαφέρον για ΔΙΚ. Η ΟΚΕ επισημαίνει ότι η εξασφάλιση συμπληρωματικής χρηματοδότησης δεν θα πρέπει να αποτελεί τον κύριο στόχο των ΔΙΚ. Είναι εξίσου σημαντικό να χρησιμοποιηθούν οι εμπορικές, χρηματοδοτικές, τεχνικές και διαχειριστικές δυνατότητες του ιδιωτικού τομέα για τη βελτίωση της σχέσης κόστους-αποδοτικότητας κατά την υλοποίηση έργων των ΔΕΔ.

6.8. Όσον αφορά την πιθανότητα αυξημένης συμμετοχής του ιδιωτικού τομέα στα έργα των ΔΕΔ, παρατηρείται υπεραισιοδοξία τόσο στην έκθεση της ομάδας υψηλού επιπέδου όσο και στην ανακοίνωση της Επιτροπής. Ο ιδιωτικός τομέας επενδύει σε ένα έργο μόνο όταν αυτό έχει επαρκή απόδοση.

6.9. Σύμφωνα με την άποψη της ΟΚΕ, υφίστανται ορισμένες προϋποθέσεις για την επιτυχή υλοποίηση των ΔΙΚ, δηλαδή:

- η σαφής πολιτική δέσμευση των κρατών μελών να χρησιμοποιούν τις ΔΙΚ·
- η συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα στο πρωιμότερο δυνατόν στάδιο ενός έργου, δηλ. στις φάσεις σύλληψης, σχεδιασμού και προγραμματισμού·

— η σύσταση ειδικών εταιρειών για το έργο, αρμόδιων για την πλήρη διεκπεραίωση ενός έργου, και κυρίως των διακρατικών έργων.

6.10. Η Επιτροπή προτίθεται να εκδώσει, στο άμεσο μέλλον, ειδικές κατευθυντήριες γραμμές, οι οποίες θα διασαφηνίζουν περισσότερο τις διαδικασίες για τις δημόσιες συμβάσεις που θα πρέπει να ακολουθούνται για την ανάθεση συμβάσεων για την εκτέλεση έργων υποδομής για τις μεταφορές. Η ΟΚΕ θεωρεί σημαντικό οι εν λόγω κατευθυντήριες γραμμές να αναφέρονται στα παρακάτω θέματα:

- τη σχέση μεταξύ των οδηγιών για τα «Δημόσια έργα» και τους «Οργανισμούς Κοινής Ωφέλειας» στην περίπτωση των ΔΙΚ·
- τρόπους βελτίωσης και διευκόλυνσης των διαδικασιών για τις δημόσιες συμβάσεις, και κυρίως κατά τη φάση πριν την υποβολή προσφορών και τη χρησιμοποίηση της διαδικασίας βάσει διαπραγματεύσεων.

6.11. Η ΟΚΕ επιδοκιμάζει τις προσπάτως δημοσιευθείσες (Σεπτέμβριος 1997) διευκρινίσεις της Επιτροπής για την εφαρμογή των κανόνων του ανταγωνισμού στα νέα έργα υποδομής για τις μεταφορές, οι οποίες αφορούν κυρίως τα δικαιώματα πρόσβασης στα έργα σιδηροδρομικών υποδομών και τις δυνατότητες διάθεσης ικανότητας των υποδομών σε ορισμένους παράγοντες. Καθώς κάθε έργο είναι κατά το μάλλον ή ήττον μοναδικό, η ΟΚΕ επισημαίνει ότι συχνά απαιτείται μία κατά περίπτωση ανάλυση.

6.12. Τα μεγάλα έργα υποδομής απαιτούν ισορροπημένα χρηματοδοτικά πακέτα, αποτελούμενα από μετοχικό κεφάλαιο, διαρθρωτικά εξαρτημένα δάνεια και τραπεζική χρέωση. Η ΟΚΕ με ικανοποίηση επισημαίνει ότι η ΕΤΕ πρόκειται να δραστηριοποιηθεί περισσότερο σ' αυτόν τον τομέα, καθώς και στον τομέα των δανείων πρώτου σταδίου λειτουργίας. Επίσης, θεωρεί σημαντικό το γεγονός ότι η Επιτροπή αυξάνει τις προσπάθειές της για να συμβάλει στη δημιουργία ενός ταμείου ενδιάμεσων χρηματοδοτικών πόρων.

Βρυξέλλες, 25 Φεβρουαρίου 1998.

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Tom JENKINS

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση κανονισμού (ΕΚ) του Συμβουλίου για τη διενέργεια δειγματοληπτικής έρευνας εργατικού δυναμικού εντός της Κοινότητας»

(98/C 129/15)

Στις 25 Φεβρουαρίου 1998, η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή αποφάσισε σύμφωνα με το άρθρο 23, παράγραφος 3 του Εσωτερικού Κανονισμού της την κατάρτιση γνωμοδότησης για την ανωτέρω πρόταση.

Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή όρισε ως γενικό εισηγητή τον κ. Kenneth Walker, στον οποίο και ανέθεσε την προετοιμασία των σχετικών εργασιών.

Κατά την 352η σύνοδο ολομέλειας (συνεδρίαση της 25ης Φεβρουαρίου 1998), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 70 ψήφους υπέρ, 1 κατά και 1 αποχή την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Για την εκπλήρωση των καθηκόντων της, και ιδίως για την παρακολούθηση των εξελίξεων στον τομέα της απασχόλησης και της ανεργίας (Ετήσια έκθεση στο Συμβούλιο στη συνέχεια της Διάσκεψης Κορυφής του Έσσεν), για τον εντοπισμό των περιφερειών που πλήττονται περισσότερο από την ανεργία (επιλεξιμότητα για τα διαρθρωτικά ταμεία — στόχος 2), καθώς και για την ανάλυση της κατάστασης των ατόμων και των νοικοκυριών στην αγορά εργασίας, η Επιτροπή πρέπει να διαθέτει τακτικά, συγκρίσιμα, πρόσφατα, και αντιπροσωπευτικά στοιχεία σε περιφερειακό επίπεδο για την απασχόληση και την ανεργία στα κράτη μέλη.

1.2. Επί του παρόντος, η κοινοτική έρευνα εργατικού δυναμικού συνίσταται στην παράθεση των εθνικών ερευνών εργατικού δυναμικού που διενεργούνται στα κράτη μέλη. Αν και επισήμως εναρμονισμένες(), οι έρευνες αυτές διατηρούν στην ουσία τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους προκειμένου να ικανοποιούν τις εθνικές απαιτήσεις.

1.2.1. Οι υπάρχουσες αποκλίσεις αφορούν τόσο την περιοδικότητα, τον ορισμό της περιόδου αναφοράς, τις παρατηρούμενες μονάδες, το πεδίο της έρευνας, τις μεθόδους παρατήρησης και τους τρόπους δειγματοληψίας, όσο και τις μεθόδους προεκβολών και τα ερωτηματολόγια. Η συγκρισιμότητα, από χώρα σε χώρα, των στοιχείων που συλλέγονται, κυρίως για την απασχόληση και την ανεργία, πρέπει ως εκ τούτου να βελτιωθεί.

1.3. Ένα από τα εμπόδια που παρεμβάλλονται στη σύγκλιση των μεθόδων έρευνας είναι η αδράνεια που χαρακτηρίζει τις μεγάλες δειγματοληπτικές έρευνες: η μεταρρύθμιση μίας εθνικής έρευνας εργατικού δυναμικού αντιπροσωπεύει σημαντική επένδυση στους τρόπους δειγματοληψίας, την επεξεργασία των δεδομένων και στις υποδομές έρευνας. Πραγματικές πιθανότητες εξέλιξης υφίστανται μόνο αν υπάρξει λεπτομερής εξέταση των ερευνών που πραγματοποιεί κάθε κράτος μέλος. Για το λόγο αυτό, η πρόταση κανονισμού καθορίζει ένα στόχο αλλά παρέχει στα κράτη μέλη σε μια μεταβατική περίοδο, τη δυνατότητα να διενεργούν μόνο μία ετήσια έρευνα την άνοιξη.

1.4. Ιδιαίτερη προσοχή δίδεται στον περιορισμό του κόστους διεξαγωγής της συνεχούς έρευνας: η κλιμάκωση της συλλογής

στοιχείων καθ' όλη τη διάρκεια του έτους αναμένεται να επιτρέψει την ορθολογικότερη οργάνωση των εργασιών και την αποτελεσματικότερη χρήση της πληροφορικής· τα επίπεδα ακρίβειας που καθορίζονται δεν συνεπάγονται, κατά κανόνα, υπερβολική αύξηση του μεγέθους του ετησίου δείγματος· η υποχρέωση να χρησιμοποιείται το νοικοκυριό ως μονάδα δειγματοληψίας εγκαταλείφθηκε ώστε να επιτραπεί στα κράτη μέλη, που το προτιμούν, να χρησιμοποιούν δείγματα ατόμων, υπό την προϋπόθεση ότι ανταποκρίνονται στις υπόλοιπες απαιτήσεις σχετικά με τα νοικοκυριά· ορισμένες μεταβλητές που περιλαμβάνονται στην υφιστάμενη σειρά ερευνών διαγράφονται.

1.5. Κατ'εφαρμογή της αρχής της επικουρικότητας, μόνο πληροφορίες για τις μεταβλητές που χρησιμεύουν στον προσδιορισμό της κατάστασης απασχόλησης και της υποαπασχόλησης πρέπει να συλλέγονται με άμεση συνέντευξη των προσώπων που συμμετέχουν στην έρευνα, σύμφωνα με πολύ αυστηρές κοινές αρχές οι οποίες κρίνονται θεμελιώδεις για την εξασφάλιση της αποδεκτής συγκρισιμότητας των αποτελεσμάτων· οι πληροφορίες για τις υπόλοιπες μεταβλητές μπορούν να λαμβάνονται από απαντήσεις σε ερωτήσεις των οποίων τη σειρά και τη διατύπωση καθορίζουν τα κράτη μέλη χωρίς κοινοτικούς περιορισμούς ή να προέρχονται από άλλες πηγές.

1.5.1. Επιπλέον, η στοχευόμενη διάρθρωση δεν επιβάλλει ένα σχέδιο ανανέωσης του δείγματος έτσι ώστε τα κράτη μέλη να μπορούν να χρησιμοποιούν σχέδια έρευνας τα οποία λαμβάνουν υπόψη αποτελεσματικά τις εθνικές ιδιαιτερότητες.

2. Η πρόταση της Επιτροπής

2.1. Τα κράτη μέλη οφείλουν να διενεργούν δειγματοληπτική έρευνα του εργατικού δυναμικού εκ σε ετήσια βάση.

2.1.1. Η εν λόγω έρευνα θα είναι συνεχής και θα παρέχει τριμηνιαία και ετήσια αποτελέσματα. Ωστόσο, τα κράτη μέλη που δεν είναι σε θέση να διενεργούν συνεχή έρευνα επιτρέπεται να πραγματοποιούν μόνο μία ετήσια έρευνα την άνοιξη.

2.1.2. Οι πληροφορίες που θα συλλέγονται θα πρέπει να αφορούν την κατάσταση που επικρατεί κατά τη διάρκεια μίας ημερολογιακής εβδομάδας (από Δευτέρα έως Κυριακή), η οποία προηγείται της συνέντευξης και θα αποκαλείται εβδομάδα αναφοράς.

(¹) Κανονισμός (ΕΟΚ) του Συμβουλίου αριθ. 3711/91 της 16ης Δεκεμβρίου 1991.

2.1.3. Στην περίπτωση συνεχών ερευνών, οι εβδομάδες αναφοράς μπορούν να κατανέμονται ομοιόμορφα σε ολόκληρο το έτος. Η συνέντευξη θα πραγματοποιείται συνήθως κατά τη διάρκεια της εβδομάδας που ακολουθεί μετά την εβδομάδα αναφοράς. Η εβδομάδα αναφοράς και η ημερομηνία συνέντευξης μπορούν να απέχουν χρονικά περισσότερο από 5 εβδομάδες μόνον κατά τη διάρκεια του τρίτου τριμήνου. Τα τρίμηνα και οι εβδομάδες αναφοράς αποτελούνται αντίστοιχα από 13 και 52 συνεχόμενες εβδομάδες.

2.2. Η έρευνα θα διενεργείται σε κάθε κράτος μέλος σε δείγμα νοικοκυριών ή ατόμων που κατοικούν στην οικονομική επικράτεια του εν λόγω κράτους κατά τη στιγμή διεξαγωγής της έρευνας. Ανεξάρτητα από την μονάδα δειγματοληψίας που θα επιλεγεί (άτομα ή νοικοκυριά), τα στοιχεία θα συλλέγονται για όλα τα μέλη του νοικοκυριού, αλλά στην περίπτωση που επιλεγεί ως μονάδα δειγματοληψίας το άτομο θα περιορισθεί ο αριθμός των πληροφοριών που θα απαιτούνται για τα υπόλοιπα μέλη του νοικοκυριού. Η έννοια του νοικοκυριού αφορά άμεσα την φυσική παρουσία ενός ατόμου, π.χ. όλα τα άτομα που κατοικούν σε ένα συγκεκριμένο χώρο θεωρείται ότι αποτελούν ένα νοικοκυριό ανεξάρτητα από τις σχέσεις που τα συνδέουν.

2.2.1. Το βασικό πεδίο της έρευνας θα αποτελείται από τα μέλη των ιδιωτικών νοικοκυριών που κατοικούν στην οικονομική επικράτεια κάθε κράτους μέλους. Στην περίπτωση που αυτό είναι εφικτό, το βασικό πεδίο της έρευνας που αποτελείται από τα μέλη των ιδιωτικών νοικοκυριών θα πρέπει να συμπληρώνεται από τα μέλη των συλλογικών νοικοκυριών. Η έρευνα δεν θα περιορίζεται στα άτομα που βρίσκονται σε ηλικία εργασίας.

2.2.2. Οι μεταβλητές που χρησιμοποιούνται για τον προσδιορισμό της κατάστασης απασχόλησης και υποαπασχόλησης, πρέπει να συλλέγονται με συνέντευξη του εξεταζόμενου ατόμου ή, στην περίπτωση που αυτό είναι αδύνατον, ενός άλλου μέλους του ίδιου νοικοκυριού. Άλλες πληροφορίες μπορούν να συγκεντρώνονται από διάφορες εναλλακτικές πηγές, όπως τα διοικητικά αρχεία, με την προϋπόθεση ότι τα στοιχεία που συλλέγονται κατά τον τρόπο αυτό είναι εξίσου αξιόπιστα.

2.3. Ο προτεινόμενος κανονισμός καθορίζει ορισμένα κριτήρια αξιοπιστίας προκειμένου να διασφαλισθεί η αντιπροσωπευτικότητα του δείγματος.

2.3.1. Προκειμένου να διασφαλισθεί η ύπαρξη μίας αξιόπιστης βάσης συγκριτικής ανάλυσης, τόσο σε κοινοτικό επίπεδο όσο και σε επίπεδο κρατών μελών και συγκεκριμένων περιφερειών, ο σχεδιασμός της δειγματοληψίας θα πρέπει να είναι τέτοιος ώστε, για τα χαρακτηριστικά που αφορούν το 5 % του ενεργού πληθυσμού, το τυπικό σφάλμα σχετικά με την εκτίμηση των ετησίων μέσων όρων (ή τις εκτιμήσεις της άνοιξης στην περίπτωση μίας ετήσιας έρευνας την άνοιξη) να μην υπερβαίνει το 8 % σε επίπεδο NATS 2, λαμβανομένων υπόψη των συνεπειών του σχεδιασμού για την μεταβλητή «ανεργία».

2.3.1.1. Η εν λόγω απαίτηση δεν θα πρέπει να ισχύει για τις περιφέρειες ο πληθυσμός των οποίων δεν υπερβαίνει τους 300 000 κατοίκους.

2.3.2. Στην περίπτωση συνεχούς έρευνας, ο σχεδιασμός της δειγματοληψίας πρέπει να είναι τέτοιος ώστε για τους υποπληθυσμούς, των οποίων το μέγεθος είναι της τάξης του 5 % του ενεργού πληθυσμού, το τυπικό σφάλμα της εκτίμησης των

διακυμάνσεων μεταξύ δύο συνεχόμενων τριμήνων, σε εθνικό επίπεδο, να μην υπερβαίνει το 2 % του εξεταζόμενου υποπληθυσμού.

2.3.2.1. Για τα κράτη μέλη των οποίων ο πληθυσμός κυμαίνεται μεταξύ ενός εκατομμυρίου και είκοσι εκατομμυρίων κατοίκων, ο προηγούμενος περιορισμός είναι ελαστικότερος: το τυπικό σφάλμα της εκτίμησης των τριμηνιαίων διακυμάνσεων δεν πρέπει να υπερβαίνει το 3 % του εξεταζόμενου υποπληθυσμού.

2.3.2.2. Τα κράτη μέλη με πληθυσμό λιγότερο από 1 εκατομμύριο κατοίκους δεν υπόκεινται σε αυτές τις απαιτήσεις ακρίβειας.

2.3.3. Στην περίπτωση διενέργειας έρευνας την άνοιξη, τουλάχιστον το 1/4 των μονάδων έρευνας λαμβάνεται από την προηγούμενη έρευνα και τουλάχιστον το 1/4 των μονάδων έρευνας περιλαμβάνεται στο δείγμα της επόμενης έρευνας.

2.3.4. Στην περίπτωση έλλειψης στοιχείων λόγω μη απάντησης σε ορισμένες ερωτήσεις, τα εν λόγω στοιχεία θα αποτελούν αντικείμενο τεκμαρτής εκτίμησης.

2.3.5. Οι συντελεστές στάθμισης θα υπολογίζονται βάσει των πιθανοτήτων επιλογής και των εξωγενών στοιχείων που σχετίζονται με την κατανομή ανά φύλο, ανά κλάσεις ηλικίας (κλάσεις 5 ετών) και ανά περιφέρεια (επίπεδο NATS 2) του εξεταζόμενου πληθυσμού, στο βαθμό που τα εν λόγω εξωγενή στοιχεία είναι αξιόπιστα. Σε όλα τα μέλη ενός νοικοκυριού εφαρμόζεται ο ίδιος συντελεστής στάθμισης.

2.3.5.1. Τα κράτη μέλη οφείλουν να παρέχουν στην Στατιστική Υπηρεσία των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (Eurostat) όλες τις ζητούμενες πληροφορίες σχετικά με την οργάνωση και τη μεθοδολογία της έρευνας και ειδικότερα όσον αφορά τα κριτήρια που εφαρμόζονται για το σχεδιασμό και το μέγεθος του δείγματος.

2.4. Στο παράρτημα 1 περιλαμβάνεται κατάλογος με τις ερευνητικές ενότητες για τις οποίες θα πρέπει να συγκεντρώνονται στοιχεία. Στον εν λόγω κατάλογο περιλαμβάνονται 13 ενότητες που υποδιαιρούνται συνολικά σε 85 ερωτήσεις. Στην περίπτωση που ως μονάδα δείγματος έχει επιλεγεί το άτομο, στις πληροφορίες που θα συγκεντρώνονταν για τα άλλα μέλη του νοικοκυριού δεν χρειάζεται η συλλογή στοιχείων για τις ενότητες ζ), η), θ) και ι).

2.4.1. Ένα συμπληρωματικό σύνολο μεταβλητών, αποκλούμενο «ενότητα ad hoc», είναι δυνατόν να προστίθεται περιοδικά στις πληροφορίες που απαιτούνται. Η εν λόγω συμπληρωματική ενότητα μπορεί να καλύπτει διάφορες πτυχές όπως η οργάνωση της εργασίας, τα ατυχήματα στο χώρο εργασίας, και η μετάβαση από το χώρο της εκπαίδευσης στον επαγγελματικό χώρο. Το μέγεθος μίας ad hoc ενότητας δεν θα πρέπει να υπερβαίνει το μέγεθος της ενότητας γ).

2.4.1.1. Κάθε έτος θα πρέπει να εγκρίνεται ένα πολυετές πρόγραμμα ενότητων ad hoc, τουλάχιστον δώδεκα μήνες πριν από την έναρξη της περιόδου αναφοράς που προβλέπεται για την εν λόγω ενότητα. Το εν λόγω πρόγραμμα θα πρέπει να καθορίζει για κάθε ad hoc ενότητα το θέμα, τα κράτη μέλη και τις περιφέρειες που αφορά, την περίοδο αναφοράς, το μέγεθος του δείγματος (το οποίο θα πρέπει να είναι ίσο ή μικρότερο με το βασικό δείγμα), καθώς και τις προθεσμίες μεταβίβασης των αποτελεσμάτων (οι οποίες ενδεχομένως να είναι διαφορετικές από αυτές που ισχύουν για το σύνολο της έρευνας).

2.5. Τα κράτη μέλη μπορούν να καταστήσουν υποχρεωτική την απάντηση στο ερωτηματολόγιο της έρευνας.

2.6. Εντός 12 εβδομάδων το πολύ μετά το τέλος του τριμήνου αναφοράς στην περίπτωση συνεχούς έρευνας (και εντός 9 το πολύ μηνών μετά το τέλος της περιόδου αναφοράς στην περίπτωση μίας έρευνας την άνοιξη) τα κράτη μέλη θα πρέπει να διαβιβάζουν στη Στατιστική Υπηρεσία των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, χωρίς αναφορά ονομάτων και διευθύνσεων, τα δεόντως ελεγμένα αποτελέσματα της έρευνας για κάθε ερωτηθέν άτομο.

2.7. Κάθε τρία έτη, και για πρώτη φορά το έτος 2000, η Επιτροπή θα πρέπει να υποβάλλει στο Συμβούλιο και στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έκθεση για την εφαρμογή του εξεταζόμενου κανονισμού. Στην εν λόγω έκθεση, θα αξιολογείται κυρίως η ποιότητα των στατιστικών μεθόδων που χρησιμοποιούν τα κράτη μέλη.

2.8. Η Επιτροπή επικουρείται στο έργο της από την επιτροπή στατιστικού προγράμματος που συστάθηκε με την απόφαση (ΕΟΚ, Ευρατόμ) αριθ. 89/382, σύμφωνα με την διαδικασία της «ρυθμιστικής επιτροπής». Η Επιτροπή θα θεσπίζει μέτρα που μπορούν να εφαρμοσθούν αμέσως. Στην περίπτωση, όμως, που τα εν λόγω μέτρα δεν είναι σύμφωνα με τη γνώμη που διατυπώνει η επιτροπή, η Επιτροπή θα πρέπει να ανακοινώνει αμέσως τα εν λόγω μέτρα στο Συμβούλιο και να αναβάλει την εφαρμογή τους. Το Συμβούλιο μπορεί με ειδική πλειοψηφία να αποφασίζει την απόρριψη των προτεινόμενων μέτρων εντός διαστήματος τριών μηνών. Σε αντίθετη περίπτωση, τα μέτρα εφαρμόζονται.

2.9. Ο κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 3711/91 καταργείται.

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1. Η ΟΚΕ θεωρεί ότι η συγκέντρωση αξιόπιστων και αναλυτικών στοιχείων σχετικά με τα χαρακτηριστικά της αγοράς εργασίας, συμπεριλαμβανομένων των χαρακτηριστικών της απασχόλησης και της έκτασης της ανεργίας στα διάφορα κράτη μέλη και στις διάφορες περιφέρειές τους, αποτελεί στοιχείο καθοριστικής σημασίας για την ανάπτυξη μίας συνεκτικής και συντονισμένης στρατηγικής που θα έχει ως στόχο τη μείωση της ανεργίας στην ΕΕ. Είναι προφανές ότι για τη συγκέντρωση πραγματικά ουσιαστικών στοιχείων απαιτείται να βασισθεί η συλλογή τους στη συγκρισιμότητα και τη συνεκτικότητά τους.

3.1.1. Κατά συνέπεια, η ΟΚΕ επιδοκιμάζει την πρόταση της Επιτροπής διότι θεωρεί ότι αποτελεί ένα πρώτο βήμα προς τη σωστή κατεύθυνση.

3.2. Η ΟΚΕ θεωρεί ότι, προκειμένου να ενισχυθεί η συγκρισιμότητα των στατιστικών στοιχείων, θα πρέπει όλα τα κράτη μέλη να διενεργούν συνεχείς έρευνες, κάτι που ήδη συμβαίνει στα περισσότερα κράτη μέλη. Κατά συνέπεια, η ΟΚΕ ευελπιστεί ότι η μεταβατική περίοδος κατά τη διάρκεια της οποίας τα κράτη μέλη θα έχουν την διακριτική ευχέρεια να διενεργούν μια ετήσια έρευνα την άνοιξη, θα πρέπει να συντομευθεί όσο

το δυνατόν περισσότερο και ότι, στο άμεσο μέλλον, όλα τα κράτη μέλη θα διενεργούν συνεχείς έρευνες. Η διενέργεια συνεχών ερευνών δεν θα πρέπει σε καμία περίπτωση να επιβαρύνει υπερβολικά ούτε τις διοικήσεις των κρατών μελών ούτε τα άτομα που παραχωρούν συνεντεύξεις.

3.3. Η καταλληλότητα της δειγματοληπτικής έρευνας εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από το κατά πόσο το δείγμα που επιλέγεται είναι τυχαίο. Κατά συνέπεια, η ΟΚΕ υποστηρίζει την πρόταση να καταστήσουν τα κράτη μέλη υποχρεωτική την απάντηση στο ερωτηματολόγιο της έρευνας, διότι στην περίπτωση μη απαντήσεων απειλείται ο τυχαίος χαρακτήρας της έρευνας. Η επιλογή του δείγματος θα στηρίζεται σε μια κοινή βάση.

3.3.1. Η ΟΚΕ θεωρεί ότι η διατήρηση των διαφορών που υφίστανται μεταξύ των κρατών μελών όσον αφορά το περιεχόμενο των ερωτηματολογίων και ο τρόπος χειρισμού και ερμηνείας τους, αποτελεί αδυναμία του συστήματος πράγμα που νοθεύει την πραγματική συγκρισιμότητα των αποτελεσμάτων που προκύπτουν. Για το λόγο αυτό η ΟΚΕ τάσσεται υπέρ μιας ενισχυμένης εναρμόνισης στον εν λόγω τομέα.

3.3.2. Επίσης όσον αφορά τα ποσοστά ανεργίας με τη στενή και ευρεία έννοια του όρου, σύμφωνα με τις προδιαγραφές του Διεθνούς Γραφείου Εργασίας, η ΟΚΕ θεωρεί ότι η εναρμόνιση των ερευνών θα πρέπει να επιτρέπει τον υπολογισμό και τη διάδοσή τους. Η ΟΚΕ θεωρεί ότι η σημερινή διάδοση του ποσοστού ανεργίας με τη στενή έννοια του όρου, δεν είναι επαρκής ώστε να επιτρέψει μια ορθή αξιολόγηση των προβλημάτων της ανεργίας και μπορεί να καταστήσει δύσκολη τη δυνατότητα σύγκρισης των δεδομένων μεταξύ κρατών μελών, γεγονός το οποίο καθίσταται ακόμη πιο σοβαρό στο βαθμό που τα δεδομένα αυτά χρησιμοποιούνται στη συνέχεια από την Επιτροπή για την κατανομή των πόρων των Διαρθρωτικών Ταμείων.

3.4. Η ΟΚΕ θεωρεί ότι οι εν λόγω έρευνες μπορούν να αποδειχθούν ιδιαίτερα χρήσιμες για τον προσδιορισμό του πραγματικού ποσοστού των ανέργων, παραδείγματος χάρη, μέσω του εντοπισμού των ατόμων εκείνων τα οποία δεν έχουν εγγραφεί στα μητρώα ανέργων διότι πιστεύουν ότι οι πιθανότητες για την εξεύρεση μίας θέσης απασχόλησης είναι στην πραγματικότητα ανύπαρκτες, αλλά τα οποία, παρά το γεγονός αυτό, θα επιθυμούσαν να εργασθούν εάν είχαν τη δυνατότητα. Επίσης, μέσω των εν λόγω ερευνών, μπορούν να συγκεντρωθούν ενδιαφέροντα στοιχεία για τους εργαζόμενους υπό καθεστώς μερικής απασχόλησης, διότι θα δοθεί η δυνατότητα διάκρισης μεταξύ των εργαζομένων υπό το καθεστώς αυτό επειδή αυτή είναι η επιθυμία τους και αυτών που το πράττουν διότι δεν έχουν άλλη επιλογή. Σχετικά, τα ερωτήματα πρέπει να συσχετισθούν ταυτόχρονα με την επιθυμία επιμήκυνσης και με την επιθυμία μείωσης του χρόνου εργασίας, ώστε να υπάρξουν αξιόπιστες στατιστικές όσον αφορά την απασχόληση που ισοδυναμεί με πλήρη απασχόληση. Άλλα στοιχεία που παρουσιάζουν ενδιαφέρον και προσελκύουν την προσοχή ενδέχεται να είναι οι διάφοροι τύποι συμβάσεων εργασίας και η συγκέντρωση διαφοροποιημένων δεδομένων όσον αφορά την εργασία κατά μερική απασχόληση.

3.4.1. Επίσης, η χρησιμοποίηση ad hoc ενοτήτων παρέχει σημαντικές δυνατότητες για τη συγκέντρωση αναλυτικών πληροφοριών σχετικά με ειδικές πτυχές του φαινομένου της ανεργίας και για τους συμβατικούς μηχανισμούς.

3.5. Η ΟΚΕ υποστηρίζει την πρόταση της Επιτροπής να επικουρηθεί στο έργο της από την επιτροπή στατιστικού προγράμματος, που θα λειτουργήσει σύμφωνα με τη διαδικασία της «ρυθμιστικής επιτροπής».

4. Συμπέρασμα

4.1. Η ΟΚΕ εκφράζει τη λύπη της για το γεγονός ότι ούτε η Επιτροπή ούτε το Συμβούλιο δεν έλαβαν υπόψη της γνώμη της όσον αφορά την πρόταση κανονισμού υποχρεώνοντάς την να χρησιμοποιήσει το δικαίωμα πρωτοβουλίας που διαθέτει για να εκδώσει την παρούσα γνωμοδότηση.

4.2. Η ΟΚΕ επιδοκιμάζει την πρόταση της Επιτροπής για τη θέσπιση κανονισμού του Συμβουλίου σχετικά με τη διενέργεια δειγματοληπτικής έρευνας εργατικού δυναμικού εντός της Κοινότητας.

Βρυξέλλες, 25 Φεβρουαρίου 1998.

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Tom JENKINS

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

στη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Χαρακτηριστικά της έρευνας

1. Οι συλλεγόμενες πληροφορίες θα πρέπει να αφορούν:
 - α) το δημογραφικό πλαίσιο:
 - αύξων αριθμός στο νοικοκυριό
 - φύλο
 - έτος γέννησης
 - ημερομηνία γέννησης σε σχέση με το έτος της περιόδου αναφοράς
 - οικογενειακή κατάσταση
 - σχέση με το άτομο αναφοράς
 - αύξων αριθμός συζύγου
 - αύξων αριθμός πατέρα
 - αύξων αριθμός μητέρας
 - ιθαγένεια
 - αριθμός ετών παραμονής στη χώρα
 - χώρα γέννησης (προαιρετικό)
 - φύση της συμμετοχής στην έρευνα (άμεση συμμετοχή ή μέσω ενός άλλου μέλους του νοικοκυριού)
 - β) την κατάσταση απασχόλησης:
 - κατάσταση απασχόλησης κατά τη διάρκεια της εβδομάδας αναφοράς
 - λόγος για τον οποίο το άτομο δεν εργάστηκε αν και είχε απασχόληση — αναζήτηση απασχόλησης από άτομο χωρίς απασχόληση
 - είδος της αναζητούμενης απασχόλησης (ως ανεξάρτητος επαγγελματίας ή μισθωτός)
 - μέθοδοι που χρησιμοποιήθηκαν για την ανεύρεση απασχόλησης
 - διαθεσιμότητα του ατόμου να αρχίσει να εργάζεται
 - γ) τα χαρακτηριστικά της απασχόλησης στην πρώτη δραστηριότητα:
 - επαγγελματικό καθεστώς
 - οικονομική δραστηριότητα της τοπικής μονάδας
 - επάγγελμα
 - αριθμός ατόμων που εργάζονται στην τοπική μονάδα

- χώρα του τόπου εργασίας
 - περιφέρεια του τόπου εργασίας
 - έτος και μήνας κατά τον οποίο το άτομο άρχισε να εργάζεται στην παρούσα απασχόληση
 - μονιμότητα της απασχόλησης (και λόγοι)
 - διάρκεια της προσωρινής απασχόλησης ή της σύμβασης εργασίας ορισμένου χρόνου
 - διάκριση μεταξύ πλήρους και μερικής απασχόλησης (και λόγοι)
 - εργασία στο σπίτι
- δ) τη διάρκεια της εργασίας:
- αριθμός ωρών του συνήθους ωραρίου εργασίας
 - αριθμός πραγματικά δεδουλευμένων ωρών
 - κύριος λόγος για τη διαφορά μεταξύ των πραγματικά δεδουλευμένων ωρών και του συνήθους ωραρίου εργασίας
- ε) τη δεύτερη δραστηριότητα:
- ύπαρξη περισσότερων της μίας απασχολήσεων
 - επαγγελματικό καθεστώς
 - οικονομική δραστηριότητα της τοπικής μονάδας
 - αριθμός πραγματικά δεδουλευμένων ωρών
- στ) την εμφανή υποαπασχόληση:
- την επιθυμία του ατόμου να εργάζεται περισσότερες ώρες (προαιρετικό στην περίπτωση ετήσιας έρευνας)
 - αναζήτηση άλλης απασχόλησης και λόγοι
 - είδος της αναζητούμενης απασχόλησης (μισθωτός ή μη μισθωτός)
 - χρησιμοποιούμενες μέθοδοι για την εξεύρεση άλλης απασχόλησης
 - λόγος για τον οποίο το άτομο δεν αναζητεί άλλη απασχόληση (προαιρετικό στην περίπτωση ετήσιας έρευνας)
 - διαθεσιμότητα του ατόμου να αρχίσει να εργάζεται
 - επιθυμητός αριθμός ωρών εργασίας (προαιρετικό στην περίπτωση ετήσιας έρευνας)
- ζ) την αναζήτηση απασχόλησης:
- είδος της αναζητούμενης απασχόλησης (πλήρης ή μερική)
 - διάρκεια της αναζήτησης απασχόλησης
 - κατάσταση του ατόμου αμέσως πριν αρχίσει να αναζητά απασχόληση
 - εγγραφή σε επίσημο γραφείο εύρεσης εργασίας και είσπραξη επιδομάτων
 - επιθυμία για εργασία του ατόμου που δεν αναζητά απασχόληση
 - λόγος για τον οποίο το άτομο δεν αναζήτησε απασχόληση
- η) την εκπαίδευση και την επαγγελματική κατάρτιση:
- συμμετοχή σε εκπαίδευση ή κατάρτιση κατά τη διάρκεια των 4 προηγούμενων εβδομάδων
 - αντικείμενο
 - επίπεδο
 - τόπος
 - συνολική διάρκεια
 - συνολικός αριθμός ωρών κατάρτισης
 - ανώτατο ολοκληρωμένο επίπεδο εκπαίδευσης ή επαγγελματικής κατάρτισης
 - έτος κατά το οποίο ολοκληρώθηκε με επιτυχία το ανώτατο αυτό επίπεδο
 - κατάρτιση που έλαβε το άτομο στο πλαίσιο της εναλλασσόμενης κατάρτισης
- θ) την προηγούμενη επαγγελματική πείρα του ανέργου:
- ύπαρξη προηγούμενης επαγγελματικής πείρας
 - έτος και μήνας κατά τον οποίο το άτομο εργάστηκε για τελευταία φορά
 - κύριος λόγος για τον οποίο εγκατέλειψε την τελευταία απασχόληση
 - επαγγελματικό καθεστώς στην τελευταία απασχόληση
 - οικονομική δραστηριότητα της τοπικής μονάδας στην οποία το άτομο εργάστηκε για τελευταία φορά
 - επάγγελμα στην τελευταία απασχόληση
- ι) την κατάσταση ένα έτος πριν από την έρευνα:
- κύρια κατάσταση όσον αφορά τη δραστηριότητα
 - επαγγελματικό καθεστώς
 - οικονομική δραστηριότητα της τοπικής μονάδας στην οποία εργαζόταν το άτομο
 - χώρα διαμονής
 - περιφέρεια διαμονής

- ια) την κύρια κατάσταση δραστηριότητα (προαιρετικό)
- ιβ) το εισόδημα (προαιρετικό)
- ιγ) τις πληροφορίες τεχνικής φύσης σχετικά με την συνέντευξη:
 - έτος έρευνας
 - εβδομάδα αναφοράς
 - εβδομάδα της συνέντευξης
 - κράτος μέλος
 - περιφέρεια του νοικοκυριού
 - βαθμός αστικοποίησης
 - αύξων αριθμός του νοικοκυριού
 - είδος νοικοκυριού
 - είδος του ιδρύματος
 - συντελεστές στάθμησης
 - υπο-δείγμα σε σχέση με την προηγούμενη έρευνα (ετήσια έρευνα)
 - υπο-δείγμα σε σχέση με την επόμενη έρευνα (ετήσια έρευνα)
 - αύξων αριθμός της έρευνας.

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση κανονισμού (ΕΚ) του Συμβουλίου για την εφαρμογή των άρθρων 92 και 93 της Συνθήκης ΕΚ σε ορισμένες κατηγορίες οριζόντιων κρατικών ενισχύσεων»

(98/C 129/16)

Στις 7 Οκτωβρίου 1997, και σύμφωνα με το άρθρο 198 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, η Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ανωτέρω πρόταση.

Το τμήμα βιομηχανίας, εμπορίου, βιοτεχνίας και υπηρεσιών, στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΟΚΕ, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 6 Φεβρουαρίου 1998 με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. van Dijk.

Κατά την 352η σύνοδο ολομέλειας (συνεδρίαση της 25ης Φεβρουαρίου 1998), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 70 ψήφους υπέρ και 4 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Η Συνθήκη θεωρεί τα εθνικά μέτρα στήριξης γενικά ασυμβίβαστα με την εσωτερική αγορά. Τα άρθρα 92 και 93 της ΣΕΕ είναι αφιερωμένα σ' αυτό το θέμα. Το άρθρο 94 διευκρινίζει τον τρόπο λήψης των αποφάσεων για τα εφαρμοστέα μέτρα.

1.2. Η Συνθήκη θεωρεί ότι συμβιβάζονται με την κοινή αγορά οι εξής κατηγορίες ενισχύσεων:

- α) οι ενισχύσεις κοινωνικού χαρακτήρα προς μεμονωμένους καταναλωτές, υπό τον όρο ότι χορηγούνται χωρίς διάκριση προελεύσεως των προϊόντων,
- β) οι ενισχύσεις για την επανόρθωση ζημιών που έχουν προκληθεί από θεομηνίες ή άλλα έκτακτα γεγονότα,

γ) οι ενισχύσεις προς την οικονομία ορισμένων περιοχών της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας.

1.3. Δύνανται επίσης να θεωρηθούν ότι συμβιβάζονται με την κοινή αγορά και οι εξής μορφές ενισχύσεων:

- α) οι ενισχύσεις για την προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης περιοχών με ασυνήθιστα χαμηλό βιοτικό επίπεδο ή με σοβαρό ύψος ανεργίας,
- β) οι ενισχύσεις για την προώθηση σημαντικών σχεδίων κοινού ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος ή για την άρση σοβαρής διαταραχής της οικονομίας ενός κράτους μέλους,
- γ) οι ενισχύσεις για την προώθηση της ανάπτυξης ορισμένων οικονομικών δραστηριοτήτων ή οικονομικών περιοχών, εφόσον δεν θίγεται εξαιτίας τους το κοινό συμφέρον,

- δ) οι ενισχύσεις για την προώθηση του πολιτισμού και της διατήρησης της πολιτιστικής κληρονομιάς,
- ε) άλλες κατηγορίες ενισχύσεων, οι οποίες καθορίζονται από το Συμβούλιο.

1.4. Το άρθρο 93 διευκρινίζει με ποιον τρόπο ελέγχει η Επιτροπή την τήρηση του άρθρου 92.

1.5. Η Επιτροπή καταρτίζει εκθέσεις για τις ενισχύσεις που χορηγούν τα κράτη μέλη. Στις πρώτες εκθέσεις η Επιτροπή διαπίστωσε μια μείωση των κρατικών ενισχύσεων. Στην Πέμπτη Έκθεση, όμως, αυτό είχε παύσει πλέον να ισχύει. Θα πρέπει ωστόσο να σημειωθεί σχετικά, όπως έπραξε ήδη η ΟΚΕ στη γνωμοδότησή της για την 26η έκθεση επί της πολιτικής του ανταγωνισμού, ότι το υψηλό ποσό κρατικής ενίσχυσης στην βιομηχανία έχει ως εξήγηση τις πρόσθετες ενισχύσεις που χορηγούνται στη βιομηχανία της πρώην Ανατολικής Γερμανίας. Οι ενισχύσεις προς τη βιομηχανία είναι σταθεροποιημένες γύρω στα 43 δισ. Ecu, ήτοι περίπου 1 400 Ecu ανά εργαζόμενο στον εν λόγω τομέα. Αλλά το κυριότερο συμπέρασμα της Επιτροπής ήταν ότι χορηγούνται περισσότερες ενισχύσεις σε ορισμένες περιφέρειες των πιο πλούσιων κρατών μελών της ΕΕ παρά στις χώρες συνοχής. Το γεγονός αυτό ανησύχησε την Επιτροπή πολύ⁽¹⁾.

1.6. Η Επιτροπή προβλέπει ενίσχυση της εποπτείας των κρατικών ενισχύσεων κατά τα επόμενα χρόνια. Λόγω της ΟΝΕ, της διεύθυνσης της ΕΕ και της αυξανόμενης ανεργίας, θα χρειασθεί αυστηρότερος έλεγχος. Για να εξασφαλίσει αρκετό χρόνο και δυνατότητα δράσης, η Επιτροπή επιθυμεί να εφαρμόσει αποτελεσματικότερο έλεγχο.

1.7. Για ορισμένες κατηγορίες κρατικών ενισχύσεων, όπως οριζόντιες ενισχύσεις, περιφερειακές ενισχύσεις, ασφάλιση των εξαγωγικών πιστώσεων και εξαγωγικές πιστώσεις, έχουν θεσπισθεί συγκεκριμένα κριτήρια αξιολόγησης.

1.7.1. Η Επιτροπή έχει ήδη εκδώσει κοινοτικές κατευθυντήριες γραμμές για ορισμένες οριζόντιες ενισχύσεις, όπως οι ενισχύσεις για την έρευνα και ανάπτυξη, τις ΜΜΕ, την προστασία του περιβάλλοντος και την εξοικονόμηση ενέργειας. Τα κράτη μέλη δύνανται να λαμβάνουν μέτρα με βάση αυτές τις κατευθυντήριες γραμμές. Κατά την περίοδο 1992-1994 τα κράτη μέλη χορηγήσαν για οριζόντιες ενισχύσεις κατά μέσο όρο 12,5 δισ. Ecu, τα οποία αντιπροσωπεύουν περίπου το 30 % των συνολικών κρατικών ενισχύσεων⁽²⁾.

1.7.2. Η Επιτροπή θεωρεί τον όγκο αυτών των ενισχύσεων περιορισμένο και επιθυμεί να απλοποιήσει τις διαδικασίες εποπτείας, ελευθερώνοντας έτσι περισσότερους πόρους για την εκτίμηση των μεγαλύτερων και πιο νοθευτικών για τον ανταγωνισμό περιπτώσεων. Γι' αυτό προτείνει να χορηγηθούν σε ορισμένες κατηγορίες ενισχύσεων εξαιρέσεις κατά κατηγορία. Οι ενισχύσεις αυτές δεν θα χρειάζεται πλέον να γνωστοποιούνται προηγουμένως στην Επιτροπή.

1.7.3. Τίθενται, ωστόσο, δύο περιορισμοί:

- α) η ενίσχυση δεν πρέπει να υπερβαίνει ένα ορισμένο ποσό, διαφορετικά πρέπει και πάλι να γνωστοποιείται εκ των προτέρων στην Επιτροπή,
- β) η Επιτροπή θα συνεχίσει να ασκεί έλεγχο και στην εφαρμογή των εξαιρέσεων κατά κατηγορία.

1.7.4. Στη πρόταση αυτή για ένα κανονισμό μόλις αναφέρονται οι παράμετροι. Οι συμβολές και οι στόχοι θα διατυπωθούν με τρόπο συγκεκριμένο σε ιδιαίτερες αποφάσεις.

2. Περιεχόμενο της πρότασης της Επιτροπής

2.1. Η Επιτροπή προτίθεται, στο εγγύς μέλλον, να εστιάσει τη δράση της στην αυστηρότερη εξέταση των «σοβαρών» περιπτώσεων κρατικών ενισχύσεων, που ενδέχεται να θέτουν σε σοβαρό κίνδυνο τον ανταγωνισμό. Για να το επιτύχει, θα προβεί στην απλοποίηση και την αποσαφήνιση των υφιστάμενων διατάξεων.

2.2. Η απόφαση αυτή αποτελεί καινοτομία στον τομέα του ελέγχου των κρατικών ενισχύσεων, αφού για πρώτη φορά μετά την έναρξη ισχύος της Συνθήκης της Ρώμης το 1958 χορηγούνται «εξαιρέσεις κατά κατηγορίες» σε μια ολόκληρη σειρά οριζόντιων ενισχύσεων, που περιλαμβάνουν τις ενισχύσεις για τις ΜΜΕ, την Ε&Α, την προστασία του περιβάλλοντος, την εκπαίδευση, την απασχόληση και τις εξαγωγικές πιστώσεις. Ουσιαστικά, η Επιτροπή εκτιμά ότι τα κράτη μέλη δεν χρειάζεται πλέον, καταρχήν, να της γνωστοποιούν τυπικά αυτές τις ενισχύσεις, διότι συνήθως πληρούν τα κριτήρια που έχουν θεσπισθεί σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

2.3. Η πρώτη πρωτοβουλία για τη θέσπιση εξαιρέσεων κατά κατηγορίες χρονολογείται από το Νοέμβριο του 1996, όταν η Επιτροπή εξέθεσε στο Συμβούλιο Βιομηχανίας τους προανατολισμούς της για την εφαρμογή του άρθρου 94 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Το άρθρο 94 ορίζει ότι: «Το Συμβούλιο, αποφασίζοντας με ειδική πλειοψηφία μετά από πρόταση της Επιτροπής και διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, δύναται να εκδίδει κάθε αναγκαίο κανονισμό για την εφαρμογή των άρθρων 92 και 93 και ιδίως να καθορίζει τους όρους εφαρμογής του άρθρου 93, παράγραφος 3, και τις κατηγορίες ενισχύσεων που εξαιρούνται από τη διαδικασία αυτή».

(1) Πέμπτη έκθεση της Επιτροπής για τις κρατικές ενισχύσεις στο βιομηχανικό τομέα και σε ορισμένους άλλους τομείς στην Ευρωπαϊκή Ένωση [COM(97) 170 τελικό], σ. 40.

(2) Υπολογισμός του εισηγητή με βάση τα στατιστικά στοιχεία που παρατίθενται στην Πέμπτη έκθεση της Επιτροπής για τις κρατικές ενισχύσεις στο βιομηχανικό τομέα και σε ορισμένους άλλους τομείς στην Ευρωπαϊκή Ένωση, σ. 62-73.

2.4. Η θέσπιση εξαιρέσεων κατά κατηγορία θα έχει ως αποτέλεσμα τη διαμόρφωση σαφών, άμεσα εφαρμόσιμων νομοθετικών κειμένων, καθώς και έναν διαφανέστερο και πιο προβλέψιμο έλεγχο των ενισχύσεων. Ως εκ τούτου, θα αυξηθούν οι δυνατότητες συμπληρωματικού ελέγχου των κρατικών ενισχύσεων από τις εθνικές αρχές, τα εθνικά δικαστήρια και τους εθνικούς ελεγκτές. Ιδιαίτερα, οι πολίτες θα μπορούν να προσφεύγουν, όπως τώρα, στα εθνικά δικαστήρια όταν υποψιάζονται ότι μια ενίσχυση που χορηγήθηκε χωρίς να γνωστοποιηθεί δεν πληροί τους όρους εξαιρέσεως που θεσπίζονται από τους κανονισμούς των εξαιρέσεων κατά κατηγορίες.

2.5. Ο προτεινόμενος κανονισμός προβλέπει τη σύσταση μιας «συμβουλευτικής επιτροπής», με την οποία η Επιτροπή θα διαβουλευτεί πριν από τη δημοσίευση και την έγκριση κάθε σχεδίου κανονισμού. Η Επιτροπή θα ενημερώνει τη συμβουλευτική επιτροπή για τις απόψεις των ενδιαφερομένων κατά τις διαβουλεύσεις που προηγούνται της έκδοσης κανονισμού.

3. Παρατηρήσεις της ΟΚΕ

3.1. Η ΟΚΕ επικροτεί την πρόταση της Επιτροπής. Πιστεύει ότι κατ' αυτόν τον τρόπο εφαρμόζεται η αρχή της επικουρικότητας. Κατά δεύτερον, πιστεύει ότι οι προτάσεις της Επιτροπής συνιστούν απλοποίηση της διαδικασίας. Κατά τρίτο λόγο, φρονεί ότι η εφαρμογή τους θα οδηγήσει σε πιο αποτελεσματικό και διαφανή έλεγχο των κρατικών ενισχύσεων από την εκ των προτέρων γνωστοποίηση σε κάθε περίπτωση. Οι πόροι που θα ελευθερωθούν κατ' αυτόν τον τρόπο μπορούν να χρησιμοποιηθούν καλύτερα για τον έλεγχο άλλων μορφών κρατικής ενίσχυσης.

3.1.1. Η ΟΚΕ πιστεύει ότι η διαφάνεια και ο έλεγχος είναι ζωτικοί παράγοντες για έναν αποτελεσματικότερο έλεγχο των κρατικών ενισχύσεων. Τα κριτήρια και τα κατώτατα όρια των ρυθμίσεων για τις εξαιρέσεις κατά κατηγορίες πρέπει να ορισθούν με όσο το δυνατόν μεγαλύτερη σαφήνεια, προκειμέ-

νου να περιορισθεί ο κίνδυνος καταχρήσεων. Τέλος, η ΟΚΕ θεωρεί επαρκείς τους μηχανισμούς ελέγχου που εκτίθενται στο άρθρο 4, αρκεί η Επιτροπή να διασφαλίσει την επαρκή διάδοση των πληροφοριών στα ενδιαφερόμενα τρίτα μέρη.

3.2. Η ΟΚΕ λαμβάνει υπόψη, επίσης, ότι πρόκειται για μια πρόταση αποκλειστικά διαδικαστική. Η Επιτροπή αρκείται να προτείνει μια διαφορετική διαδικασία, χωρίς να διευκρινίζει το ακριβές περιεχόμενο των μέτρων.

3.3. Ως εκπρόσωπος των κοινωνικο-οικονομικών κύλων της ΕΕ, η ΟΚΕ θεωρεί ότι θα πρέπει να συμμετέχει και αυτή στις διαβουλεύσεις για την έκθεση αξιολόγησης.

3.4. Η ΟΚΕ θεωρεί απαραίτητο να διασφαλισθούν:

- η διάθεση επαρκών πόρων ώστε να εξασφαλισθεί η αποτελεσματική και δίκαιη εφαρμογή των ρυθμίσεων σε όλα τα κράτη μέλη,
- η διενέργεια μιας ενδιάμεσης αξιολόγησης εντός των τριών πρώτων ετών εφαρμογής του νέου συστήματος,
- η αποτελεσματική διάδοση των πληροφοριών που απορρέουν από τα συστήματα κοινοποίησης των κρατών μελών.

3.5. Η ΟΚΕ σημειώνει ότι η ουσία για την αξιολόγηση των προτάσεων έγκειται στις απαντήσεις στα εξής δύο ερωτήματα:

- εάν θα εξασφαλισθεί η αποτελεσματική, αποδοτική και δίκαιη εφαρμογή των νέων συστημάτων απαλλαγής κατά κατηγορίες και *de minimis*,
- εάν θα μπορούσε η Επιτροπή με τα νέα συστήματα να επικεντρώσει πιο αποτελεσματικά την πείρα και την αρμοδιότητά της όσον αφορά τις κρατικές ενισχύσεις στις κυριότερες περιπτώσεις όπου οι κρατικές ενισχύσεις προκαλούν σημαντικές στρεβλώσεις στην ενιαία αγορά.

3.5.1. Εάν οι απαντήσεις στα ανωτέρω ερωτήματα είναι αρνητικές, η ΟΚΕ διερωτάται αν θα γίνει δυνατό να διατηρηθούν τα εν λόγω μέτρα.

Βρυξέλλες, 25 Φεβρουαρίου 1998.

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Tom JENKINS

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση κανονισμού (ΕΚ) του Συμβουλίου περί τροποποίησης του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1868/94 για την καθιέρωση καθεστώτος ποσοστώσεων για την παραγωγή αμύλου γεωμήλων»

(98/C 129/17)

Στις 26 Ιανουαρίου 1998, και σύμφωνα με τα άρθρα 43 και 198 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ανωτέρω πρόταση.

Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή όρισε τον κ. Λέριο ως γενικό εισηγητή και του ανέθεσε την προετοιμασία των εργασιών για το θέμα αυτό.

Κατά την 352η σύνοδο ολομέλειας (συνεδρίαση της 26ης Φεβρουαρίου 1998), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 47 ψήφους υπέρ και 1 αποχή την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Κύρια σημεία του εγγράφου της Επιτροπής

1.1. Σκοπός του υπό εξέταση κανονισμού είναι η κατανομή της τριετούς ποσόστωσης μεταξύ των κρατών μελών που παράγουν άμυλο, για τις περιόδους Εμπορίου 1998/1999, 1999/2000 και 2000/2001, βάσει της έκθεσης της Επιτροπής προς το Συμβούλιο για το καθεστώς ποσοστώσεων για την παραγωγή αμύλου γεωμήλων τροποποιώντας προς τούτο τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1868/94.

1.2. Η νέα πρόταση κανονισμού παρατείνει για τρία έτη τις υφιστάμενες ποσοστώσεις, ενσωματώνοντας οριστικά στην ποσόστωση το γερμανικό απόθεμα ύψους 104 554 τόνων.

1.3. Δυνάμει της ρήτρας ελαστικότητας [όπως προβλέπεται στο άρθρο 6, παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1868/94], θα διορθωθούν οι επί μέρους ποσοστώσεις της κάθε βιομηχανίας αμύλου, λόγω ενδεχομένων υπερβάσεων, που μπορεί να πραγματοποιήθηκαν κατά τη διάρκεια της περιόδου εμπορίας 1997/98.

2. Γενικές παρατηρήσεις

2.1. Η παρούσα πρόταση κανονισμού τροποποιεί μόνον το άρθρο 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1868/94 όπως προαναφέρεται στην παράγραφο 1 του παρόντος κειμένου, χωρίς να μεταβάλλει, τόσο τις ποσοστώσεις των λοιπών κρατών μελών, όσο και το ποσοστό της ρήτρας ελαστικότητας.

2.2. Όπως προκύπτει από την σχετική έκθεση της Επιτροπής εφαρμόζονται πλήρως οι διατάξεις του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1868/94 σε ό,τι αφορά, αφενός μεν, στην χρησιμοποίησή του γερμανικού αποθέματος, αφετέρου δε, στη συνέχιση των σημειώνων ποσοστώσεων για τρία έτη.

3. Συμπέρασμα

Η ΟΚΕ συμφωνεί με την εν λόγω πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου, όπως αυτή προτείνεται από την Επιτροπή.

Βρυξέλλες, 26 Φεβρουαρίου 1998.

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Tom JENKINS

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση κανονισμού (ΕΚ) του Συμβουλίου περί καθορισμού των κριτηρίων και όρων των κοινοτικών παρεμβάσεων διαρθρωτικού χαρακτήρα στον τομέα της αλιείας, της υδατοκαλλιέργειας και της μεταποίησης και εμπορίας των προϊόντων της»

(98/C 129/18)

Στις 24 Φεβρουαρίου 1998 και σύμφωνα με τα άρθρα 43 και 198 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ανωτέρω πρόταση.

Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή ανέθεσε την προετοιμασία της σχετικής εργασίας στον κ. Leif Nielsen, τον οποίο όρισε γενικό εισηγητή.

Κατά την 352η σύνοδο ολομέλειάς της (συνεδρίαση της 26ης Φεβρουαρίου 1998), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 53 ψήφους υπέρ, 1 κατά και 1 αποχή την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Η ΟΚΕ επιδοκιμάζει την πρόταση της Επιτροπής για την κωδικοποίηση των κανονισμών σχετικά με τα κριτήρια και τους όρους των κοινοτικών παρεμβάσεων διαρθρωτικού χαρακτήρα στον τομέα της αλιείας, της υδατοκαλλιέργειας και της μεταποίησης και εμπορίας των προϊόντων τους.

2. Με την πρόταση αυτή η Επιτροπή συγκεντρώνει σε ένα μόνο κείμενο το βασικό κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 3699/93 και τις

τροποποιήσεις του. Στην πρόταση δεν περιέχονται ουσιαστικές τροποποιήσεις αλλά μόνον οι τυπικές που απαιτούνται για την κωδικοποίηση.

3. Η ΟΚΕ επιθυμεί να υπενθυμίσει ότι έχει ζητήσει πολλές φορές την κωδικοποίηση της κοινοτικής νομοθεσίας διότι αυτή είναι σημαντική προκειμένου να γίνει η αλιευτική πολιτική σαφής και κατανοητή για τους παράγοντες του κλάδου.

Βρυξέλλες, 26 Φεβρουαρίου 1998.

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Tom JENKINS

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο: “Συνδέοντας το δίκτυο μεταφορικών υποδομών της Ένωσης με τους γείτονούς της — Προς μια συνεργατική πολιτική για το πανευρωπαϊκό δίκτυο μεταφορών”»

(98/C 129/19)

Στις 30 Απριλίου 1997, η Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει, με βάση το άρθρο 198 της Συνθήκης της ΕΕ, τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ανωτέρω ανακοίνωση.

Το τμήμα μεταφορών και επικοινωνιών στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 16 Δεκεμβρίου 1997 με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. Konz.

Κατά την 352η σύνοδο ολομέλειας (συνεδρίαση της 26ης Φεβρουαρίου 1998), η ΟΚΕ υιοθέτησε ομόφωνα την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Η Επιτροπή δημοσίευσε την ανακοίνωσή της στις 23 Απριλίου 1997. Σκοπός της Ανακοίνωσης ήταν να χρησιμεύσει ως στρατηγική και έγγραφο συζήτησης κατά την Πανευρωπαϊκή Διάσκεψη Μεταφορών που πραγματοποιήθηκε στο Ελσίνκι από τις 23 έως τις 25 Ιουνίου 1997. Ιδιαίτερα για τις χώρες που ζήτησαν να προσχωρήσουν στην Ευρωπαϊκή Ένωση, είναι εξαιρετικά σημαντικό να καθορισθεί μια πανευρωπαϊκή προσέγγιση για τα δίκτυα μεταφορών με στόχο τη διασύνδεση των μεταφορικών υποδομών της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τις αντίστοιχες υποδομές των γειτονικών της κρατών.

1.2. Η ανακοίνωση της Επιτροπής επιδιώκει, συνεπώς, τη δημιουργία ενός δικτύου μεταφορών σε ολόκληρη την ήπειρο, το οποίο, αφενός, να καλύπτει τις χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης, τις ευρωπαϊκές χώρες της πρώην Σοβιετικής Ένωσης και τους μεσογειακούς εταίρους της ΕΕ και, αφετέρου, να ανταποκρίνεται στις ανάγκες του 21ου αιώνα. Για το σκοπό αυτό, η Επιτροπή κατήρτισε πρόγραμμα δράσης το οποίο βασίζεται στις εξής πέντε συνιστώσες:

- στον προσδιορισμό πανευρωπαϊκών διαδρόμων και χώρων μεταφορών, ως βάση για τη διασφάλιση αποτελεσματικών μεταφορικών υπηρεσιών προς όλες τις γειτονικές χώρες της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων και των χωρών της λεκάνης της Μεσογείου·
- επέκταση των διευρωπαϊκών δικτύων μεταφορών, στο πλαίσιο της διαδικασίας προέκταξής τους·
- σε μια κοινή ευρωπαϊκή προσέγγιση όσον αφορά την τεχνολογία στον τομέα των μεταφορών για το σύνολο του πανευρωπαϊκού δικτύου·
- στην προαγωγή ευφώνων τεχνολογιών μεταφορών (παραδείγματος χάρη, εφαρμογή της πληροφορικής, αυτόματη σήμανση) σε ολόκληρο το δίκτυο·
- στη στενότερη συνεργασία στον τομέα της έρευνας και της τεχνολογίας.

Η κοινωνικο-οικονομική αξιολόγηση και η στρατηγική περιβαλλοντική εκτίμηση αποτελούν τον ακρογωνιαίο λίθο κάθε στρατηγικής για ένα ευρωπαϊκό δίκτυο και επομένως πρέπει να ενσωματωθούν στα πέντε θέματα που προαναφέρθηκαν.

1.3. Στο μηχανισμό πανευρωπαϊκής κοινοπραξίας που περιλαμβάνει όλα τα μέρη τα οποία αφορά η δημιουργία του δικτύου: την Ευρωπαϊκή Ένωση, τα κράτη μέλη, τις υπόλοιπες ενδιαφερόμενες χώρες, τα διεθνή χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και τον ιδιωτικό τομέα, η διατυπωθείσα από την Επιτροπή γενική σύλληψη του πανευρωπαϊκού δικτύου γίνεται καλύτερα αντιληπτή.

1.4. Η κοινοπραξία αυτή θα έπρεπε να καλύπτει, επίσης, τις χρηματοοικονομικές, τις θεσμικές και τις νομοθετικές παραμέτρους.

2. Γενικές παρατηρήσεις

2.1. Επειδή η ανακοίνωση δημοσιεύτηκε ενωρίτερα δεν ήταν βεβαίως δυνατό να ληφθούν υπόψη τα αποτελέσματα της Διάσκεψης του Ελσίνκι. Επίσης, η Επιτροπή δεν ήταν δυνατό να συμπεριλάβει στο έγγραφό της το περιεχόμενο ορισμένων βασικών εγγράφων, γνωμοδοτήσεων καθώς και το περιεχόμενο της τελικής δήλωσης της Διάσκεψης αυτής.

2.2. Η ΟΚΕ επιδοκιμάζει οπωσδήποτε με έμφαση την Ανακοίνωση της Επιτροπής για μια πολιτική συνεργασίας για το πανευρωπαϊκό δίκτυο μεταφορών, με σκοπό τη σύνδεση του δικτύου των μεταφορικών υποδομών της Ένωσης με τους γείτονές της, αν και διαπιστώνει μεγάλες αποκλίσεις μεταξύ της πραγματικότητας και των στόχων, ιδιαίτερα όσον αφορά τη χρηματοδότηση. Η ΟΚΕ ιδιαίτερα θεωρεί τον αναπροσανατολισμό από τους διαδρόμους του ΔΕΑ προς τους πανευρωπαϊκούς χώρους μεταφορών, ως ποιοτικό άλμα.

2.3. Η στρατηγική αυτή, με την οποία επιδιώκεται η χάραξη μιας γενικότερης σύλληψης, στηριζόμενης σε μια αειφόρο και φιλική προς το περιβάλλον κινητικότητα, επιβεβαιώνει την άποψη που υποστηρίζει η ΟΚΕ από αρκετό καιρό.

2.4. Η Επιτροπή στηρίζει την επιχειρηματολογία της στα αποτελέσματα των πανευρωπαϊκών διασκέψεων για τις μεταφορές στην Κρήτη (14 έως 16 Μαρτίου 1994: η χάραξη διαδρόμων) καθώς και στους στόχους και στις αρχές που θα υιοθε-

τηθούν κατά την επικείμενη Διάσκεψη του Ελσίνκι (23 έως 25 Ιουνίου 1997).

2.5. Η ΟΚΕ, ως συνδιοργανωτής των Πανευρωπαϊκών Διασκέψεων για τις Μεταφορές, των οποίων τονίζει τη χρησιμότητα, διαπιστώνει ότι οι τελικές δηλώσεις, οι στόχοι και οι αρχές που απορρέουν από τις Διασκέψεις αυτές δεν συνεπάγονται καμία πολιτική δέσμευση.

Επειδή όμως η Επιτροπή στηρίζεται σε μεγάλο βαθμό στα αποτελέσματα αυτού του ευρύτατου συντονισμού μεταξύ κυβερνήσεων, κοινοβουλίων, θεσμών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, διακρατικών οργανώσεων και κοινωνικών και οικονομικών κύκλων, τα αποτελέσματα που επιτυγχάνονται μπορούν να αποτελέσουν υγιή βάση για ένα κοινό ευρωπαϊκό σχεδιασμό. Από την άποψη αυτή θα μπορούσαν να θεωρηθούν ως πολιτική δέσμευση των εκάστοτε μερών.

2.6. Κατά συνέπεια, οι σκέψεις της ΟΚΕ δεν αφορούν μόνο την σχετική ανακοίνωση της Επιτροπής αλλά και τα έγγραφα που παρουσίασε η Επιτροπή (Γενική Διεύθυνση Μεταφορών) στην Πανευρωπαϊκή Διάσκεψη Μεταφορών στο Ελσίνκι. Τα έγγραφα αυτά περιλαμβάνουν μια ακριβή περιγραφή κάθε διαδρομής, των στόχων που επιδιώκονται, τις προθεσμίες ολοκλήρωσης της βελτίωσης των υποδομών (μεταξύ 2010 και 2015) καθώς και ακριβή εκτίμηση του κόστους (συνολικά έως 7 δις Ecu).

2.7. Όσο και αν επιδοκιμάζεται ο φιλόδοξος χαρακτήρας ορισμένων σχεδίων, δεν πρέπει να αγνοείται η πολιτική ευθύνη για το μεγάλο χρονικό διάστημα που μεσολαβεί από τον προγραμματισμό έως την κατασκευή των δικτύων μεταφορών και ότι η χρηματοδότηση εξακολουθεί να αποτελεί το σημαντικότερο πρόβλημα στον τομέα αυτό.

Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της Επιτροπής, η ολοκλήρωση (όλα τα σχέδια κοινοτικού ενδιαφέροντος) θα κοστίζει σχεδόν 400 δις Ecu.

Οι κοινοτικοί πόροι που διατίθενται για τον τομέα αυτό μέσω των πολυετών προγραμμάτων προσανατολισμού της ΕΕ καλύπτουν ένα πολύ μικρό μέρος του τεράστιου κόστους που συνεπάγεται η κατασκευή νέων υποδομών μεταφορών. Επομένως θα χρειαστεί να διατίθενται ετησίως σημαντικά κονδύλια για τα σχέδια αυτά από τους δημόσιους προϋπολογισμούς αλλά και από ιδιωτικές πηγές, τόσο στα κράτη μέλη όσο και στις ενδιαφερόμενες γειτονικές χώρες. Συνεπώς, τα ενδιαφερόμενα κράτη θα πρέπει να προβλέψουν ειδικά κονδύλια στον προϋπολογισμό τους. Επίσης, θα πρέπει να λάβουν ιδιαίτερα υπόψη τη ραγδαία αύξηση των μεταφορών με αυτοκίνητα ιδιωτικής χρήσης στις χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης, η οποία συμβάλλει σε μια ανάλογη αύξηση των μεταφορών αυτών στους δρόμους της Ευρώπης.

Σύμφωνα με τη γνώμη της ΟΚΕ, η ταχύτερη αποκατάσταση του σιδηροδρομικού δικτύου, ιδιαίτερα στις χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης (βλ. παράδειγμα τα νέα κρατίδια της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας) αποτελεί ενδεχομένως φθηνότερη και συντομότερη λύση προκειμένου να βελτιωθούν η μεταφορική ικανότητα, η ασφάλεια και η ταχύτητα των μεταφορών στις χώρες αυτές.

2.8. Οι οικονομικές και πολιτικές μεταρρυθμίσεις έχουν πλέον δρομολογηθεί στις χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης. Τα υποψήφια κράτη μέλη έχουν ήδη πλησιάσει σε

μεγάλο βαθμό τα πρότυπα της Ευρωπαϊκής Ένωσης με βάση ανάλογες ευρωπαϊκές συμφωνίες. Η ΟΚΕ θεωρεί σε αυτό το πλαίσιο απαραίτητο να επιταχυνθεί η υιοθέτηση του κοινοτικού κεκτημένου από τις χώρες αυτές, στους τομείς που θίγει η Επιτροπή (ιδιαίτερα στον οικονομικό, κοινωνικό και περιβαλλοντικό τομέα).

Επειδή η ολοκλήρωση των βελτιώσεων στον τομέα των υποδομών πρέπει να έχει περατωθεί μεταξύ του 2010 και του 2015, είναι απαραίτητο να έχουν ολοκληρωθεί αντιστοίχως πολύ νωρίτερα οι προπαρασκευαστικές εργασίες σχετικά με τα πρότυπα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

2.9. Η ΟΚΕ τόνιζε πάντα ότι η πανευρωπαϊκή πολιτική μεταφορών μπορεί να έχει αποτελέσματα μόνο στο βαθμό που η απαραίτητη διαρθρωτική μεταρρύθμιση, κυρίως στην Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη θα αρχίσει να υλοποιείται και να σταθεροποιείται, με τη συνεργασία των κοινωνικών εταίρων.

Το βασικό αυτό αίτημα της ΟΚΕ συμπεριλήφθηκε στη Δήλωση του Ελσίνκι σύμφωνα με την οποία η διαβούλευση με τους κοινωνικούς και οικονομικούς παράγοντες αποτελεί μια από τις δέκα βασικές αρχές της μελλοντικής συνεργασίας στον τομέα της πολιτικής μεταφορών σε πανευρωπαϊκό επίπεδο.

Το σκεπτικό της «δικτυακής συνεργασίας» θεωρείται κατάλληλη βάση για την υλοποίηση της αρχής αυτής. Το αίτημα αυτό υποστηρίζει και η Επιτροπή στην ανακοίνωσή της χωρίς όμως να το αναλύει εκτενέστερα.

3. Ειδικές παρατηρήσεις

3.1. Οι πανευρωπαϊκοί διάδρομοι και οι χώροι μεταφορών

3.1.1. Δεδομένου ότι το πεδίο εφαρμογής της πολιτικής αυτής υπερβαίνει τα σύνορα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Επιτροπή τονίζει δικαίως την ανάγκη συνεργασίας με την UN-ECE (Ηνωμένα Έθνη — Οικονομική Επιτροπή για την Ευρώπη) και τη CEMT (Ευρωπαϊκή Διάσκεψη των Υπουργών Μεταφορών). Ιδιαίτερο ρόλο θα διαδραματίσουν, επίσης, οι περιφερειακές υποομάδες, οι οποίες αναπτύσσουν τη δραστηριότητά τους στα πλαίσια της ομάδας εργασίας για τις μεταφορές στην G-24, ιδιαίτερα στον τομέα των διεθνών χρηματοπιστωτικών οργανισμών.

3.1.2. Σύμφωνα με τη γνώμη της ΟΚΕ η οικονομική βιωσιμότητα και ένα κατώτερο όριο οικονομικής απόδοσης ύψους 10%, θεωρούνται ως βασικές προϋποθέσεις στην ανακοίνωση της επιτροπής για κάθε σχέδιο κατασκευής, και φαίνεται να αντιτίθενται στους στόχους που περιλαμβάνει η απόφαση αριθ. 1692/96/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 23ης Ιουλίου 1996 σχετικά με τις κοινές κατευθυντήριες γραμμές για την ανάπτυξη ενός πανευρωπαϊκού δικτύου μεταφορών (ΠΑΜ).

Η απόφαση αυτή περιλαμβάνει κυρίως κριτήρια που αφορούν την κοινωνική αποδοχή των στόχων καθώς και την ασφάλεια. Ένας άλλος στόχος είναι η συμβολή στην ενίσχυση της οικονομικής και της κοινωνικής συνοχής, ο οποίος, δυστυχώς, δεν συμπεριλαμβάνει πτυχές της πολιτικής για την αγορά εργασίας.

Εάν επιτευχθεί σε πανευρωπαϊκό επίπεδο η υπογραφή μιας νομικής πράξης, οι στόχοι της ΕΕ θα πρέπει να επιδιώκονται σε πανευρωπαϊκό επίπεδο. Σε αυτή την περίπτωση θα πρέπει να ληφθούν ιδιαίτερα υπόψη τα νησιά και οι παραμεθώριες περιοχές.

3.1.3. Η ΟΚΕ επιδοκιμάζει την προσπάθεια της Επιτροπής να ενισχύσει την ναυσιπλοΐα στη Μεσόγειο και να χαράξει ένα μακρόπνοο σχέδιο για τη δημιουργία αποτελεσματικών έργων υποδομής στην περιοχή αυτή καθώς και στις χώρες που περιβάλλουν τη Μεσόγειο.

3.1.4. Εάν πρόκειται να εφαρμοστεί και σε αυτήν την περίπτωση η αρχή της επικουρικότητας, θα πρέπει να διασφαλιστεί ότι κατά την αξιολόγηση των δικτύων των μεταφορών θα διοργανωθεί κατάλληλη ενημέρωση και έρευνα για τους ενδιαφερόμενους πολίτες. Η ΟΚΕ τονίζει σχετικά τη σημασία των διαβουλεύσεων με τους κοινωνικούς και οικονομικούς κύκλους οι οποίοι θα πρέπει να συμμετέχουν στην ανάλυση και στον προγραμματισμό αυτό.

3.1.5. Στην ανακοίνωση της Επιτροπής δεν προσδιορίζεται με σαφή τρόπο το κριτήριο σχετικά με τη χρησιμοποίηση πολλαπλών μέσων. Πρόκειται για την ανάπτυξη παράλληλων υποδομών για διαφορετικά μεταφορικά μέσα; Ή μήπως νοείται η μετάβαση από το ένα μεταφορικό μέσο σε ένα άλλο μέσω κατάλληλων διακλαδώσεων;

Η βιωσιμότητα των έργων υποδομής είναι μεγάλη και το κόστος της πολύ υψηλό. Επιπλέον, οι υποδομές επεμβαίνουν σε μεγάλο βαθμό στη φύση και γίνονται γι' αυτό ολοένα και λιγότερο δεκτές από την κοινή γνώμη. Θα πρέπει να αποφευχθεί κάθε επικάλυψη επενδύσεων. Η ΟΚΕ τάσσεται γι' αυτό υπέρ της ενίσχυσης της διαλειτουργικότητας των μεταφορικών μέσων και των συνδυασμένων εμπορευματικών μεταφορών⁽¹⁾.

3.2. Η διεύρυνση της προσέγγισης για το πανευρωπαϊκό δίκτυο⁽²⁾

3.2.1. Η ΟΚΕ επιδοκιμάζει την προσέγγιση της Επιτροπής. Τίθεται, ωστόσο, και για αυτήν την περίπτωση, όπως άλλωστε και στην περίπτωση του κοινοτικού διευρωπαϊκού δικτύου, το ερώτημα της χρηματοδότησης. Η χρηματοδότηση του σχεδίου του πανευρωπαϊκού δικτύου είναι ήδη δύσκολη στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η έλλειψη χρηματοδότησης είναι όμως ακόμη μεγαλύτερη στα υποψήφια κράτη μέλη.

Άλλωστε και η ίδια η Επιτροπή αναγνώρισε το γεγονός αυτό και εξέδωσε στις 10 Σεπτεμβρίου 1997 σχετική ανακοίνωση για τις κοινοπραξίες δημοσίου-ιδιωτικού τομέα σε έργα του

διευρυμένου δικτύου μεταφορών⁽³⁾, για την οποία η ΟΚΕ υιοθέτησε θετική γνωμοδότηση στις 25 Φεβρουαρίου 1998.

3.2.2. Τα δίκτυα προς και δια μέσου τρίτων χωρών, καθώς και τα σημεία διακλάδωσης των δικτύων πολλαπλών μέσων, έχουν αμοιβαίο ενδιαφέρον και πρέπει γι' αυτό να εξεταστούν κατά προτεραιότητα. Σε αυτό το πλαίσιο θα πρέπει να κατέχουν μια ιδιαίτερη θέση τα υποψήφια μέλη της Ένωσης. Η ένταξη αυτή στον προγραμματισμό του πανευρωπαϊκού δικτύου ασφαλώς δεν θα διευκολύνει τον γενικό προγραμματισμό σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης και θα προκαλέσει ακόμη μεγαλύτερα προβλήματα όσον αφορά τη χρηματοδότηση.

Ενόψει των διαφορών διαδικασιών προγραμματισμού (διάδρομοι, περιοχές, ΤΙΝΑ και πανευρωπαϊκό δίκτυο), η ΟΚΕ τονίζει την ανάγκη στενότερου συντονισμού, τόσο όσον αφορά τον προγραμματισμό όσο και την εκτέλεση των προγραμμάτων.

Επιπλέον, η ΟΚΕ ζητεί μια πιο μεγαλόπνοη συγχρηματοδότηση των επιλεγμένων σχεδίων υποδομών μέσω κοινοτικών ενισχύσεων με τη δέσμευση για την επιδίωξη μιας όσο το δυνατό μεγαλύτερης εναρμόνισης των τεχνικών και οικοδομικών προτύπων.

3.3. Η ανάπτυξη μιας προσέγγισης για τις τεχνολογίες μεταφορών

3.3.1. Προκειμένου να επιτευχθεί μια όσο το δυνατό καλύτερη αξιοποίηση των ευρωπαϊκών δικτύων, είναι αναγκαίο να διασφαλισθεί η διαλειτουργικότητά τους. Μόνο με αυτή την προϋπόθεση θα μπορούν να χρησιμοποιηθούν οι υφιστάμενες ή μελλοντικές υποδομές από όλα τα μέσα μεταφορών, τόσο για τη μεταφορά προσώπων όσο και αγαθών συμπεριλαμβανομένων και των συνδυασμένων εμπορευματικών μεταφορών, πλήρως, χωρίς καμία παρεμπόδιση ή καθυστέρηση.

Η διαλειτουργικότητα επηρεάζεται τόσο από τεχνικούς παράγοντες (προδιαγραφές και τυποποίηση) όσο και από νομικές και ρυθμιστικές πτυχές. Οι δύο αυτές πτυχές της διαλειτουργικότητας πρέπει να συνδεθούν και να εναρμονισθούν.

3.3.2. Οι οργανισμοί μεταφορών μπορούν να προσφέρουν διαφορετικές υπηρεσίες με ασφαλή τρόπο και σε χαμηλό κόστος, μόνο στα πλαίσια διαλειτουργικών δικτύων μεταφορών. Συνεπώς, βασική προϋπόθεση των Πανευρωπαϊκών Δικτύων Μεταφορών είναι η διαλειτουργικότητα και η ελεύθερη πρόσβαση σε όλες τις υποδομές των μεταφορών χωρίς διακρίσεις.

3.4. Η ευφύνης χρήση των δικτύων και η έρευνα στον τομέα των μεταφορών

3.4.1. Επειδή η διαλειτουργική διασύνδεση των συστημάτων τηλεματικής (με όλα τα μέσα μεταφορών) δεν έχει αναπτυχθεί ακόμη σε ικανοποιητικό βαθμό σε πανευρωπαϊκό επίπεδο⁽⁴⁾, η ΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να δώσει ιδιαίτερο βάρος, στο

(1) Βλ. γνωμοδότηση της ΟΚΕ της 29.10.1997 για την «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών: Εναλλακτικότητα και συνδυασμένες μεταφορές εμπορευμάτων στην Ευρωπαϊκή Ένωση — μια λογική συστημάτων για τη μεταφορά των εμπορευμάτων — Στρατηγικές και δράσεις που αποσκοπούν στην προώθηση της αποτελεσματικότητας των υπηρεσιών και της αειφόρου ανάπτυξης» [COM(97) 243 τελ.] ΕΕ C 19 της 31.1.1998, σ. 1.

(2) Απόφαση αριθ. 1692/96/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 23ης Ιουλίου 1996 σχετικά με τις κοινές κατευθυντήριες γραμμές για την ανάπτυξη του πανευρωπαϊκού δικτύου μεταφορών (ΕΕ L 228 της 9.9.1996, σ. 1). Γνωμοδότηση της ΟΚΕ: ΕΕ C 397 της 31.12.1994, σ. 23.

(3) «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή σχετικά με τις κοινοπραξίες δημοσίου/ιδιωτικού τομέα σε έργα του διευρωπαϊκού δικτύου μεταφορών» [έγγρ. COM(97) 453 τελ.].

(4) Γνωμοδότηση πρωτοβουλίας της ΟΚΕ για την «Εφαρμογή συστημάτων τηλεματικής στις συνδυασμένες μεταφορές σε πανευρωπαϊκό επίπεδο» (ΕΕ C 66 της 3.3.1997, σ. 27).

θέμα αυτό, στα πλαίσια του προγράμματος δράσης που περιλαμβάνει η ανακοίνωση (βλ. σημείο 1.2).

Χάρη στην τεχνολογία της τηλεματικής, μπορεί να επιτευχθεί μια ορθολογική διαχείριση των ροών των μεταφορών χωρίς να παραμελούνται στοιχεία όπως ο παράγοντας εργασία ή ο ανθρώπινος παράγοντας.

3.4.2. Βεβαίως θα πρέπει να αξιοποιηθούν και να αναπτυχθούν τα υφιστάμενα σχέδια. Ωστόσο, είναι αμφισβητήσιμο εάν η απλή μεταφορά της τεχνολογίας που εφαρμόζεται στα κράτη μέλη της Ένωσης προς τις γειτονικές χώρες και επιπλέον η διάθεση της τεχνολογίας αυτής στην αγορά αποτελεί τη σωστή λύση.

Πάντως, εάν η εφαρμογή των ευρωπαϊκών τεχνολογιών στις χώρες αυτές είναι ιδιαίτερα δύσκολη, θα ήταν προτιμότερο να εξετασθεί σε ποιο βαθμό είναι απαραίτητη.

3.4.3. Αντίθετα, η έκθεση της Γενικής Διεύθυνσης VII — Μεταφορές σχετικά με την Πανευρωπαϊκή Διάσκεψη Μεταφορών στο Ελσίνκι με θέμα: «Η ενυφή χρήση των συστημάτων μεταφορών» περιέχει τον σωστό προσανατολισμό [SEC(97) 1227 σημείο 2.2 RDT]. Στο έγγραφο αυτό η Γενική Διεύθυνση VII εξετάζει και το ερώτημα με ποιο τρόπο θα μπορούσε να βελτιωθεί η ποιότητα των ευρωπαϊκών υπηρεσιών στις μεταφορές με ταυτόχρονη ενίσχυση της διαλειτουργικότητας.

3.5. Η ανάπτυξη μιας πανευρωπαϊκής κοινοπραξίας για τα δίκτυα μεταφορών

3.5.1. Εφόσον τα σχέδια αυτά ενδιαφέρουν τόσο τα κοινοβούλια όσο και τις κυβερνήσεις, τους θεσμούς και τους ιδιωτικούς φορείς, έχει ιδιαίτερη σημασία να χαραχθεί κατάλληλο ρυθμιστικό και οργανωτικό πλαίσιο.

Επειδή όμως ο συντονισμός πραγματοποιείται σε αυξανόμενο βαθμό σε τοπικό επίπεδο θα πρέπει να καταβληθεί κάθε δυνατή προσπάθεια προκειμένου να συμμετέχουν στην κοινοπραξία εκτός από τις αρμόδιες εθνικές αρχές και οι περιφερειακές αρχές καθώς και οι σχετικές κοινωνικές και οικονομικές ομάδες.

Για τον σκοπό αυτό, η ΟΚΕ υπογραμμίζει εκ νέου τη σημασία της ανάπτυξης μηχανισμών διαβούλευσης που να καθιστούν δυνατό τον διάλογο μεταξύ των εταίρων.

3.5.2. Σύμφωνα με τη γνώμη της ΟΚΕ, όσον αφορά την εφαρμογή της οδηγίας 93/38/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 14ης Ιουνίου 1993 για τον συντονισμό των δημοσίων αγορών στις ενδιαφερόμενες περιοχές και χώρες, θα πρέπει να δημιουργηθεί για τις χώρες αυτές κατάλληλο ρυθμιστικό πλαίσιο. Κατ'αυτόν τον τρόπο θα αποφευχθεί η μονοπώληση των μεγάλων έργων από επιχειρήσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης που διαθέτουν μεγαλύτερη τεχνολογία. Συγχρόνως, θα πρέπει

να διασφαλιστεί ότι θα χρησιμοποιηθούν τα σχετικά πρότυπα ασφάλειας.

4. Τελικές παρατηρήσεις

4.1. Η διάρθρωση του διαλόγου στα πλαίσια μιας πολιτικής συνεργασίας για το πανευρωπαϊκό δίκτυο μεταφορών

4.1.1. Στη γνωμοδότηση πρωτοβουλίας⁽¹⁾ που εξέδωσε η ΟΚΕ λίγο πριν από τη Διάσκεψη του Ελσίνκι, ασχολήθηκε διεξοδικά με τη μορφή που θα μπορούσε να δοθεί στους μηχανισμούς διαβουλεύσεων στα πλαίσια της συνεργασίας στον τομέα της πολιτικής μεταφορών. Η ύπαρξη σταθερής δομής για τη διεξαγωγή του διαλόγου μεταξύ των ενδιαφερομένων κοινωνικών και οικοδομικών ομάδων δεν κρίνεται απαραίτητη. Θα μπορούσαν, επομένως, να χρησιμοποιηθούν διάφορες μορφές διαλόγου και μέθοδοι εργασίας περιορισμένης διάρκειας ή περιορισμένου περιεχομένου, εφόσον διασφαλίζεται σε ικανοποιητικό βαθμό ο δεσμευτικός χαρακτήρας των αποτελεσμάτων.

4.1.2. Προκειμένου να εφαρμοστεί η πανευρωπαϊκή πολιτική δικτύων των μεταφορών, τόσο όσον αφορά τους διαδρόμους όσο και τη διαμόρφωση των σχετικών περιοχών μεταφορών, συστάθηκαν διευθυνούσες επιτροπές (steering committees).

Στις επιτροπές αυτές εκπροσωπούνται μόνο οι κυβερνήσεις και οι διοικητικές αρχές. Για ποιο λόγο δεν συμμετέχουν οι κοινωνικές και οικονομικές ομάδες; Δεν θα ήταν λογικότερο να αξιοποιηθεί η πείρα και η τεχνολογία πεπειραμένων μεταφορέων συνδικαλιστών και χρηστών στον τομέα των μεταφορών;

Η ΟΚΕ καταλήγει στο συμπέρασμα ότι πρέπει να αξιοποιηθεί η πείρα των ανθρώπων αυτών με τη συμμετοχή τους σε συμπληρωματικά συμβουλευτικά όργανα. Κατ'αυτόν τον τρόπο θα εμβαθυνθεί ο διάλογος και θα διευρυνθεί ο κύκλος των συμμετεχόντων, συμπεριλαμβανομένων και των κοινωνικών και οικονομικών κύκλων.

4.2. Καλύτερος προσανατολισμός των πολιτικών αποφάσεων

4.2.1. Η ΟΚΕ θεωρεί δεδομένο ότι η ανακοίνωση αποτελεί μια πρώτη προσπάθεια της Επιτροπής να προσεγγίσει τις διάφορες πτυχές του θέματος αυτού και να ζητήσει τη γνώμη των ενδιαφερομένων. Η ΟΚΕ συγχάριζε την Επιτροπή για την πρωτοβουλία αυτή.

4.2.2. Προκειμένου, όμως, να εμβαθύνει και να συντονίσει καλύτερα τις πολιτικές αποφάσεις, κρίνεται σκόπιμο να εκδώσει η Επιτροπή μια βελτιωμένη ανακοίνωση, η οποία θα συμπεριλαμβάνει έναν απολογισμό της διάσκεψης του Ελσίνκι, και θα αναλύει τα αποτελέσματα των διαφόρων ομάδων εργασίας καθώς και της ολομέλειας της Διάσκεψης αυτής.

⁽¹⁾ Γνωμοδότηση πρωτοβουλίας της ΟΚΕ με θέμα: «Η Πανευρωπαϊκή Διάσκεψη Μεταφορών και ο Κοινωνικός Διάλογος — Από την Κρήτη έως το Ελσίνκι» (ΕΕ C 206 της 15.7.1996 σ. 96).